

**ΚΑ ΝΥΟ ΚΕ
ΚΕΘΕΪ-ΘΕΪΝ-ΝΑ-ΦΞΞ
CΪΕ ΝΥΥΞ**

À bédé céè-dèè kpé kǒin · 2021 Shepherds Global Classroom
Céè-dèè mú-zàin-zàin kíin-kíin.

Dátèdè. Síqíbiin Géésíin mò nyo céè Céè-dèè nià ke

À bédé céè-dèè kpé séin kǒin. Nyo dò se kpé bédé bé ɔ ké céè-dèè nià ke mú zàin dé hwìè séin dò mú, ɔ hwòin kà pépà-mì bǐè mú-zàin-zàin mɔɔ ɔ nɛè-kpà kǒ nyùin-nyùin mɔɔ ɔ píçè dyí-dú-dú mɔɔ ɔ wuɖu kpǒ-kpǒ, ɔ sèin ké Shepherds Global Classroom (SGC) nyí dɛ nyo kpé bé ɔ kée náa nyu dyiin dé wa céè-dèè gbo-tò-tò mú hwè. Céè-dèè-mì bǐ kǒ kǒ dɛ-cɛ-nyò bǐè sǒ-kǒún-dyi-po-po bǐè céè kà kee dòn dèè nyo dò béin mú zàin. Ti séin bé wa mu à céè-dèè-kpò bǐè nyo bǐ nià xwí-wùdù múe dò dǒun wǐe ní, ní, ɔ nyue ké à béin kpé bé à ké céè-dèè bǐè wuɖu kà kò dò bǐ mú po ɔ kè bé à ké céè-dèè bǐè bóqó-kpàà dà díe bǐ dyi toin dekè. M dyi à jè dyuòè mó mɔɔ m dyi gbo-kpá-kpá dò bédé bó à bì ní, ní, à dyí-dyuòin-bǐè mò: www.shepherdsglobal.org.

Vósì bǐ nià nǒ céè-dèè múe sò dé à Bàsòò-Bàbòò mú.

Kódòwéè niin céè-dèè-mú-zàin-kpòò bé wa dǎin kà Gúú Níú Céè-dèè-mú-zàin-kpòò kee mò nyo zàin céè-dèè nià ke mú.

À me nyí m kpé hwè bé m ké céè-dèè nià ke kǔà mú nyùin. À bédé kpé séin kǒin.

Ḑε Ḑε Ḑò-Ḑò Ḑěò Ḑěḑèìḑ Dyíε

Ḑε-ḑě-nyò Ḑěò Nàìḑ-nyò Ḑěò Hwìε Da-zàìḑ-zàìḑ	5
(1) Kέḑèì-ḑeíḑ-ḑà-nyò Dyí-ḑéḑèìḑ-ḑéḑèìḑ	7
(2) Kà nyò ké Gèḑèḑòò Wuḑu nyue nyu ke.....	21
(3) Kũà	31
(4) Gbo-kḑòìḑ-kḑòìḑ.....	41
(5) Gèḑèḑòò Nyò-dyí-gmò-gmòò	51
(6) Ḑε Báḑòò ḑě Bá Nyónó Dyi Kḑò Jè Dyíε	61
(7) Nyónó-dyi-kḑò-kḑò mò ḑe ḑé Gèḑèḑòò po wáká ke	71
(8) Kέḑèì-ḑeíḑ-ḑà-nyò ḑě kè Mεε-ḑè Nì ḑìεḑ ḑě ḑià Ḑóḑó-kḑàà kḑε	83
(9) Wíḑí Jè	91
(10) Jǎà nyu-nyu	103
(11) Nyòũḑ-dyùè Ḑε-kḑa-kḑa	113
(12) Gò ḑ mǎnà	125
(13) Kέḑèì-ḑeíḑ-ḑà-nyòò Kḑóḑó-dyùàò	133
ḑéε-ḑè tòò ḑě ḑéìḑ ḑì gbo kḑáa ke.....	143
ḑíḑèḑè ḑá Taún-kũà ḑě jè dyíε.....	145

Ɖε-ċē-nyò bĕ̀ Nàin-nyò bĕ̀ Hwìè Da-zàin-zàin

Cĕé-dĕ séinè da-zà-zàò cĕè dé cĕè-dyèdĕ (*gbìain dyi bĕ̀*) mú.

Bĕ̀ nìà ke ► cĕè bó dyi-diè-dĕ bĕ̀ bé Ɖε-ċē-nyò bĕ̀ ké dóó kōin dèin nyεε Ɖéin. Tĕmèin-dĕ̀ nàin-nyò̀ me diè Ɖε-ċē-nyò bĕ̀ dyi, bé ɔ ké wa ti nyí, bé wa ké dyi-diè-dĕ̀ gǔ̀ -jù -wùdù̀ jè dóó kōin dèin. ɔ jù ké Ɖε-ċē-nyò bĕ̀ dyúáqò dyi nyo kíin-kíin jù bé ɔ ké gǔ̀ -jù -wùdù̀ tò kánáá pŭ ní, mɔɔ ɔ jù ké wa Ɖíé bĕ̀ ní wùdù̀ fɔɔ ní, níí, waà nàin-nyò̀ bĕ̀in wa dò dyi dièè, ɔ hwòin kà: “Màajè, dé mò dyi-diè-dĕ̀ nìà ke gǔ̀ jù -wùdù̀ ké?”

À nyùin vòsì bĕ̀ kŭà mú dé Tĕmèin-dĕ̀ mú. ɔ jù ké ti dò dyi bó nyini bé Ɖε-ċē-nyò bĕ̀ ké Bábò̀ dà dò wuquún zà ní, níí, wa muε dyí dyuòùn dyiìn dé Ɖε-da-zà-zà muà bó niin nyεε mú. ɔ hwòin kà: *Ɖε-ċē-nyò̀ dò me zà Wódómà 6 wuquún, bé nyo tòò bĕ̀ò ké ɔ gbo quú̀ tò.* Ti Ɖíé bĕ̀ ní, nì mu vòsì Ɖíé bĕ̀ dyéin bé Ɖε dò ké wa wǔ gbàin, ɔ hwòin kà: (1 Kòdĕ́infiò 12:15). Vòsì bĕ̀ nìà ke taba Bábò̀ dè nyò muà wuquún zàù̀ n niin nyεε bá bo Ɖéin. Nyò se bédé bé ɔ ké vòsì bĕ̀ nìà Ɖε gmòin dyéƉéin sǔ̀ múεε wuquún zà wĕ́é ti séin.

M se bédé bé m̀ ké vòsì bĕ̀ nìà dé Ɖε gmòin dyéƉéin sǔ̀ (-----) nìà ke múεε wuquún zà wĕ́é.

Cĕé-dĕ séin bédé taún-kŭà bĕ̀ Ɖéε mánáin. Wa me nyu taún-kŭà bĕ̀, bé wa ké wa dyà bó cĕé-dĕ̀ nyo mu bó dyi kòun wĕε gbɔ-dè-tiì n. ɔ jù ké Ɖε-ċē-nyò̀ dò se ɔ niin tĕmèin-dĕ̀ mɔɔ ɔ taún-kŭà̀ nyεε hwo ní, níí, ɔ bĕ̀in nyεε Ɖε. Kee wĕ́é, keε waà nàin-nyò̀ me kùùn Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò hwòdò̀ ù n bé wa ké ti kǔ̀ nì, ké ɔ muε nyuùn bé wa ké Ɖε pàƉà ċē. À po cĕé-dĕ̀-*mì* dò páún dé Tĕmèin-dĕ̀ dúí-jèdĕ̀in-naín, bé m̀ ké bó taún-kŭà̀ nyo bé Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò Ɖá gbo hwè keε nyéne cĕè.

Xwíiníin bĕ̀ kǔ̀ jè à cĕèà tĕmèin-dĕ̀ nìà keε dò mò; bé ɔ ké Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò gbo kpá, bé wa m̀ùn ké Ɖε-tĕmèin-nyò̀ bĕ̀ jŭ Ɖekè. Tĕmèin-dĕ̀̀ nàin-nyò̀̀ me nyí Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò ti bé wa ké kà wa ké Ɖε tĕmèin nyεε ċē. ɔ hwòin kà, ɔ me nyí Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò dò-dò ti bé ɔ ké cĕé-dĕ̀ò wáká xwáún-xwáún dò ɔ mù è bĕ̀ò tĕmèin.

Ɖé cĕé-dĕ̀ séin dúí-jèdĕ̀in-naín nyεε, à bédé dé dà dò bé nyo bĕ̀ ké wa mìòùn kpoo mú po, bé wa kĕé dóó kōin dèin nyε. Tĕmèin-dĕ̀̀ nàin-nyò̀̀ bĕ̀in ti jì kà wa ké Ɖεò dóó kōin dèin nyεε dyí sǔ̀. Cĕé-dĕ̀ bĕ̀ò pàƉà bédé dóó-kōin-dèin-dĕ̀ kúdúú bĕ̀.

Ké cĕé-dĕ̀ séinè dúí-jèdĕ̀in-naín Ɖεεε, à bédé dé baà-wùdù̀ xwáún-xwáún dò, bé Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò ké, Gèdèpò̀ò dyi diè, bé ɔ ké wa jǎ̀ò dyí tĕmèin dé wa fĕ̀ mú. Tĕmèin-dĕ̀̀ nàin-nyò̀̀ bĕ̀in Ɖε-ċē-nyò̀ bĕ̀ò dò dyi dièè bé ɔ ké baà-wùdù̀ò wuquún zà bó wa séin bì.

Cĕé-dĕ 1

Kĕdĕi-dĕin-nà-nyò Dyí-sĕdĕin-sĕdĕin

Cĕé-dĕò Hwòdò-kràin-dĕ bĕ

Dé cĕé-dĕ nià ke mánáin nyee, dĕ-cĕ-nyòò me béin kré:

- (1) Bé ɔ ké dĕ Bábòò kràin hwòdò ɔ jü ké ɔ dyi "bódò-kràò" jè cĕ níee múin wǎ.
- (2) Bé ɔ ké dĕ nòmò kǎin bĕ nià dé bódò-kràò múee nyu ɔ gbo kráa dé ɔ ċi-ċiò múee dyédĕi hwòin.
- (3) Bé ɔ ké kà Kĕdĕi-dĕin-nà-nyò niin hwìdĕi-pòin-dĕ nyu kòè bó nàmàün-nyò niin hwìdĕi-pòin-dĕ gboe kè xwíníin kǎ jè ɔ nià ná kee me dè.
- (4) Bé ɔ ké xwíníin kǎ jè Kĕdĕi-dĕin-nà-nyò me ċià dyí-sĕdĕin-fĕè kee jè kǎin zàin.
- (5) Bé ɔ ké dĕ mò jàà kee nyu, bé nyòün kée dyé kà bé à nyùin jààò kǎà mú dé Kĕdĕi dĕin-nà-nyò mú dé dĕ séin bá à fĕè dyíee mú ke.

Jǎó Kĕdĕsítǎ mǎà Dyí sĕdĕin jè Zio-mú-pòin-nyòò ke

Jǎó Kĕdĕsítǎ (370's),¹ ɔ mò ma Gèdĕpòò-wùdù-wáqá-nyò, ké nyò séin dǎin ma ɔ "nyò kǎ wudu déè miò" ke. Wa cĕe ma náa, sepóedé ɔ wáqá ma Gèdĕpòò-wùdù dé kré mú, ké ɔ dyuò ma wùdùè miò. Nyò se dĕ kra bĕò mò nyò dĕbè ma ɔ mú miò, ké ɔ mò ma Gèdĕpòò-wùdù-wáqá-nyò kǎ nyéne mu ma miò hwo dé Wódòün-bòdòò dyódò-xwáqáün-wódòin-naínò dyí ke. Zǎ mǎà 398 ke múee, nyò bĕ dò "kròin ma ɔ ganaün", ké wa kra ma ɔ dé Wódòün-bòdòò hwoqò vènè mò zǎ ò kà Kǎtatinópò (bé ɔ mòà zĕ ĕ Ítǎbòò, dé Tóókì-bòdò) kǎee mú. Wa kra ma ɔ dé bé ɔ ké pásòdò kè nàin-nyò jü bó bódòò cóci vènè dò bé ɔ bédé ma mébà táázĕin hǎdĕdĕ dòee bìi.

Nyò séin dyuò ma Jǎó dyí bó ɔ kpeqĕe-dyíin-nòmò-nòmò bé ɔ seà dĕ kà kò dò cain nyee jè. ɔ krá ma hwoqòò nyò séin gbo, kebì ò me mò bǎ-nyò mǎo gǎ-dyé-nyò ke. ɔ nyí ma gǎ-dyé-nyò bĕò dĕi-dĕ, ké ɔ po ma píqĕin-gbò bĕ, ké ɔ nyí ma jo ò-màà bĕ dĕ. Kee Bísiò bĕ ni ma dé Ésià-bòdòò kǎee ni ma cóci-wìdĕi dĕi, ké wa niè ma dĕ bĕ see mú nyùin-dĕe mú nyùe ñ. Jǎó cĕe ma wa gbo kà bé dĕ nià ke mò dĕ gbà ke, ké ɔ cĕ ma dĕ se dyí sĕdĕin tòò bĕ kè gbàdàün-po-po ni ma dé wa hwìè kee jè wa gbo dekè. ɔ cĕe ma nyò kra dĕ bĕ ni ma dé Kǎtatinópò-hwòdòò múee gbo bé wa ké ma dyí-pòin-gbò bĕ mú mué bó, bé wa ní kǎ dǎ wa miòün zùün zàin. ɔ dǎ dyí-pòin-gbò bĕò mú mu-mu béin nyue bé wé gbà bĕ ké nyò kpǎ wàqà. Jǎó dǎ,

ɔ jü ké ò dyi fùdù-fùdù-màà dò dyé dé gbò kǎ mú bé wa ni hwo pauün, ké wa ni wédĕ kráuün wĕ, ké ɔ dyi dúi fònò, ké ɔ dyi bó dyúa dyi, ké ɔ dyi kó pĕe ni, ké ɔ mú-po-dòò

¹ Jéwàdǎ I. Sétisò. *Ní sò Ní-bì Tǎmòün-tǎmòün mú ke*. (Dànósi Gódòò: Íntò Vásètè Cĕé-dĕ-nyùin-naín, 2007), 135
Gerald L. Sittser. *Water from a Deep Well*. (Downers Grove: InterVarsity Press, 2007), 135

dʒi vɑ pɔ́ɛ̀ nì wàná-wàná kà gòò nà ke, ké m̀ dʒi ɔ̀ kpóǒ-dyùà b̀òǒ̀-b̀òǒ̀ dʒi dyéé nì, ké ɔ̀ dʒi wéǒé bé Kédéi-nyò se bédé ɔ̀ kéó gbo dũ̀ tòɛ̀ beǒeé nì, ké ɔ̀ dʒi dyéé dyeé nì, ké ɔ̀ dʒi ɔ̀ bo b̀è̀ dʒi vũ̀à̀ nì, ké ɔ̀ dʒi wuǒu nì ðé b̀é c̀éí nì nì nì d́é? Níí, nì muɛ̀ c̀éí nà kà b̀é ǒ nà ke se ǒ d̀ò d́é m̀ gboɛ̀? Gm̀ò n̄, ɔ̀ jṹ ké b̀é ǒ ǒ séín dʒi dyéé hwó ké nyo séín ǒ taún mu ní, níí, ǒ b̀é m̀ dyéà dyíɛ̀ mu nì zùùò fũ̀à-fũ̀á nyùìn miò. Wuǒu b̀é b̀é dyé-nyòò c̀èà d́é wéǒé-wùǒùò múɛ̀ kè kà ɔ̀ nyuà dyéɛ̀ ke kè kà ɔ̀ nyuà dʒi gm̀ò n̄ nyé kè kà ɔ̀ nyuà nàà ke ɔ̀ kè kà ɔ̀ nyuà ɔ̀ bo b̀è̀ dʒi vũ̀àà keɛ̀ mu nì zùùò fũ̀à-fũ̀á k̄ò dyà̀n miò. Ké m̀ò m̀òà Kédéi-ǒéin-nà-nyòò keɛ̀, m̀ mu hwìǒí-pòin-d̀é b̀é zi tááziin k̄òɛ̀ hwìǒí-pòin-pòin taún kraùn. ɔ̀ seɛ̀ d̀òùn, keɛ̀ nì mu gbà̀d̀àùn-mà̀ò taún kraùn ǒkè. M̀ se ɔ̀ s̄òin kp̄òin mu bé m̀ ké ɔ̀ kra jéé cáo, keɛ̀ nì hwòǒ-ɔ̀wíniín-hwòǒ-dyùàò muɛ̀ náa m̀ gbo c̀éí n̄, ké ɔ̀ mu wà̀n d́é m̀ mú kà Báǒb̀ò̀d̀òùn-nyè̀ò wàà ke, ké nyè̀ò mu g̀ìǒí nà bó m̀ kè nì gb̄ò-ɔ̀wíniín-nyò b̀è̀ò p̄̀a ke kè nì hwòǒ hwèin-hwèinò ɔ̀ kè múà b̀é m̀ kè nì gm̀àà bédéà d́é b̀é dʒi-kp̄òin-kp̄òinò múɛ̀ bó dʒi f̄̀ùn nyè̀nè̀!

J̄̀ò c̀éɛ̀ ma bóǒ̀ò nyo b̀é b̀é wa b̄̀a ma keɛ̀ gbo, ké ɔ̀ ǒǒ,

ɔ̀ jṹ ké nyo b̀é b̀é Gèǒǒ̀p̀òò nyuà kà ɔ̀ miòùn nyuà nìè ke, ké b̀é kè wa kè hwòin kà keɛ̀ se mú-po-ǒ̀ò d̀ò bédé, ké s̄̀ò dʒi wa ǒǒ̀b̀áa nì d́é píé, ké ǒ̀ò pàǒǒ dʒi d́é b̀é nìin gb̄ò b̀è̀ò múin dyiín, ké b̀é se wa d̀ò nyíe b̀éin ní, níí, ǒ ǒ nà ke se hwòǒ-k̄òin-nyiniin-kpè̀ǒ kè s̄̀à-kpè̀ǒ b̀é b̀é kèé nyue? B̀è̀ò dyòò wóǒó mú, ké b̀é búá gb̄òǒ-gb̄òǒ, ké b̀é ḡ̀a hwó pauí dʒi tee ké ɔ̀ nyu máaún hwuǒu hwèin, ké b̀é p̄̀e gb̄e f̀ò-f̀ò b̀é k̄ò, ké s̀ùmùù kp̄òin b̀é. Keɛ̀ b̀é seɛ̀ hwìǒí pòin kà b̀é bédé b̀é b̀é ké b̀é miòùn jè k̄òin zain d́é Gèǒǒ̀p̀òò gbo ke. Wíǒí séín b̀é à bédé keɛ̀ m̀ò Gèǒǒ̀p̀òò k̄ò-d̀é, m̀ seé k̄ò kà à nyue dʒi móo ke. ɔ̀wíniín nà ke jè Gèǒǒ̀p̀òò nyià b̀é m̀òùn pàǒǒ kè, keɛ̀ ɔ̀ seɛ̀ b̀é nyí b̀é b̀é kèé mú gb̄òò, keɛ̀ ɔ̀ nyíe b̀é b̀é b̀é ké ǒ̀ò ḡ̀a-dyè-nyò b̀è̀ò m̀òùn nyí ǒkè.

ǒéé mánáin nyee, wa kúmú ma J̄̀ò Kédésít̄̄, ké wa tò ma ɔ̀ d́é Dyóó Kp̄iò wíin, hwó d́é dyóǒ̀-ɔ̀wáǒáun-wóǒòin-naínò dyí, keɛ̀ ɔ̀ m̀éin ma bó Gèǒǒ̀p̀òò kũ̀à-kpàò dyí, z̄̀ò m̀òà (A.D. 407) ke. Wuǒu hwèin gbo b̀é ɔ̀ c̀é ma hwè b̀é ɔ̀ dʒi ma méɛ̀ m̀ò “Bàin-bàin nì Gèǒǒ̀p̀òò k̄ò d́é ǒ séín mú. Kàà ɔ̀ me nì.”

Kà à nyu bóǒ̀-kpàà jè múin w̄̀ò s̀òin d́é Báǒ̀ò mú ke

J̄̀ò 17 m̀ò Jízèè baà-wùǒùò b̀é ɔ̀ nyu ma bó ɔ̀ ǒéin-nà-nyò b̀è̀ò bìì nyè̀nè̀è, hwè ké wa dʒi ma ɔ̀ kóǒ̀s̀iò k̄òin k̀òin nyé. Baà-wùǒùò t̀emèin nyoùn dyí ka b̀é ɔ̀ ǒ̀è̀è ma ɔ̀ ǒéin-nà-nyò b̀è̀ò mú miò, ké ɔ̀ k̄ò ma d́é wa jè gbo ke. ɔ̀ ǒǒ ɔ̀ nì ma baà̀n bó nyo b̀é b̀é wa taba ma à̀pò̀s̀ò b̀è̀ò wuǒu b̀è̀ò hwìǒíɛ̀ bìì ǒkè. (vò̀s̀i 20), ɔ̀ jèɛ̀, ɔ̀ baà-wùǒùò nà ke mu j̄̀à-po-nyò b̀é nà kà̀n w̄̀e gbo ǒkè.

► ǒe-c̀é-nyò d̀ò me zà J̄̀ò 17:14-18 wuǒuún b̀é nyo tòò b̀è̀ò ké ɔ̀ gbo dũ̀ tò.

Ti Jízè c̀èà kà b̀é ɔ̀ se bóǒ̀-kpàà nyo keɛ̀, d́é ɔ̀ kpàin ma hwòǒ ké? À dyuòè kà dà bó se ɔ̀ bíǒí ke, sepóǒé ɔ̀ m̀ò Gèǒǒ̀p̀òò Dyú-gàà, b̀é ɔ̀ s̀ò ma d́é dyóún, ké ɔ̀ dʒi ma dà bóǒ̀-kpàà k̄ò ke. Keɛ̀ w̄̀é keɛ̀, ti ɔ̀ c̀èà kà b̀é ɔ̀ se bóǒ̀-kpàà nyo keɛ̀, ɔ̀ seɛ̀ ma c̀éé nì kà b̀é ɔ̀ s̀òin ma dà kà kò

dò, ké ɔ dyi ma bóqó-kpàà kǒ jèè. Gmò nɔ̄, ɔ cɛ̄e ma kà bé qeín-nà-nyò bɛ̀ò m̀ùn se ma bóqó-kpàà nyo bɛ̀ qekèe. Nyo bɛ̀ kǒ jè Jízè nì ma kà cɛ̄iń nyee mò nyo bɛ̀ bé wa wódó nɔ̄ bóqó-kpàà kǒ, ké waà wódóin-nyò bɛ̀ mò nyoũn-dyù, ké wa mò bóqó kǒ mú wa wódóin kà kee dyú bɛ̀ ke.

Kà ɔ nìà náa, nìí, qé Jízè kpàin ma hwòdǒ ti ɔ cɛ̀à, kà bé ɔ qeín-nà-nyò bɛ̀ò m̀ùn se ma bóqó-kpàà nyo bɛ̀ qekèe ké? À bédé bé à ké qe Bábòò kpàin hwòdǒ ɔ jũ ké ɔ dyi bóqó-kpàà jè cɛ̀ níee múin wɔ̄.

► Ðe-cɛ̄-nyò dò me zà Ífísìò 2:1-3 wuquún, bé nyo tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo quũ tò.

Vòsì bɛ̀è tèmèin nyoũn dyí kà ɔ jũ ké m̀ dyí c̄i kà bóqó-kpàà nyo bɛ̀ò c̄ià ke ní, nìí, m̀ nì qé Nɔ́-nàmàũn niin wáká kǒ ke. À dyée qekè kà bé bóqó-kpàà nyo bɛ̀ò sí qe bɛ̀ kǒ tó nyu wa kee kíqíí, ké Gèdèpòò dyoqòò mu wa kǒ dyiin nyee. Jǎà-po-nyò bɛ̀ò qǎ fèè qìè bédé, ké wa ní c̄i kà bóqó-kpàà nyo bɛ̀ò c̄ià kee qe fɔ̄.

► Ðe-cɛ̄-nyò dò me zà 1 Jǔó 2:15-17 wuquún bé nyo tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo quũ tò.

1 Jǔó cɛ̀ bóqó-kpàà jè kà bé ɔ mò dè bé qe gbà kǎin séin nì ke. À se bédé bé à ké bóqó-kpàà mú qèbè, mɔ̄ ké à se bédé bé à ké qe bɛ̀ nìè múee dò mú qèbè. Hwìq̄i-poin-qè kè dyí-só-qè nyiniin k̄oin séin mò qe bɛ̀ bé bóqó-kpàà nyùin kũà mú ke. Ðe gbà séin bé nyoũn-dyù poin hwìq̄iie mò qe bɛ̀ s̀in qé bóqó-kpàà mú ke.

Jízè qáin Nɔ́-nàmàũn bóqó-kpàà wuquí-kǒ-nyò (Jǔó 16:11). Kee ɔ see xwíniin mò kà bé bóqó-kpàà mò ɔ kǔò-qè jéé cá ke. ɔ mò Gèdèpòò-gbo-vǔ-kpòò dòè nàin-nyò p̄, ké bóqó-kpàà nyo bɛ̀ò sí ɔ kíqíí. Zaa qǎ ɔ kp̄ò nòò, ké nyo kǎin séin bé wa kàmà ɔ kíqíí sí jè kánaá p̄ee, zaa mu wa m̀ùn kp̄òin qekè.

Nyo bé ɔ kè bóqó-kpàà nyo bɛ̀ mò b̄atoee, ɔ mò Gèdèpòò mú-nyé-nyò (Jiin 4:4).

Bóqó-kpàà bédé nyo kúqúú bɛ̀ zi méq̄ìùn kǒ, bé wa qǎ buqu, bé wa kè Gèdèpòò qǎ gbo zàin, ké wa séin kp̄òin gbo qé qe wa m̀ùn po jǎà kee nyu-nyu mú ke. **Ðe kíin-kíinò mò, waà gbo-po-qè bɛ̀ kè waà hwìq̄i-poin-qè bɛ̀ mò qe cá-cá.** Wa qèbè qe bɛ̀ nìà bóqó-kpàò múee mú ké ɔ zi nyo meà bóqó-kpàò kee dyí. 1 Jǔó 2:15-17 qá, “B̄eĩn qá bé bɛ̀ ké bóqó-kpàà mú qèbè... Ðe séin bɛ̀ nìà bóqó-kpàà mú, bé wa mòà qe gbà bɛ̀ bé nyoũn-dyùè m̀ó-qè m̀òà ke kè qe bɛ̀ bé nyo bɛ̀ò dyé p̄, ké wa mó ke ɔ kè qe bɛ̀ kǒ jè nyoũn bóqòà kee, wa se qé B̄àò gbo s̀in. Wa séin s̀in qé bóqó-kpàà mú.”

ɔ s̄ n̄inò mò, waà hwìq̄i-poin-qè gbà bɛ̀ò nyue ké wa nyu qe gbà. Fèè wa c̄iie mò bé wa ké wa miòun niin hwòdǒ dyi dè kè bé wa ké dyí-séq̄èin-zàà-wǔ-po-hwiè bɛ̀ dyí zàin (Emó 5:11-15; 21-24). Wa kpa hwiè bé ɔ dè wa miòun hwìq̄iie, ké wa zàin qe wa móee nyoũn gana xwa, ké wa só qe bɛ̀ wa qèbè múe kè qe bɛ̀ mò qe gbà kee dyí bó wa miòun biì. Bóqó-kpàà nyo bɛ̀ò bédé jǎà-po-qè mɔ̄ biè-qè kúqúú bɛ̀, ké wa dè wa miòun niin (hwòdǒ-f̄onò-f̄onò kè qe bɛ̀ kǒ tó nyu wa ke kè qe bɛ̀ wa m̀ùn qáin dyí-séq̄èin-qè b̄ee ɔ kè wa miòun niin kpé hwòdǒ kǒ qé wa niin biè-bièò mú (Wódómà 1:25). Wa doin Gèdèpòò kpéò jè mú, ké wa kp̄ò f̄onò-hwòdǒ bɛ̀ taba waà m̀ó-qè bɛ̀ò bá bo qeín nyee dyi. Wa se qe mò qe nòmò dyiin nyee jè dyuòè

mó, ké wa see nyue mó dɛ m̀̀n. Wa nyu dɛ waà hwòdɔ́ móɛ, ké wa mó hwìè d̀̀ dɛi bé wa kée jè k̀̀in zàin dé nyɔ̀n b̃é gbo, kà ɔ̀ m̀̀ò kà dɛ ǹ̀m̀ò d̀̀ỳin nyɛ.

Nyɔ̀ b̃é bé wa se Kédèi d̀̀ỳi d̀̀ỳuò, ké wa mò hwòdɔ́-f̀̀ǹǹ-nyò kè nyɔ̀-náún-po-nyò b̃éɛɛ, wa nì ṽóúń bé wa ké nyɔ̀n b̃é bóí po, bé wa ní k̃õ waà nàmà̀n b̃èò mú w̃òin, bé Gèdèpòò ní k̃õ d̀̀a wa k̀̀in z̃ìin. Bódó-kpàà ǹ̀in hwòdɔ́-f̀̀ǹǹ-nyò b̃èò nì ṽóúń bé wa ké ċi-ċi bé ɔ̀ se Gèdèpòò d̀̀ỳi báa mɛ dè kà bé ɔ̀ mò ċi-ċi ǹ̀m̀ò d̀̀ỳin nyɛ, bé nyɔ̀ b̃é se d̀̀ỳi kuɛɛ ké wa kídíí sí. Bódó-kpàà ǹ̀in Sànyátè b̃èò c̃ɛɛ kà bé dɛ séin b̃é ñà kp̃ɛɛ miò̀n nyu hwòdɔ́ ké wa nì, ké ɗɛ-mɛ-nyò d̀̀ò se wa mɛ kɛ. Nyɔ̀ b̃é mò go m̀̀ànà-kũà kè kũà t̀̀ò b̃é se Gèdèpòò d̀̀ỳi báa nyu-nyòɛɛ, wa doin dɛ gbà b̃é bé nàmà̀n nyu nyɔ̀ b̃ũ ɛ jè mú, ké wa poɛ j̃àà kà bé nàmà̀n see nyue b̃èin bé f̃ũà-f̃ũà-dè ké nyɔ̀ d̀̀ò k̃õ d̀̀ỳi kɛ. Bódó-kpàà d̀̀ɔ̀-gma-nyò b̃èò gma d̀̀ò b̃é bé nyɔ̀n b̃é d̀̀ỳi mú poín, d̀̀ỳé dé séin ké wa gbo wáqá kɛ. Bódó-kpàà ǹ̀in d̀̀ỳó-dè-da-zà-nyò b̃èò nyu d̀̀ỳó-dè b̃é bá nàmà̀n kè gbàd̀̀àn po-po ɔ̀ kè j̃àà-po-dè b̃é jè d̀̀ỳi. Bódó-kpàà ǹ̀in pásòd̀̀ò b̃èò taba gèdèpòò b̃é bé wa se nàmà̀n dɛ d̀̀áa hwìd̃i. ɔ̀ mò gèdèpòò b̃é bé wa c̃èà b̃ã jè kè nyɔ̀ miò̀n múà̀n d̀̀ỳi kpàin jè ɔ̀ kè nyɔ̀ miò̀n mú d̀̀èbè jè d̀̀ò̀n w̃é.

Kòd̀̀s̃ià 2:8 po à náún bé à ní k̃õ d̀̀a bódó-kpàà ǹ̀in hwòdɔ́-f̀̀ǹǹ-nyò b̃é mòà nyɔ̀n-mú-cáin-dè fódóún b̃éɛɛ kídíí sí. Nyɔ̀ wuɗu-fódóún-mú-cáin-nyò po nyɔ̀ ná gbà mú. Bódó-kpàà nyɔ̀ b̃èò cá nyɔ̀n b̃é d̀̀ỳin dé waà f̀̀ǹǹ-nyò se d̀̀ỳi séd̀̀èin b̃èò mú, ké ɔ̀ nyue ké wa s̀̀ò Gèdèpòò gbo, bé wa ké Gèdèpòò mana b̃èò mú b̃èdè kè bé wa ké se d̀̀ỳún mu.

Bódó-kpàà nyɔ̀ b̃èò mò nyɔ̀ b̃é bé wa f̀̀ǹǹ-nyò hwòdɔ́ dé wa miò̀n mú, ké dɛ-wuɗuí-k̃õ-tò nyu wa xwéé dé wa f̃èè mú ti séin nyɛ. Kà wa nyu wùd̀̀è kɛ kè kà wa kpɛdɛ nyu ñè kɛ kè kà wa nyu d̀̀ún poɛ kɛ ɔ̀ kè kà wa nyu nyɔ̀n z̀̀d̀̀èin nyɛɛ séin t̀̀ǹèin nyɔ̀n d̀̀ỳi kà bé wa bédé nàmà̀n-hwòd̀̀ò-d̀̀ỳuà kɛ.

Kédé-dèin-nà-nyò b̃èò se waà ċi-ċi gbà bé wa nyuà kɛ kídíí síe b̃èin. Kédèi-dèin-nà-nyò b̃èò kpɛdɛ mu kò̀n bó wa ǹ̀in b̃èò gbo.

Kpoo bé Bábòò d̀̀áin kà bódó-kpàà kɛɛ, wa mò nyɔ̀ b̃é bé wa zàin nyɔ̀n b̃èè kpɛdɛ d̀̀ỳi kɛ. Xwédé-d̀̀ù b̃é bé wa ċi dà d̀̀ỳuáq̀̀ɛɛ bédé wa ǹ̀in kpɛdɛ. Wa mó dɛ ǹ̀m̀ò d̀̀ỳin b̃é bó wa miò̀n bìi, ɔ̀ hwòin kà nyɔ̀-d̀̀ỳi-gm̀̀ò-gm̀̀ò kè mú-zàin-zàin, ké wa mó bé gbo-kp̃òin-kp̃òin ké bó wa kè waà gb̃-xwíníin-nyò b̃èò p̃ũa nì. Kɛɛ wa mó dɛ b̃é ñà kɛ d̀̀ỳi d̀̀ỳin dé bódó-kpàà ǹ̀in hwòdɔ́-f̀̀ǹǹ-nyò mú, ké wa se Gèdèpòò Wuɗuò d̀̀uò gbo t̀̀è mó f̃o. ɔ̀ xwíníin mò Kédèi-dèin-nà-nyò b̃é se wa miò̀n ǹ̀in kpɛdɛ kídíí síe b̃èin gáná cá. Nyɔ̀ d̀̀íe b̃é nyu Kédèi-dèin-nà-kpèdè miò̀ kè wa zi nyɔ̀ t̀̀ò b̃é d̀̀ỳi, kɛɛ bódó d̀̀ò se dà bódó-kpàà k̃õ nì bé waà kpɛdɛ séin ké Kédèi-dèin-nà-kpèdè j̃ũ kɛ.

► D̀̀ỳin dé dɛ à d̀̀áà c̃è kà̀n w̃é múɛɛ, dé mòò xwíníin kà bé Jízèè dèin-nà-nyò b̃èò se “bódó-kpàà nyɔ̀ b̃é” kèé?

Kédèi-dèin-nà-nyò b̃é ní sí dɛ b̃é nyue bé nyɔ̀ d̀̀ỳi nàmà̀n nyue kídíí, ké wa ní mó dɛ séin. Wa mó bé wa ké Gèdèpòò hwòdɔ́ d̀̀ỳi dè dé dɛ séin mú. Waà d̀̀èb̃èin-d̀̀èb̃èinò d̃ã k̃õ kpá, ké ɔ̀ mu k̃õ kpà̀n kánáá p̃ũ. (Fèd̀̀òp̃iò 1:9-11). Gèdèpòò gmaò d̃ã dé wa hwòdɔ́ b̃ũ c̃èè (Jèdèmádyà

31:33). Gma bë bé Gèdèpòò dè nyũn dyíε fèin xwa bó Kédèi-dèin-nà-nyò bë bìi, ké nyũn bèin wa hwòdò kò dèè (1 Jṣó 5:1-3; Wédé 19:7-11). Kédèi-dèin-nà-nyò bëò dyuò de wa kṣ wa ké nyu bé wa ké sè-ná-sèè fèè bédéε ní (Máfíò 6:33). Waà kpede tèmèin nyũn dyí kà bé wa mó mú-dṣ̃ -dṣ̃ mú zie dyi, bé wa ké nàmàũn toún du ke.

Nyo bë seà Gèdèpòò hwìq̃i tabaa poèn hwìq̃i kà bé Kédèi-dèin-nà-nyò bëò cī-cī kīà dyíε, sepóεdé wa kè wa ní nyu de bë bé wa m̀ùn nyuà keε jè (1 Pídè 4:4). Jízè dá bóqó-kpàà nyo bëò nyé nyo bë kṣ kpede kò dé zũn wεε mú (Jṣó 17:14). Bóqó-kpàà nyo bëò nyé nyo bë se wa niin wáká kṣ niεε mú. Wa se de-múin-wṣ-wṣ dò bédé, ké wa nyé dyí-sédèin-dè mú, ké wa miũn niin nàmàũn bëò kp̃in wa zaa. ɔ jèεε, Jízè dá, “Bóqó-kpàà nyo bëò mu bë gá dyèin” (Jṣó 16:33). Àpósò Pòò dá, “Nyũn séin bë bé wa kè Kédèi màà nyo dyúáq̃ò, ké wa mó bé wa kéà cī bó Gèdèpòò bìiεε, wa mu wa gá dyèin wṣé” (2 Tímétè 3:12).

► De-cē-nyò dò me zà 2 Kòdéinfìò 6:14-18 wuquún, bé nyo tòò bëò ké ɔ gbo dùù tò.

Bábòò cēε jàà-po-nyò bëò gbo bé wa kè bóqó-kpàà nyo bëò ké gbo zain. Gbo-zain-zain nià ke dèin nyòò kpede gbo gbo, kà Jízè nyue ma kà tèmèin ti bé ɔ wáqáà Gèdèpòò-wùdù dé toqo dò dya ke. Dà nià keε, ɔ dè bó Kédèi-dèin-nà-nyò bëò kpede me, kà bé wa se Gèdèpòò bìi kũà nyue mó, ké wa se wiin kpá bó waà nàmàũn bëò jè, ké wa ní dyà wa miũn bíq̃i, ké wa se dyí sédèin, ké wa ní dyé nyo dò wiin, ké wa bédé keε dé wa hwòdò bũ̃ , ké wa se gìq̃i jè dyí dyuò, ké wa se gá dyéε mó bó de mò Gèdèpòò móó-dè keε jèε. M̃ dyi mó bé m̃ kè bóqó-kpàà ké gbo zain ní, ni kpede kè wa niin kpede me zain gbo dekè. ɔ hwòin kà, Kédèi-dèin-nà-nyò bëò kè nyo bë bèin nyue bé wa ké de gbà nyueε se gbo kp̃in bèin. Gèdèpòò dá ɔ mu nyo bë bé wa kè bóqó-kpàà nyo bëò zain gboεε Bã jũn. Vósi nià ke me ni m̃ hwìq̃i. ɔ dá nyo dò kè bóqó-kpàà nyo bë dyi péé nyuín, ɔ mò Gèdèpòò mú-nyé-nyò. (J̃in 4:4).

► De-cē-nyò dò me zà Máfíò 5:13-16 wuquún bé nyo tòò bëò ké ɔ gbo dùù tò.

Bé Kédèi-dèin-nà-nyò bëò ké wáká kpá, bé wa kè bóqó-kpàà-nyò bëò ké gbo zain nyεε seε xwíníin mò bé wa ké bóqó-kpàà kṣ sò, m̃ɔ bé wa ké dé gbẽ è bë wa cī múεε mú jaq̃a ke. Jízè dá ɔ se ma baũn ni bé Gèdèpòò ké ma ɔ dèin-nà-nyò bëò bóqó-kpàà kṣ zà (Jṣó 17:15). ɔ cēε ma dekè kà bé ɔ dèin-nà-nyò bëò mò tṣ̃ kè ce bó bóqó-kpàà bìi ke. ɔ xwíníin mò wa bédé bé wa ké bóqó-kpàà kṣ ni. Kédèi-dèin-nà-nyòò bédé kpé bé ɔ ké gõ mànà kè bóqóò de bë jè hwìε kpá, ɔ sèin ké ɔ dé kpá-kpáò bèin nyue bé ɔ ké de gbà dò sũn po hwè.

Gàa dò mò Jéiwàq̃à Sítísò keε cē à de mò de nià ke xwíníin dé Kédèi-dèin-nà-nà múεε jè gbo:

Hwòdò-f̀ǹǹ-à-gàa dò mò Àwíq̃ísáq̃i, bé ɔ sò dé Át̃èin-hwòdòò mú, bé ɔ cī zṣ̃ ò dé zṣ̃ hṣ̃dèdè sṣ̃ niinò múεε cē de báún-báún bë bé wa zain Kédèi-dèin-nà-nyò bë kè nyo tòò séin gboεε jè. ɔ dá Kédèi-dèin-nà-nyò bë mò ma nyo bë bé nyũn bèin hwòdò kṣ dèè ke, ké wa mò ma jàà-nyò bë, ké waà hwòdò dè ma dyi bó de wa bédéεε jè, ké wa dyé ma wa wóq̃òin-nyò bë kpéin, ké wa dèbè ma wa müè bë mú, ké wa hwè ma mú, ké wa kũn ma gá-dyé-dyé hwòdò, ké wa kṣ ma déè bë jè gboε. Wa kṣ ma dé jõ ò-màà bë kè xwíε-dyù bë jè gbo dekè. Ké deεε, wa kp̃o ma g̃i bë nòmò dyiin kánáá pũ. “G̃i-gàa kè g̃i-màa

séin wa dyé ma keε... wa kùin ma wa hwòdõn bé wa ké Kédèi-déin-nà-nyò bě jũ, sepóedé bó dèbèin-dèbèin bé wa bédé ma wa bìie jè. Ké ɔ jũ ké wa dǎ Kédèi dyi kpõ ní, ní, wa mòǎ à díí bě kánáá pū, ké gbo-zain-zain dò se bó à kè wa pūa nì de.”²

Hwìdĩi-taba-taba Jéé

Đé Jìinè cèè-dèò múeε, ɔ nèin jìi kǒ kà bé de bèin nyue bé nyo kée dyí dyuò kà bé Kédèi-déin-nà-nyò dò bédé hwìdĩi-taba-taba keε mò dé ɔ cī-cī mú. Jìin dá nyo bé ɔ tòà Gèdèpòò Wuquò dũ gbo, ké ɔ ní nyu de wuquò cǎa keε, ɔ nì ɔ miòùn cáuń (1:22). Nyo díé bě poèn hwìdíi kà bé wa dyuò jǎà bá Kédèi déin nà jè dyíeε dyí ké wa zi nyo tòò bě dyíe, keε wa se de mòà jǎà keε dyi kpõ. Nyo bě nì náa nì wa miòùn cáuń.

Jìin dá nyo díé bě dá wa mò Gèdèpòò-biè-nyò, keε wa Gèdèpòò biè-biè se de dò kra. Biè-biè bé Gèdèpòò hwòdõ dèin múin nyee mò bé nyoñn ké nyo tòò bě jè gbo kǒ ɔ kè bé wa ké wa miòùn dyí gmò, bé bóqò-kpàà ní kǒ qà wa dyiin nyiniin. (1:27).

► Đe-cē-nyò dò me zà Jìin 2:14-26 wuquún bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo dũ tò.

Nyo díé bě cǎe, ké wa dá hwìdĩi-taba-taba nyue ké nyo pó, keε ɔ se kũà bě bé m nyue, ɔ jèeε, de bě bé à kra sǒún wǎe jè se de dò. Wa poèn hwìdíi kà kebì waà kpede me nì kà nyo bě seà Gèdèpòò dyí dyuòe kpede nà keε, wa bèin póe dyiin dé hwìdĩi-taba-taba mú pū. Jìin-cèè-dèò wáká nà ke cǎ nyo bě nì náa jè.

Jìin dá jǎà-po-po dòn se de dò nyue bèin, sepóedé zùu gbà bèò mòùn po Gèdèpòò jè jǎà deké, keε gbo-kpõin-kpõin dò se bó wa kè Gèdèpòò pūa nì jè (vòsì 19). Nyo bé ɔ po Gèdèpòò jè jǎà, ké ɔ ní nyu de Gèdèpòò cǎ ɔ gboeε, ɔ nì kà nyo bé ɔ wǎa múa-bǒò, keε ɔ seà jǎà poeε nà ke.

ɔ mu dyiin nòmòùn bé à ké vòsì 21 kè 24 kǒin zain. Wa dá de bě bé Éébòdòhèè nyu ma keε mò nyo nyue ké ɔ sédèin ma dyí dé Gèdèpòò gbo, ké kũà bě bé nyo dò nyue kè ɔ hwìdĩi-taba-tabaò pòin dyí ké wa nyu ɔ dyí-sédèin-nyò mú. Dà nà ke kè Bábòò dà tòò bě cǎa kà bé Gèdèpòò jǎajèò dòn mò nyo nyue ké nyo pó, keε kũà bě bé nyo nyueε se dé kpá keε se gbo muin.³ Wuqu bé Jìin cǎa, bé ɔ dyi níin, *dyí-sédèin-sédèin* nyee see xwiniin mò bé hwìdĩi-taba-taba kè kũà ké nyo dò pòèn bèin pūe, keε nyoñn me dyé hwìdĩi-taba-tabaò kè kũàò dé nyoò fèè mú hwè. Nyuu-dè bě dòn se ɔ pòèn bèin dyeo, keε ɔ jũ ké ɔ se cī kà Kédèi-déin-nà-nyò cīa keε ní, ní, ɔ se hwìdĩi-taba-taba pòin kà nyoεε bédé dye mòùn. Jìin dá nyo mò nyo cǎe kà bé ɔ bédé hwìdĩi-taba-taba, keε ɔ se hwìdĩi-taba-fèè cīeń nìeε, ɔ hwìdĩi-taba-tabaò se fèè bédé. (vòsì 26).

Jìin dá kà bé ɔ seà xwa fèin bé cu dò kèa bo kò-kò sǒ tòdò mǎo bé ní bé ɔ nì dà dyúáqò sòñn wǎe kèa ní nyiniin dyiin kè ní nòmò dyiin tòeε, kà dyúáqòò, kǎa wuqu bèdèè-bèdèè kè gboò-wùdù se bédé bé wa ké nyo dò wíin pedein. (3:9-12). Nyo dòè kpede kè ɔ Kédèi-déin-nà-fèè me wèin dyí kánáá pū.

² Íbè, 54

³ Ífisiò 2:8-9, Gàdèzià 2:16, Wódómà 3:28

Jää-dè bá dyí-sédèìn-sédèìn jè dyí

Đé Wódómà 2:21-24, múεε, Pòò cẽ đe dò bá Júù-nyò bẽ bé wa dǎ wa kpa đe ké wa zi ma bódó-dù kà kò dò bẽε nyo bẽò dyíεε jè dyí. Ɔ mò Júù-nyò bẽ dǎ wa dyuòà Gèdèpòò-cèè-dèò, kεε wa ní nyuà Gèdèpòò wudu kε. Pòò diè wa dyi, ké Ɔ dǎ, "M dǎ nyo dò ní dyídí, kεε m̀̀ǹǹ nì dyídíéńń?" Ké Ɔ cẽε wa gbo, ké Ɔ dǎ, "M bódòìn gmaò jè dyí, kεε nì gmaò wádǎ-wádǎò nyùìn Gèdèpòò đẽ." Júù-nyò bẽò nyo ma wa miò̀̀ǹǹ kà wa dyuòò Ƶ kà Gèdèpòò dyí miò kε, kεε wa se ma Ɔ kpeđe niìn nyué nì. Ɔ jèεε, bódó-dù kà kò dò bẽε nyo bẽò bédé ma Gèdèpòò kè Báábòò đe gbà k̀̀ún cẽiń.

Wudu m̀̀à dyí-sédèìn-sédèìn nyεε xwíniín mò bé m̀̀ ké đe mò đe nòm̀̀m̀̀ dyiín nyεε nyuεń nì kánáá pū kε. Ɔ hwòìn-dè mò, nyo k̃ kpeđe nòm̀̀m̀̀ dyiín nyεε kpeđe mu dyiín nòm̀̀m̀̀ǹ kánáá pū dé Ɔ nyuu-dè kè Ɔ wíiń-wùdù mú. Nyo dò dyiε cẽ kà bé Ɔ kpeđe nòm̀̀m̀̀ dyiín nyε, hwè ké Ɔ dyi kpeđe-dyiín-nyiniìn-dè dò nyuín, nií, Ɔ se nyo bé Ɔ sédèìn dyíε.

Nyo d̀̀è kpeđe dèε nyo gm̀̀ò dya hwè ké nyo dǎin Ɔ dyí-sédèìn-nyò. Wudu m̀̀à dyí-sédèìn-sédèìn nyεε tò đe tòò bẽ jii đekè, Ɔ hwòìn kà gbò d̀̀è dyi-nyà̀̀ǹ-nyà̀̀ǹ.

► Đé m̀̀ poiń hwìd̃i, Ɔ jũ ké m̀̀ dyi gbò dò dya gm̀̀ò, ké Ɔ dyi dyí sédèìn níé?

Ɔ mò đe kpa đe cá bé gbò dò ké dyi nyà̀̀ǹ kε. Gbòò dyi dyi nyà̀̀ǹin, Ɔ bédé bé Ɔ ké Ɔ miò̀̀ǹǹ kè đe séin bé wa dè Ɔ bũ Ƶε xwa béin. Kεε Ɔ se ná nì, ké gbòò dyi wádǎ ní, nií, Ɔ mu nyo bẽ c̃i dèε múεε k̃ò-dè bẽ mú gbò̀̀ǹ, bé Ɔ ké wa f̀̀à-f̀̀á k̃ dya, ké bó k̃oin đeεε, gbòò mu Ɔ dyí-sédèìn-sédèìnò xwádǎún sèin. Đe nyuε bé gbò dò dyi đe kraa mò, Ɔ jũ ké Ɔ pò̀̀ǹ-đe séin dyi dyi ku sòin Ɔ hiđi-kpàò gbo kée hwè-hwè gbo muεε ní.

Ké đeεε, Ɔ nòm̀̀m̀̀ dyiín bé gbò dò ké dyi nyà̀̀ǹ bó ti tò̀̀m̀̀ǹ-̀̀m̀̀ǹǹ xwíniín. Nyo dò dyi gbò dò po ní, Ɔ poèn hwìd̃i kà bé Ɔ gbòò mu dyi nyà̀̀ǹǹ tee dé Ɔ fèè-wè séin múε. Wa bédé bé wa ké g̃ Ƶ m̀̀ǹǹ-gbò bẽ kè kũà-mú-nyùìn-gbò tòò bẽ wídí pàđǎ k̀̀ún po dé wa po-po mú, bé xwédé-dù dein dúún bẽ ké wa dyi dyèin, bé wa m̀̀ǹǹ ké wa kũà mú nyùèn béin đekè.

Ɔ jũ ké gbò dò dyi dyi peè m̀̀ Ɔ dyi wádǎa mó ní, nií, Ɔ xwíniín mò gbòò se dyí sédèìn m̀̀ Ɔ se dyi ku jè. Ti díé bẽ ní bódó-kpà dyi-tùò-tùò béin nyuε bé gbò díé bẽ ké mú gbòò. Ɔ béin bó dà dyúádòò dyi nyà̀̀ǹǹ keo, kεε nyo dò se dé c̃iε béin đe. Ɔ dyi ná niìn, nií, gbòò dǎ Ɔ dyí-sédèìn-sédèìnò xwádǎún sè.

Hwè bé wa ké gbò dò po-po gbo dèεε, wa nyu gbòò hwòìn-dè bó pépà dò k̃ hwè. Ɔ mò đe muε wa da zàin kà gbòò bédé bé Ɔ ké nìε. Đe fiín-fiín bé gbò-po-nyòò mu dya gm̀̀ǹǹ bó dífèdè nìà bóε k̃ōεε mò đe Ɔ ké nyu bé gbòò ké dyi nyà̀̀ǹǹ béin g̃aun-g̃aun wẽ. Ɔ jũ ké wa đǎ gbòò po-po gbo dè nòm̀̀m̀̀ dyiín ní, nií, wa béain đe tòò séin béin Ɔ gbo kpáa bé Ɔ ké dyi kuεε Ɔ bũ Ƶ dèè.

Ɔ kpa đe miò bé gbò-po-nyòò ké dífèdè bá kà gbòò ké nìε nyuεε gbo mùin dèε po-po mú. Ɔ jũ ké Ɔ dyi wídí j̃i kà wa kèa gbòò k̀̀ún poεε k̃ cẽ, ké Ɔ dyi gbòò wáká kpa đe díé bẽ bàd̃àn ní, nií, gbòò se dyi kué mu.

► Ëé mòò xwíníín bé nyo dò ké dyí sédqèìn nyee ké?

Jízè pòìn gbõ dòè dyí sédqèìn jè nòó dyi. Ɔ dá nyo bé Ɔ wǎà Gèdèpòò Wuquò ké Ɔ nyuà ðe Ɔ cǎe, Ɔ nì kà nyo bé Ɔ poà Ɔ gbõ bó sóó kǎee nìà ke. Kèbì dīì me dyíee, gbõò mu dyi nyànàùn kánáá pū. Ké nyo bé Ɔ ní nyuà Gèdèpòò wuquue, Ɔ kè nyo bé Ɔ po Ɔ gbõ bó pīo múee hwòìn ní. Mòùn dá bé m̀ ké jǎàò wǎ, bé m̀ kée dyí dyuò dòùn pū, kee m̀ me nyu ðe Ɔ cǎe.

► Ëe-cǎ-nyò dò me zà Jīìn 1:22-25 wuquún bé nyo tòò bèò ké Ɔ gbo dùù tò.

Jīìn dá nyo dò dyi Gèdèpòò Wuquò wǎ, ké Ɔ se ðe Ɔ cǎe nyuín, nīí, Ɔ nì Ɔ miòùn cáuń. Nyo kǎ jè Jīìn nìà cǎíń nyee mò nyo bé Ɔ poèn hwìqīi kà bé Ɔ dyuò jǎàò dyí sòìn dé Gèdèpòò-wùquò mú, kee Ɔ ní nyuà ðe wuquò cǎà ke teee. Nyo nì náa se dyí sédqèìn.

Jīìn dá Ɔ jǔ ké à dyi Gèdèpòò-cèè-ðèò wuquún zà ní, nīí, à me bó nìè kà nyo bé Ɔ gmòìn sébéè mú, ké ðe Ɔ dyéee see nyue béìn bé Ɔ kéà Ɔ miòùn gbo zǎìn nyee nìà ke. Gèdèpòò jǎàò zǎìn nyo gbo. À dyi Gèdèpòò Wuquò dya gmò ní, nīí, à dyé ðe gbà bǎ bé à nyuee ní. Ɔ dyi ná nīìn, nīí, à me wǎ bé Gèdèpòò Zùùò ké nyo à jǔe kè à kpeðe gbà bèò gbo zǎìn.

Nyo bé Ɔ sédqèìn dyíee, Ɔ cī-cī me tèmèìn nyoũn dyí. Nyo dò me bó Ɔ miòùn dyí-sédqèìn-nyò ðáìn Ɔ jǔ ké Ɔ dyi kpeðe bǎ se Gèdèpòò hwìqīi dèee nyueń nì ní.

Cu-bò mú-dǎ -dǎ

Jízè dá nyo bǎ ðáìn wa miòùn kpáá-ðe-cǎ-nyò bǎ, ké wa seà Ɔ mòee pàðǎ mu dyiìn. Ɔ mò nyo bǎ ðèbè bé wa kéà nyo-nàìn-kpè bédé dé waà bièìn-naín bèò, mɔɔ wa móà cócìò wídíín-mòìn-ðè mú nyue dyi ke. Nyo bǎ nìà ke kpeðe tèmèìn nyoũn dyí kà bé wa se Kédèi-ðeín-nà-nyò bǎ jéé ke. Ɔ dá à mu wa dyí dyuòùn dyiìn dé bo bǎ wa tòðòee mú. (Máfìò 7:15-18). Cu-bò se mú-zàìn-zàìn jì tò. **Cu-bò nyue ké nyo dyuò cu Ɔ sò dyaa dyí.** Bo bé nyo dò tòðòee zà kpeðe nì Ɔ múee da. Ɔ jǔ ké nyoò se bo bé Zùùò tòðòee tòðòe ń nīìn, (Gàdézìà 5:22-23; 1 Kòdèíntìò 13), mɔɔ Ɔ dyi nàmàũn mú cī ní, nīí, Ɔ bédé nàmàũn-hwòðò-dyùà, ké Ɔ se nàìn-nyò jéé bé Ɔ taba Gèdèpòò hwìqīie (1 Kòdèíntìò 6:9-10; 2 Kòdèíntìò 11:13-15).

Àpòsò Pòò dá jǎà-po-nyò bǎ ní dá bé ðe bǎ kǎ tó nyu ma kà wa kīín nyee ké wa wuquí kǎ, kee wa me sédqèìn dyí dé ðe séín bé wa mu nyuùn wǎe mú. (1 Píqè 1:14-15).

Bé nyo dò ké cu-bò nòmò dyiìn jǔee see xwíníín mò bé Ɔ ké gma séín bá Kédèi-ðeín-nà-fèèò dyíee múìn wǎ, bé Ɔ ké wa nyu ke. À séín nì jǎà bá Gèdèpòò dyíee jè cǎíń ke. Dyú dò dyi pīi zàũn nì dé geðeín ní, Ɔ béìn ðe xwa bīe bé Ɔ ké báá-ðe nòmò dyiìn dò hwuqu zà. Gèdèpòò ní po nyo zaa wǎ bó ðe bǎ bé nyo nyu seó-ðei-dyé-kà kee jè. Kee wǎé kee, Gèdèpòò jǎjèò se kǎfíá jǔe béìn bó nyo bé Ɔ nòò bé Ɔ ké Ɔ nàmàũnò mú wòìn nyee jè. Àpòsò Jǎó cǎe à nīìn gbo kà "nyo bé Ɔ cī dé ceò múee," Jízè Kédèi nyoɔmɔò wɔò Ɔ nàmàũn séín bèò bǎ ń in, ké Ɔ cī dé jǎàò mú ke (1 Jǎó 1:7).

Dyí-sédèìn-sédèìn dé nyo-nàin-nàin mú

Nàin-nyò bĕ wǝin de bĕ bé nyo tòò bĕ se gbo wǝin béin nyee gbo. De bĕ bé nàin-nyòò bédé bé ɔ ké nyue kè de bĕ ɔ béin kpé bó nyo jèee, zà hwìè kúqúú bó mú-dǝ́ -dǝ́ jè. Nàin-nyòò gbo-po-dè bĕ me zi de kpauń miò, sepóedé wa mò de bĕ bé nyo kúqúú bĕ bédé bé wa ké gbo mùin nyee.

Nyo mòà Gèdèpòò bìi kǝà-nyu-nyòee, ɔ me ni ɔ hwìqǝi kà bé ɔ sí Jízè bo-bĕ kíqǝí, ké Gèdèpòò dá ɔ, bé ɔ ké Gèdèpòò kè nyo bĕò bìi kǝà nyu ke. ɔ me bóo nyue bé nyo bĕò ké ɔ biè kè bé wa ké ɔ nyéné kǝ wáqáa ni ɔ kè bé wa ké ɔ bǝin ni ke.

ɔ jǝ ké cóci qò dyi nyo kúqúú bĕ bé wa se jǝà Gèdèpòò bièe ǝ n nyee bédé, ké wa dyi cóci mu ní, níi, wa vǝ bé wa ké biè-bièò xwa cáqá, bé ɔ ké xwai-nyuu-dè saá-saá dyí sè. Nyo bĕ nià ke dyé wa miòun niin xwai-nyuu-dè bĕ kpéin miò, ké ɔ zi zùun-dè bĕò dyí. Wa mó bé nyo bĕ dyuò de bĕ xwai nyue kee ké cóciò nàin miò, bé ɔ ké nàin-nyò bĕ bédéà Zùùò kee dyí zi. Bódó-kpàà niin xwai-nyuu-dè bĕò jè po wa múaun miò. Wa dyé ti bé wa ké beqe-nyò bĕ bé wa se Kédèi dyí dyuò, ké wa beqe hwo tòò bĕ se Gèdèpòò dyí báa kǝee dyi kpǝ, bé wa ké wa bìi beqe dé cóci-gbòò mú. Pásòqò me mò cóciò dyí-zǝin-dè, bé nyo bĕò dyi cóci mu ní, wa kée dyé kà bé dé mò Gèdèpòò bièin-naín jǝà ke.⁴

► ɔ jǝ ké nyo qò dyíó má cóci qò gboi téén mu bó Sǝdè-bàqà gànà-kǝún, ké ɔ dyi beqe-nyò bĕ bé ɔ dyé ma dé bódó-kpàà nyo bĕò niin hwo qò kǝ bó Sáá-dè-bàqà máaún wĕe dé dyé ní, níi, dé ɔ mu hwìqǝi poiń bá cóciò jè dyí ké?

Nàin-nyò qò béin mú-dǝ́ -dǝ́ dyée bé ɔ ké de bĕ se jǝà kee nyu jè gbo wǝin dé cóciò mú, bé ɔ ké jǝàò kǝin poiń. Pásòqò díe bĕ bédé nyéin-nyéin bó wa kè gàa bĕ mǝo màa bĕ ni dé wa cóciò múee pǝa, kà dyúaqò kà bódó-kpàà niin nàin-nyò bĕò nyuà dé waà kpoo bĕò mú ke. Cóci díe bĕ ní cĕ kpede gbà bĕ bé wa pásòqò bĕò ni nyueń de cóciò múee jè, sepóedé pásòqò bĕò bédé kpé mǝo kǝà vènè-vènè dé píe jè.

Mú-dǝ́ -dǝ́ béin pásòqò qò kǝ dyie bé ɔ kée cĕ kà bé ɔ mò nyo kǝ cóciò ke. ɔ dyi ná niin, níi, ɔ po nyo bĕ kǝà kǝún, sepóedé wa zi ɔ gbo jè, kee ɔ se bé wa ké kǝàò nyue béin nòmò dyiin jèe. Pásòqò ni náa po ɔ gbǝ-xwíniin-nyò bĕ cóci-kǝàò kǝún miò ké ɔ zi nyo tòò bĕ dyí, sepóedé ɔ mó bé ɔ ké ɔ dúi-sè-nyò gǝ dé wa hwìè. ɔ bǝin de-xwa-bǝ-bǝ séin kè nàmàun séin bĕ bé ɔ gbo-zi-nyò bĕò nyu dé cóciò múee de kǝin. Ké de ɔ mó cóci-wìqǝò kè cóciò kǝò-dè bĕ mú nyùen dyiee dée ɔ nyùin wa mú, kà wa mòò kà ɔ miòun niin kǝò-dè bĕe.

Cóciò Zàse

ɔ jǝ ké cóci qò dyi nóò bé wa ké dyí-sédèìn-sédèìn mú tè ní, níi, ɔ nyue ké cóciò nyiniin dyiin. ɔ jǝ ké cóci-nyò bĕò dyi bódó-kpàà de bĕò mú qèbè miò ní, níi, wa kpǝ nàin-nyò bĕ bé wa ni kà

⁴ M dyi kà Kédèi-déin-nà-nyò ké bièe nyu nòmò dyiin nyee jè miin wǝo mó ní, níi, zà Shepherds Global Classroom tèmèin-dèò nyo mòà *Kà Kédèi-déin-nà-nyò bĕ ké Bièe nyuee Da-zà-zà kee wuqúun*. Dè m béin dyée kee kèà kà <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

bódó-kpàà-nyò bĕò nìà kεε jè dyi pū. ɔ mò nàin-nyò bĕ bĕ wa seà nàmàun ɔe ɔá ɔé wa nìin Gèdèpòò biè-bièò mú ke. Ké ɔεεε, Kédĕi-ɔéin-nà-nyò bĕ bĕ wa sédĕin dyíεε bĕin nàin-nyò bĕ bĕ wa mò nàmàun-nyò kεε kíqíí síε ɔekè, sepóεdĕ wa se ɔe mòà dyí-sédĕin-sédĕin kè bo nòmò dyíin tòdò-tòdòεε jè múin wŕ. ɔe nìà ke dyi ná kpáin, níí, bódó-kpàà nyo bĕò mu cóciò dyí dúùn, ké nyo ɔò se niε ʼ mu bĕ wa ké cóciò bì wùdù fɔɔ.

Pídĕ po cóci-nyò bĕò náún, kà bĕ nyo bĕ bĕ wa ɔáin wa miòun nàin-nyò bĕ ɔé Zùùò mú, ké wa seà ɔ mò kεε mu cóciò wíqí-mú-mòin-ɔĕ mú nyuùn wĕ (2 Pídĕ 2:3). ɔ jŭ ké cóci ɔò dyi kpŕ miò, ké biè-biè nì ɔéεε dyi Gèdèpòò hwíqíi dè ní, níí, bódó-kpàà nyo bĕò dyi ɔé, ké wa vŕ bĕ wa ké ɔé kŭà vènè dyé. Wa se Kédĕi-ɔéin-nà-nyò bĕ dyεo, kεε wa mu kà nyo bĕò nyu cóciò nàin-nàin dŕin mú poε ke kè kà nàin-nyò bĕò nyu cóciò gbo kŭà nyuε kεε cĕin ɔé cóciò mú. Cóci bĕ ɔ se tèmèin-ɔĕ nòmò dyíin bédéεε se nyo bĕ nì náa dyí dyuòè bĕin.⁵

Jízè po nóó bá tŕ jè dyíε, bĕ ɔ ké cóciò mε dè, ti bĕ cóciò ɔíin-ɔíinò sò ɔ mú ke (Máfíò 5:13). ɔ jŭ ké tŕε ɔéé-ɔééò dyi ɔ mú sò ní, níí, ɔ se ɔe kpa ɔe bĕ ɔ ké pŕo mɔɔ sóó-kénéé dyí zi.

ɔ jŭ ké cóci-nyò bĕò mòun dyi nì kà bódó-kpàà nyo bĕò nìà kεε ní, níí, cóciò se kpé bĕin mu bĕ wa ké bódó-kpàà nyo bĕò gbo zĭàin.

Bódó-kpàà-nyò bĕò baɔa cóci-nyò bĕò dyó, ɔ jŭ ké wa dyi bódó-kpàà nyo bĕò kíqíí sí, ké wa dyi jààò kŕin pòin ní.

Gèdèpòò bìi ké-baɔa-baɔa

Gèdèpòò jè cĕ-cĕ mò jàà-po-ɔĕ bĕ bá à Kédĕi-ɔéin-nà-nàò jè dyíεε ɔíin-ɔíinò, sepóεdĕ dyíin ɔéε múεε, à cĕ tèmèin-ɔĕ bĕ bá Gèdèpòò kè nyoŭn-dyù kè nàmàun kè Kédĕi ɔ kè pó-pó jè dyíεε ní. ɔe bĕ à po jàà bá Gèdèpòò jè dyíεε ku dyi ké ɔ zi jàà-po-ɔĕ tòò séin dyí.

Ti bĕ Gèdèpòò dè ɔ miòun nyoŭn-dyù dyí-tèmèin-tèmèin gbɔεε, xwíniín kŕin-kŕin kŕ jè ɔ tèmèin kà ɔ miòun nyoŭn dyíεε mò bĕ à kée dyuò nyo ɔ jŭ ke. Gèdèpòò dè ɔ miòun mε kà bĕ ɔ hwè mú gáná cá ke. Mú-hwè-hwèè Híibúqúù-nyènè mòà (*kàdósi*) kεε céè ɔé Dèè-wùdù Sùàò mú kpa hŕdĕdĕ mènε ʼ in-ɔò kè zi kŕ. ɔ hwòin kà, ti báún-báún xwíniín nyεε, Àzédya ɔáin ma Gèdèpòò "Éézùdùèé Mú-hwè-nyòò." Gèdèpòò mú-hwè-hwèò mò ma ɔ biè-biè bĕ nyo bĕò nyu ma kεε hiqí-kpàò (Wéɔé 99:3, 5). Gèdèpòò nyo bĕò se ma ɔ biè bó ɔ kpéò jè ɔòun pū, kεε wa biè ma ɔ bó ɔ mú-hwè-hwèò jè ɔekè.

Hwìè ɔò kŕ mú bĕ Gèdèpòò tèmèin ɔ miòun nyoŭn dyí ɔεεε mò, kà bĕ ɔ mò ɔĕbĕin-ɔĕbĕin nyε. Dèè-wùdù Sùàò dè bĕ Gèdèpòò tèmèin ma ɔ miòun Mózè kè Éézùdùè-nyò bĕò dyí miò kεε mò ɔé Éséqò 34:6-7 mú. Ké ɔéé Gèdèpòò dè ma ɔ miòun mε, ké ɔ ɔá, "...Mŕ mò Bounboò. Mŕ mò jĭájè kè wìi Gèdèpòò. Ní dyoɔo-hwòdò mεε ní, ké ɔĕbĕin-ɔĕbĕin kè jàà dyíin m múin. Ní nyu nyo táázĭin kúqúú bĕ nòmò dyíin dyí, ké m zĭin ɔe-gbà-nyu-nyò bĕ kè wuɔuún-jaɔa-nyò bĕ ɔ kè nàmàun-nyò tòò bĕ kŕin. Kεε wĕé kεε, nyo bĕ bĕ zaa wáɔá dúún wĕε, m tò wa gá kŕ wĕé

⁵ 2 Pídĕ 2 kè Júɔé mò céé-ɔĕ bĕ bĕ wa bá cóci-nàin-nyò bĕ bĕ wa tómó se bá zùun-ɔĕ bĕò jè dyíεε jè dyí ke.

pū..."⁶ ɔ mò ɖe kpa ɖe cá bé nyɔ ké bó Gèdèpòò mú-hwè-hwè kè ɔ ɖèbèin-ɖèbèinò gboi kpõ. Gèdèpòò me-dè-wùdùò dò mò "mú-hwè-hwè kè ɖèbèin-ɖèbèin". Sepóedé Gèdèpòò mò mú-hwè-nyò jèe, ɔ mó bé à m̀ùn ké mú hwè wẽ-wẽ. Ké Gèdèpòò mò ɖèbèin-ɖèbèin jèe, ɔ ɖá à bìi hwìè dò nyu bé d̀in ɖée múe, à ké mú hwè, kà ɔ m̀ùn hwèà mú ke.

Gèdèpòò mú-hwè-hwè tèm̀in à ǹin dyí kà bé nyɔ dò se ɖe kpa bé ɔ ké Gèdèpòò bìi kũà nyu kè bé ɔ ké Gèdèpòò biè, ɔ s̀in ké ɔ z̀in dye gbo d̀in ɖé Gèdèpòò j̀ájèò mú kíin hwè. Kráá-ɖè-cẽ-nyò Àzédya dyuòè ma dyí kà bé nyɔ bẽ ɔ nì ma kà Gèdèpòò-wùdùò gbo wáɖaún wè, ɔ kè wa peɖe ma ɖe dò mú ke. ɔ bédé ma hwòdò-dyùà bé ɔ se ma mú hwè ke. (Àzédya 6:5). "Wíin-wùdùò se mú hwè" mò wuɖu gbà bẽ kè kpeɖe gbà bẽ bé ɔ pùè ma kà s̀in ɖé ɔ hwòdò-dyùà mú ke. Se-mú-hwè-kpèdè ǹà ke nyue ké Àzédya se ma ɖe kpa bé ɔ ké bó Gèdèpòò dyúá dyi nyà. Àzédya se ma v̄ó bé ɔ ké ɔ miòùn dyí-sédèin-nyò mú nyu, m̄ɔ ké Gèdèpòò se ma náa mó dye m̀ùn. S̀in bóe gboe, Gèdèpòò tèm̀in ma ɔ j̀ájèò kráá-ɖè-cẽ-nyòò dyí, ké ɔ z̀in ma ɔ nàm̀un bẽò k̀in, ké ɔ hwò ma ɔ mú, sepóedé ɔ w̄in ma ɔ nàm̀un bẽò mú jè. (Àzédya 6:6-7).

Ézùdùè-nyò bẽò Gèdèpòò m̀ùn kò ma ɖé kũ̀n-kpò-gèdèpòò bẽò hwìè. ɔ jèe, wa bédé bé wa ké ma ɔ biè ɖé j̄à-hwìèò. Ðé Wédé 24 múe, Kãá Dèbé diè ma ɖei, ké ɔ ɖá, "Nyé mò nyɔ béin ɖé Bounbòò toɖò dya mué ké?" (vòsi 3). Ðe ɔ nì ma kà dyi diè ñ nyee mò, "Nyé mò nyɔ Gèdèpòò béin dyi kpõ bé nyò ké ɔ biè ké?" Hwè ké Dèbé j̄ ɔ dyi-diè-ɖèò ḡ, ké ɔ ɖá, "ɔ mò nyɔ k̄ xwai-nyu-ɖé kè hwìɖii-poìn-ɖé bẽ sédèin dyie." (vòsi 4). Gèdèpòò ní kpõ nyòùn séin dyi bé wa ké ɔ biè-nyò j̄ p̄. ɔ se ɖe bé nyɔ séin bẽ t̀in kà s̄ dyí dyi, bé wa ǹà mú pánáún ɖé bièin-naín bẽò kee ké Gèdèpòò biè-nyò j̄ jé ke. Nyɔ bé ɔ mò nàm̀un-nyòe se ɖe kpa bé ɔ ké Gèdèpòò biè.⁷

Gèdèpòò ɖá nyɔ bẽ bé wa biè ɔ kee me dyuòè dyí kà bé ɔ hwè mú ke, níi bé wa m̀ùn ké mú hwè ɖekè. "Bẽ me hwè mú, sepóedé múin hwè mú" (Ðivédékò 11:44-45, 19:2, 20:26, 21:8). À Gèdèpòò se nì kà nyɔ bẽ c̄i z̄ ò ɖé dyóɖò-xwáɖaún-wóɖòin-naínò kee ǹin gèdèpòò bẽò ǹà ke, m̄ɔ kà Gíɖii-nyò bẽò kè Wóɖòùn-nyò bẽò kũ̀n-kpò-gèdèpòò bẽ bé wa sí ma kà kíɖíie ǹà ke. Ðe bẽ bé nyɔ bẽò nyu z̄ ò xwai ɖé gèdèpòò bẽ biè-biè múe tèm̀in nyòùn dyí kà bé wa mò gbá-gbá-gèdèpòò bẽ bé wa cá nyòùn, ké wa hwòdòè nèè miò ke. Kpeɖe gbà séin bé nyòùn-dyù bédéà kee b̄a ma gèdèpòò bẽ mú miò. Nyòùn béin gèdèpòò bẽò kpeɖe gbà bẽò dyée ɖé nyòùn-dyù mú p̄ kà z̀ù bé ɔ nì bó gbò dyédéin nyee nyuà ǹè ke. Gèdèpòò bẽ ǹà ke se ma hwìɖii-poìn-hwòdò-dyùà dò bédé m̄ɔ ké wa se ma ɖe dò dyi dyuò dye m̀ùn. Ké nyɔ bẽ biè ma wa kee mò ma nàm̀un-nyò bẽ kè hwòdò-k̀in-nyiniin-nyò bẽ.

Ézùdùè Gèdèpòò se nì kà nyòùn-dyù ǹà ke. ɔ se Gèdèpòò k̄ jè kpèin nyòùn hwìɖii ke, sepóedé ɔ ɖá ɔ miòùn nyɔ bẽ dyí tèm̀in. ɔ mò Gèdèpòò bé ɔ kò bó gèdèpòò t̀ò séin gbo ke. Ðea jè, nyɔ bẽ biè ɔ kee m̀ùn bédé bé wa kéà kò ɖé nyɔ t̀ò bẽ hwìè kè.

⁶ À Bāsòò Bábòò

⁷ M̄ dyi ɖe mò biè-biè jé kee jè múin w̄ó mó ní, níi, m̄ me zà Shepherds Global Classroom tèm̀in-ɖèò nyò m̀à Kà Kédèi-ɖeìn-nà-nyò bẽ ké Bièè nyue Da-zà-zà kee wuɖuún. Dè n̄ béin dyée kee keà kè <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

Dèè-wùdù dèè kpa bo-bě bé Gèdèpòò dè zǎ ǎ bá ɔ biè jè dyíe kǎn de, ké ɔ dá: “Kee de séin bǎ bé bǎ mu nyuùn wǎe, kee dò ní dá bé ɔ ké bǎ bǎ ǎ ní kà bé Gèdèpòò bé ɔ dáà bǎe seà kee dò bédé. Sepóedé Gèdèpòò-cèè-dèè dá, “Bǎ me hwè mú, sepóedé múún hwè mú.”

(1 Pídè 1:15-16). Wuqu màà de séin nyee tò nì kpede kè nì nyuu-dè ɔ kè nyéné bé m̀ bédé dé píéee jì. ɔ xwíníin m̀, ɔ tò de séin bá nì fèè dyíe jì. Gèdèpòò see ɔ biè-nyò bǎ gbo cǎ bé wa ké mú hwè bó ti jéé dò xwíníin dòn pū m̀o bé wa ké wa “mú-hwè-nyò” dǎin ɔ jǔ ké wa se mú hwè jéé níe. Kee ɔ mó bé ɔ biè-nyò bǎ ké mú-hwè-fèè cǐ gáná cá.

À kpede kè à nyuu-dè tèmèin nyuùn dyí de bǎ à pòin hwìdǐi bá Gèdèpòò jè dyíe ɔ kè gbo-kpǎin-kpǎin nì bó à kè kè pǎa ke. Àpòsò Pòò dá Júù-nyò bǎ bé wa bóqòin ma Gèdèpòò gmaò jè dyíe nyuùn Gèdèpòò dǎ ti bé wa wádá ma gmaò ke. Bó waà kpedeò jéee, nyuùn bǎ cǎ ma de gbà wa kè waà Gèdèpòò kǎún (Wódómà 2:23-24).

Gèdèpòò nyé m̀n nì bièè ǎ nyé? Nyuùn bǎ dyi nì Gèdèpòò jè cǎin, níí, wa dá xwe ǎ nyu nìe ké? ɔ jǔ ké m̀ dyi mó bé nyuùn bǎ kée dyí dyuò kà bé Gèdèpòò hwè mú, ké ɔ bédé wì kè jǎjé kee ní, níí, wa bédé bé wa kée dyé kà bé m̀ nì ná dekèe.

Cócì bǎ bédé bé waà pásòdò bǎ ké tèmèin-dè bé ɔ ní zǎin gboee nyò bǎ tèmèin, bé wa kée jè jì kǎ néin. Pásòdò dò se bédé bé ɔ ké tèmèin-dè sùà bǎ bó. Xwédé-dù séin kè jǎa-po-nyò dǎ séin bédé bé wa ké tèmèin-dè nì ke jè wǎ. Hwè m̀ po níí, wa bédé bé wa ké tèmèin-dè nì ke jè nyò bǎ bé wa dǎ de hwè dé Kédèi-déin-nà-nà múee hwìdǐi dyà dekè. Gèdèpòò-wùdù-wádá-nyòò me bó bóqò m̀o dé ɔ Gèdèpòò-wùdù wádá-wádáò mú, ké ɔ ní dá bé ɔ ké Gèdèpòò-wùdùò nyò dée dé nyò bǎ dǎn wǎe dòn wa gbo wádá kánáá pū. Kee ɔ me dè Gèdèpòò me, bé ɔ ké à Kédèi-déin-nà-fèèò me dè, bé ɔ kée nyò bǎ gbo cǎ kà wa ké bo-bǎ bé Gèdèpòò dǎa dyi dè dé Bábòò mú, bé ɔ biè-nyò bǎ kè kídíí sí dé de séin múee jè wa gbo cǎ.

Cócìò bédé bé wa ké bóqò-kpàà nyò bǎ gbo zǎin, bé wa kpede ké dyíin nòmò, kee à see náa nyue béin ɔ jǔ ké à se bo-bǎ bé Gèdèpòò dǎa dyi dè dé Bábòò múee kídíí sí dé à nyuu-dè séin mú ní.

Nyò bǎ nì kpoo múee dǎ-dè-dè

► Dè bǎ m̀ de dǎ dé m̀ gbo nǎ cǎe-dè nì ke mú ké? Dè m̀ béin nyue, bé ɔ ké m̀ gbo kpá, bé m̀ ké cǐ kà Kédèi mó bé m̀ ké cǐe nyuee ké?

► M̀ pòen hwìdǐie, kpede bǎ nyé nì dé nìin bídí-nyò bǎ hwè bé cócì bǎ nòò bé wa ké wa xwai nyu ké? Xwe ǎ m̀ béin kpede nì bóe jè nyò bé m̀ dyuò dyíe gbo kǎin zǎin nyue ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nià dé dycún wě,

Í mó bé ń ké ò dya dè dyìn dé fèè bé ɔ kè ò nyuu-dè bèò muìn gboεε cǐ-cǐ mú. Í mó bé ń ké ò ké-baɗa-nyò jǔ dé bóqó-kpàà nyo bě bé wa seà ò ti bédéεε gbo.

Nyue bé ń ké cǐ dé ò jǎàò mú kánáá pū. Kpá ń gbo bé ní hwòdǒ ké wǒ bé ń ké ɗe séín bě bé wa se Kédèi-ɗeín-nà-fèèò dyí báa gbo sò.

Í po ò zùò bó ò Zùù bé ɔ nyià nyòǎn kpéεε kè ò jǎjè zǎìn kà nyòǎn gboεε jè.

Kǎà ɔ me ò

Cǐé-ɗè 1 Taún-kǔà

(1) Céè wuɗu-dǎin gbèi-gbèi bá bóqó-kpàà mósó-ɗè bèò nyo nyue bé ò hwìɗi-pòin-ɗè mɔɔ ò kpeɗe dyi dyí zàìn bó wéùñ wεε jè dyí. ɔ ɗǎ ná òin, mó Bábò vósì bě bé wa cǐ cǐ-cǐ ò náa jèεε sǒ dyi, bé ò ké wa bíqíi céè. Ké ò me céè wuɗu-dǎin gbèi-gbèi ɗe bá kà ò béin cǐ-cǐ gbo dèè dyìn dé ɗe vósì bèò cǎà keε nyu-nyu múε.

(2) Cǐ Tátò 2:11-14. ɔ ɗǎ ná òin, ò me céè ɗe gbèin-gbèi bá Kédèi-ɗeín-nà-nyò dyí séɗèin jè dyí, kà céè-ɗè òa ke nyuà cǐε keε bíqíi. Nyùin vósì bèè kǔà mú bé ò kée kǎin zàìn xwíníin kǒ jè à me nyuà Bábò jǎà-wùdù bèò dé ɗe séín bá à fèè dyíεε mú ke. Ké ò me zàìn ɗe òa ke jè ò báto bèò gbo kǎin bó tèmèin-ɗè kɔ bó dyíεε gbo-dè-tǎin.

Cɛ́ɛ-ɔ̀ɛ̀ 2

Kà nyɔ̀ ké Gèdèpòò Wuɔ̀ nyuɛ nyu ke

Cɛ́ɛ-ɔ̀ɛ̀ Hwòdɔ̀-kpàin-ɔ̀ɛ̀ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-ɔ̀ɛ̀ nìà ke mánáin nyɛɛ, ɔ̀ɛ̀-cɛ́-nyòò me béin kpé:

(1) Bɛ́ ɔ̀ ké kà Kédèi-ɔ̀ɛ́in-nà-nyòò bédé bɛ́ ɔ̀ ké nyɔ̀n mú ɔ̀ɛ̀bè ke kè kà ɔ̀ bédé bɛ́ ɔ̀ ké ɔ̀ miòun niin Kédèi-ɔ̀ɛ́in-nà-fèèò mú ɔ̀ɛ̀bè keɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ́ ɔ̀ ké ɔ̀ ɔ̀ baɔ̀a-bùè bɛ́ bɛ́ jàà-po-nyòò bɛ́ me nyu bɛ́ wa ké fèè kɔ́ jè Bábòò cɛ̀à ke cɛ́ɛ dyí dyuò.

(3) Bɛ́ ɔ̀ ké xwíniín bɛ́ kɔ́ jè Kédèi-ɔ̀ɛ́in-nà-nyòò bɛ́ se bédé bɛ́ wa kéà Zùun-ɔ̀ɛ̀ bɛ̀ò wa miòun niin mós-ɔ̀ɛ̀ mú nyùn nyɛɛ sɔ́ kɔ́in zain.

(4) Bɛ́ ɔ̀ ké jàà-ɔ̀ɛ̀ mènɛ̀ òn-hiinye bɛ́ (bɛ́ wa nìà ɔ̀ ɔ̀ vòsi bɛ̀ò mú) bá ɔ̀ bɛ́ m̀ ké gá ɔ̀ nì fèè múɛɛ dú poe béin.

Gàa-dyù gbóò ɔ̀ bɛ́ ɔ̀ kpɔ́ ma ɔ̀ ɔ̀ náu-n-po-wùdù dyiɛ jè

Màa ɔ̀ nì ma nɔ́ Áfédekà-bòdòè kɔ́ɛ bédé ma dyú-gàà ɔ̀. Wé ɔ̀òè baɔ̀aa, ɔ̀ dyú-gààò mu ma bó cu ɔ̀ xwíqíi bɛ́ ɔ̀ ké péé nyu, ké ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ mu ma bó bɛ́ ɔ̀ ké ɔ̀ dyí gmò. Ti màaò gmò ma ɔ̀ ɔ̀ cuò dya keɛ, ɔ̀ giniin ma dyi cá, sepóedé ɔ̀ dyé ma ɔ̀ ɔ̀ cɛ́-sè ɔ̀, ké sèò beè ma bó ɔ̀ dyú-gààò dúò kɔ́in jéé. ɔ̀ hwòin kà sèò mó bɛ́ ɔ̀ ké ma dyú-gbòò numu ke. Màaò dyuòè kà ɔ̀ jù ké ɔ̀ dyiɛ ma ɔ̀ dyúò gbo cɛ́ kà se nì ɔ̀ kɔ́in nyɛɛ ní, níi, gàa-dyùò mu ma dyií gmòun wɛ́. ɔ̀ jèɛɛ, ɔ̀ cɛ́ɛ ma ɔ̀ gbo, ké ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀, “Ní dyú, sí bíqíi wàɔ̀à, bɛ́ m̀ ké bó bóqó-kpàò kɔ́ dyi pɛ́.” Gàa-dyù góò giniin ma dyi dyeo, keɛ sepóedé ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ ma wuɔ̀-nyu-nyu tèmèin jèɛɛ, ɔ̀ sí ma zɔ́ wàɔ̀à, ké ɔ̀ pɛ́ ma bó bíqíi dyi. Hwè ké ɔ̀ ɔ̀ cɛ́ɛ ma ɔ̀ gbo ɔ̀, ké ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀, “Bó dú dyií dúɛ, bɛ́ m̀ ké cinièn dyà nɔ́ m̀ gbo.” Ké gàa-dyùò nyuɛ ma náa ɔ̀, ké ɔ̀ pó ma sèò xwaún.

Xwíniínò nyé kɔ́ jè gàa-dyù gbòò se ɔ̀ ɔ̀ kpàin ma hwòdɔ́ɛ dyí dyuò, keɛ ɔ̀ dyià ɔ̀ wuɔ̀ nyu ké? ɔ̀ m̀, ɔ̀ dyé ma ɔ̀ ɔ̀ kpéin miò, sepóedé ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ ma ɔ̀ tèmèin kà ɔ̀ ké ná-wùdù dyi kpɔ́ nyuɛ kè kà bɛ́ ɔ̀ dyi ma ɔ̀ ɔ̀ xwa bí ní, ɔ̀ ɔ̀ sédèin ma ɔ̀ dyí ke. Ké ɔ̀ɛɛɛ, ɔ̀ dè ma ɔ̀ ɔ̀ hwòdɔ́ kɔ́, sepóedé ɔ̀ dyuòè kà bɛ́ ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ɛ̀bè ma ɔ̀ mú ke. À me nyu Gèdèpòò wuɔ̀ gáná cá, ké à me bó ɔ̀ dyi fèin bó ɔ̀ bɛ́ à bí xwaa dyi sédèin jè dòn, keɛ à me nyu ɔ̀ wuɔ̀, sepóedé à dyuòè kà bɛ́ ɔ̀ ɔ̀ɛ̀bè à mú ke.

Ɖɛ ɔ̀ɛ̀bèin-ɔ̀ɛ̀bèin nyu ke

► ɔ̀ jù ké nyɔ̀ ɔ̀ dyi Gèdèpòò mú ɔ̀ɛ̀bè miò ní, ɔ̀ ɔ̀ m̀ ɔ̀ ɔ̀ɛ̀bèin-ɔ̀ɛ̀bèinò gbo-wóqó-ɔ̀ ɔ̀ bɛ́ ké? M̀ béin dyi-diè-ɔ̀ɛ̀ò gɔ́ jùɛ dyiin ɔ̀ wuɔ̀ nìà ke dúí-jaɔ̀a-jaɔ̀a mú: “ɔ̀ jù ké m̀ dyiò Gèdèpòò mú ɔ̀ɛ̀bè miò ní, níi, ní muó má...”

Póò dè kpáná dò nì Gèdèpòò mú-dèbè-dèbè múεε με dé Fèdópìò 1:9-11 mú, ké ɔ dá:

Ɖε kǒ jè ń baà κεε, ɔ κε. ɔ mò, bé bǐè dèbèin-dèbèinò kè bǐè dε-dyí-dyuò-dyuòò ɔ kè bǐè dε séin múin-wǒ-wǒò ké kǒ kpáun nì tee, bé bǐ ké dε mò dε nòmò dyiin nyεε dyí dyuòè bèin. Níí, bǐ ǎ kè κεε dò se bǐ bǐ ǎ nì ǎ mu dé Kédèi nìin wéò mú. Dyí-sédèin-dè bǐ nyu-nyu bé ɔ dyiin dé Jízè Kédèi múεε mu dé bǐ mú bǎun mìò, bé Gèdèpòò ké dǐin-dǐin kè bàin-bàin bédé.

Vósi bǐ nà ke cǐ dε bǐ nì kpáun dé jǎà-po-nyòò fèè múεε jè. ɔ dèbèin-dèbèinò με nì kǒ kpáun kánáá pū. Kà ɔ Gèdèpòò mú dèbè-dèbèò mu kǒ kpáun nìin nyεε, kǎà ɔ dε mò dε nòmò dyiin nyεε jè hwìdǐi-poìn-poìnò mu dyi kuùn, bé ɔ ké dyai búá. Ké ɔ jǔ ké ɔ dε-hwìdǐi-poìn-poìnò dyi dyi ku ní, ɔ mu dε mò dε nòmò dyiin bá ɔ fèèò jè dyíεε dyí dyuòùn. Kédèi-dèin-nà-nyòò bédé bé ɔ ké kà ná cǐ tee, bé ɔ ké dε mò dε sédèin dyíεε nyu, bé ɔ ké se κεε dò bédé.

Dyú-pèdè bédé dyi wódó ní, dε nì dé ɔ dyúa dé ɔ fèè múεε mò bé ɔ ké dε cǐ kè bé ɔ ké búá. Kà dyúádòò, kǎà ti bé à dyi Kédèi gboεε, à se jǎà-dè séin bǐ ké à dyí gmò dé à fèè múεε dyí dyuòè bèin. Ɖé vósi bǐ nà dé dyíεε múεε, Póò céè ma nyo bǐ bé wa dǎ ma Kédèi-dèin-nà-nyòò bǐ jǔ bó ti gbèi-gbèi xwíníin nyεε gbo. Кеε wǐé κεε, Póò baà ma wa bìi bé wa ké ma Gèdèpòò mú dèbè tee, bé dyiin dé dèbèin-dèbèin nàò wε múεε, wa ké ma kpé bèin bé wa ké dε mò Gèdèpòò mósò-dè κεε múin wǒ nòmò dyiin, bé wa kée nyu.

À bédé bé à ké fèè bé ɔ dè Gèdèpòò hwìdǐiεε cǐ, kà Gèdèpòò mu à fònò-hwòdǒ nyíin nyε. Gèdèpòò mó bé à ké ɔ wuqu nyu dé dε séin mú, ké ɔ se dε bé à ké biè ǎ n mu wǐé hwè κε.

À με bóò hwìdǐi poèn kà bé à dǎ dε séin bǐ bé à kǒ à ké dyí dyuò bá kà à ké cǐε nyεε dyí dyuòè hwo κε. À με bóò hwìdǐi poèn kà bé à dǎ dε séin bé à mó, bé à ké kà à fèèò páun poεε bédéε hwo κε.

Ɖε díé bǐ bé jǎà-po-nyò με nyu mìò κε

(1) M με ma mú bé dε bǐ se jǎà κεε ní kǒ dǎ m wuquí kǒ (Nós 22:1; Máfìò 5:14-16)

Ɖε díé bǐ nì bó ké nì nyu wa xwai, ké ń se mó bé nyo tòò bǐ mòmùn ké dò nyuù? Nì hwòdǒ mu dé dèi kpáun ɔ jǔ ké m dyi nì pásòdòò dε bǐ nì nyuà κεε nyuε dyé dekè nì?

(2) Nyo mìòùn dyí-kpǒ-kpǒ (Nós 16:32, 25:28; Gàdézìà 5:22-23)

Nì kpǒ m mìòùn dyí gáná cá, ké nì nyu dε bǐ m kǒ bé m ké nyuεε, mɔɔ ti díé bǐ ní, m se m mìòùn dyí kpǒò bèin, ké nì nyu dε bǐ jǎà-po-nyò se bédé bé ɔ kéó nyuεε?

(3) M με kǒ dé nì kpódó-dyùòò jè gbo (1 Kòdèintǐò 6:19, 10:31)

M kǒ dé nì kpódó-dyùòò jè gbo, ké m poε jǎà kà bé ɔ se dè bǐ ǎ dò bédé, ké ɔ dǎ wáká kpá bé ɔ ké Gèdèpòò bìi kǎà nyu κεε? Kà bé nì kpódó-dyùòò mǎà Gèdèpòò kǒò-dè κεε, m se bédé bé m kée dyiin nyiniin. Ké m se bédé bé m kée gbà-kà kpǒ.

(4) M me dyuò de ké m múàun poe dyí (Kòdósià 3:17; 1 Kòdèintì 6:12)

De bé ɔ po m múàun wɛɛ, ti díé bɛ ní ɔ nyue ké m dyé mú-dɔ̃ -dɔ̃, ké nì pòin de gbà hwìdĩ, mɔɔ ké nì nyu kpede gbàà? M me nì bédé kɔ bó de séin bɛ bé wa nyue ké nàmàun nòmò dya gmòò mɔɔ ɔ nì dyó kee jè.

(5) Kpede bɛ (Wódómà 13:9; Kòdósià 3:19; 1 Tímétè 2:8; 1 Pídè 3:2)

M me dyé nyo séin kpéin, sepóedé Gèdèpòò nyu nyoŋ-dyù kà ɔ miòun nyuà nìe ke, ké waà sèin naín mò sè-ná-sèè fɛè. De nyo díé bɛè ċí-ċí múe, wa dyé nyoŋ séin kpéin kánáá pū. M me dyé nyoŋ kpéin, bé nyoŋ bɛ ké kpede nì náa dyé dé m mú. M me nòmò kpedeín dé nyoŋ bɛ gbo, m seé kɔ kebì nyoò me mò kpedeè dyiin-nyinnyin-nyò ke.

(6) M me nyu jàà dé nì de-pede-pede mú (Nóó 20:23)

Nì nyu jàà gáná cá dé nì nyuu-dè séin múù? Kà de dò nyu nìe kee, kàà nì nyue me dèèè, mɔɔ kà ɔ se nìe, kàà m dá ɔ nì, ké nyoŋ bɛ po nì wuquò jàà?

(7) De ti kɔ nyùn-nyùn (Gàdézìà 5:14)

Ti mò de kpa de dò cá bé à kɔ à ké kũà mú nyùn bó Gèdèpòò bì ke. Nì dyé m miòun nyin ti mɔɔ nyo tòò bɛè ti kpéin, ké nì nyùn de ti kòò?

(8) Dóun-po-kà (1 Tímétè 2:9; 1 Pídè 3:3-4)

Kà m nyu dún poe kee tèmèin nyoŋ de nòmò dyiin bɛ nìà ke dyí?

- M me po dún dyí-sédèin-kà: ɔ xwíníin mò dɔò me báin nì kpódó-dyùà kɔin nòmò dyiin.
- M me po dún dé nyo miòun bídíi-dyà-dyà mú: ɔ xwíníin mò m me bó dún poe bé ɔ kée nyu bé nyo dò ké hwì sòin mɔɔ bé ɔ kée nyu bé dyédé séin ké m gbo wáqá.
- M me bó dɔ kpa wídí pàqá m̀ò kee mú poe: ɔ xwíníin mò m me bó m miòun dyi p̀iàà bé m ké dɔ bé ɔ kpa wídí pàqá kee dɔ wɛé.

(9) Kà m ké nyo bɛ gbo wùquè nyue (Kòdósià 4:6, Ìfísìò 4:29)

Kà nì nyu nyoŋ bɛ gbo wùquè kee tèmèin nyoŋ dyí kà bé m dyé Gèdèpòò kè nyo tòò bɛ kpéin nyèè? Wuqu pàqá bɛ bé bóqó-kpàà nyo bɛ cɛe mò wuqu gbà bɛ bé Gèdèpòò nyé mú ke.

(10) De dò hwòdò-kɔ-dè-dè (Wédé 61:8; Nóó 20:6, 28:20)

M dyi wuqu dɔ bó de dò jè ní, nì kpɔ nì wuquò kɔin? Nyo bɛ béin m hwòdò kɔ dèè kà bé m dyi de dò cɛín, nì nyue níeè? M dyi nyo dò de nyénéin dáin ní, m̀un kpɔ nì wuquò kɔin, sepóedé m dyuòè kà ɔ se m kpáná dò dyí nyué mue jèè?

ɔ dyi nyo díé bɛ jè jũin, de béin nyue bé wa fɛè ké mú zain nyee jè hwo wa kpéi kánáá pū. Wa gbìdɔ de Bábòò dá nyo me nyuee d̀un deín kánáá pū, kee ɔ sò wa hwìdĩ kà bé de pàqá nì bó bé wa kée nyu hwè bé Bábòò wuquò ké jàà kpá dé wa fɛè mú ke.

À bédé bé à kée dyuò kà hwè bé à fèè ké mú zain nyee, à bédé bé à Gèdèpòò mú-dèbè-dèbèò ké kō kpá ke. À bédé bé à ké vòsì bě bé à dèin kà cèé-dè nìà ke gboee hwìq̄i nàin (Fèdóp̄iò 1:9-11). Kà dèbèin-dèbèin bé à bédé bó Gèdèpòò bìie mu kō kpáun nìin nyee, kà dyúáq̄òò, kàà à de-múin-w̄-w̄ kè à kpede nòmò dyiin nyu-nyu bédé bé ɔ ké kō kpáun nì.

Nyo bě nì kpoo múee dój-dè-dè

► ðé bèin nyoün dyí tèmèin kà bé de dò zìàin ma gbo dé nì fèè mú ti Gèdèpòò tèmèàin m̄ dyí kà bé kpede mɔɔ nyuu-dè gbà dò nì ma dé nì fèè múee ké?

► ðé nì cī-cī múee, dé mò de gbà dò m̄ dyuò dé dyí, ké m̄ bédé bé m̄ kée dyi táà ké? Nì mu e dyi táàun jàà?

► M̄ poèn hwìq̄iee, m̄ nì de dò nyueñ ké ɔ se Gèdèpòò hwòq̄i dèè?

► M̄ dyi baà ní, m̄ mó bé Gèdèpòò ké de bě m̄ bédé bé m̄ ké gbo zìàin dé nì fèè múee m̄ dyi tèmèin?

Bèà me ku dúún bé bèà ké baà wíkiè xwíníin dé hwòq̄o wáq̄áá mú, bé Gèdèpòò kée à dyí tèmèin kà bé ɔ kpede nòmò dyiin nye ɔ kè gbo-zìàin-zìàin bě bé ɔ mó nyue dyi dé à fèè mú ke. Nì mu dúún kuùn bó baà-baàò jèè? Wíki muà dyiin nyee, ní mu m̄ dyi dièin kebì m̄ nyu ma baà-baàò ní.

Jàà-dè bě nì dé Bábòò múee xwai-nyu-nyu

► M̄ q̄aa dyéq̄éi hwòin q̄ò kà bé gbo-zain-zain nì bó Kédèi-dèin-nà-nyò bě p̄ua kèè? ɔ hwòin kà, de bě wa nyu xwaie ɔ kè ɔ nyo bě wa ní nyu ke. Kà bé wa séin nyùn kà Bábòò dyúáq̄òò kũà múee, dé k̄ò jè wa gbo-zain-zain bèè nìà bó wa p̄ua ké? Kà bé gbo-zain-zain kúq̄úú bèè nìà bó Kédèi-dèin-nà-nyò bèè p̄ua kee, ní, nyo q̄ò k̄ò à zaa mú bá de bě à nyuee jè dyí? ðé kpá jèè?

Kédèi-dèin-nà-nyò séin ní nyu de bé Bábòò cèe, hwè m̄ po níin, jàà-dè séin bé Bábòò q̄á à me kp̄òà dyi ke. Kee w̄éé kee Kédèi-dèin-nà-nyò q̄ò bèin cīe dé de bé ɔ m̄òun po jàà kee jè dyi-kp̄ò-kp̄ò mú hwòq̄è-dé-hwè-kà.

Kpede kè kà m̄ mó m̄ miòun múàun dyi kpáin dyie ɔ kè mú-po-q̄ò, wa séin mò de bě bé à hwòq̄o-dyùàò mó xwéé.

Jàà-po-nyò séin bé wa mó cīe dyi kà wa hwòq̄o nyue móo kee, wa me poìn jàà-dè bě céèà dà bíq̄iee jè hwìq̄i, bé wa ké cī-cīò nyo wa ké nyuee ḡaa dyuò.

Jàà-dè bě bá cī-cīò nyo à ké gā dé à fèè múee jè dyie

(1) À me kp̄ò gma séin bě bé Bábòò nyíà Kédèi-dèin-nà-nyò bě kee dyi.

Jízè cèe dée Máfíò 5:19 mú, ké ɔ q̄á,

Ɔ jèεε, nyo mò nyo bé Ɔ se gmaò nyo se ɔε kra ɔò nyué mu, ké Ɔ muε nyo tòò bě gbo cẽin, bé wa m̀òùn ké ɔε dyúáɔòò nyuεε, Ɔ mu nyo se ɔε kra keε jũùn dé Gèdèpòò kǎá-bòdò nìà dé dycún w̃εε k̃õ. Keε nyo mò nyo bé Ɔ kp̃õ gmaò dyi, ké Ɔ c̃εε nyo tòò bě gbo, bé wa m̀òùn ké ɔε dyúáɔòò nyuεε, Ɔ mu ɔε kraùn dé Gèdèpòò kǎá-bòdò nìà dé dycún w̃εε k̃õ.

À se bédé bé à ké Bábòò wákáò nyo bě bé à ɔá wa zìà ɔε krauún mìò keε ɔ̀òùn dyi kp̃õ. Ɖε bé bé Bábòò ɔá à me nyuà keε ɔ̀ò se bó nì bé Ɔ ké se ɔε kra fɔɔ.

(2) Ɖε séin bě bé Gèdèpòò ɔá à me nyuεε mò bó à mìòùn nìin kpáná dyé jè.

Dìtòwáɔánámè 10:12-13,

Óó Éézùdùè-nyò bě, bě tò ɔε Bounbo màà b̃èè Gèdèpòò keε mó bé bě ké nyuεε gbo ɔ̀ù. B̃è me f̃èin Bounboò dyi, bé b̃è ké Ɔ kpeɔε séin b̃èò kíɔíí sí. B̃è me ɔ̀bèè Ɔ mú, bé b̃è ké Ɔ biè hwòd̃òè-dé-hwè-kà. B̃è me kp̃õ Ɔ gma séin bě bé m̀ nìà z̃è Ɖ è b̃è gbo c̃èin nyεε dyi bó b̃è mìòùn nìin kpáná dyé jè.

Wédé 84:11,

Sepóεɔé Bounbo Gèdèpòò mò à ce kè à dyí-z̃iin-ɔ̀è. Ɔ po à mana k̃õ dyiin dé Ɔ j̃íá-jèò mú, ké Ɔ nyí à dya-dè-dè. Nyo b̃è bé wa nyu Ɔ wuɔ̀ò ti séin nyεε, Ɔ ní bùd̀ùn wa ɔ̀éin-ɔ̀è ɔ̀ò.

Gèdèpòò ní bùd̀ùn à ɔε mò ɔε nòmò dyiin nyεε fɔɔ, m̃ɔɔ ké Ɔ ní tò à ɔε béin à gǎ dyéèn nyεε ɔ̀ò k̃õ. Ɔ jũ ké Gèdèpòò seó má hwìè b̃è à ké kpaa jè à gbo c̃è ní, ñí, à jè muó w̃iin ñiin mìò. Nyo bé doin Gèdèpòò ñiin hwìèò jè múεε, Ɔ doin Ɔ hwòd̃ò-f̃ònò-f̃ònòò kè Ɔ ɔ̀bèèin-ɔ̀bèèinò jè mú ɔ̀kè. Kà nyoũn béin dyi dyuòè kà bé à dè Gèdèpòò kpeɔε-dỹiin-nòmò-nòmò kè Ɔ hwòd̃ò-f̃ònò-f̃ònòò hwòd̃ò k̃õεε mò, Ɔ jũ ké à dyi ɔε b̃è bé Ɔ c̃è à gboεε nyu, ké à se nyoũn-dyù ñiin f̃ònò-hwòd̃ò kíɔíí sí ní.

(3) Nyo bé Kédèi ɔá buè keε, Ɔ se buè fɔɔ Ɔ jũ ké Ɔ se Gèdèpòò wuɔ̀ò nyu ní.

Pòò cèè Kédèi-ɔ̀éin-nà-nyò b̃èò gbo dé 1 Kòɔéiñt̃iò 9:21 mú, ké Ɔ ɔá:

Ɖé nyo b̃è seà gmaò bédéε gboεε, m̀ nyu ma m̀ mìòùn kà nyo seà gmaò bédéε nìà ke. M̀ nyuε náa p̃ū bé m̀ ké nyo b̃è seà gmaò bédéε Kédèi gbo dyà jè. Keε Ɔ se ɔε bé m̀ ké se Gèdèpòò ñiin gmaò bédéε. M̀ nì Kédèi gmaò xwíɔíí.

À ɔá Mózèè gmaò xwaún buè, ké à ɔá dyi séɔéin bó Gèdèpòò dyúa, sepóεɔé Gèdèpòò j̃íá-jèò mò nyo p̃òin à ñiin, keε Ɔ se Gèdèpòò gma b̃èò dyi-kp̃õ-kp̃õ. Ké ɔεεε, à ɔá gmaò nyo zaa-dúún-wáɔá-wáɔáò xwaún buè, sepóεɔé Gèdèpòò ɔá nàmàũn b̃è bé à nyu ma keε k̃õin z̃iin.

Keε buè-buè bé à nyuà keε me bóo nyuε bé à ké Gèdèpòò wuɔ̀ò mú jaɔa m̃ɔɔ bé à ké se à m̃ùè b̃è mú ɔ̀bèèè. "Keε m̀ ɔ̀íí b̃è, Gèdèpòò ɔá b̃è m̀òùn, bé b̃è ké se g̃i jũ, keε Ɔ ní ɔá bé Ɔ ké ɔε jũ, bé Ɔ k̃éε nyu bé b̃è mìòùn ñiin móó-ɔ̀è ké b̃è wuɔ̀ú k̃õ. Keε ɔ̀bèèin-ɔ̀bèèin me nyu bé b̃è ké k̃ũà

dyí nyuìn nyuìn." (Gàdézìà 5:13).⁸ Kà 1 Kòdèíntiò 9:21 nyúó kà à dyí tèmèin kíín (dé dyííe), à nì Gèdèpòò kpé xwíqíí. Ðe mò ò mósó-dè bó à bìíe, ò tèmèin à niìn dyí dé Bábòò mú.

Nyo díé bĕ dá de wa m̀ùn po jãà kee dée wa po jãà p̄. Nyo díé bĕ cĕ wuqu nià ke ti wa kè wa müè bĕ nì d́ó dèe n bá Gèdèpòò wuqu nyu jè dyíe. ò mu dyíin nòm̀ùn bĕ à ké wuquò xwíniín mú zà gáná cá. **Wuqu màà de bĕ m̀ún po jãà kee dée m̀ po jãà p̄ kee, ò mò jãà-po-dè se dyí sédèin bĕ nyũn bĕ bédé, ké wa poèn hwíqii kà bĕ Gèdèpòò jãjèò d̀ùn se nyo póèn bĕin, kee hwíqii-taba-dè kà kò d̀ bĕ bĕin nyue bĕ nyo ké pó dekèe.** Kee wĕé kee, ò se de gbà bĕ nyo d̀ kée múin w̄ kà ò ké Gèdèpòò bièè nyu hwòdò-dé-hwè-kà, sepóedé ò mó bĕ ò ké Gèdèpòò hwòdò dyi dè jèe.

"Ké bĕ dā nàm̀un xwaún pó, ké bĕ màà dyí-sédèin-sédèin gii" (Wódómà 6:18).

(4) À dyi Gèdèpòò mú dèbè ní, à me mó ò mósó-dè dyí dyuòè dyi dekè, ké à me bóó dyi bàq̀ìn.

1 J̄ó 5:2-3 dá

Kà à nyue dyí dyuòè kà à dèbè Gèdèpòò dyú bĕ múe, ò kè. ò mò, ò jũ ké à dyi Gèdèpòò mú dèbè, ké à dyi de bĕ ò cĕe nyuín. Sepóedé de mò dèbèin-dèbèin bĕ nyo bédé bó Gèdèpòò bìíe xwíniín nyue, ò kè. ò mò, à nyu de bĕ bĕ ò cĕe. Ké de bĕ bĕ ò cĕe, wa se à bìi xwa kuéñ zi.⁹

Jèdèmádyà 31:33 dá, "Dèè-ẁd̀ d̀è bĕ m̀ kè Ééz̀d̀è-dyù bĕò muà dèin bó tia baqaa keà kè. Ní mu ní gmaò dé waà hwòdò bũ p̀oun. Ní mué dée wa hwòdò bũ cèèin..."

Nyo bĕ ò dèbè Gèdèpòò múe se dei dièe mu kíín, bĕ ò ké níín, "Gèdèpòò mu m̀ zaa kp̄in bó de nià ke nyu jèè? Kee ò me diè dei, bĕ ò ké níín, "Ðé Gèdèpòò hwòdò dèin múin m̀o ké? M̀o "Ðé mò de kra de m̀o ké" (Fèd̀p̄iò 1:10; Tátò 3:8).

(5) Bábòò zàin de bĕ à ké nyuín, bĕ à ké à fĕè bĕò nàin nòm̀ò dyíin nyue à da.

Bábòò se hwìè bĕ à ké kraa mú s̄in bĕ ò kée bóe à dyúa dyi p̄in d̀ùn p̄. Bábòò wáká díé bĕ nyí à nyuu-dè bĕ bĕ à ké nyuín, à ké mú ma bĕ à ké Kédèi bìi c̄i ke. Ké ò wáká díé bĕ tò de jéé bĕ jii, bà kà Kédèi-dèin-nà-nyò ké c̄ie nyue jè dyí.

(6) Gma bĕ bá de kra de bĕ bĕ à ké nyu dé à fĕè múe jè dyíe se de kra dé à gbo.

Fáq̀s̄i-nyò bĕò bí ma de nià ke xwa, ké wa hwòdò gm̀in ma de bĕ se de kra kee gbo. Ðé Máfiò 23:23 múe, Jízè cĕe wa gbo, ké ò dá

Bĕ màà Gèdèpòò-cèè-dè dyuò-nyò bĕ kè Fáq̀s̄i-nyò bĕe, gboò-ẁd̀ nì bĕ màà dyédèi-nyu-nyò bĕe k̄. Bĕ nyí Gèdèpòò bĕe cós-z̄ ìn-dè bĕ màà vã-d̀ kò-kò bĕò kee bàq̀ìn-b̀è, kee bĕ w̄in gmaò nyo kra de bĕ dyédé k̄in. ò mò gma bĕ cĕà bĕ bĕ kéá

⁸ *Á Bäsóò-Bàbòò*

⁹ *Á Bäsóò-Bàbòò*

bě mǔè dǒ jǎà-dè bǔ^ˇ nyu, bé bě kéà ɔ wǐin dyé, bé ɔ kéà bě hwòdǒ kǒ dèè béin nyε.
Gma bě nià ke kè gma tòò bǐò, dèè bě bédé bě kéó dyi kpǒ.

Vósì nià ke see cǐ kà bé jǎà díé bě ni bó ké ɔ se dε kpa ke. Gbào, ɔ see náa cǐ. Dε ɔ nià cǐin nyεε mò kà dε díé bě kpa dε ké wa zi dε tòò bě dyíε. Ké à bédé bé à ké dεò nyo bě zi dε krauñ miò keε jè cǐ.

(7) Gma bě dyi-kpǒ-kpǒ dòn se à Gèdèpǒò-wuqu-nyu-nyò mɔɔ Gèdèpǒò mú-dèbè-nyò mú nyuε béin.

Jízè mu dyúa dε, ké ɔ cǐε Fádòsǐ-nyò bǐò gbo dé vósì 25 mú, ké ɔ dá,

Bě mòà Gèdèpǒò-cèè-dè dyuò-nyò bě kè Fádòsǐ-nyò bǐεε, gboò-wùdù ni bě mòà dyédéi-nyu-nyò bǐεε kǒ. Bě wǒò kópòò kè pédétèò kǒún dyi, keε bě dyiin wa dii-dè kè náá-dè bě bé bǐ zàin nyoñn gana xwa dyiin dé bǐ miòùn jè kàmà-kàmà múεε múin.

Nyo dǒè cǐ-cǐ béin dyí sédèin dé nyoñn dyédéin, bé nyoò ké se Gèdèpǒò mú dèbè mɔɔ bé ɔ ké se Gèdèpǒò wuqu nyu gáná cá ke. Ké dεε, nyo dǒ mòùn béin Gèdèpǒò mú dèbèè hwòdǒ-dé-hwè-kà, bé ɔ ké se xwíin kǒ jè ɔ ké mú-hwè-kpèdè tòò bǐ nyuεε bédé. ɔ dyi ná niin, nií, ɔ se Gèdèpǒò bìi kǔà nyuε ni dé zùñn.

(8) ɔ jǔ ké à dyi dε bé nyo tòò bǐ cǐε hwòdǒ kǒ dè ní, nií, ɔ se dε bé wa niin cǐi-fèè ké dε kpa bé ɔ ké à mòùn dyí ziεε jè.

Pǒò diè Kédèi-déin-nà-nyò bǐò dyi dé Wódómà 14:10 mú, ké ɔ dá,

Gàa wè, dé kǒ jè m̀ wáqáà m̀ díí-gààò zaa dúún wǐ? Dε kǒ jè m̀ zàin kà m̀ díí-gààò zùñn wǐ? Sepóedé à séin mu bó Gèdèpǒò zaa-wǒ-pòin-naínò dyi nyànàùn.

Dε vósì nià ke nià cǐin nyεε mò, kà Kédèi-déin-nà-nyò bǐ nyu dε bǐ bé nyoñn nyu xwaiεε dya gmòò ke. Nyoñn bǐ se wuquún dyi wǐin bà dε Kédèi-déin-nà-nyò bǐ bédé bé wa ké nyuε kè dε bǐ wa se bédé wa ké nyuεε jè dyí.

Jǎà-po-nyò dǒ béin bó niè bé ɔ ké se kà à mòùn nyu Bábòò wáká dǒ xwíin mú zàà keε jè gbo wǐin mɔɔ bé ɔ ké se dε gbà báa dyí kǒ jè à mòùn seà dyi kpǒ keε dyé. Nyoò béin náa nyuε, sepóedé ti dǒè baqáin, Gèdèpǒò ni dε kò-kò bǐ dyí sédèin dé ɔ fèè mú mɔɔ Gèdèpǒò nyuε ké ɔ niin jǎà-po-dè kò bó à niinò gbo. Dε nià ke see xwíin mò bé nyoò ké se Kédèi-déin-nà-nyò jéé ke.

► Dε m̀ pòin hwìdǐi bá wuqu nià ke jè dyíé? Wuquò mò, "Gèdèpǒò mu Kédèi-déin-nà-nyò séin kà wa ké cǐε nyuεε da zàin jéé cá, ɔ jèεε, Kédèi-déin-nà-nyò séinè kpede me ni dyúádò.

Kédèi-déin-nà-nyò bǐò séin séè kpede bǐ bé nyo nyu xwai dé fèè múεε jè gbo wǐin dǒ. Nyo bǐ bé wa dèbè Gèdèpǒò mú, ké wa cǐ kà Gèdèpǒò nyuε móɔ keε, wa séin ní kpǒ tèmèin-dè séin jè dyi pū. ɔ ná ni jèεε, à se bédé bé à kée cǐ kà bé nyo díé bǐ se Kédèi-déin-nà-nyò, sepóedé wa zà Bábòò xwíin mú mɔɔ wa tèmèin nyoñn dé hwìè kò-kò bǐ mú jèε. À me kpǒ wa jè dyi, bé à kée jǎà po kà bé wa mò Kédèi-déin-nà-nyò bǐ jéé ke, kebì à me pòen hwìdǐi kà bé waà tèmèin-

dè bɛ̀ se jǎà ke. Kũ̀à bé Zùù Hwè̀in-hwè̀inò nyuà dé à múe se nyue béin bé Kédè̀i-dè̀in-nà-nyò séinè ċíi-krè̀dè ké hwoìn.

À me dyé ti bé à ké Kédè̀i-dè̀in-nà-nyò tòò bɛ̀ niin fò̀nò-hwò̀dɔ̀ dyi kpɔ̀ dekè. À dyi à miò̀un dyí búáin ní, níi, ɔ muɛ nyuùn bé à kée hwìdɔ̀i poìn kà bé à dyuò cóci jè dyí miò mɔ̀ɔ à zà Bá̀bò̀ò xwíniín mú *dyí-sédè̀in-kà* miò ké à zi nyɔ̀ tòò bɛ̀ dyí ke. ɔ jũ ké zùù nià dé à múe dyi wɔ̀ bé à ké à miò̀un bídɔ̀i dyà, bé à ké nyɔ̀ tòò bɛ̀ de tèmè̀in ɔ kè bé à ké nyɔ̀ tòò bɛ̀ niin wuɔ̀u dũ̀ gbo tò ní, níi, à mú Kédè̀i-dè̀in-nà-nyò nòmò dyíin bɛ̀ jũ̀un, bé à kée nyu bé gbo-krɔ̀in-krɔ̀in ké bó Kédè̀i kródó-dyùà màà cóci-nyò bɛ̀ò kee pũ̀a nì.

(9) À dyi hwò̀dɔ̀ sɔ̀ bédé dé à nyuu-dè̀ bɛ̀ mú ní, níi, kǎfiá dò se niè béin bó à biì fɔ̀.

“Nyɔ̀ séin me dyuò de kɔ̀ jè wa bédéà hwìdɔ̀i-taba-tabaa dyí dé wa miò̀un niin fò̀nò-hwò̀dɔ̀ mú” (Wódómà 14:5b).

“Kee nyɔ̀ mò nyɔ̀ bé ɔ dyià de dò dɔ̀in, ɔ bédéà kee dé ɔ hwò̀dɔ̀ bú ʼε, zaa wáqá ɔ dúún, sepóedé ɔ hwìdɔ̀i-taba-tabà seɛ nyu bé ɔ kée náa nyu. Ké de séin bé ɔ se hwìdɔ̀i-taba-tabá mú sòin nyɛɛ,

ɔ mò nàmàũn” (Wódómà 14:23).

ɔ jũ ké nyɔ̀ dò dyi de dò nyu ké ɔ hwò̀dɔ̀-xwíniín-hwò̀dɔ̀-dyùàò seɛ náa ɔ gbo cɛ̀ ní, níi, ɔ mò fǎà-dè̀ miò. ɔ jũ ké nyɔ̀ dò dyie gbo po bé ɔ ké de bé ɔ dǎin de gbà kee nyu ní, níi, zàà kpɔ̀ ɔ bó nàmàũn nyu jè. ɔ jũ ké à dyi dé ce bé Gè̀dè̀pòò dǎà à nyíe mú ċí ní, níi, mana dò ni dé bó à biì. (1 Jɔ̀ 1:7).

Nyɔ̀ bɛ̀ ni kpoo múe dɔ̀ɔ̀-dè̀-dè̀

Bɛ̀ se fũ̀à-fũ̀á dò kpɔ̀ɔ̀ mu bó dɔ̀ɔ̀-dè̀-dè̀ nià ke gbo dè̀ jè. De-cɛ̀-nyò díe bɛ̀ muɛ dyè jii kɔ̀ néin kà bé ɔ mu dyíin nòmò̀un bé cóci bɛ̀ò ké gma dò po bá nyɔ̀un-dyùè̀ kpede jè dyie. Ké díe bɛ̀ mò̀un muɛ dyè cèin kà bé nyɔ̀ dò dyi de gbà dò nyu ní, wa me žiin ɔ kòin nyɛ.

Vɔ̀ bé nì ké jǎà-dè̀ mènɛ̀ ʼin-hiinye bɛ̀ céèà dé dyíie dyi kpɔ̀ dé hwìè bé ɔ sédè̀in dyíe mú.

- ▶ M poèn hwìdɔ̀ie, jǎà-dè̀ bɛ̀ nià kee nyé kɔ̀ jè sò nyɔ̀ pàqǎ hwìdɔ̀i ké?
- ▶ Jǎà-dè̀ bɛ̀ nià kee nyé kɔ̀ jè béin dyè mò̀un hwìdɔ̀i sòò wàqá ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nià dé dycún wě,

Í mó bé dèbèin-dèbèin bé ń bédéà bó ò bìèè ké kǒ kpá kánáá pū. Í mó bé ń ké de mò ò mósó-dè kee jè múin wǎ.

Nyue bé ń ké de dè ò hwìqíi miò kee dyí dyuò, ní bé ń ké fèè hwè mú, bé nàmàun dò se mú nièe cīe bèin.

Kpá ń gbo bé ń ké nyuu-dè bě kè kpede bě mó gbo-zìàn-zìàn dé ń múèe dyí dyuò, ní bé ń ké nyuu-dè kè kpedeò nyò bèin nyue bé ò ké dīin-dīin bédéèe dyí dū.

Í mó bé ń ké bo tòdò bó Gèdèpòò dīin-dīinò jè.

Kǎà ɔ me ni

Cēè-dè 2 Taún-kūà bě

(1) Cē 1 Kòdèíntìò 13. Céè-dèò wuqu-kpà nià ke dè nyò bé ɔ dèbè ɔ mǔè bě mú hwòdòè-dé-hwè-kà kee me. Gèdèpòò me nyue bé ò kée dyuò kà ɔ mó ò fèèò dèbèin-dèbèin múin dyíen dyi gáná cá ke. Zedè de díe bě bé ò mó Gèdèpòò ké ò gbo kpá, bé ò ké gbo zìàn dé ò fèè mú ke.

(2) Cē vòsì bě nià dà bíqíie, sepóedé wa cē de fīin-fīin bě bá kà Kédèi-dèin-nà-nyòè kpede ké nièe nyuee jè dyíe:

- 1 Kòdèíntìò 6:19-20
- 1 Kòdèíntìò 10:31
- 1 Kòdèíntìò 11:14-15
- 1 Tímétè 2:9-10
- 1 Pídè 3:3-4
- Wédé 19:14
- Wédé 101:3

Céè de mò de bé céè-dè bèè dò-dò cǎa ke xwíníin nyee bíqíi. Dè cīi-kpèdè bě kǒ jè céè-dè bèè cǎa kee nyò ò mó nyue dyíee me.

Cɛ́-ɔ̀ 3

Kũà

Cɛ́-ɔ̀ Hwòdò-kpàin-ɔ̀ bɛ́

Ɖé cɛ́-ɔ̀ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, ɔ̀-cɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

(1) Bɛ́ ɔ̀ kɛ́ ɔ̀ bɛ́ Bábòò tɛ̀mɛ̀in bá kũà jè dyíɛ kɔ́in zain.

(2) Bɛ́ ɔ̀ kɛ́ kà Kéɔ̀í-ɔ̀éin-nà-nyò bédé bɛ́ ɔ̀ kɛ́ kũà nyuɛɛ jè kɔ́in zain.

À Ɖíí-gàà Ɖówɛ̀nɛ̀in mɔ̀à Gèdèpòò bìi kũà-nyu-nyòò kɛ

Ɖówɛ̀nɛ̀in mɔ̀ ma gàa-dyù gmò dò bɛ́ ɔ̀ dyà ma ɔ̀ miòùn bídíi, kɛ́ ɔ̀ cɛ́ ma ɔ̀ Gèdèpòò-biè-nyò bɛ́ hwìè ɔ̀ zɔ́ mò 1600's kɛɛ mú kɛ. ɔ̀ dyuò ma taún-kũà méné-méné séin nyuɛ miò, kɛ́ dyiin ɔ̀ ɔ̀ múdeɛ, nyɔ̀n bɛ́ dyuò ma ɔ̀ dyí miò. ɔ̀ zà ma sídóún fɛ̀ɔ̀, kɛ́ ɔ̀ wòò ma ɔ̀ ɔ̀-fùù, kɛ́ ɔ̀ nyu ma kũà tòò bɛ́ ɔ̀ kɛ́. ɔ̀ nyuɛ ma náa, sepóɔ̀ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ ma Gèdèpòò mú miò, kɛ́ ɔ̀ se mó bɛ́ Gèdèpòò jè kɛ́ ma ɔ̀ hwòdò bũ sò fɔ̀. Gèdèpòò jè kpɔ́ ma ɔ̀ hwòdò miò ɔ̀ ɔ̀ séin mú, hwè m po níí, ɔ̀ kũà bɛ́ bɛ́ ɔ̀ nyu ma kà kɛɛ mú.

Céè-ɔ̀-kpò wè mɔ̀à *Kà nyɔ́ kɛ́ cɛ́ nyu bó Gèdèpòò Dyúá kɛɛ jè Cɛ́-cɛ́ kɛɛ mò céè-ɔ̀ bɛ́ nyɔ́ kúúú bɛ́ zi médìò kɔ́ɛ ɔ̀ wuɔ̀úún zà kɛ. Céè-ɔ̀ múdeɛ, dyi-diè-ɔ̀ bɛ́ kè gbo-tò-céè-ɔ̀ bɛ́ sòin Ɖíí-gàà Ɖówɛ̀nɛ̀in gboɛɛ céè ɔ̀. ɔ̀ céè, kɛ́ ɔ̀ ɔ̀, "Bɛ́ à kɛ́ wáká kpá bó Gèdèpòò bìiɛ seɛ xwííín mò à mɛ táà kũà bɛ́ bɛ́ à nì nyuɛ́ nyuɛ dyi, bɛ́ à kɛ́ kũà vènè dyi mó kɛ. Kɛɛ à mɛ kpa kũà bɛ́ bɛ́ à nìà à miòùn bìi nyuɛ́ nyuɛ dyúá, bɛ́ ɔ̀ kɛ́ nyu bɛ́ Gèdèpòò kɛ́ bàin-bàin bédé."*

► Ɖé mɔ̀à kũà kɛ́? ɔ̀ jũ kɛ́ nyɔ́ dò dyi m̀ tɛ̀mɛ̀in bɛ́ m̀ kɛ́ ɔ̀ bìi ɔ̀ ɔ̀ nyu ní, ɔ̀ dòn mɔ̀à kũàò kɛɛ?

Kũà kɔ́ nyu jè wa kpɔ́ nyɔ́ dyi mɔ̀ wa tɛ̀mɛ̀in nyuɛɛ mò kũàò dò, kɛɛ kũàò díé bɛ́ mò, kà à kɛ́ à miòùn ɔ̀ kè nyɔ́ tòò bɛ́ jè gbo gmòò nyuɛ kè kà à kɛ́ ɔ̀ bɛ́ à bédéɛ gbo gmòò nyuɛ kè kà à kɛ́ ɔ̀ bɛ́ nyuɛ nyu kè kà à kɛ́ ɔ̀ pɛ̀ɔ̀ nyu bɛ́ à kɛ́ kpáná kɔ́ún dyé ɔ̀ kè kà à kɛ́ nyɔ́ tòò bɛ́ gbo kpáa nyu pídyi kɛ.

► Kéɔ̀í-ɔ̀éin-nà-nyò bédé bɛ́ ɔ̀ kɛ́ kũà nyuù? Xwííínò nyé kɔ́ jèé?

Nyɔ́ báún-báún poèn hwìdìi kà ɔ̀ jũ kɛ́ wa dyi wídí pàɔ̀ bédéin, wa mu múàún kpáún miò, sepóɔ̀ɔ̀ wa se bédé bɛ́ wa kɛ́ kũà dò nyu ɔ̀. Wa poèn hwìdìi kà fɛ̀ò nyɔ́ bɛ́ nyɔ́ bɛ́in múàún dyi kpáin miò kɛɛ mò ɔ̀ jũ kɛ́ m̀ dyi ɔ̀ séin m̀ móɛ bédé níɛ.

Kà nyɔ́ kɛ́ kũà jè múin wɔ̀ nyu sòin ɔ̀ Bábòò múɛ

Pòin kà Gèdèpòò nyuà bóɔ̀-kpàà páún poɛ nòmò dyiin sòin ɔ̀ gbo-dè-dè múɛ jè hwìdìi. ɔ̀ nòmò ma dyiin miò. ɔ̀ mò ma cɛ́-naín-nòmò dyiin bó nyɔ́ kíin-kíin bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò mɛ ma kɛɛ bìi. Gèdèpòò nyí ma nyɔ́ kíin-kíin bɛ́ bɛ́ ɔ̀ mɛ ma kà kɛɛ kũà. Gèdèpòò bɛ́in ma bóɔ̀-kpàà nyuɛ

bé ɖe nyɔ séín móɛe ké ma ɖé nì, bé nyɔ ɖò ké se ma kũà nyu fɔɔ, keɛ ɔ see náa nyu. Gèdèpòò dyuòè ma dyí kà bé kũà mò fɛè kpa ɖe miò bé nyɔŋn-dyù bèin cīe keɛ wáká ɖòe.

Ké Gèdèpòò poe gbo bé à ké gbo kpɔ̄in ɖé à kũà nyu-nyuò mú. ɔ hwōin kà, nyɔŋn me wɔ̄ bé wa ké gbo kpàin kpàin, bé wa ké hwòdɔ̄ kɔ̄ dein dein, bé wa ké ké baɖa bèin bó wa mùè ɖò bìi, bé wa ké nyɔ bɛ̄ hwè kpéie gbo kpáa bèin dyiin ɖé wa niin ganaò mú, bé wa séín ké gá dyúáɖòò dyé, bé wa ké zà-ɖéin bɛ̄ dyi zīen bèin bó wa miòun pūa, bé wa ké waà ɖe-xwa-bī-bī bɛ̀ò dyi séɖéin bèin, bé wa ké ɖe cɛ̄ ɔ kè bé wa ké nyɔ tòò bɛ̄ ɖe tèmèin.

Gèdèpòò nyí nyɔŋn-dyù kpé, hwè ké ɔ zàin wa bóɖó-kpàà xwáɖáún bé wa kée xwa nòmòin kè bé wa kée hwìè xwíniín po ɔ kè bé wa kée mú zàin, bé ɔ kée nyu bé Gèdèpòò ké ɖíin-ɖíin bédé. Kũà bé Gèdèpòò nyià nyɔŋn-dyùe xwíniín mò à bédé bé à ké geɖe nyu kè bé à ké nyúà-ɖe bɛ̄ po kè bé à ké bãa-ɖe bɛ̄ nà ɖé bóɖòò hwuɖue ɖé zà ɔ kè bé à kée nyu bé fònò-hwòdɔ̄ ké mú zàin.

Gèdèpòò nyue ké à kɔ̄ ɖe tòò séín bɛ̄ bé ɔ meà keɛ wuɖuí, sepóedé ɖe ɖò nì ɖé à mú, ké ɔ kè nyɔ bé Gèdèpòò jũà keɛ hwōin ní. Wédé 8:6-8 ɖá,

M nyu wa ɖe séín bɛ̄ bé nì sɔ̄ ɖàà meɛ wuɖuí-kɔ̄-nyò mú. M nyue ké wa kɔ̄ ɖe séín kpé kɔ̄un. Wa kɔ̄ báɖáá kè bìɖi kè xwáɖá-xwíɖi-nimii séín kpé kɔ̄un. Ké wa kɔ̄ naà kè zimii kè ɖe tòò séín nà ɖé dyóòò gbo dyieɛ kpé kɔ̄un ɖekè.

Nyɔŋn-dyùè nàmàun kíin-kíinò nyue ké bóɖó-kpà gánáò zīāin ma gbo, ké bó kàun wɛ̄e, à kũàò mòà gana-kũàò bé fūà-fūá-ɖe kúɖúú bɛ̄ dyiin múin, ké ɔ ɖá nì kà Gèdèpòò see ma dyí só kíin nyɛ. Keɛ wɛ̄e keɛ, bá kũà nyu jè dyíeɛ, ɔ me nì à hwìɖii kà bé Gèdèpòò hwòdɔ̄è gbo-po-ɖe mò, bé kũàà tó ké à nyu ke.

À kũàò kè kũà bé Gèdèpòò nyuà ɖé bóɖó-kpàà me-meò múe hwōin ní. Kũà mò hwìè kɔ̄ mú bé nyɔŋn-dyù zàin waà gbē ʼèò mɔɔ dè wa cīe mú ke. ɔ hwōin kà, wa búáin waà gbɔ̄ bɛ̀ò dyí. Ké wa nyu waà s̄iɔ̄ ʼ bɛ̀ò wáɖá-naín. Nyɔ ɖò dyie gbo po bé ɔ ké se kũà nyu ɖe ní, nií, ɔ xwíniín mò, ɔ se kpé bèin bé ɔ ké mú-zàin-zàin ɖò ɖé ɔ gbē ʼèò mú nyu ɖe fɔɔ. Ké nií, ɔ ɖá ɖe nyuà à nyɔŋn-dyù múe wáká ɖò dyi po.

► ɖé dyi m̄ hwìɖii ɔ jũ ké m̄ dyi gbɔ̄ ɖò mɔɔ taà ɖò dyé ké wa see xwa nòmòin níe?

Nyɔŋn-dyùè fònò-hwòdɔ̄ xwaún-poin-poin kè ɖe-gbo-po-po kè ɖe-páun-po-po ɔ kè ɖe bɛ̄ xwaún-poin-poin, bé wa séín mòà kũà keɛ, ɔ mò Gèdèpòò hwōin-ɖe bé ɔ nà ɖé nyɔŋn-dyù múe wáká ɖò. ɔ jèeɛ, kũà séín hwè mú bó Kédéi-ɖéin-nà-nyò bɛ̀ò bìi. Kũà séín bé à nyueɛ mò à Gèdèpòò biè-bièò wáká ɖò, ɔ jũ ké à dyie nyu, ké ɔ dyi Gèdèpòò hwìɖii dè ní. (Kòɖósià 3:17, 23). Jízè ɖá ɔ Bã nyu ma kũ, ké ɔ mòun bédé bé ɔ ké ma kũà nyu ɖekè. (Jɔ̄ 5:17).

Kũà nyu jè me bó m̄ hwòdɔ̄ dyí gbàin pū kà kũun dyí ɖú jè gbàin wé-nyò ɖíe bɛ̄ hwòdɔ̄ dyíe. Nyɔ se kũà nyu bó cī-cī jè ɖòun pū, keɛ ɔ mò ɖe bé Gèdèpòò po gbo bá nyɔŋn-dyù jè dyieɛ wáká ɖò.

2 Tèsàdónià 3:10 cɛɛ kà bé à me nyu kũà ke, "Ti à nì ma dé bɛ gboɛɛ, de à cɛ ma bɛ gboɛɛ, ɔ kè. ɔ mò, nyo bɛ bé wa se kũà nyue móɛɛ se bédé bé wa ké de di."

Ɖé à me nyu ɔ jũ ké à dyie dyé kà bé kũà à nì nyueñ nyee se de kpa níé? Gàa dò mò Màmámà Gãúndè kee dá, "Kũà bé m̀ nìà nyueñ nyee se dyè de kpaá mu dé m̀ dyédéín, kee ɔ mu dyiin nòmòùn bé m̀ kée nyu pũ." ɔ me nì m̀ hwìdíí kà wa kpõ ma gàa nìà ke dyi bé ɔ ké ma dyi-wúò-kũà nyu ke. M̀ béin dyè kũà nìà bóe kũà se de kpa dáin, kee gàa nìà ke dǎ de kpa de dò gǎ. ɔ jũ ké ɔ dyi kũà gbo mu ti séin ní, ɔ nyue náa bé ɔ ní kǒ dǎ taún dyi kò pídyi, bé nyoñ bɛ ní kǒ dǎ ké se ɔ kpéin dyé jè. ɔ nyue náa bé ɔ ké ɔ miòùn gbo kpá, bé ɔ ní kǒ dǎ gbe ʘ jũ bó ɔ bǎto bɛ mɔɔ ɔ gbõ-xwíníín-nyò bɛ biì. Kũà nìà bóe muɛ nyuùn bé ɔ ké nyo bɛ ɔ kǒ bé ɔ ké gbo kpáa gbo kpá, kebì wa me mò ɔ gmàà kè ɔ dyú bɛ ke, ké wa se xwa kíé dèe ʘ mú dé nyo tòò bɛ gbo. Kũà se de kpa dyeo, kee à dyi de séin bɛè dya gmò ní, nìi, à dyée kà bé ɔ sédèin dyí bé gàà kée nyu ke.

Nyo pàdǎ nì bó ké wa se kũà nyue béin gáná cáe? Gbào. Kebì wa me se nyo dò dyi kpõ bó kũà nyu jèee, ɔ béin de dò nyue bé ɔ ké nyo tòò bɛ gbo kpá.

Kédèi-déin-nà-nyò bédé bé ɔ ké kũà nyu, sepóedé ɔ bédé ɔ ké ɔ miòùn ɔ kè nyo tòò bɛ gbo kpá. ɔ jũ ké nyo dò se kũà bé ɔ béin kpé bó nyu jèee nyue mó ní, nìi, ɔ se bédé bé ɔ ké nyo tòò bɛ hwòdǒ kǒ dè bé wa ké de ɔ móɛɛ ɔ nyí.

Nyo kíin-kíin bɛ jǎa-po-nyò bédé bé ɔ ké gbo gmòɛ mò ɔ gbõ-xwíníín-nyò bɛ. "Nyo dò se ɔ nyo bɛ gbo gmò, jéé kee, ɔ se ɔ bídí-gbõ-xwíníín-nyò bɛ gbo gmò ní, nìi, ɔ dǎ hwìdíí-tabá-dè bèò jè mú doin, ké ɔ jè nyiniin dyiin ké ɔ zi nyo bé ɔ sèè Gèdèpòò hwìdíí taba kee dyí" (1 Tímétè 5:8).

Bábòò cɛɛ kà bé jǎa-po-nyò me nyu kũà bé ɔ ké nyo tòò bɛ gbo kpá ke. "Nyo bé ɔ dyídí ma kíin nyee, ɔ ní dá ɔ ké dyídí de. ɔ me dú kũà nòmò dyiin nyu kpàì, bé ɔ ké de dò bédé, bé ɔ ké nyo bɛ kǒ bé wa ké dò dyéee gbo kpá" (Ìfíshò 4:28). Gmò zain gbo nì bó nyo bé ɔ dyídí, ké ɔ dú de dyí pídyie kè nyo bé ɔ nyu kũà bé ɔ ké nyoñ bɛ gbo kpáa pũa kee dya. Kédèi-déin-nà-nyò ní dyídí. ɔ see dòn, kee ɔ mò nyo bé ɔ nyu kũà bé ɔ ké nyo tòò bɛ de nyí ke.

Kebì nyo dò me se m̀ dyi kpõ bó kũà jèee, m̀ béin kũà dyée bé m̀ kée nyu. Mó hwìè dò kǒ mú m̀ béin nyoñ gbo kpáa kee dyi, bé m̀ ké nyo bɛ mó gbo-kpá-kpá kee gbo kpáa béin. ɔ sédèin dyí bé m̀ kée náa nyu, ké ɔ zi bé m̀ ké sǒ p̄ín wáqá, bé m̀ kée cɛ kà nyo dò se m̀ gbo kpáa nièe dyí.

Jǎa-po-nyò bédé bé ɔ ké kũà nyu, bé ɔ ké ɔ miòùn kè ɔ gbõ-xwíníín-nyò bɛ gbo kpá, bé nyo tòò bɛ dyi ɔ de dò xwa móin, ɔ kée wa nyie béin deké.

Kà Gèdèpòò nyu à móó-dè bɛ à nyie ke

► Nyo mò nyo dá ɔ dèà Gèdèpòò hwòdǒ kǒ bé Gèdèpòò kéà ɔ biì ɔ móó-dè séin nyu jè ɔ seà kũà dò nyue móɛɛ, dé m̀ béin ɔ gbo cɛɛ ké?

Ɔ jũ ké m̀ d̄yíó báá-d̄è gbà d̀ò bédé, ké m̀ d̄yí dé d̄yí téε mu bó dyóq̄ó-bà-bàq̄à d̀ò, ké m̀ d̄yíε dyé kà bé nì báá-d̄è b̄è hwòin kà tòmítò kè m̄l̄in kè dede Ɔ kè báá-d̄è t̀ò b̄èε pàq̄à q̄à ku, ké m̀ b̄èin wa q̄iε bó ti t̀òm̀ũn-t̀òm̀ũn xwíníin nyεε ní dé?

Ɔ mu n̄in kà q̄àbàin-d̄è n̄ià ke dé m̀ gboò? Ɖε dyúáq̄ò k̄pá ma n̄yɔ báún-báún gbo bó dyóq̄ó-bà z̄ià d̄yíε. Wa mu ma dé waà báá-d̄è-pà b̄èò k̄õ, ké wa dyée kà bé báá-d̄è b̄èò séin n̄i ma m̄eín nyε. Kεε Ɔ se wa d̄yí giniin m̄ɔɔ Ɔ se wa w̄õ f̄oǹn̄in f̄ɔɔ, sepóεq̄é wa dyèin ma báá-d̄è-pàò ti K̄íin bó d̄ènè gb̄èi-gb̄èi xwíníin, ké wa bá dé báá-d̄èò, ké wa wáq̄áá ní gbo bó d̄ènè gb̄èi-gb̄èi xwíníin q̄e, hwè ké wa z̄àà p̄ií m̄úin. Ɔ j̄èε, ti wa dyée kà bé báá-d̄è b̄èò n̄i ma m̄eín nyεε, Ɔ se wa d̄yí giniin f̄ɔɔ, sepóεq̄é Ɔ mò q̄e wa dè ma hwòq̄õ k̄õ kε.

M̀ b̄èin dyè c̄εε, bé m̀ ké níin, "Ké q̄e n̄ià bóε se ma q̄àbàin-d̄è q̄ò f̄ɔɔ." Kεε Ɔ m̄e n̄i m̀ hwìq̄i kà bé Gèdèp̄òò mò n̄yɔ n̄yɔ báá-d̄è kúq̄úú b̄è z̄ià méq̄̀ũn k̄õε, ké n̄yɔũn-d̄yù se dyúáq̄ò n̄yɔ d̄yε mòũn w̄ε. Wédé 104:14 q̄á, "M̀ nyuε ké p̄ií m̄e bó nyúà-d̄è b̄èò b̄ií, Ɔ kè báá-d̄è t̀ò b̄è bé n̄yɔũn-d̄yù b̄èin k̄ũà gbo nyuε, níí bé wa ké q̄ii-d̄è dyé s̄òin dé bóq̄òò m̄úε." Gèdèp̄òò mò n̄yɔ nyuε ké báá-d̄è b̄èò, m̄e, kεε n̄yɔũn-d̄yù dyèin bóq̄ó-kpàò ti, ké wa bá dé báá-d̄èò, ké wa wáq̄áá ní gbo p̄ū.

N̄yɔ báún-báún gm̀ò q̄e bé Gèdèp̄òò nyuεε d̄yá ké wa w̄ain dyéq̄é k̄õin, ké wa seε q̄àbàin-d̄è q̄áin gáná cá, kà Ɔ n̄yúà k̄páa ti bé Jízè kánáin n̄yɔũn b̄è d̄yíε Ɔ kè ti bé dyóq̄òò n̄ià bó dà dyúáq̄ò bó ti t̀òm̀ũn-t̀òm̀ũn xwíníin dé Jasúé n̄in tíin nyε. Ɖé f̄oǹn̄-hwòq̄õ n̄ià ke m̄úεε, wa poèn hwìq̄i kà bé báá-d̄è m̄e-m̄e se q̄àbàin-d̄è q̄ò f̄ɔɔ, sepóεq̄é Ɔ mò q̄e bé Ɔ k̄pá kánáá p̄ūε.

Ké à m̀òũn w̄ain kà Gèdèp̄òò n̄yɔ k̄ũà nyuε kεε dyéq̄é k̄õin, Ɔ jũ ké à d̄yí q̄àbàin-d̄è móɔ n̄in. N̄yɔ q̄íε b̄è mu dé waà báá-d̄è-pà b̄èò k̄õ bó z̄é ẽ, ké wa se dé q̄e wa ké q̄iε q̄ò m̄εε dyé f̄ɔɔ. Xwíníin k̄õ j̄è Ɔ n̄ià náa mò, sepóεq̄é wa se k̄ũà n̄yɔ hwòq̄õ-d̄é-hwè kà bé wa ké báá-d̄è b̄ain, kà Gèdèp̄òò q̄á à m̄e n̄yúà kε. Gã bé à dyéà bó q̄e-bá-t̄iin nyεε mò kà Gèdèp̄òò n̄yɔ k̄ũà nyuε kεε d̄yí-t̄em̄èin-d̄è p̄ū. Ɔ hwòin-d̄è mò, q̄e b̄è à k̄õ à ké dyé dé Gèdèp̄òò xwaún w̄εε, à bédé bé à ké wa k̄ũà gbo n̄yɔ hwè bé wa ké à k̄õ-d̄è jũ. N̄óó 14:23 t̄em̄èin à n̄in kà bé" Gana-k̄ũà n̄yɔ-n̄yɔ séin po n̄yɔ k̄páná xwaún w̄ε..." Hwè ké N̄óó 19:15 mòũn po à náún, ké Ɔ q̄á, "... Mó ní s̄ò f̄óó-nyò k̄õ."

N̄yɔ q̄íε b̄è d̄è hwòq̄õ k̄õ kà bé Gèdèp̄òò mu q̄e wa k̄õ wa ké bédéε wa nȳin nyε, kεε n̄yɔũn b̄è nyí wa k̄ũà ké wa bóɔ, sepóεq̄é wa se k̄ũà b̄è n̄i náa nyuε mó j̄è.

Ɔ jũ ké m̀ d̄yí k̄ũà nyuε mó, kεε m̀ séè n̄yɔ q̄ò dyé bé Ɔ ké m̀ k̄ũà nyí ní déé? K̄ũà q̄ò n̄i bó ké m̀ b̄èin nyuε bé m̀ ké n̄yɔ t̀ò b̄è gbo k̄pá, ké d̄ȳin dé k̄ũà n̄ià bóε m̄úεε, m̀ b̄èin q̄e b̄è m̀ móεε dyéε. M̀ se k̄ũà q̄ò bédé ní, níí, Ɔ nyuε ké m̀ bédé ti pàq̄à bó q̄e t̀ò b̄è gbo nà j̄è. Níí, m̀ se q̄e q̄ò d̄yí móɔ b̄èin bé m̀ k̄éε n̄yɔ, bé m̀ ké n̄i gb̄õ-xwíníin-nyò b̄è gbo k̄páà?

Pòin n̄yɔ bé Ɔ se k̄ũà q̄ò bédé, ké Ɔ gã d̄yí k̄òε ̄n d̄yí tee wé gánáò xwíníin, ké Ɔ ní n̄yɔ q̄e q̄òεε j̄è hwìq̄i. Ɔ mò sepóεq̄é n̄yɔò se k̄ũàũn-k̄ũà q̄ò dyé bé Ɔ k̄éε n̄yɔ j̄è? N̄yɔ q̄íε b̄è n̄i dé Ɔ gb̄é ẽò mú ké wa n̄i n̄yɔ q̄òε gbo-kpá-s̄õ móún bó k̄ũà méné-méné b̄è n̄yɔ j̄è. S̄iõ ̄n̄i dé Ɔ taàò mú m̄ɔɔ bó hwòq̄õ-gboi-hwìè b̄èò w̄iin, ké bó mó d̄yí-nòm̀ũn-nòm̀ũn. Ɔ b̄èin dà q̄ò ti dyèèn bé Ɔ ké

dé nyúà-dè pòin. ɔ bɛ̀in cɛ̀e-dɛ̀ bɛ̀ wuɖuún zàà, bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ ɖɛ-dyuò-dyuò kɔ̃ po. Kɛ̀ ɔ bɛ̀in ti dyí d́úe bɛ̀ ɔ kɛ̀ nyɔ̀ dò bìi baà. Nyɔ̀ mò nyɔ̀ wáɖáà sɔ̃ p̃ín kánaá p̃ue kpɔ̃ nyɔ̀ dò dyi, kɛ̀ nyɔ̀ò nì ɔ bìi kũà nyuén, kɛ̀ nyɔ̀ò mò ɔ miòùn. ɔ kũà-nyòò nì kũàò nyuén, kee ɔ se kpáná dò gbo wódóe nì. ɔ miòùn dyi-kpɔ̃-kũàò se kũà nòmò dyiin dò fɔ̀. ɔ jèee, ɔ se nyɔ̀ tòò bɛ̀ gbo kpáa bɛ̀in.

Ti pàq̃a xwíníin kè dà pàq̃a bɛ̀ee, nyɔ̀ d́íe bɛ̀ nì bó kɛ̀ nyɔ̀ dò ní kpɔ̃ wa dyi bó kũà nyu jè. Wa miòùn nyu ɖɛ̀ bɛ̀ kɛ̀ wa dyéee wídí kɔ̃ún mɔ̀ɔ wa kra nyɔ̀ bɛ̀ bìi kũà nyue kɛ̀ wa péè wa. Kũà séin bɛ̀è nyu-nyu mò hwìe kɔ̃ mú bɛ̀ Gèdèpòò nyí à ɖɛ̀ bɛ̀ à kɔ̃ à kɛ̀ bédéee.

ɖɛ̀ Báɓòò cɛ̀ bá Kédèi-dɛ̀in-nà-nyò kpáná-po-kũà nyu jè dyíe

Kédèi-dɛ̀in-nà-nyòò me nyue bɛ̀ nyɔ̀n bɛ̀ kɛ̀ ɔ kpéin dyé, kɛ̀ ɔ me sédèin dyí dé ɔ kũàò nyu-nyu mú.

► Xwe ˘ Kédèi-dɛ̀in-nà-nyòò bɛ̀in ɖɛ̀ bɛ̀ Báɓòò cɛ̀e ɔ kũàò dyí dèe ɔ jũ kɛ̀ kũàò dyi kpáná-po-kũà jũ níe?

Dèe-wùdù d̀ièè zàin kũà-nyu-nyò bɛ̀ hwìe bɛ̀ wa kɛ̀ kraa da. Ti wa cèèà Dèe-wùdù d̀ièè kee, nyɔ̀ bɛ̀ nyu ma kũà bó tia baɖaa pàq̃a mò z̃ ˘ ɔ̀ g̃i bɛ̀. Z̃ ˘ è nìà kee, kũà-nyu-nyò dò se g̃i ɖɛ̀, sepóedé ɔ bɛ̀in kũàò dyi táà bɛ̀ ɔ kɛ̀ kũà kà kò dò gbo mu. Kũà-nyu-nyò bɛ̀ bédé kpé nìà bóe ní kàun jèee, ɔ fèin xwa bɛ̀ wa kɛ̀ kũà dò dyi kpɔ̃ mɔ̀ɔ wa kée bó. Kee w̃é kee, ɔ jũ kɛ̀ wa ɖ̃a w̃ kɛ̀ wa ɖ̃a kũà dò dyi kpɔ̃ be wa kée kpáná kɔ̃ún dyéin, níi, Báɓòò ɖ̃a wa me mò kũà-nyu-nyò nòmò dyiin bɛ̀, m̃ seé kɔ̃ kà wa mu kũà nìà bóe kɔ̃ún hwèdèin nye.

Ti d́íe bɛ̀ ní, ɖɛ̀ dò nyue kɛ̀ m̃ se kpé bɛ̀in bɛ̀ m̃ kɛ̀ kũàò nyɔ̀ m̃ mó nyue dyiee g̃a. Kɛ̀ ti d́íe bɛ̀ ní m̃ bédé bɛ̀ m̃ kɛ̀ kũàò nyu kà g̃i nìà ke. ɔ ná nì jè me bóo nyue bɛ̀ m̃ kɛ̀ nì Kédèi-dɛ̀in-nà-kpèdèò dyi táà. ɔ jũ kɛ̀ wa dyi nyɔ̀ d́íe bɛ̀ kɔ̃ né miò dé kũà-kpàò dyí ní, ɔ nyue kɛ̀ wa meè kũàò nyu-nyu gboi mɔ̀ɔ kɛ̀ wa nyue gbà-kà. Wa nyue náa, sepóedé wa mó bɛ̀ nyɔ̀n kée dée wa dyúá dyé kà bɛ̀ wa hwòdɔ se kũàò mó ke. ɔ jũ kɛ̀ nyɔ̀ dò dyie náa nyu ní, níi, m̃ me dyuòè kà bɛ̀ ɔ hwòdɔ se dyi dè ke. M̃ dyi mó bɛ̀ nyɔ̀ kpɔ̃à m̃ dyiee hwòdɔ kɛ̀ m̃ múin dèin ní, níi, nì hwòdɔ me nì múaun, bɛ̀ m̃ kɛ̀ kũàò nyu nòmò dyiin. M̃ dyi kà ná kũà nyu ní, nì hwòdɔ dè dyi bóe nyu jè, sepóedé nyɔ̀ dò se m̃ ganaún kpɔ̃in hwè bɛ̀ m̃ kée náa nyu.

ɔ jũ kɛ̀ m̃ dyi m̃ miòùn bìi kũà nyue ñin, m̃ miòùn mò nì kũàò k̃oin-gm̃oin-nyò. Kũàò nyé m̃ ɖ̃a m̃ miòùn bìi nyu dò kɛ̀?

Ìfísìò 6:5-8 – J̃àà-dɛ̀ bɛ̀ bá ɖɛ̀ à bédé bɛ̀ à kɛ̀ nyue

► ɖɛ̀-cɛ̀-nyò dò me zà Ìfísìò 6:5-8 wuɖuún bɛ̀ nyɔ̀ tòò bɛ̀ò kɛ̀ ɔ gbo d̀ũ̀ tò. Bɛ̀ me dèin ɖɛ̀ mò Gèdèpòò-wùdù nìà ke xwíníin nyee jè d́ó k̃oin, níi, bɛ̀ me gm̃ò ɖɛ̀ bɛ̀ nìà d̃oin mú dà bíq̃íee dya, bɛ̀ bɛ̀ kée f̃onò-hwòdɔ bɛ̀ dyé dé ɖɛ̀ bɛ̀ dèin kà d́ó k̃oin nye múee k̃oin po.

ɖɛ̀ d́íe bɛ̀ bɛ̀ Ìfísìò 6:5-8 ɖ̃a à me nyu ke:

1. Kũà-nyu-nyò bédé bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ kũà-kɔ̃ún-po-nyòò wuɖu nyu tee, ɔ se ɖɛ̀ bɛ̀ nyɔ̀ò kɛ̀ bó ɔ dyédé waí nì hwè ke. Kɛ̀ ɖee, ɔ ní ɖ̃a bɛ̀ ɔ kɛ̀ ɔ kũàò nyu dyiin-nyiñin-kà, sepóedé ɔ

dyuòè kà bé ɔ kɔ̃in-nyòò se ɔ ɔɛ́in dyi baɔaá muɛ jè ("...ɔ se ɔɛ bé bɛ́ ké nyòò dyɛ dyé hwè ...").

2. Kũà-nyu-nyòò bédé bé ɔ kée nyu bé ɔ kũàò ké ɔɛ kra, bé ɔ hwòdɔ́ ké múàun kpá bós nyu jè, kà nyòò nìò kà Gèdèpòò bìi kũà nyuɛ́ nyɛ ("...bɛ́ mɛ nyu ɔɛ Gèdèpòò móo kà Kédèi gĩ bɛ́ nìà kɛ...").
3. Kũà-nyu-nyòò mɛ nyu ɔ kũàò dé hwòdɔ́ wáɔaá mú, ké Gèdèpòò mu ɔ mana kɔ́ poùn ("Bounboò mu nyɔ séin péèin bó kũà nòmò dyiin bɛ́ bé wa nyuɛ jè...").

Tátò 2:9-10 – Jàà-ɔɛ bɛ́ bá kpeɔɛ̀ dyiin nòmò jè dyɛ

► ɔɛ-ɔɛ-nyòò dò mɛ zà Tátò 2:9-10 wuɔuún bé nyɔ tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo ɔ̀ùù tò. Bɛ́ mɛ dèin ɔɛ mò vòsì bɛ̀è xwíniín nyɛ jè dóó kɔ̃in. ɔ ɔɔ ná nìin, nìi, bɛ́ mɛ gmò ɔɛ bɛ́ nìà dɔ̃in mú dà bíɔ́iɛ dya, bé bɛ́ ké bɛ̀è fɔ̀nò-hwòdɔ̀ò kɔ́ po.

ɔɛ ɔ́iɛ bɛ́ bé Tátò 2:9-10 ɔɛ bá kũà-nyu jè dyɛ:

1. Kũà-nyu-nyòò mɛ dyé ɔ kɔ̃in-nyòò kpéin dé ɔɛ séin ɔ mu ɔ gbo ɔ̀èin bé ɔ ké nyuɛ mú, ké ɔ ní ɔɔ́ bé ɔ ké ɔ ("... wíin dyá..."). ɔ jũ ké kũà-nyu-nyòò dyi ɔ kɔ̃in-nyòò nyéne zɛɔɛ dé kũà-nyòò tòò bɛ́ gbo ní, nìi, dé mòò gbo-wóɔó-ɔɛ ɔ́iɛ bɛ́ ké?
2. Kũà-nyu-nyòò ní ɔɔ́ bé ɔ ké nyɔ poà ɔ kũà kɔ́un wɛɛ ɔɛ dò dyí ɔ̀ú, m seé kɔ́ kebì ɔ péè-wìɔ̀i mɛ se dyí búá kɛ ("...wa ní ɔɔ́ bé wa ké wa ɔɛ dò dyíɔ́...").
3. Se-dyí-séɔ̀èin-ɔɛ nyu-nyu dyà múà-bɔ̀ò dɛ́ kɔ́, kɛɛ kũà nòmò dyiin nyu-nyu mò zàse-bɔ̀ bá múà-bɔ̀ò jè dyí, ("...bé nyòun ké ɔɛ nòmò dyiin bá tèmèin-ɔɛ bé ɔ bá Gèdèpòò mòà à Pòin-nyòò kɛ dyɛ jè ɔɛ...").

► ɔɛ mò nyɔ bɛ́ bé wa ní nyu waà kũà dé jàà múɛ dyí-tèmèin-ɔɛ ɔ́iɛ bɛ́ ké? Dè kà Kédèi-ɔɛin-nà-nyòò bɛ́ mɛ nyu kòè dé nyɔ nì kà bɛ̀a hwìè kɛɛ mɛ.

Vòsì bɛ́ nìà dé Tátò kè Ìfísiò múɛ nì kà nyɔ dò ké kũà nyuɛ nyu ɔ jũ ké wa dyi ɔ dyi kpɔ́ níɛ jè ɔ̀èin. Kà dyúáɔ̀ò, kàà nyɔ bé wa kpɔ́ dyi bó poo-ɔɛ dò po jè mɔo bó poo-ɔɛ dò xwa nòmòin jèɛ bédé bé ɔ ké kũà nyu. ɔ mɛ nyu kũàò kà ɔ mu mòun bé nyɔ dò kéó ɔ mòun bìi kũà nyuɛ nyu kɛ. Nyɔ bé ɔ pɛɔɛ ɔɛ ní ɔɔ́ bé ɔ ké ɔ̀èin nyɔ bɛ́ se dyiin nòmò kɛɛ dé pɛɔɛ-ɔ̀èin hwìè po, bé ɔɛ-dɔ́-nyòò bɛ̀ò kée hwìɔ̀i poin kà bé wa nì ɔɛin-ɔɛ dò dɔ́un wɛ́.

Kpeɔɛ̀ nòmò dyiin bɛ́ bé nì kũà-kɔ́un-po-nyòò mó bé nì ké bédé

Kpeɔɛ̀ nòmò dyiin bɛ̀ò nyé nyɔ-kũà-kɔ́un-po-nyòò mó bé ɔ kũà-nyòò ké bédé ké? À dyé kà bé nyɔ-kũà-kɔ́un-po-nyòò séin mó bé waà kũà-nyòò bɛ̀ò ké kũà-nyu-kpèdè nòmò dyiin bédé kɛ. Wa mó nyɔ bɛ́ bé nyòun bèin hwòdɔ́ kɔ́ dèè, ké wa dyé ti bé wa ké ɔɛ ɔɛ. Wa po nyɔ pàɔ́ kũà kɔ́un bó waà kũà-nyu-kpèdè nòmò dyiin jè, kɛɛ ɔ se bé wa ké kũàò dyuò kè bé wa kée nyuɛ bèin nòmò dyiin jè. Gèdèpòò kɔ́ dé kpeɔɛ̀ bé à bédé bá kũà nyu jè dyɛ jè gbo ɔ̀kè, kà à nyuà dyé dé Báboò mú kɛ.

Võ bé m̄ ké ɔ bé béin nyue bé m̄ ké kũà-nyu-nyò nòmò dyiin jũee béqé. M̄ me dyé ti bé m̄ ké kũà nyu. M̄ béqé bé m̄ ké kpeɔeín nòmò, bé m̄ ké hwòdõ-kõ-dè-nyò jũ, bé m̄ ké hwòdõ ku. Nyò bé wa po kũà kũún w̄ee pàq̄a k̄ó dé waà m̄óó-dè bé jè gbo dòn. Nyò bé ɔ kp̄õ m̄ dyi bé m̄ ké ɔ bìi kũà nyuee se m̄ dyi kp̄õ bé ɔ ké m̄ gbo kpá, kee bé m̄ m̄ nyò ké ɔ gbo kpá. M̄ béqé bé m̄ ké nyò bé ɔ kũà-kũún-po-nyòò dyi dá nyènèè ní, ɔ ké dyi wàq̄a kee jũ.

Nyò dò muɛ dyè c̄ein, bé ɔ ké níin, "M̄ béino má hwòdõ-bèq̄è-bèq̄è béq̄ee bé m̄ kéó má nyòun gbo kpá, bé m̄ kéó má kpeɔeín nòmò, ɔ jũ ké wa dyi má m̄ péin ni bóe jè ní." Kee wa ní po nyò k̄ó hwòdõ-dyùà kùmù kee kũà kũún ké wa ní péè ɔ bé ɔ ké hwòdõ bèq̄è-bèq̄è béq̄é jè. Ké wa ní po kpeɔeín-nyinìn-nyò kũà kũún ké wa ní péè ɔ bé ɔ kpeɔe ké dyiin nòmò jè. Nyò bé wa ni m̄óún bé wa ké kũà kũún poee m̄ nyò bé béqé hwòdõ bèq̄è-bèq̄è, ké wa béin nyòun gbo kpáa, ké wa nòmò kpeɔeín nyɛ.

Cóciò n̄in jè kò bó ɔ nià ke gbo. ðé cóciò múee, à ní fòin bé nyò dò ké nyíi-dè tò m̄óó bé ɔ kpeɔe ké dyiin nòmò hwè bé à ké ɔ gbo kpá. Ké q̄ee, Gèdèp̄òò péè s̄ó dyí dé m̄ gbo, ké ɔ po dyè m̄ mana k̄ó, hwè ké m̄ béin nyò dò gbo kpáa. Kee ɔ dyi m̄ miòun n̄in kpáná dyé jè j̄in, ní, m̄ béqé bé m̄ ké Gèdèp̄òò j̄iájèò dyi mó. V̄ó bé m̄ ké nyòun ɔe nyí, bé m̄ ké Gèdèp̄òò biè, bé m̄ ké se dyoq̄oun kpá.

Nyue bé nyòun ké ni ɔe-kpa-kpa dyé. C̄é kũà dyiin dé nyò bé dyuò kũàò kee gbo kũà-nyu-nyu mú. ɔ dyi ná n̄in ni mu dyè kũàò nyue béin bó nyò tòò bé bìi q̄ekè. Ti d̄òè baq̄ain, m̄ béin m̄ miòun n̄in ɔe bé nyue bé m̄ ké wa peɔe. Ké ti díé bé ní, m̄ béin geɔe nyue bé m̄ ké dé ɔe bá. Bó ɔe séin béè k̄oin nyee, v̄ó bé m̄ ké múà béqé bó nyò tòò bé gbo, kebì ɔ me se m̄ kpáná d̄o dyí nyue béin nyɛ. Ké Gèdèp̄òò mu m̄ mana k̄ó poum bó ɔe bé m̄ nyu nyò d̄ò bìie jè.

ðé m̄òò xwíniín bé m̄ ké nyò d̄ò bìi kũà nyue ké? Nyò d̄ò bìi kũà-nyu-nyu xwíniín m̄ò bé m̄ ké ni kpé kè ni ti ɔ kè ni gana kũà mú nyùn bó nyò kà kò d̄ò n̄in kpáná dyé jèe.

Kebì m̄ me ni nyò d̄ò bìi kũà nyueí m̄ó m̄ me ni kũà kà kò d̄ò nyueí nyee, dé kũà-nyu-nyu múee, kpé bé kè pí-dyi-kpá-kpá bé bé m̄ béq̄eee díé bé béqé bé wa ké m̄ xwa s̄ò. ɔ hwòin kà, ɔ jũ ké m̄ dyi nyò bé bìi kũà nyue n̄in, m̄ se gànà-kũún-nyò máó béin kà ni hwòdõ nyue máó ke. Ké q̄ee, m̄ se kũà-tìò dyí d̄úe béin bé m̄ ké ni hwòdõè m̄óó-dè nyu. M̄ béqé bé m̄ ké ɔe díé bé jè mú doin dé ni fèè mú bó kũà k̄ó jè wa kp̄õà m̄ dyie nyu jè. Kũàò muɛ nyuùn bé ni b̄ein-kà kè kà m̄ nyu nyòun bé gbo wùq̄ùè kee ké kò.

Kũà nyu-nyu nòmò dyiin béqé kpáná pàq̄a:

1. ɔ dyà gbo-kp̄oin-kp̄oin bó m̄ ké nyò tòò bé p̄ua, ké ɔ nyue ké ni m̄óó-dè díé bé ni. ɔ béin ná niè dé hwìè bé m̄ se hwìq̄i dèee mú. ɔ jèee, m̄ me bóó hwìq̄i poen kà bé nyò séin m̄ kpá gboee mu m̄òun bìi ɔe d̄ò nyuùn w̄e.
2. ɔ nyue ké m̄ m̄ nyò kpa ɔe dé cóci, bé ɔ m̄òà Kéq̄ei kp̄ódó-dyùàò kee mú.
3. Ké ɔ béin nyue bé nyò tòò bé ké m̄ dyi kp̄õó mó bé m̄ ké wa bìi kũà nyu.

Ké ɔ jũ ké nì hwòdǒ dyie gbo po bé m̀ ké nyo t̀ò bě gbo kpá ní déé? Jízè dá "Nyo-dε-nyí-nyí dyà múà, ké ɔ zi dε-dyé-dyé dyí" (Àpósò 20:35). M̀ poe náa jǎà? M̀ nì c̄ièñ kà wudu nià ke jǎà-po-nyò nyu c̄ie keè?

P̀ò c̄ε kà bé à me poìn nyo t̀ò běè m̀ó-dè jè hwìd̄i, ké à ní poìn à mìòùn niìn m̀ó-dè jè hwìd̄i d̀òùn wé. (Fèdóp̄iò 2:4). Jǎà-dè d̀ò nì bó dεε keà kè. ɔ me nì m̀ hwìd̄i kà ɔ jũ ké nyoùn bě dyi kũà-nyò bě dyi kp̄ó ní, wa se wa dyi kp̄ó bé wa ké kũà-nyò běò gbo kpá ke. Wa kp̄ó wa dyi, sepóedé wa bédé hwòdǒ-kp̄ó-dè bě bé kũà-nyò běò kée wa bìi nyu jè. ɔ jèε, ɔ jũ ké nyo d̀ò dyi dε ɔ m̀ó nyo t̀ò bě xwaa jè hwìd̄i poìn d̀òùn ní, nì, ɔ se kũà-nyò nòmò dyiin j̄ε bèin.

Nyo bě bé wa nyu kũà dé hwòdǒ-w̄-w̄ múε, waà kũà-s̄ zain mú kánáá p̄. Ké kpáná bě bé wa dyéε k̄óùn w̄ε jè nì dé wa gbo p̄ kà d̀àbàin-dè nià ke, ɔ jũ ké wa seó má kpáná běò hwòdǒ k̄ò dè, ké wa dyi wa dyé ní. Keε Gèdèp̀òò bédé hwìè jéé k̄ò mú ɔ nyí nyoùn-dyù kpáná bě nià bóε ke.

ɔ jũ ké m̀ se kũà d̀ò nyue m̀ó, bé dyiin déε múε, Gèdèp̀òò ké m̀ gbo kpá ti ɔ m̀ó nyue dyie, ké m̀ dyie hwòdǒ k̄ò dè m̀ó ké m̀ dyi baàùn nì bé ɔ ké m̀ bìi d̀àbàin-dè d̀ò nyu ní, nì, m̀ nì m̀ mìòùn niìn ti ž̄i n pídyi.

Nyo bě nì kpoo múε d̀ó-dè-dè

► Nyo d̀ò bèin ɔ m̀è běò d̀ó gbo dèè bá kũà-nyò d̀ò bé ɔ nyu ɔ kũà-k̄óùn-po-nyòò bìi kũà nòmò dyiin, bé dyiin déε múε, b̄ nòmò dyiinò dyi dyi bein nyε jè dyí.

► Nyo d̀ò bèin ɔ m̀è běò gbo c̄ε kà bé ɔ kpá ma nyoùn bě gbo dé ɔ gbε̄ èò mú, ké dε nià ke tèmèin nyoùn dyí kà bé Kédéi-déin-nà-nyò bě k̄ò dé wa m̀è bě jè gboε.

► Dε-c̄-nyò běò séin me dè d̀ó bá dè bé wa nì kũà-nyò bě dyi móúùn w̄ε jè dyí, bó nyo bě m̀òùn seà kũà nyueñ niε jè.

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nià dé dycún wě,

Í po m̄ zùo, sepóedé m̄ nyue ké m̄ mò kũà-nyu-nyò nòmò dyiin. Kpá m̄ gbo bé m̄ ké kpé b̄èin bó nyo tòò b̄ě gbo kpá jè. Nyí m̄ de b̄ě bé m̄ k̄õ m̄ ké bédéé, bé móún ké nyo tòò b̄ě gbo kpáa b̄èin deké.

Po m̄ mana k̄õ bé m̄ ké wídí dyé, bé m̄ ké ní gbõ-xwíniín-nyò b̄èò gbo gmòò b̄èin kè bé m̄ ké cócì-nyò b̄èò de nyí, ɔ kè bé m̄ ké gǎ-dyé-nyò b̄èò gbo kpá.

Nyue bé ní kpeḍe ké dyiin nòmò kè bé m̄ ké hwòdõ-k̄õ-dè-nyò jũ dé ní nyuu-dè séin mú. ɔ dyi nì móó-dè jũin, Ɓǎ ǎ, nyue bé m̄ ké kpé b̄èin de miò, níí, bé m̄ ké nyo báún-báún b̄ě gbo kpa de. Í po m̄ zùo, sepóedé nì kpeḍe nòmò dyiin bó m̄ gbo ti séin.

Kǎà ɔ me nì

Cěé-dè 3 Taún-kũà

(1) Zà vòsì b̄ě nià ke wuquún sòin dé Nóó-cèè-dèò mú: 6:6-11, 10:4-5, 12:11, 12:24, 12:27, 13:4, 13:11, 14:23, 18:9, 20:13, 22:29, 24:30-34, and 26:13-16. Cèè kũà-nyu-nyu kè fó-fóè jìl-tò-dè b̄ě kè wa nyuu-dè b̄ě cèè-dè-mi dyúáqò k̄õ sòin dé vòsì b̄èè mú.

(2) M̄ kè m̄ mùè de-c̄è-nyò qò me pòin dyí bé b̄ě ké de xwǎún-xwǎún wè qò cèè bá de qò-qò b̄ě nià d̄õin mú dà bíqííe dyúáqò jè dyí. (B̄ě ḍǎ kpóún kpá qò-qò séin ní, de-c̄è-c̄èò nàin-nyòò mu kpoo-qò-qò de k̄õ jè wa kèà céèè wa nyiin) B̄ě me c̄è de b̄ě céèà kee jè de-c̄è-tiò nyo mu bó dyí kòun w̄èe gbo-dè-tiin.

- Kũà kè Gèḍèpòò hwòin-dè nià dé nyoũn-dyù mú ke
- Kũà kè nyo miòun ɔ kè nyo tòò b̄ě jè gbo-k̄õ-k̄õ
- Kà Kédéi-déin-nà-nyò bé wa kpõ dyi bó kũà kà kò qò nyu jèèè ké kũàò nyue nyu ke (Ḍe b̄ě muà céèin bá k̄õin-wùdùn-dè nià ke dyíe me sòin dé Ífíṣiò 6:5-8 kè Tátò 2:9-10 mú.)
- Kà Gèḍèpòò nyu à móó-dè b̄ě à nyíe kánáá pū ke
- Kũà kè kà m̄ ké nyo tòò b̄ě kpõ nyu ke

Cɛ́ɛ́-dɛ̀ 4

Gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn

Cɛ́ɛ́-dɛ̀ò Hwòdɔ̀-kpàìn-dɛ̀ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ́-dɛ̀ nìà ke mánáín nyee, ɔ-ɛ́-nyòò me béìn kpé:

(1) Bé ɔ́ ké Jǎà-dɛ̀ bɛ́ mǎà ɔ̀bɛ̀ìn-dɛ̀bɛ̀ìn kè gɔ̀dɔ̀ ɔ́ kè kpéìn-dyé-dyéee nyo tòò bɛ́ bṹ nyue béìn.

(2) Bé ɔ́ ké ɔ̀ mènɛ́ ò-nyòò bɛ́ bé Bábòò ɔ́ Kédèi-déìn-nà-nyò me nyu bé ɔ́ wuɔ̀u ké dyí ɔ̀dɛ̀ kè bé ɔ́ ké Gèdèpòò dya dèee jè mùàün dyi kpàìn.

Wóqóɔ̀bísììn Kúqúòò, Dyi-giniìn-dɛ̀ dò bé Gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn nyu ke

Ɖé nóó dò mò *Wóqóɔ̀bísììn Kúqúòò* ke múee, mée dò wáqá ké gàa dò pòe xwa. Gàaò kpá dyóòò kɔ́, ké ɔ́ kpa ní sáa tee, ké ɔ́ wóqòìn tóó-kpò dò kɔ́. ɔ́ nyu dé dènè gbèi-gbèi. ɔ́ po dé gbùù dò, ké ɔ́ nyu ɔ́ mǎòùn nììn mú-po-dò, ké ɔ́ mó ɔ́ dji-dɛ̀ dyi. Púee, wé dòè ɔ̀dɛ̀, ti ɔ́ nì ma dyóòò wíìn nàün wɛ́e, ɔ́ dyé ma nyo dòè ɔ̀-ɔ̀ dé pɔ̀òò kɔ́, ké ɔ́ giniìn dyi cá. ɔ́ xwííín mò nyo kà kò dò nì ma dé tóó-kpòò kɔ́ ɔ̀kè. ɔ́ se dyuò kɛ̀bì nyo nìà ke béìn ma ɔ́ ɔ̀tò mɔ̀ ɔ́ mú-nyé-nyò jũe ní. ɔ́ se ma nyòò kpeɔ̀ mɔ̀ wuɔ̀u ɔ́ pòe mɔ̀ ɔ̀dɛ̀ ɔ́ sò kɔ́e mɔ̀ xwííín kɔ́ jè ɔ́ nìà dé kee dyí dyuò. ɔ́ se ma dyuò kà nyo nìà ke mu ma ɔ́ fɛ̀ gbo zǎìn dé tóó-kpòò mú ke. Kee sepóedé gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn zǎìn nyoün-dyùè fɛ̀ gbo jèee, Wóqóɔ̀bísììnè hwòdɔ̀ kpá ma mùàün dyeo, kee fǎà nì ma ɔ́ hwòdɔ̀ bṹ ɔ̀kè.

Gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn nyue ké nyo búá dé zùün

Cóci-nyòò bɛ́ nì zǎ́ ò dé zǎ́ hɔ̀dɛ̀ kǐín-kǐínò múee nyu ma kũà dé zàün-zàün kúqúú bɛ́ hwìè. ɔ́ mò zà-déìn nì ma bó Júù-nyòò bɛ̀ò kè ɔ̀dɛ̀-dù kà kò dò bɛ̀è nyo bɛ̀ò pũà ke kè zà-déìn bá píe-nyòò bɛ̀ò nììn kpé mɔ̀ waà kpeɔ̀ kò-kò bɛ̀ò jè dyíe ɔ́ kè zà-déìn bá màa kè gàa gbo zàìn jè dyíe. Ɖea jè Àpòò Pòò cɛ́e ma wa gbo bé wa ké "jè dyi kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn..." (Wóqómà 15:7).

► Pòèn hwìdji bé gàa dò dòùn ké tóó-kpò dò kɔ́ nìe. ɔ́ béìn dé nyo dòè kpeɔ̀ hwòdɔ̀ kùèh? ɔ́ béìn dé nyo dò kɔ̀ìn zǎ̀h?

M se hwòdɔ̀-ku-ku bé Kédèi-déìn-nà-nyòò kɔ́ bé ɔ́ ké bédéee bédéee béìn, ké nyo dò se dyéee béìn dé m̀ mú, ɔ́ jũ ké gbo-kpɔ̀ìn-kpɔ̀ìn se bó m̀ kè nyo tòò bɛ́ pũa nì ní. M se nyo tòò bɛ́ kɔ̀ìn zǎ̀h béìn, ké wa se m̀ùn kɔ̀ìn zǎ̀h béìn, ɔ́ jũ ké m̀ kè nyoün bé se múin kpàìn ní.

► Ɖé mò Kédèi-déìn-nà-nyòò ɔ̀-kpa-kpa kè xwai-nyuu-dɛ̀ bɛ́ à bédé bé à ké dyé dé nyo tòò bɛ́ mú ké?

Ɖe bɛ̀ nìà ke kpá ti bé gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in nì bó à kè nyɔ̀n bɛ̀ pɔ̀a ke. À se ɖe bɛ̀ nìà ke cɛ̀e béin bé à ké wa nyu ɔ̀ sèin ké à kpá dɛ nyɔ̀ tɔ̀ bɛ̀ múin hwè. ɔ̀ xwíníin mò gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in nì bó à kè nyɔ̀n bɛ̀ pɔ̀a kee béin nyue bé à ké se búá ɖé zùun.

Bábòò zàin à hwìè à ké kpa ɖé gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in kò-kò bɛ̀ múe da. Gèdèpòò po nyɔ̀n náún ɖé hwìè jéé bɛ̀ mú, ɖé wa kè nyɔ̀ tɔ̀ bɛ̀ gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in mú. ɔ̀ hwòin kà, gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in bé ɔ̀ nì bó nyónó-bá kè ɔ̀ gmàà mɔɔ dyú bɛ̀ kè wa wódòin-nyò bɛ̀ mɔɔ kũà-nyò bɛ̀ kè wa kũà-kɔ̀un-po-nyò bɛ̀ mɔɔ pásòdò bɛ̀ kè cóci-nyò bɛ̀ ɔ̀ kè nyɔ̀ sùà bɛ̀ kè nyɔ̀ gmò bɛ̀ pɔ̀a ke.

Bábòò cɛ̀ jàà-ɖè fíin-fíin tã bɛ̀ à ké nyu bé gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in ké bó à kè à mùè bɛ̀ pɔ̀a nièe jè. Wa mò: gìdìi kè ɖèbèin-ɖèbèin ɔ̀ kè kpéin-dyé-dyé.

Jàà-ɖè bá ɖèbèin-ɖèbèin jè dyíe

“Bɛ̀ vɔ̀ bé gìdìi ké bɛ̀ kè nyɔ̀n séin pɔ̀a nì. Ké bɛ̀ vɔ̀ bé bɛ̀ cɛ̀-ɛ̀ ké se kee dò bédé, sepóedé nyɔ̀ dò se cɛ̀-ɛ̀ bé ɔ̀ se kee dò bédéee bédéin, ɔ̀ se Bounboò dyéee mu.” (Hîbúúú 12:14)

Vòsì nìà ke cɛ̀ xwíníin kɔ̀ jè gbo-kpɔ̀in-kpɔ̀in kraà ɖe kee jè pùdùé cá. Ɖe dyà gìdìi bó nyɔ̀n bɛ̀ pɔ̀a kee mò dyí-sédèin-sédèin.

► Ɖé bɛ̀ à me nyu bé à ké gìdìi bó à kè nyɔ̀ tɔ̀ bɛ̀ pɔ̀a dyà ké?

M dyi mó bé gìdìi ké bó m kè nyɔ̀ tɔ̀ bɛ̀ pɔ̀a nì ní, m me kpɔ̀ nyɔ̀ séin kà m bédé bé m ké wa kpɔ̀ nyue, sepóedé ɔ̀ mò kpa ké wa bédéee m mú. M me bàin nyɔ̀ bɛ̀ m bédé bé m ké bàin nyue, ké m me dè nyɔ̀ bɛ̀ m bédé bé m ké dya dèee dya. M see náa nyuín ní, zaa mu m kpɔ̀un bó zà-ɖéin dyi po jè. ɔ̀ jũ ké m dyi nóó bé m ké ɖe m kɔ̀ m ké nyuee nyu mɔɔ bé m ké ɖe m ɖáin nyɔ̀ dò nyénéin nyee ɔ̀ bìi nyu mɔɔ bé m ké ɖe m kɔ̀ m ké nyɔ̀ bɛ̀ nyíee wa nyí ní, ní, m niè nyueé bɛ̀ gìdìi ké se m kè wa pɔ̀a nì fɔ̀. ɔ̀ dyi m hwìdii dyi kà bé ɖe m bédé nyɔ̀ dò bìiee, m see ɔ̀ nyíee ní, ní, m me nyí nyòò gɔ̀, ké ɔ̀ ɖá ná nìin, m me nyí ɔ̀ ɖe m bédéà ɔ̀ bìie.

Ké m dyi mó bé gìdìi ké bó bɛ̀ pɔ̀a nì ní, ní, m me zìin ɖe m bédéà ɔ̀ bìiee kɔ̀. M dyie náa nyuín, ɔ̀ mu nyòò ɖèbèin-ɖèbèin kè hwòdò kòin nòmò-nòmò, kɔ̀ kpa ɔ̀ seà m mú bédéee ɔ̀ dyí tèmèin.

► Ɖe-cɛ̀-nyò dò me zà Tátò 3:2-3 wuquún bé nyɔ̀ tɔ̀ bɛ̀ ké ɔ̀ gbo dũ̀ tò.

À me ku hwòdò bé à ké nyɔ̀-kòin-zìin-hwòdò-dyùà bédé. Ké ɔ̀ me nì à hwìdii kà bé nyɔ̀ bɛ̀ seà Kédèi dyí dyuòee nyuu-ɖè bɛ̀ kè waà hwìdii-pòin-ɖè bɛ̀ se dyí sédèin nyue.

Nyɔ̀ bé ɔ̀ ɖèbè gìdìi múe, ɔ̀ jũ ké zà-ɖéin dò dyi ɔ̀ kè ɔ̀ mùè dò pɔ̀a kpá ní, ní, ɔ̀ mó hwìè dò dyi bé ɖè ké wa pɔ̀a dyi zi. ɔ̀ mu wɔ̀un bé ɔ̀ ké ɔ̀ mùè bɛ̀ kòin zìin. ɔ̀ hwòdò se fũ̀à mu bé ɔ̀ kée hwìdii pòin kà bé gìdìi se wa pɔ̀a niè béin ɖee. Ké ɔ̀ se wɔ̀ mu bé sè-ná-sèe gbo-zain-zain ké bó ɔ̀ kè ɔ̀ mùè bɛ̀ pɔ̀a nì.

Jízè dá ɔ jũ ké m̀ dǐí d̀ d̀yí m̀ d̀e gbà bṹ nyu ní, nǐí, mu ɔ gbo, bé m̀ kée ɔ gbo cẽ kà bé ɔ dǎ m̀ d̀e gbà d̀ bṹ nyu ke.¹⁰ Kεε ɔ jũ ké m̀ d̀yíe hwǐdǐí pòin kà bé d̀e ɔ nyuà m̀ bṹ εε se d̀e vènè d̀ò jèεε, m̀ seε ɔ gbo cẽε mó ní, nǐí, m̀òun dǎ bé m̀ kée jè nyɔ tòò bẽ gbo cẽ d̀ekè, ké m̀òun dǎ bé m̀ ké d̀e gbà d̀ò xwǐnǐín d̀yí d̀èin bó nyɔɔ bìi.

Ti dǐé bẽ ní ɔ kàmà mú m̀ò bé Kédèi-dèin-nà-nyò dǐé bẽ ké nyɔ bẽ nyu wa d̀e gbà bṹ εε kǐin z̄iin. Nyɔ bẽ nià dé píéεε d̀yí à d̀e gbà bṹ nyu ní, ɔ se d̀e d̀ò, kεε bé à m̀òun niin dǐí Kédèi-dèin-nà-nyò bẽ ké à d̀e gbà bṹ nyεε, ɔ mò nyɔ-wǔ-f̀ònd̀in-d̀è d̀ò cá.

Jízè dá à mε z̄iin à m̀è d̀ò kǐin kpa kpádǎ-nyɔ tǎ baqa-bùèè dú m̀ène ǐn-s̄.¹¹ Dε nyuε bé nyɔ dǐé bẽ d̀yí cóciò d̀yí táà, bé wa d̀yí z̀ùun-d̀è bẽò kǐin pòin nyεε mò, sepóεdé wa m̀è Kédèi-dèin-nà-nyò bẽ po wa hwòd̀ò dé d̀ei jè. Dè d̀e tòò bẽ nyuε bé nyɔ d̀yí buqu dé z̀ùun wẽ hwìè kεε, hwòd̀ò-d̀è-d̀ei-kpá-kpá d̀yí kǐin.

ɔ jũ ké nyɔ d̀ò d̀yí nóò bé ɔ ké ɔ m̀è d̀ò kǐin z̄iin ní, nǐí, ɔ nyu ɔ m̀òun Gèdèpòò wuqu-mú-jaqa-nyò mú, sepóεdé Gèdèpòò c̄εε à gbo bé à ké à m̀è bẽ kǐin z̄iin. ɔ jũ ké m̀ se m̀ m̀è d̀ò kǐin z̄iin bèin ní, nǐí, m̀ nì Nòò-nàmàun pá nyíéń bé ɔ ké m̀ mú d̄́ dé hwìè kò-kò bẽ mú. ɔ jũ ké nyɔ d̀ò se w̄́ bé ɔ ké ɔ m̀è d̀ò kǐin z̄iin ní, nǐí, ɔ se kpé bèin mu bé ɔ ké mú-d̄́ -d̄́ mú zi, ké Kédèi-dèin-nà-nyò bẽ se bédé bé wa ké kà ná nì.

À d̀yè kpé bẽ bé à bédéεε kpéin. ɔ jèεε, ti dǐé bẽ ní ɔ nyuε ké à kpá f̄́à-f̄́á mú. À pòen hwǐdǐí kà bé nyɔ bẽ bédé bé wa ké à kpéin-d̀yè-d̀yè m̀ɔɔ d̀ya-d̀è-d̀è d̀ò nyí ke, ké ɔ jũ ké wa seε à nyí ní, nǐí, ɔ po à dyoqòun m̀ò. À hwòd̀ò se d̀yí d̀è bó d̀e à bédéεε jè, ké à pòen hwǐdǐí kà bé à bédé à kéó pàdǎ bédé ke.

Dε f̄́in-f̄́in bé m̀ mε w̄́ múin ɔ jũ ké m̀ d̀yí nyɔ tòò bẽ kǐin z̄iin mó níεε mò gbàà-gbàà. Bé m̀ ké d̀e d̀ò gbàà kεε xwǐnǐín mò bé m̀ ké d̀è d̄́ d̀e ke. Kà bé Gèdèpòò dǎà à gbàà kεε, nǐí, kpé bẽ bé à bédéà kεε séin m̀à ɔ k̄̀ò-d̀è. Ké à mε nyuε bé à kpé bẽò ké bo tòd̀ò bó Gèdèpòò bìi. M̀ bèin baà-wùd̀ù nià ke nyuε, "Bounbo, m̀ dyuòè kà kpé séin bẽ bé m̀ bédéà kεε, mò mò nyɔ k̄̀ wa ke. M̀ mó bé m̀ ké wa d̀yí d̀ú, bé wa nyɔ nì hwòd̀ò d̀èin múin bó m̀ bìεε d̀òun d̀èè m̀ ké m̀ nyí." ɔ dǎ ná niin, ɔ jũ ké nyɔ d̀ò d̀yí m̀ nòmò d̀yíin d̀yí nyuín, m̀ bèin Gèdèpòò z̀ùo pòε, sepóεdé ɔ w̄́ hwè ké nyɔɔ nyuà m̀ nòmò d̀yíin d̀yíé. Ké ɔ jũ ké nyɔ d̀ò d̀yí m̀ d̀e gbà bṹ nyu ní, nǐí, m̀ mε d̀è hwòd̀ò k̄̀ kà bé kpé bẽ bé m̀ bédéεε nì dé Gèdèpòò xwaún, ké ɔ dyuòè kà d̀èin-d̀è d̀ò nì dé dyúa bó m̀ bìi, ɔ jũ ké m̀ se m̀ m̀òun niin kpé d̀yí d̀ú bó tia baqa bé m̀ ké nì kpa zà níε.

M̀ d̀yí nyɔ tòò bẽ kǐin z̄iin ní, nǐí, m̀ nì m̀ m̀òun Gèdèpòò xwáqáun z̄ain, bé ɔ ké m̀ nòmò d̀yíin d̀yí nyu kà ɔ hwòd̀ò nyuε móo ke. À kpé bẽò bó Gèdèpòò gboi-sè-sè nià kεε, à mε nyuε bó nyòun séin bìi. (Bábòò dè dǐé bẽ c̄ε nyɔ-kǐin-z̄iin jèεε keà kè: Kòd̄́s̄ià 3:13, Máfìò 6:15, kè Wódómà 12:19.)

¹⁰ Máfìò 18:15

¹¹ Máfìò 18:21-22

Jää-dè bá dèbèin-dèbèin jè dyíe

À me tèmèin nyɔ̃n dèbèin-dèbèin dyí kánáá pū, kebì wa me se à kpa dò mú bédé. Gèdèpòò dǎ à jǎjè dyí nyu jèe, ɔ bédé à kpa dò mú. Ké à se kpa nià ke de pèe bèin. ɔ se à de dò xwa mó, kee ɔ cèe à gbo bé à ké dèbèin-dèbèin bé ɔ nyià à bó pídyie nyɔ̃ tòò bǎ dyí tèmèin dekè.

"Nyɔ̃ dò ní dǎ bé ɔ ké bǎ kraún bédé. Bǎ me dèbèin dèbèin mú. ɔ mò kpa dyúáqò wa me bédé bǎ mú." (Wódómà 13:8).

Dèbèin-dèbèin nyue zàse kà bé nyɔ̃ dò mò Kédèi-dèin-nà-nyò jéé ke.

"Nyɔ̃ dò dyie cǎ, ké ɔ dyi níin, "Mí dèbè Gèdèpòò mú," ké ɔ dyi ɔ díí-gàà mú nyéin, ɔ mò se-tómó-nyò. Sepóedé nyɔ̃ mò nyɔ̃ se ɔ díí-gàà bé ɔ dǎ dyéee mú dèbè kee se Gèdèpòò bé ɔ séèà dyé dòee mú dèbèe bèin (1 Jǒ 4:20).

Dèbèin-dèbèin vènè dò ni bó jǎà-po-nyò bǎ bé wa mò Kédèi-dèin-nà-nyò bǎee pūa, ké kpede bǎ bé m̃ nyu jǎà-po-nyò tòò bǎ bǔ́ ee jè kpǒ Gèdèpòò hwòqò m̃. ɔ muè cǎin bó zaa-wǒ-pòin-naínò, bé ɔ ké níin, "Mí cǎ bǎ jǎà gbo, bǎ dyi ma nòò, ké bǎ se ma nyɔ̃ se de kpa bǎ nià kee dò gbo kpa ní, ní, bǎ nòò, ké bǎ se ma m̃ gbo kpa" (Máfìò 25:40).

Kee Kédèi-dèin-nà-nyò se bédé bé ɔ ké ɔ m̃è Kédèi-dèin-nà-nyò mú dèbè dòn pū.

Jízè cǎe dǎe Máfìò 5:44-45a mú, ké ɔ dǎ,

Kee m̃ cǎe bǎ gbo, bǎ me dèbè bǎe mú-nyé-nyò bǎe mú, ké bǎ me baà bó nyɔ̃ bǎ bé wa dyèin bǎ gǎ kee bìi, bé bǎ ké bǎ Bǎ nià dé dyún wǎe dyú bǎ jǔ. Sepóedé ɔ nyu ké ɔ dyóqòò fǎin de-gbà-nyu-nyò bǎe kè dèin-dè-nyu-nyò bǎe. Ké ɔ nyí nyɔ̃ bǎ nyu dyí-sédèin-dè ke kè nyɔ̃ bǎ nyu de se dyí sédèin nyee ní.

ɔ kàmà mú bó nyɔ̃ díe bǎ bìi bé wa ké nyɔ̃ nyu wa de gbà bǔ́ ee kǎin zǎin, kee kǎfíá dò se ni bó kpedèin-nyin-in-nyò bìi. À se bédé bé à ké nyɔ̃n bǎ kpǒ dyiin dé kà wa kpede nyu niè kee mú. À bédé bé à ké wa mú dèbè kè bé à kpede ké dyiin nòmò dé wa gbo, kebì wa me see mó m̃ wa me mó ke. ɔ me ni à hwìqii kà bé ti à mò ma nàmàun-nyò bǎ kee, à se ma de kpa bé Gèdèpòò ké ma à mú dèbè ke, kee ɔ dèbè ma à mú wǎ-wǎ.¹²

Jää-dè bá kpéin-dyé-dyé jè dyíe

► ɔ jǔ ké m̃ dyi m̃ dáqà hǒdèdè dò bé ɔ kpǒ zèe, ké ɔ fá kee nyí pídyi ní, ni muè dyi kpòunh? M̃ wa ni muè bóun sepóedé ɔ kpǒ zèe, ké ɔ fá jèè?

Ni muè dyi kpòun, sepóedé de-kpa-kpa bé ɔ bédéà ke se kà ɔ nyu niè kee dyí bá.

À bédé bé à ké nyɔ̃ séin kpéin dyé, sepóedé Gèdèpòò me nyɔ̃n-dyù séin kà ɔ miòun nyuà niè ke.¹³ Sepóedé à kè Gèdèpòò hwòin jèe, à séin bédé de-kpa-kpa bé à wódòin nyee.

¹² Tátò 3:2-3

¹³ Génési 1:17

Kebì nyo dò me se céè-dè dyuò mɔɔ ɔ me se kũà dò dyuò mɔɔ ɔ me se de béin nyue bé ɔ fèè ké mú zain mɔɔ bé ɔ ké de kra dé nyoŭn dyédéin nyee dò cɛɛ, wɛ́é kee, ɔ mò nyo kra de dò, sepóedé Gèdèpòdò nyu ɔ kà ɔ miòun nyuà nìe ke.

De-kra-kra bé nyoò wódòin kà kee nì ɔ mú kánáá pū, m seé kɔ́ kebì ɔ me nyu ɔ miòun fùdù-fùdù-kà bé ɔ ké fèèò nyo bé ɔ gāa ċīe nì ke. ɔ béin dyè sùkúù dyi táà mɔɔ ɔ béin ɔ kpódó-dyùàò dyiin nyinièn dyiin dé de gbà bɛ́ kɔ́ tó nyu ɔ kee kídíí-sí-sí mú, kee wɛ́é kee, kà bé ɔ mò nyoŭn-dyùee, ɔ mò nyo kra de, sepóedé nyoŭn-dyùè zùù nià dé ɔ múee mò Gèdèpòdò hwoìn-dè.

Bó de-kra-kra bé à wódòin kà, bé ɔ nyue bé à kè Gèdèpòdò dyià hwoìn nye jèee, nyoŭn séin bédé bé wa ké kpéin dyéin. Nyo müè dò wuqu bèdèè-bèdèè gbo-cɛ-cɛ me bó de venè dò jüe bó à bìi.

ɔ mò de gbà bé m ké nyo dò hwì zàin kè bé m ké ɔ cá ke, sepóedé de séin bé nyo dò gā bé ɔ ké nyuee gbo-wódó-dè bɛ́ mò bó nyoò miòun bìi, ké ɔ bédé bé ɔ ké de kpɔ́ ɔ hwòdɔ́ kɔ́ jè ɔ dyià de nì náa gbo poee dyí dyuò. ɔ jü ké m dyi nyo dò náún po bé ɔ ké déin-dè nyu bó xwíniín gbà dò jè ní, níi, ɔ se nyoò kpáná dò dyí nyue béin, sepóedé ɔ séè de mò de nòmò dyiin nyee gā ke.

À me vɔ́ bé à ké nyo dò-dò séin kpéin dyé, m seé kɔ́ kebì ɔ kpede me nyinièn dyiin nye. Ké deee, (nyo bɛ́ bédé kpé) bé wa ké nyo bɛ́ bí de xwaa kè de-gbà-nyu-nyò bɛ́ gā kɔ́ tòee, waà hwòdɔ́-xwíniín-hwòdɔ́-dyùàò cɛɛ wa gbo kà nyo wa nià deò bṹ nyé nyee bédé de dò bé ɔ kè Gèdèpòdò hwoìn nyee dé ɔ mú ke.

Nyo bɛ́ nì kpoo múee dɔ́ɔ-dè-dè

Jàà-dè bɛ́ nià ke nyu-nyu bédé bé ɔ ké dyí-tèmèin-dè pàdã bédé.

- ▶ Cɛ́ gìdì jè, bé m ké ti nyo dò vɔ́ ma bé ɔ ké gìdì kídíí síee dyí-tèmèin-dè bɛ́ jè dyi diè.
- ▶ Cɛ́ kɔ́in zìin jè, bé m ké wuqu bé nyo bɛ́ dī ma kà bé wa mu nyo bɛ́ nyu wa de gbà bṹ kɔ́in zìin nyee dyí-tèmèin-dè bɛ́ jè dyi diè.
- ▶ ɔ jü ké nyo dò dyi ɔ müè dò dèbèin-dèbèin dyí tèmèin, ké nyoò seó máa hwòdɔ́ kɔ́ dè kà bé ɔ müèò muó kà bó ɔ mú dèbèin nyee ní, diè xwíniín kɔ́ jè ɔ nià ná kee jè dyi.
- ▶ Bɛ́ me dèen dɔ́ɔ kɔ́in de mòò xwíniín bé nyo ké nyo dò kpéin dyé, m seé kɔ́ kebì nyoò kpede me nyinièn dyiin nye.

Jàà-dè bɛ́ nì dé Bábòdò mú bá gbo wuquìn jè dyíe

▶ Nyo dò cɛ́ zɔ́ wuqu dò, ké ɔ dá, "Céèin-dèò bédé kpé miò ké ɔ zi gàsìà dyí." Dé mò wuquè xwíniín nyé?

De bɛ́ mòà fònò-hwòdɔ́ kè nyo dèè hwòdɔ́ péi-po-po ɔ kè gbo-wuquìn-wuquìn nyee bédé kpé miò. Nyo bɛ́ hwòdɔ́ péi-po-po béin m gbo kpáa miò ké ɔ zi bé m ké wa gànà-sɔ́ kpòin nyee dyí. Fònò-hwòdɔ́ béin dyi beèin bé ɔ ké nyo báún-báún gbo kpá.

Bábòò dá kpé nà dé wuquò múεε βέιν δέιν-δέε mɔɔ de gbà nyue (Jiin 3). Δε βέ Gèdèpòò dǎ gbo po bá pó-pó jè dyíεε dǎ gbo hwè dyiin dé múà-bǔ βέ ɔ cǐin ma kà dé ɔ wuqu-wíin-dèin-nyò bèò múεε mú.

Xwe ǎ à βέιν à wuqu bèò de mò de nòmò dyiin nyεε kǔin dyéε, nìí βέ à ké de gbà dyi bàdàin nyé? Bábòò cǐ jǎà-dè bǐ báa jè dyí.

(1) Mòun dá βέ m̄ ké wùdù m̄io.

"Zuquu-nyòò wuqu vò dyí..." (Ìkídísìásì 10:14).

"Nì wíin-wùdù dyi dyí vòε ǎ n zi ní, nàmàun mu dé nìin wǐé pū, keε nyɔ βέ ɔ kpǔ ɔ wǔò dyíεε mò hwòdǔ-fǔnò-nyò" (Nóó 10:19).

"Zuquu-nyò dyi ɔ wǔò kǎ ní, wa dǎin ɔ hwòdǔ-fǔnò-nyò. ɔ dyi gǐdǐ nì ní, wa dǎin ɔ de-múin-wǔ-nyò vènè" (Nóó 17:28).

ɔ jèεε mòun dá βέ m̄ ké wùdù m̄io. Nyɔ βέ ɔ wùdù m̄io keε se ɔ miòun nìin wuquò, mɔɔ nyɔ tòò bèè wuqu de dá dye mòun. ɔ cǐ de bǐ kǔ jè se ɔ hwòdǔ kpǔ jéé ke, ké ɔ poèn hwǐdǐ kà nyɔ tòò bèò mòun nì de cá-cá cǐin dεkèε. Δé dǔó-dè-dè múεε, ɔ cǐ de kpǔ dé ɔ mòun hwòdǔε, keε fǔnò-hwòdǔ dò se de ɔ cǐa keε mú nì. M̄ se de m̄ se dyí dyuòεε jè cǐε βέin, ké nyɔ séinè wuqu se wǔ βέin dé dǔó mú.

(2) Bó wùdùε hwè βέ m̄ ké hwǐdǐ p̄oin.

Dyoɔo me bóo nyue βέ m̄ ké wuqu dò cǐ, hwè βέ m̄ kéε gǎ dyí dyé dé dyúa.

"Ní dǐbè-dǐ bǐ, bǐ me dyuò de nà ke dyí. ɔ mò, nyɔun séin me fūà bó dūù tò jè, keε wa me mεè bó wùdù jè, ké wa me mεè bó dyoɔoun kpá jè" (Jiin 1:19)

"Zuquu-nyò dyi dyoɔoun kpá ní, ɔ báa wǔ, ké ɔ cǐ de séin. Keε hwòdǔ-fǔnò-nyò kpǔ ɔ miòun dyí, ké ɔ ku hwòdǔ" (Nóó 29:11).

"Nyɔ kǔ dyoɔo-dyòdò mεè keε fǔnò hwòdǔ m̄io, keε nyɔ kǔ dyoɔo-hwòdǔ xwǐin dyíεε mò zuquu-nyò" (Nóó 14:29).

(3) Bó nyɔ dèà zaa keε wuqu wǔ pū βέ m̄ ké zaaò wǔ po.

"Nyɔ βέ ɔ seà dūù tò, βέ ɔ kéa de dò múin wǔ, hwè βέ ɔ kéa gǔ ǎ jūεε, nyòò nyu zuquu-dè kè dǐ-dè" (Nóó 18:13).

"Nyɔ mò nyɔ dè gǔ m̄ànà zaa kǐin nyεε, ɔ nì pū kà ɔ bíqí bèdǐinǔ kà dyíε, ɔ sèin ké nyɔ tòò mòun dyi, ké ɔ zain ɔ nìin wákáò kǔin hwè." (Nóó 18:17).

Δε mò zà-déin pàdǎ dyà-nyò keε mò se-wuquún-dyi-wǔin. Zà-déin bǐ nà bóε wǔ-po-po mó ti kè mú-ma-ma. ɔ jū ké nyɔ dòè nyénéin-nyènè dyi nyɔun bǐ wíin nì kà βέ ɔ mò dyí-sédǐin-nyò ke, ɔ dyi de dò cǐ, ké dè se dyí sédǐin dé m̄ gbo ní, nìí, m̄ me bó fūàà βέ m̄ ké ɔ zaa wǔ po.

M̃ dyi nyɔ dɔ wuɖu bũ ẁ zà ní, ɔ me m̀ ɖe kée nyu bé ɔ ké búá ɖé ɖe m̀ ɖá ɔ seà nyu nòm̀ ɖyíin nyee múe, kee ɔ me bó ɖe kée nyu bé ɔ ké buɖuee jũe. M̃ me tèm̀èin nyɔ̀ ɖyí kà bé m̀ k̃ ɖé ɔ jè gbo, ké m̀ mó ɔ gbo kpáa dyi ke. Ké ɔ jũ ké gbo-kp̃in-kp̃in se bó m̀ kè nyɔ̀ p̃a ní ní, níí, m̀ se ɔ gbo kpáa béin ɖé ɖe bé m̀ ɖá ɔ seà nyu nòm̀ ɖyíin nyee mú.

(7) M̀ũn ɖá bé m̀ ké m̀ mũè ɖò cá.

" Běin ɖá bé b̃ ké se w̃in tóm̃in tòm̀in, sepóedé b̃ ɖá nyɔ b̃ jũ ma kíin nyee ɔ kè ɔ kpeɖe b̃è ɖyí táa." (Kòd̃s̃ià 3:9).

Dè bé nyɔ mũè ɖò cá-cá w̃in dyiee m̀ ɖé píe-nyò b̃è hw̃è, kee ɔ se ɖé à Kéd̃èi-ɖeín-nà-f̃èè m̀.

"Se-tóm̃-m̀ ɔ jè nyàin Bounboò dyi, kee ɔ hwòd̃ò dèin j̃à-c̃e-nyò múin" (Nóó 12:22).

(8) Nì wuɖu me beɖeɖe dyí.

"Ké ɔ se dyíin nòm̀ bé b̃ ké d̃ó gbà dè, ɔ kè bé b̃ ké ɖe cá-cá c̃e, ɔ kè bé b̃ ké ɖe gbà c̃e, bó ɔ kée nyu bé nyũn ké k̃e. B̃ me bóo náa nyue, kee b̃ me po Gèd̃èp̃ò zùo" (Ìf̃is̃iò 5:4).

M̀ũn ɖá bé m̀ ké ɖe gbà bé nyɔ d̃ò ɖá ma nyu see m̃ɔ ɔ nyu ɖiee jè c̃e, ɔ s̃èin ti m̀ zaa báa dyie w̃-po-tiee hw̃è. Bó dyóó-ɖe-ẁd̃ù se nyũn-hw̃è po-kà niee poe. Bód̃ó-kp̃àa nyɔ b̃è nyàna ɖé píe dyi ké wa dè kpód̃ó-dyùàò dè b̃ k̃ jè nì ð̃e kee me, kee ɔ se dyíin nòm̀ bé Kéd̃èi-ɖeín-nà-nyò b̃è m̀ũn kée náa nyu. ɔ se dyíin nòm̀ bé m̀ ké Gèd̃èp̃ò m̃ɔ Jízèè nyénèò zio mú p̃òe ẁ ñ nì pídyi ti bé m̀ nì f̃ũà-f̃ũá múe, ɔ s̃èin ké m̀ me mó dye gbo-kp̃á-kp̃á s̃òin ɖé Gèd̃èp̃ò xwaún ɖé hwòd̃ò péé-p̃èè mú hw̃è.

(9) Nì wuɖu me bó mú-ge-ge dyàà bó nyũn b̃ p̃a.

"Hwòd̃ò-k̃oin-nyiñin-nyò m̀ zà-ɖeín-dyi-po-nyò. ɔ zeɖe nyɔ nyéné, ké ɔ po nyéin-nyéin bó b̃ato s̃ p̃a" (Nóó 16:28).

"Ðe m̃ène ẁ in-d̃ò nì ké Bounboò nyé wa mú. Gbào, wa nì m̃ène ẁ in-s̃. Wa nyàin ɔ dyi... [ɔ m̃ène ẁ in-s̃ niinò m̀] nyɔ bé ɔ po z̃ũn-z̃ũn dyi bó wód̃ó-wód̃ó b̃ p̃a ke." (Nóó 6:16, 19).

Zòò-ɖò me bóo nyue bé m̀ ké m̀ m̀ũn dyé p̃ũ kà nyɔ zi ɖe kpauñ ɖò ñà ke. Bó z̃ũn-z̃ũn dyi poe bó nyɔ tòò b̃ p̃a. Nì ẁd̃ù-s̃ nyu-nyu me bóo nyue bé m̀ ké m̀ mũè ɖò niin cóci wáɖá.

Hw̃è bé m̀ ké wuɖu ɖò c̃eín, p̃òen jè hw̃id̃ĩ, bé m̀ ké níin "Ðe m̀ ñà c̃eín dyieén nyee m̀ j̃à?" ɔ kè "Ðé k̃ jè m̀ me c̃eà wuɖuò ké?"

C̃eé-ɖèò dúí-jaɖa-jaɖa

ɔ jũ ké Kéd̃èi-ɖeín-nà-nyò ɖò dyie hw̃id̃ĩ p̃oin kà bé ɔ ɖá nyɔ ɖò ɖe gbà bũ ẁ nyu dyiin ɖé ɔ nyɔ̀ wuɖu gbà dya-po-po múe ní, níí, ɔ me dyé ti bé ɔ ké g̃ò ẁ tò. ɔ me dyé ti bé ɔ ké nyɔ̀ g̃ò ẁ nyí bó wuɖu gbà séin bé ɔ c̃eà ɔ gboe jè, ɔ jũ ké ɔ dyie hw̃id̃ĩ p̃oin kà bé wa m̀ wuɖu gbà jéé kee ní.

Wuḍu gbà kè nyo-dyoḍoún-po-wùḍù bě bé nyo tòò bě cẽ m̀ gboεε seε nyue béin bé n̄in wuḍu gbà bě bé m̀ cẽ wa gboεε ké dyí séḍéin.

Ḑé wùḍù-wùḍù múεε, ḑε-xwa-bĩ-bĩ ḑíé bě n̄i ḑé, ké m̀ béin v̄o bé m̀ ké wa dyi bàḍàin. ɔ hwoin kà, m̀ béin hwìḍĩi poen hwè bé m̀ ké wùḍù. Ḑε-xwa-bĩ-bĩ ḑíé bě t̄em̄èin nyoũn dyí kà bé m̀ bédé ḑε gbà ḑò ḑé n̄i hwòḍḑò bṹ ̄εε. ɔ hwoin kà, m̀ dyie gbo po bé m̀ ké nyo ḑò hwòḍḑò ḑé ḑei po dyiin ḑé wíin-wùḍù mú ní. ɔ jũ ké n̄i wíin-wùḍù dyi kà bó n̄e m̄io ní, n̄ii, m̀ me diè Gèḑèpòò dyi bé ɔ ké m̀ k̄oin z̄iin, ɔ kè bé ɔ ké ḑε n̄i náa ḑé n̄i hwòḍḑò-dyùàò mú dyi sámá.

Ḑε sò m̀ wíin nyεε nyue ké nyo dyuò ḑε n̄i ḑé m̀ hwòḍḑò pṹ ̄εε dyí. Bó w̄o bé n̄i wíin-wùḍù k̄eε nyu bé xwíinĩn k̄õ jè Kéd̄ei ḑáà m̀ w̄εε ké ḑε fódóún jũ.

N̄i wíin-wùḍù béin nyue bé mana ké nyo bě n̄i bó m̀ gboεε k̄õ n̄i. Gbo-wuḍuĩn-wuḍuĩn kpa ḑε m̄io ḑé Gèḑèpòò kũà-kpàò dyí. N̄i wuḍu mu ḑéèin ḑé nyoũn ḑũũn m̄io, ɔ jũ ké m̀ dyi j̄àà-ḑè bě bé Bábòò cẽ k̄eε kíḑĩí sí ní.

Nyo bě n̄i kpoo múεε ḑóó-dè-dè

- ▶ Nyo ḑíé bě dyé ḑε gbà ḑé wuḍu bé wa m̄ùè ḑò c̄εε mú, k̄eε wa ní dyée ḑée wa m̄ioũn n̄in wuḍu mú. Ḑε-c̄ẽ-c̄ẽò n̄ain-nyòò béin ti ɔ se ma j̄àà-ḑè bě n̄ià ke dyúáḑò dyi kp̄õ béin ḑé ɔ f̄èè múεε dyí-t̄em̄èin-ḑè tòè, m̄oɔ ɔ me ḑá nyo kàmà mú m̄io bé ɔ ké dyi kp̄õ ḑé wa hw̄iè k̄eε nyéne.
- ▶ Diè m̀ m̄ùè b̄èò dyi bá j̄àà-ḑè b̄èò nyo wa se dyi kp̄õ béin, ké wa n̄i Gèḑèpòò dyi diè ̄n bé ɔ ké wa gbo kpá k̄eε jè dyí.

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nià dé dycún wě,

Kpá m̄ gbo bé m̄ ké cī dé gìqǐ kè dèbèin-dèbèin ɔ kè nycún kpéin-dyé-dyé mú dé de séin mú, kà Bábòò nyuà cēe ke.

M̄ mó bé nyc dò dyi m̄ de gbà bũ̃ nyu ní, m̄ ké ɔ kōin zīen béin. Nyue bé m̄ ké w̄o béin, bé fūà-fūá-dè nì m̄ kè nyc tòò bě pūa kee ké dyi zi.

Nyue bé m̄ ké nyc séin bě bé m̄ meà kà m̄ miòun nyuà niè kee kpéin dyé. Nyue bé m̄ dyi wudu dò cē ní, m̄ ké de gbà ni dée múee dyí dyuò, ɔ kè bé m̄ ké m̄ miòun niin cēe-wùdù bēò kra dyí dúe béin. M̄ mó bé ní wudu bēò ké kpáná mú nì, ké wa me bó nyc dò hwòdö dé dei poe.

M̄ mó bé nycún ké ni zàse-b̄ bě bé m̄ mu cēin nyee kpéin dyé.

Nì zùo bé m̄ ké m̄ kpé nyí, bé m̄ ké jǎà-dè bě bá m̄ dyíe cēe béin nyee jè.

Kǎà ɔ me nì

Cēe-dè 4 Taún-kūà bě

(1) Zà Jīn 3 wuduún. Gmò kà Bábòò nyuà dà de kra de vènè bé gbo-wuduin-wuduin nyue me dèè kee dya. Dé vòsi 13-18 múee, à dyée kà bé wudu sòin dé nycò zùun-fèè múee mu dyúa déin cá ke. Zà Ífísìò 4:25-32 wuduún. Cèe baà-wùdù dò sòin dé vòsi bě nià ke mú.

(2) Cē Ífísìò 5:22–6:9. Zeqe de bě à k̄ à ké nyu dé à kè nyc tòò bě gbo-kpōin-kpōin mú ke, bé m̄ ké wa jè kōin zain. Zain kōin kà de bě à k̄ à ké nyu dé gbo-kpōin-kpōin múee nyu dèbèin-dèbèin kè gìqǐ ɔ kè kpéin-dyé-dyé jì tòè ke, dyiin dée cèe-cèe mú.

(3) Zà bó dyi-diè-dè bě nià dà bíqíie s̄. Ké m̄ me jū wa dò-dò ḡ̄̄ dyiin dé de gbèi-gbèi bíqíi-cèe-cèe mú:

- Dé mò xwai-nyu-dè bě tèmèin nycún dyí kà bé Gèdèpòò dǎ à dá bé à ké gìqǐ kídíí sí dé à gbo-kpōin-kpōin bēò mú ké?
- Dé k̄ jè nyc-kōin-zīin-zīin kraà de miò, ké ɔ béàin nyue bé à ró-pòò ké seà kee dò bédé ké?
- Dé mòò xwíníin bé nyc dò ké kpé bě bé ɔ bédéee bó Gèdèpòò gboi sè ké?
- Xwíníinò nyé k̄ jè à me dèbèà nyc bě se à mú dèbèe mú ké?
- Gèdèpòò me nycún séin kà ɔ miòun nyuà niè ke. Xwẽ̃̃ de nià ke nyu gbo-kpōin-kpōin nì bó à kè nyc tòò bě pū̃̃̃ a kee jì tòè ké?

Cɛ́-ɔ̀ 5

Gèdèpòò Nyɔ-dyí-gmò-gmòò

Cɛ́-ɔ̀ Hwòdò-kpàin-ɔ̀ bɛ́

Ɖé cɛ́-ɔ̀ nìà kɛ mánáin nyɛɛ, ɔ̀-ɛ́-nyòò mɛ bɛ́in kpé:

- (1) Bɛ́ ɔ̀ kɛ kà Gèdèpòò nyu à gbo kpáa ɔ̀ à ɔ̀-gbo-po-po bɛ̀ò múɛɛ múin wɔ́.
- (2) Bɛ́ ɔ̀ kɛ ɔ̀ mò Gèdèpòò mɔ́-ɔ̀ kɛɛ dyí dyuò, bɛ́ ɔ̀ kɛ ɔ̀ bɛ́ mò ɔ̀ nòmò dyíin nyɛ gbo poɛ bɛ́in.
- (3) Bɛ́ ɔ̀ kɛ ɔ̀-xwa-bí-bí bɛ́ dyi bàdàin ti ɔ̀ mu wùdùɛ́ n nìin nyɛ.

Ní dyíin ma ɔ̀ Páɔ̀-hwòdòò múin, kɛ gbo-wuɔ̀in-wuɔ̀in kpá ma bóí

Dìù-dènèò xwíinín, zɔ́ mòà 2018 kɛɛ, bóɔ́ wáɔ̀in ma xwíinín ɔ̀ tóó-kpò ɔ̀ nì ɔ̀ Páɔ̀-hwòdòò nìà ɔ̀ Índònísìà-bòdòò kɔ́ɛɛ hwuɔ̀, kɛ ɔ̀ nyɛ kɛ ní-kpè ku wɔ́ ɔ̀ dyà ma gana ɔ̀ hwòdòò mú. Gàa ɔ̀ nì ma ɔ̀ gbò tòmò dya ɔ̀ dúún wɛɛ dyé ma ní-kpèò dyiɛ. ɔ̀ jèɛɛ, ɔ̀ dú ma mú páná kpàì ɔ̀ nyɔ bɛ́ nì ma hwòdò-gboi-hwìè bɛ̀ò wíin nyɛɛ gbo, kɛ wa pàɔ̀ zàin ma ɔ̀ wuɔ̀ ɔ̀ dyi. Kɛ dyí-nìò ɔ̀bá ma nyɔ bɛ́ zi tááziin híinyɛ kɔ́ɛɛ bó wéa baɔ̀, kɛ nyɔ tááziin baɔ̀-bùè puà ma.

Ti bɛ́ zɔ́ baɔ̀-bùè sè ɔ̀ dyúa (2008) hwè bɛ́ ɔ̀ kɛà kpáa, gɔ́ mánàò po ma ɔ̀ bɛ́ ɔ̀ níò hwuɔ̀, bɛ́ ɔ̀ bɛ̀ò kɛ wa bɔ́ ùn po ɔ̀ jù kɛ dyí-nì dyi ma dyiɛ muùn níɛ. Kɛ zɔ́ gbèi-gbèi zie nyènyè kɛ ɔ̀ bɛ̀ò séin bó ma kùà nyɛɛ, sepóɔ̀ wa ní nòmòin ma wa xwa ɔ̀ jè. ɔ̀ jèɛɛ, ɔ̀ bɛ̀ò ɔ̀ se ma dyí-nì mu ma kà dyiin bó zɔ́ mòà 2018 kɛ múɛɛ jè nyɔ bɛ̀ò dyi tèmèin.

À kè à sójà-báò gbo-wuɔ̀in-wuɔ̀in

► Ɖé mò ɔ̀ bɛ́ wa dè ɔ̀ sójà-kàà séin mú kɛ?

Wa dè wéɔ̀èdìò ɔ̀ to-tɛ̀kè séin kè jìi séin ɔ̀ kè pɛ̀nèin séin mú. Wéɔ̀èdìò wa bédéà ɔ̀ se ɔ̀ nì bɛ́ ɔ̀ kɛ sójà bɛ̀ò bìi wéɔ̀ nòmò kɔ́in bɛ́ bɛ̀ɔ̀, kɛ ɔ̀ mò wéɔ̀èdìò kɔ́ kɔ́ wa kɛ gbo wuɔ̀in wùdùin nyɛ.

Gbo-wuɔ̀in-wuɔ̀in bɛ́in nyɛɛ bɛ́ sójà bɛ́ kɛ to ɔ̀. Sójà bɛ́ nì to vɔ́ún wɛɛ ní dyé dà séin dyi ɔ̀ to-gmòò mú. ɔ̀ se xwa fèin bɛ́ sójà bɛ̀ò kɛ dè wa báto bɛ̀ò bédèin dyiɛ mɔ̀ dè waà mú-nyé-nyò bɛ̀ò bédèin dyiɛ dyuò ti séin. ɔ̀ dyi ná nìin, ní, wa se dè wa kɛ bu pòin nyɛ mɔ̀ dè wa kɛ mùin nyɛɛ dyuòè bɛ́in, ɔ̀ sèin kɛ wa kè waà sójà-báò wuɔ̀in dyɛ gbo hwè.

Ɖé to-gmò pàɔ̀ múɛɛ, sójè bɛ́ ɔ̀ wa “mùè bɛ́ bu dyi ɔ̀bá” seó-ɔ̀i-dyé-kà. Gbo-wuɔ̀in-wuɔ̀in se dyi séɔ̀in ɔ̀a nyu kɛ sójà bɛ́ kɛ kà waà mú-nyé-nyò bɛ́ ɔ̀báa ɔ̀ wa mùè bɛ́ bu kè bɔ́un dyi ɔ̀bá ɔ̀ to pàɔ̀ bɛ́ gbo.

Zě ẽ kee, sójà bě̀ dǎ sédǎ bédǎ bé wa kée nyu bé waà mú-nyé-nyò bě̀ nìin gbo-wuquìn-naín bě̀ kè sũ. ɔ dyi ná nìin, níí, nyo bě̀ muà náa nyuùn wěe bēin toò dwe.

À m̀ùn nì zùun-tò v̄oún. Nwó-nàmàun nì à mú dǎ uń, kè ɔ nì v̄oún bé ɔ kè à hwì zàin. Bódó-kràà nyo bě̀ nì à jidién bé à kè ċi kà wa m̀ùn ċià ke, kè bé à kè waà f̀onò-hwòdǒ bě̀ kídíí sí. Ti díé bě̀ ní nyo bě̀ nì bó à d̄eie nyuìn à f̄ũà-f̄ũá, kè wa hwo à hwòdǒ-dyùà kpéí bé à ní kǒ dǎ ċi bó Gèdèpòò bìi. À jè hwòin sójà bě̀ kǒ mú-nyé-nyò vò dyí dé bódó dò kǒ, kè wa bédǎ b̄ato gbèi-gbèi wè p̄ue.

Gèdèpòò m̀ó bé à kè zùun-tòò du. Kè hwìè kǒ mú à kè à nìin sójà-b̄àò wuquìn gboee mò dé baà-baà mú.

Pòin sójà bé ɔ jaɗa ɔ sòjà-b̄àò wuqu mú, kè ɔ d̀òn kpá ɔ nìin wáká dé to gboee jè hwìd̄ii. Ti d̀òè baɗáin, d̄eín-d̄e ɔ m̀ó kà nyue dyiee mu dyè d̄e gbà mú z̄ein, kè ɔ se nyo bě̀ dè ɔ hwòdǒ k̄ee gbo kpáa bēin mu, kè dé mánáin nyee, mú-nyé-nyò bě̀ mu dyè ɔ d̄ábáun m̄oɔ wa mu ɔ kp̄òun.

"Bě̀ me baà, bé Gèdèpòò kè bě̀ gbo kpá dé d̄e séin bě̀ nìà ke mú. Bě̀ me baà ti séin dyiìn dé Zùùò mú. Bě̀ me nì bédǎ kǒ, bé bě̀ kè dúún ku kánáá p̄u. Bě̀ me baà ti séin baɗa, bó Gèdèpòò-nyò séin bě̀ jè" (Ífísìò 6:18).

Wuqu Pòò c̄èà, kà bé à me po toun-v̄oin-d̄ò séin bě̀ bé Gèdèpòò nyià à nìin nyee mú, hwè kè ɔ dyià bó sójà bě̀ nì ma dé ɔ nìin tíin nyee toun-v̄oin-d̄ò j̄è c̄ee xwíd̄ii b̄òè v̄òsì nìà ke céè. ɔ dá nyo bě̀ à nìà gbo v̄oún wěe se nyoün-dyù, kee wa mò zùù gbà bě̀.

Bó tia baɗaa, ɔ j̄ú kè sójà bě̀ dyi ma dyè wédéèdìò bě̀ bédǎ ní, níí, Pòò mu ma zùun-sòjà bě̀ dyí-gm̀oin-d̄è m̀à baà-baà kee wáká d̀ò me dèin dyiìn dé wédéèdìò mú. Ti bé Pòò dǎ toun-v̄oin-d̄è me dèee, ɔ c̄ee kà bó toun-v̄oin-d̄è wáun wěe, à me baà bé Gèdèpòò kè à gbo kpá ke.

Kà bé à nì zùù gbà bě̀ w̄o muen̄ dé to-gm̀ò múee, à bédǎ bé à kè baàun nì, bé à kè à sójà-b̄àò kè gbo wuquẽ n nì. Dè to nìà ke v̄ò-v̄ò múee, à me nì bédǎ kǒ, bé à kè baà, kè à me gm̀ò hwì tee, bé à kè se sa.

Gèdèpòò dá ɔ mu nyo bě̀ bé wa tò ɔ gbo d̄ũ kee dyí gm̀òun.

"Taba Bounbòò hwìd̄ii hwòdǒè-d̄e-hwè-kà. M̀ùn dá bé m̀ kè m̀ m̀òun nìin d̄e-m̀uin-w̄ò w̄ò mú tè. Bounbòò jè me nì m̀ hwìd̄ii dé nì nyuu-d̄e séin mú, níí, ɔ mu m̀ hwìè pòun" (Nóó 3:5-6).

"Bounbòò zàin dyí-séd̄èin-nyò bě̀ dè séin wa kè síee da...." (Wédǎ 37:23).

Dè Kéd̄èi-d̄eín-nà-nyòò d̄e-gbo-po-po múee, ɔ se bédǎ bé ɔ kè nì kà bódó-kràà-nyò bě̀ nìà ke. Nyo díé bě̀ nì bó kè waà hwòdǒè m̀ó-d̄e d̀òn déè wa nyu. Wa c̄ee, kè wa dá, "D̄e dè m̀ hwìd̄iee d̀òn déè m̀ bédǎ bé m̀ kè nyu." D̄e kíin-kíin kp̄ò wa hwòdǒee mò bé wa kè d̄e dè wa hwìd̄iee nyu, kè wa se d̄èbè bé wa kè nyo t̀ò b̄èè wuqu d̄ũ gbo tò. Wa pòen hwìd̄ii kà bé pídyi-kpá-kpá mò bé m̀ kè m̀ m̀òun nìin f̄èè wuquí kǒ ke. Kéd̄èi-d̄eín-nà-nyò bě̀ m̀ùn kò bó nyo bě̀ nìà

Kà m̀ b̀èin Gèdèp̀òò nyɔ-dyí-gm̀ò-gm̀òò dyédéí hẁòn nyue ke

(1) M̀ me xẁèin Gèdèp̀òò b̀ũ in miò dé baà-baà mú. ɔ jũ ké nì c̀ĩ-c̀ĩò se dé Gèdèp̀òò gbo vòin miò dyiin dé baà-baà mú ní, nìí, m̀ nì m̀ miòùn nìin m̀óó-dè nyueh, ké nì hẁìd̀j̀i-pòin-dè b̀èò se m̀ kpáná d̀ò dyí nyue b̀èin.

(2) M̀ùn d́á b́é m̀ ké m̀ miòùn nìin f̀ònò-hẁòd̀ö hẁòd̀ö k̀õ dè b́é ɔ ké Zùù j̀àà-dè b́é céèà dé Bábòò múe dyí zi. Vòsì nià dé dyííe d́á,"... M̀ùn d́á b́é m̀ ké m̀ miòùn nìin dè-múin-ẁõ-ẁõ mú tè "(Nóó 3:5).

(3) M̀ me kp̀õ bó dè b́é m̀ dyuòè kà b́é ɔ m̀ò Gèdèp̀òò m̀óó-dè kee gboi tee. ɔ mu nì dè-múin-ẁõ-ẁõ k̀õ po. Nyɔ b́é ɔ jaɔa Gèdèp̀òò wuɔu mú teee, ɔ se dè m̀ò Gèdèp̀òò m̀óó-dè kee mó j́éé cá, sepóedé Gèdèp̀òò tèmèin ɔ m̀óó-dèò nyuun dyí dyiin dé ɔ wuɔuò mú. ɔ jũ ké m̀ dyi dè b́é m̀ò Gèdèp̀òò m̀óó-dè bó m̀ bìì, b́é m̀ dyuò dyíe d́íe b́é dyi kp̀õ, ké m̀ se wa séin dyi kp̀õin, nìí, ɔ muè nyuun b́é hẁòd̀ö ké m̀ k̀õin kpèin miò, ké ce nià dé m̀ múe mu tíe-kp̀ò mú z̀èin (ɔ̀úù 11:35).

À dyuòè kà b́é ɔ m̀ò Gèdèp̀òò m̀óó-dè b́é:

- À ké à k̀óq̀sìò dyí d́ú wé séin b́é à ké Jízè kídíí sí ke (ɔ̀úù 9:23)
- À ké dè m̀ò dè sédèin dyíe nyu, b́é à ké j̀ààò c̀ẽ dé à hẁòd̀ö b̀ũ in ke (Wédé 15:3)
- À ké nàin-nyò b́é b́é wa nyu Gèdèp̀òò wuɔue kpèin dyé ke
- À ké múàun kpá teee
- À ké baà ti séin nyè
- À ké Gèdèp̀òò zùo po dé dè séin mú ke
- À ké se Zùù Hẁèin-hẁèinò bóí po ke
- À ké se kpáá-dè-c̀ẽ-nyò b̀èò wuɔu dyíí dyi po ke
- À ké dè séin mu bó à hẁì dyiin nyee mú d̀õ in ke
- À ké dè m̀ò dè nòmò dyiin nyee gboi kp̀õ ke
- À ké dè séin m̀ò dè gbà kee gbo sò ke
- À ké mú hwè gáná cá ke (1 Tèsàdónià 5:12-23).

Kee Bábòò c̀ẽ dè pàq̀a b́é dè, ké wa s̀ũ wuɔu dyúáq̀ò mú, wuɔuò m̀ò: *d̀èb̀èin-d̀èb̀èin!* (Wóq̀ómà 13:8-10). ɔ jũ ké à dyi dè b́é b́é à *dyuò dyí* kà b́é wa m̀ò Gèdèp̀òò m̀óó-dè kee nyu ní, nìí, Gèdèp̀òò muè nyuun b́é à dyí-sò-dè se dè kra b̀èò ké kpáná mú nì.

(4) M̀ me ku hẁòd̀ö. M̀ me f̀òin Bounbòò, b́é ɔ ké gbõ-ẁõ b́é kaà bó m̀ bìì, b́é ɔ kée nyu b́é dè ké dyiin nòmò bó m̀ bìì. Bó f̀ũà b́é m̀ ké dè dyí só, sepóedé m̀ se hẁòd̀ö kue b̀èin jè. "M̀ me ku hẁòd̀ö, b́é m̀ ké Bounbòò f̀òin" (Wédé 37:7). M̀ùn d́á b́é m̀ ké dè b́é m̀ dyuò kà b́é ɔ se dyí sédèin nyee d̀ò nyu, sepóedé m̀ m̀ò hẁòd̀ö f̀ũà-nyò jè.

(5) Tò náún-po-ẁùd̀ù nòmò dyiin gbo q̀ùù, "Nyɔ d̀ò bédé ɔ ké náún-po-ẁùd̀ù sédèin dyí dyé hwè b́é ɔ ké to po. Náún-po-ẁùd̀ù nòmò k̀õin kúq̀úú dyà to-qu-qu" (Nóó 24:6).¹⁶ Gèdèp̀òò

¹⁶ *À B́ásóò-Bàbòò*

dyi mó bé m̄ ké ɖe kra ɖe d̄ò gbo po ní, níí, ɔ mu ɖe ní náa nyo ɖíé b̄é b̄é wa kra ɖe ɖé ní f̄è múe dyí t̄em̄èin. ɔ j̄ú ké nyo b̄é b̄é Gèd̄èp̄òò tò bé wa ké m̄ gbo kpá ɖé ní f̄è múe k̄è nyo ɖíé b̄é po m̄ ɖe, ké wa dyuò m̄ dyí, ké wa k̄õ ɖé ní j̄è gboe dyie m̄ gbo c̄è kà bé ɖe m̄ m̄òà nyue dyie se dyí séd̄èin nyee ní, níí, m̄ me táà j̄è dyi.

Nyo b̄é ní kpoo múe d̄óó-d̄è-d̄è

► ɖé m̄ po ma gbo, bé m̄ dyuòè kà Gèd̄èp̄òò n̄ain ma m̄ ɖé múe? Xwe ˘ Gèd̄èp̄òò nyue ma m̄ dyí t̄em̄èin kà ní dyí-s̄ó-d̄è séd̄èin dyie ké. C̄è j̄è m̄ m̄è b̄èò gbo.

► ɔ mu dyiin n̄om̄ùn bé m̄ ké ɖe m̄ po ma gbo, bé ɔ se dyí séd̄èin nyee j̄è c̄è ɖekè. M̄ bí j̄àà-d̄è h̄iinye b̄é báà Gèd̄èp̄òò nyo dyí gm̄ò j̄è dyie d̄ò xwaà?

Nyue bé nyo tòò b̄èò m̄ùn ké ɖe ní náa d̄ò j̄è c̄è ɖekè.

► ɔ j̄ú ké nyo d̄òè hwòd̄ò dyi ɖe d̄ò gbo poe mó ní, níí, ɔ b̄èin j̄è ɔ m̄è b̄èò gbo c̄è ɖekè.

ɖe-xwa-b̄í-b̄í b̄é b̄é à ké dyi b̄àd̄àin, ɔ j̄ú ké à dyi mó bé Gèd̄èp̄òò ké à dyí gm̄ò níe

Nóó n̄à ke bá Gèd̄èp̄òò-wùd̄ù-wáqá-gàà d̄ò k̄õ nyéné m̄ Caá Sádákò kee j̄è dyí. Ti Sádákò ní ma baàün bó gànà-k̄úün kà d̄òe, Gèd̄èp̄òò wùd̄ù ma ɔ gbo, ké ɔ ɖá, "M̄ mó bé m̄ ké ɖé Cánà-bòd̄òò k̄õ mu." Púe, hwòd̄ò kp̄èin ma Sádákò k̄õin m̄ì, sep̄óed̄é ɔ se ma nyo d̄ò dyí dyuò bé ɔ ké ɔ gbo kpá, hwè ké ɔ se ma wíqí d̄ò bédé ɖe m̄ùn. Kee ɔ mó ma Gèd̄èp̄òò wuduò nyue dyi xwéé j̄èe, ɔ d̄è ma ɔ k̄õ-d̄è b̄é, ké ɔ mu ma d̄è bé nyo b̄é ní bóqóá k̄õ mué nyee poìn kà dyie. Púe nyo d̄ò bé ɔ se dyí dyuòe dyi ma ɔ gbo, ké ɔ diè ɔ dyi, ké ɔ dá, "M̄ò m̄òà Caá Sádákò k̄è?" Ké nyoò mu ma dyúa, ké ɔ ɖá, "Wa d̄èin m̄ c̄èè-d̄è ké m̄ ɖé cánà-bòd̄òò k̄õ kra kee xwa, bé m̄ k̄é m̄ gbo dyà."

► Kà ɔ nyuà Sádákò gbo kpáa kee, k̄à à me d̄è hwòd̄ò k̄õ bé Gèd̄èp̄òò ké ɔ m̄ó-d̄è à dyí t̄em̄èin kánáá p̄ue?

ɔ j̄ú ké nyo d̄ò dyi mó bé Gèd̄èp̄òò ké ɔ gbo kpá ɖé ɔ dyí-s̄ó-d̄è b̄èò mú ɖé hwìè n̄à ke múin, níí, ɔ m̄ ɖe d̄òò?

ɖe k̄àin séin bé nyo ɖíé b̄é po gboe, wa mó bé Gèd̄èp̄òò ké wa hwìè da z̄àin hwè bé wa k̄é nyu. Wa se wa m̄ìùn n̄iin f̄on̄-d̄è hwòd̄ò ɖe ɖá, sep̄óed̄é wa poèn hwìd̄ii kà bé nyo m̄ìùn n̄iin f̄on̄-d̄è hwòd̄ò k̄íq̄í-s̄í-s̄í v̄õ Gèd̄èp̄òò m̄ó-d̄è gbo ke.

ɔ se dyí séd̄èin bé à k̄é hwìd̄ii poìn kà bé Gèd̄èp̄òò k̄õ bé ɔ ké à dyí-s̄ó-d̄è b̄èò gbo wóqó-d̄è à dyí t̄em̄èin ɖé z̄ùùn w̄è-w̄è hwè bé à ké wa nyu ke, sep̄óed̄é ɔ se ti séin bé Gèd̄èp̄òò k̄éà kà ná ɔ m̄ó-d̄è à dyí t̄em̄èin nyè. ɔ j̄ú ké nyo d̄ò dyi ɖe d̄ò dyí só, ké ɔ dyi nóó bé ɔ ké nyo tòò b̄èè náún-po-wùd̄ù gbo d̄ùù tò ní, níí, ɔ mué ɖe hwìd̄ii poìn kà bé Gèd̄èp̄òò ní ɔ n̄ain ɖé ɖe n̄à ke múe, kee m̄ène ˘ -k̄èin, ɔ ní ɔ m̄ìùn n̄iin m̄ó-d̄è nyuef̄.

ɔ j̄ú ké Bábòò dyi ɖe à bédé à ké nyue m̄ò ɖe à se bédé à ké nyue j̄è c̄è wáqáá ní, níí, à dyuò ɖe m̄ò Gèd̄èp̄òò m̄ó-d̄è ɖé ɖe n̄à ke múe ní. Kee w̄è kee, gbo-po-d̄è b̄èò vò dyí m̄ò ɖé à f̄è mú, ké à ḡá wa nyo b̄é à mó nyue dyie, kebì wa me m̄ò Gèd̄èp̄òò m̄ó-d̄è m̄ò wa me se ɔ m̄ó-d̄è-

dè ke. Xwe^ˇ nyo dò béin dè ɔ mó c̄ie dyie kè kũà ɔ mó nyue dyie ɔ kè kà ɔ ké ɔ wíq̄ìb̄ peq̄ee nyuee jè dyuòè nyue ké?

► ɔ jũ ké Zùùò se q̄e k̄õ jè se q̄e Bábòò mú céè, bé nyo dò mó nyue dyiee ɔ dyí t̄em̄èin ní, nií, xwe^ˇ ɔ béin dyí dyuòè nyue kà bé q̄e ɔ poà gb̄oe mó Gèd̄ep̄òò m̄óó-q̄è ké?

Nyo q̄íe b̄ě dèè hwòd̄õ k̄õ kà bé Gèd̄ep̄òò mu wa Zùùn-q̄è b̄ě dyí t̄em̄èin q̄e wa nyuu-q̄è b̄ě mú, ké wa se wa miòùn niin hwòd̄õ-xwíniín-hwòd̄õ-dyùàò gb̄o-po-q̄è b̄ě kíq̄íí síe mó ke. ɔ j̄eèe, wa t̄e f̄on̄ò-hwòd̄õ b̄ě se j̄àà kee mú, ké wa poèn hwìd̄ĩ kà bé Gèd̄ep̄òò mu wa hwìè da z̄àin q̄e wa j̄àà-po-q̄è b̄ěò mú ke. Ti q̄íe b̄ě ní wa diè Gèd̄ep̄òò dyi bé ɔ ké wa dyí-t̄em̄èin-q̄è d̄ò nyí kà bé q̄e wa m̄òà nyue dyiee mò ɔ m̄óó-q̄è ke. M̄oo ti q̄íe b̄ě ní wa mó Bábòò v̄ósi d̄ò dyi ké wa kp̄ain waà hwòd̄õ-kp̄õ-q̄èò gboi.

Náún-po-wùdù q̄íe b̄ě k̄ee nyu bé m̄ ké q̄e gb̄o poe dyuò n̄òm̄ò dyíin nye

J̄óò W̄ésèd̄è tò náún-po-wùdù q̄íe b̄ě bá kà nyo ké Gèd̄ep̄òò m̄óó-q̄è dyí dyuòè nyuee jè dyíe. ɔ q̄á q̄e mò Gèd̄ep̄òò m̄óó-q̄è bó à bīiee mò q̄e céèà q̄e Bábòò mú kà bé à me bó kee d̄ò b̄éq̄ée kè kà bé à me nyu q̄e mò q̄e séq̄èin dyíe teee. ɔ j̄èèe, **hwè bé à ké q̄e j̄éé d̄ò gb̄o poee, à me dyuòè dyí kà bé q̄e à m̄òà nyue dyiee see nyue béin bé à ké n̄àm̄aün mú bùd̄ùin, ké ɔ muè nyuùn bé à ké q̄e mò q̄e séq̄èin dyí miò kee nyu ke.**

À dyi q̄e b̄ě q̄ã nyõün b̄ě gbo kp̄á q̄òe dya gm̄ò ní, nií, à dyuò q̄e b̄ě mò zùün-q̄è, ké wa béin à gbo kp̄áa ke kè ɔ nyo b̄ě mò n̄ad̄i-q̄è bó à bīiee dyí. Éé zùün w̄ee, q̄e q̄íe b̄ě ni bó ké wa mò n̄ad̄i-q̄è bó nyo séin bīi, ké q̄íe b̄ě mò n̄ad̄i-q̄è bó nyo q̄íe b̄ě bīi, kee ɔ se bó nyo séin bīi. À me nyu à miòùn bīi q̄e b̄ě béin à gbo kp̄áa bé à ké dyi ku q̄e zùün w̄e, ɔ jũ ké à dyi wa xwa béin ní, ké à ní q̄á bé à ké q̄e b̄ě béin à mú-d̄õ^ˇ -d̄õ^ˇ k̄õ dyàà kee d̄ò s̄õün po. (1 Kòd̄éint̄iò 10:12-13).

Ké q̄eèe, à béin q̄e k̄ee nyu bé à ké q̄eín-q̄è nyuee dyí dyuòè dyiìn q̄e q̄e b̄ě q̄ã kp̄á kíin bé à q̄ã dyéè kè dyiìn q̄e nyo tòò b̄èè náún-po-wùdù mú.

Gèd̄ep̄òò ní t̄em̄èin ɔ m̄óó-q̄è nyo dyí dyiìn q̄e nyo q̄e j̄éé d̄ò dyí-t̄em̄èin-t̄em̄èin mú p̄ū. ɔ **m̄ó bé à ké à f̄on̄ò-hwòd̄õ kũà mú nyuìn q̄e zùün, nií, bé à ké q̄e b̄ě mò ɔ m̄óó-q̄è kee múin gm̄òin n̄òm̄ò dyiìn, hwè bé à ké wa nyu.** Ti q̄íe b̄ě ní, Zùù Hwèin-hwèinò gm̄ò à niin dyí, ké à see jè dyuò d̄ye mòùn. Éé q̄e báún-báún b̄ě bé à mó nyue dyie múee, à me bóò hwòd̄õ k̄õ dèè bé Gèd̄ep̄òò k̄ee jè à dyí t̄em̄èin w̄éè, kee à me baà bó f̄on̄ò-hwòd̄õ kè q̄e-múin-w̄õ-w̄õ jè.

Nyo b̄ě mó bé Gèd̄ep̄òò k̄eà wa hwìè da z̄àin w̄éè hwè bé wa k̄eà q̄e wa mó nyue dyie nyuee, ti q̄íe b̄ě ní wa tò nyo tòò b̄èè náún-po-wùdù gbo q̄uũ. (N̄óó 12:15). Ti q̄íe b̄ě ní wa kp̄á dyoq̄oún, ɔ jũ ké nyo b̄ě dyi wa dyi diè bá q̄e wa q̄ã gb̄o poee jè dyí ní. ɔ q̄ã ná niin, wa búáin wa miòùn dyí, ké wa se nyo d̄òè wuq̄u q̄uũ gbo tòè mó.

► Ée-c̄è-nyò d̄ò me zà 1 Píq̄è 5:5-6 wuq̄uún bé nyo tòò b̄èò ké ɔ gbo q̄uũ tò.

Nyo d̄ò me bóò c̄èe kà bé Gèd̄ep̄òò wùdù ɔ gbo ḡaná cá bá q̄e ɔ mó nyue dyiee jè dyíe, ɔ s̄èin d̄ye q̄e hwìè kà kò d̄ò bé à mòùn se dyí dyuòèe mú hwè. Nyo d̄ò dyie náa c̄èin, nií, ɔ mu mú

kàmàun miò bé ɔ ké nyo tòò běè náún-po-wùdù mɔɔ wa nìin fònò-hwòdɔ dyi kpɔ̃. Ɖe mò ɔ sédèin dyí bé ɔ me c̃e mò, kà ɔ mó Gèdèpòò ké ɔ gbo kpá, níí, bé ɔ ké ɔ mò ɔ nòmò dyíin nyee gbo poe béin nye.

Ɖó náún-po-wùdù bě bé Wésèdè tòà ke wáún w̃e, m̃ me gmò ɔ bě nìà ke dya ɔkè, ɔ jũ ké m̃ dyi m̃ miòun nìin fònò-hwòdɔ hwìd̃i poe ñ nì níe:

1. **Kà Bábòò ɔ́á m̃ me nyee kee, kàà m̃ nìà nyueñ nyèè?** Gèdèpòò se mó bé à ké ɔ wuɔdù mú jaɔa.
2. **M̃ nìè nyueñ ɔ́ Gèdèpòò bìì c̃i-c̃i múù?** Bábòò zàin à ɔ bě mò ɔ kra ɔ ɔ́ Gèdèpòò gboee da. Ɖe kra ɔ bé m̃ poà gboee ɔ́e nì mu nyuun kíin?
3. **Ɖe m̃ poà gboee mò ɔ jéé m̃ m̃sà nyee dyieè?** M̃ me béin kpé bé m̃ kée dyé kà bé Gèdèpòò ɔ́ ma m̃ ti dyèen gbo dè see bó nì gbo-po-ɔ́è jè ke.
4. **Ɖe m̃ poà gbo kee, fònò-hwòdɔ ɔ́ nìè múù?** Ti ɔ́e bě ní Gèdèpòò nyee ké m̃ nyu ɔ bé m̃òun ɔ́in fònò-hwòdɔ ɔ́ se mú nìe. Kee Gèdèpòò dyie náa nyuín, níí, ɔ mu xwíin k̃ jè ɔ nyuà náa kee m̃ dyi tèmèin. Ɖó xwíin k̃ jè Gèdèpòò nyu ɔ ɔ́e k̃in poen, bé m̃ kée hwìd̃i poen kà bé m̃ nì Gèdèpòò m̃sò-ɔ́e nyueñ nye.
5. **Ɖe m̃ nìà nyueñ nyee mò Kédèi-ɔ́in-nà-nyòè kpeɔe?** Ɖó hwìd̃i poen kà bé ɔ nòmò dyíin miò bó m̃ bìì jèe, m̃ ké ɔ se Gèdèpòò hwìd̃i dèe nyu ke.
6. **ɔ tò nyo tòò bě mú-ɔ́bè-ɔ́bè kà m̃ ɔ́bèà m̃ miòun múee jii?** Nyo miòun dyi-búáin-búáin béin nì dyi-sédèi-zàà w̃-po-hwìèò dyi zàin.
7. **ɔ mu m̃ ɔ́in-ɔ́e ɔ́ dyi nyuun jéé cáà?** ɔ jũ ké nyo tòò bě m̃òun dyi kpeɔe bě m̃ nìà nyueñ nyee ɔ́ nyu ní ɔ́e? ɔ mu ɔ nòmò dyíin jũun bó wa bìe?
8. **Gèdèpòò-nyò ɔ́ po m̃ náún bá ní gbo-po-ɔ́è jè dyi?** À séin dyuò b̃ato bě bé wa béin à wuɔdù gbo w̃in nyee dyi m̃sò, kee ɔ́ nyo bě bé à dè hwòdɔ k̃ kà bé wa mò zùun-nyò bě, ké wa fònò hwòdɔee béin c̃e bá nì gbo-po-ɔ́è jè dyie?

ɔ jũ ké ɔ mò Gèdèpòò m̃sò-ɔ́e bó à bìee jè dyi à hwìd̃i kpèin ní, níí, ɔ béin kpé bé ɔ ké ɔ m̃sò-ɔ́e à dyi tèmèin wáɔá cá. Ínjà ɔ́ m̃sò dyi-tèmèin-ɔ́e m̃sò cu-gbò nì w̃auún ɔ́ ɔ́ nyo bě ɔ́ Gèdèpòò mó bé wa ké nyee wa dyi tèmèin ɔ́e ti sùà mú. Ti ɔ́e bě ní Gèdèpòò béin à ɔ bě nyééin ɔ́in ɔ́e à hwòdɔ dyuàò mú, ké m̃ see se poe béin. Kee ɔ jũ ké m̃ se wuɔdù jéé ɔ́ sòin ɔ́e Gèdèpòò gboee w̃ ní, níí, m̃ bédé bé m̃ ké j̃à-ɔ́e bě bé nyo bě c̃e m̃ gboee kííí sí, bé m̃ ké ɔ́ mò ɔ́ nòmò dyíin nyee gbo po. Ɖó fòen bé Gèdèpòò ké m̃ dyi-tèmèin-ɔ́e jéé ɔ́ nyí ɔ́e ɔ́ séin m̃ po gboee mú hwè bé m̃ kée nyu. ɔ jũ ké m̃ dyi baà, ké m̃ dyi ɔ́e Gèdèpòò zòin ní, níí, ɔ mu m̃ nàin ɔ́e nyu-nyu mú.

Pòò céèe ɔ́e Wódómà 12:1-2 mú, ké ɔ ɔ́á,

ɔ jɛɛ, ɔ́íi bɛ́, bó Gèdèpòò wìi bɛ́ ɔ bédéà bó nyo gboɛ jɛɛ, ɛ́ nì bɛ́ baàŭn, bɛ́ bɛ́ kɛ́ bɛ́ kɔ́dó-dyùàò Gèdèpòò xwáqáún zàin, bɛ́ bɛ́ fɛ̀ò kɛ́ Gèdèpòò nyíi-dɛ́ jũ kánáá pū, bɛ́ ɔ kɛ́ se kɛɛ dò bédé, bɛ́ ɔ kɛ́ Gèdèpòò hwìq̄i dè. Ðɛ nìà kɛɛ, ɔ mò biè-biè bɛ́ bɛ́ mòà nyo bédéà hwìq̄i-pòin-hwòdò-dyùà kɛɛ kɛ́ nyuɛ. Bɛ́in qá bɛ́ bɛ́ kpeɖe kɛ́ dyí zàin, bɛ́ ɔ kɛ́ nì kà bóqó-kpàà nyo bɛ́ kpeɖe nìà kɛ. Kɛɛ bɛ́ mɛ wɔ́ bɛ́ Gèdèpòò kɛɛ nyu, bɛ́ bɛ́ hwìq̄i-pòin-pòinò kɛ́ ɖɛ ɖìè jũ, bɛ́ bɛ́ kpeɖe kɛ́ gbo zìàin gáná cá. Níi, bɛ́ mu ɖɛ bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò mó jéé kɛɛ dyí dyuòùn, bɛ́ bɛ́ kɛ́ ɖɛ mò ɖɛ nòmò dyíin kè ɖɛ dè Gèdèpòò hwìq̄i ɔ kè ɖɛ mò ɖɛ séq̄ɛin dyí jéé cáa dyí dyuò.

Vósi nìà kɛ tɛ̀mèin à nìin dyí kà bɛ́ nyo dòè zùŭn-fɛ̀ò kpá ɔ gbo ɖé ɔ gbo-po-dɛ́ bɛ̀ò mú kɛ. Nyo dò dyi Gèdèpòò mósó-dɛ́ dyí dyuòè mó ní, ɔ mɛ d́ ti dyí bɛ́ ɔ kɛ́ Gèdèpòò dyi diè hwòdò-dɛ́-hwè-kà. Kédèi-qeín-nà-nyòò mósó-dɛ́ kò bó bóqó-kpàà nyo bɛ̀ò nìin mósó-dɛ́ bɛ́ gbo, sepóedé ɔ mòùn "se bóqó-kpàà nyo" jè. Sepóedé ɔ ɖá gbo zìàin, kɛ́ ɔ nìà ɖɛ hwìq̄i poɛ́ n ɖé "hwòdò-dyùà ɖìè" dò mú.

Nyoŭn-dyùè hwòdò-xwíníin-hwòdò-dyùàò mò nyo zàin hwìè bɛ́ Gèdèpòò mó bɛ́ à kɛ́ kpaa à da. ɔ jũ kɛ́ nyo dò dyi Gèdèpòò dyi diè bá ɖɛ ɔ mó nyuɛ dyiɛ jè dyí, kɛ́ Gèdèpòò dyi ɔ dyí-séq̄ɛin-hwìèò da zàin, hwè kɛ́ ɔ dyiɛ hwìq̄i pòin kebì ɔ mɛ nyuɛ náa mɔɔ ɔ mɛ bóɔ náa nyuɛ ní, nìi, hwòdò kpèin nyo nì náa kɔ́in. Kɛɛ nyo mò nyo dièà Gèdèpòò dyi, kɛ́ Gèdèpòò zàin ɔ hwìè da kà Bábòò nyuà cɛɛ kɛ, kɛ́ ɔ nyuà Bounboò wuɖu jéé ɖé ɖɛ-hwòdò-kpɔ́-kpɔ́ múɛɛ, ɔ se ɖɛ mò Gèdèpòò mósó-dɛ́ kɛɛ xwa bíɛ bɛ́in.

Nyo bɛ́ nì kpoo múɛɛ dósó-dè-dè

► Bɛ́ mɛ dèin kà nyo kɛ́ Wésèdèè jàà-dɛ́ bɛ̀ò ɖíé bɛ́ nyuɛ nyuɛɛ jè dósó kɔ́in. Dósó-kɔ́in-dèin-dɛ́ bɛ̀ò ɖíé bɛ́ bɛ́in nì bǎto bɛ́ m̀ mó ti wè gbo nyuɛ dyiɛ mɔɔ ɖɛ bɛ́ bá nyo kũà nyí jè dyiɛ mɔɔ (nyo bɛ́ nyo dò kpɔ́ beeín nyɛɛ jè jũɛ (ɔ jũ kɛ́ wa séè dyi kpɔ́in ke ní). Ðɛ mɛ mò bɛ́ hìq̄i-kpàò kɛɛ mò dyi-diè-dɛ́ nìà kɛ: Ðé muɛ nyuòùn bɛ́ ɛ́ kɛ́ mú-hwè-fɛ̀ò c̄i kè bɛ́ ɛ́ kɛ́ ɖɛ mò ɖɛ nòmò dyíin m̀ò kɛɛ nyu kɛ́?

► Nyo ɖíé bɛ́ se mó bɛ́ nyo dò kɛɛ dyí dyuò kà wa mò Kédèi-qeín-nà-nyò kɛ, ɔ jũ kɛ́ wa dyi nyo ɖíé bɛ́ hwìè nì mɔɔ wa dyi dà ɖíé bɛ́ nì níɛ. ɔ dyí-tɛ̀mèin-dɛ́ ɖíé bɛ́ kè.

► Dósó-kɔ́in-dèin-dɛ́ ɖíé bɛ́ ɖɛ:

- Ðɛ m̀ poèn hwìq̄i kà bɛ́ ɔ séq̄ɛin dyí ɖé zaa-wɔ́-po-po múɛ
- ɔ mò ɖɛ gbà bɛ́ m̀ kɛ́ se m̀ nìin wùdù-tì fòin nyɛ.
- ɔ mò ɖɛ gbà bɛ́ m̀ kɛ́ ɖɛ nì m̀ hwòdò bṹ ɛɛ hwòdò kɔ́ dè m̀ò kɛ.

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nìà dé dycún wě,

Í po m zùo kà bé nì po dèin-dè gbo tee bó m bìie. Í dyuòè kà nì gmò ní nà-bò dyí m̀ò ké ɔ zi ɔ nyo bě ní dyédé dyéee dyí ke.

Kpá m gbo bé m ké m bũ ǎ in xwēin dé baà-baà mú kánáá pū. Kpá m gbo bé m ké bó jǎà bé m dǎà m dyí tèmèin nyee gboi kpǎ.

Nyue bé m ké dyí sédèin, bé m ké de bě mò de nòmò dyiin bé wa bèin nì nyènéò dya dèè kee nyu.

Nyue bé ní hwìdǐi-poin-dè bě ké wáqáá nì, nìí, bé wa kée nyu bé m ké de bě mò nì m̀óó-dè kee nyu. Zìin m dyí dyiin dé nyo-náún-po-nyò bě bé m dǎà dé ní fèè mú dyà kee mú.

Í mó bé m ké m hwòdǒ kǒ dè dé ní gbo-po-dè séin mú. Í mó bé m ké de mò nì m̀óó-dè kee kíjíí sí, bé m ké nì wudu nyu hwòdǒè-dé-hwè-kà.

Í po m zùo bé m ké dèin-dè dyí só bó m bìie jè.

Kǎà ɔ me nì

Cèé-dè 5 Taún-kũà

(1) Cē Nóó 3:1-12. Cèè de d̀ò bá náún-po-wùdù bě kè nyuu-dè bě ɔ kè kpepe bě kǒ jè v̀osi bèè cèà kee jè dyí. Cèèè de m̀ miò-kpo bèin nyue bé m ké kpepe bě nìà ke bédéee jè. (M me cèè wa cèè-dè-mì dyúád̀ò m̀o sǎ kǒ nyènéè)

(2) Gm̀oin J̄in 4:13-17 múin. ɔ me nì m̀ hwìdǐi kà bé Gèdèp̀òò bédé de séin kpé k̄oin nyè. De gbàò nyé, mòà "nyo miòùn dyí-búàin-búàin", bé v̀osi 16 cèà jè ké? Cèè wudu-d̄oin gbèi-gbèi bá de v̀osi bèè cè à gbo bá de páún po jè dyí bó dé dyúa jèee jè ke.

(3) Cèè wudu-d̄oin goun wè bá kà baà-baà kè de-gbo-po-po nyu hẁoin nyee jè dyí. Jũ dyi-diè-dè bèè gǎ ǎ :

- Dé kǒ jè ɔ kpa de bé à kèà baà ɔ jũ ké à dyi de d̀ò gbo poe mó níé?
- Dé mò de-xwa-bĩ-bĩ díé bě à kǒ bé à ké dyi bàq̀ain dé à baà-baà kè à de-gbo-po-po mú ké?

Cĕé-dĕ 6

Ɖe Bábòò Cĕ Bá Nyónó Dyi Kpõ Jè Dyíe

Cĕé-dĕò Hwòdõ-kpàin-dĕ bĕ

Ɖé cĕé-dĕ nìà ke mánáin nyee, Ɖe-cĕ-nyòò me bĕin kpé:

(1) Bĕ ɔ ké kà Gèdèpòò nyuà nyónó dyi kpõ jè páún poe ke kè xwííin kõ jè ɔ nyuà náa kee dyí dyuò.

(2) Bĕ ɔ ké Ɖe-kpa-kpa bĕ Gèdèpòò nyí màa bĕee jè múin wõ.

(3) Bĕ ɔ ké Gèdèpòò wuɖu nyue bĕin dyiin Ɖé Ɖe bĕ ɔ hwòdõ Ɖă gbɔ po bá nyónó dyi kpõ jè dyíee nyu-nyu mú.

Hènáđò Kótósi: Bĕ ɔ mò Gèdèpòò bìi kũà-nyu-nyò dò ke

Hènáđò Kótósi se nyo kõ bo-bĕ bĕ nyoũn ké kídíí sí Ɖé fĕè múe, sepóedé bó ɔ kpede kè ɔ mós-dĕ bĕ jè. Kee wĕé kee, ɔ nyuu-dĕ bĕò dò tèmèin nyoũn dyí kà bĕ ɔ mò wuɖu-kõin-kpõ-nyò Ɖé ɔ nyuu-dĕ bĕ mú ke. Zõ màà 1519 ke xwííin nyee, Hènáđò Kótósi poìn ma sójà kúqúú bĕ dyí, ké ɔ sí wa dyúa, ké wa mu bĕ wa ké bódó, bĕ wa Ɖáin zĕ ě Mésíkò-bòdò kee to kõ po. Tia baɖaa, Sèpéin-bòdòò nàin-nyòò nyí ma Kótósi mée baɖa-bùè sè dyúáđò kè gàa hõdèdĕ mĕne ĩn-sõ. Wa nyu ma ðenè gbèi-gbèi Ɖé dyóòò kõ, púee, wé Ɖòè baɖaa, wa po Ɖua cá Ɖé Mésíkò-dyòòò kpóò dò kõ. Ɖe kɔ ma bó dyíee mò bĕ wa ké bódòò mú nama, bĕ wa ké Ɖée ðibà-hwòdõò mú mu. Kótósi dyuòè ma dyí kà bĕ ɔ mu ma mú kàmàùn miò, ké ɔ mu ma nàdĩ-dĕ jũn bó wa bìi, bĕ wa ké bo kpa, bĕ wa ké bódòò mú nama ke. Púee, ɔ poe ma gbɔ bĕ ɔ kée ɔ gàa bĕò dyí tèmèin kà bĕ wa se bédé bĕ wa ké ma Ɖe kóin nyee, ɔ jèee, ɔ fõ ma mée séin bĕò. ɔ nyue ké ɔ se ma xwa fĕin bĕ wa ké ma Ɖé Sèpéin-bòdòò kõ Ɖe kóin. ɔ nyue ké kpé kpá ma ɔ gàa bĕò dyí, ké wa ðèè ma hwòdõ kõ kà bĕ wa mu ma toò Ɖuùn wĕ. Kà dyúáđòò, kãà nyo kãin séin bĕ ɔ mó nyónó mɔɔ dyú-bă dyi kpõɔ dyíee me ku dyi, bĕ ɔ kée hwòdõ kõ ðè kà bĕ ɔ jũ ké ɔ Ɖă Ɖé kpáin, ɔ se Ɖe kóin bĕin nyee.

Cĕé-dĕò Da-zà-zà

Nyónó-dyi-kpõ-kpõ mò Ɖe nòmò dyiin, kà Bábòò nyuà cĕe ke.¹⁷ Kee ɔ jũ ké gàa kè ɔ gmàà dyi kà dyi-kpõin-kpõin nyu dyiin nòmòò kee dyí dyuòè mó, ké wa dyi kà ɔ nyu dyiin nòmòò kee wõ dõ ɔ mó ní, nìí, wa me cĕ Ɖe bĕ Bábòò tèmèin báa jè dyíe, ké wa me kpõ Ɖe bĕ wa cĕà kee kõin. ɔ jũ ké bĕ dyi mó bĕ hwòdõ-dyi-ðè-ðè ké Ɖé bĕè dyi-kpõin-tààò mú niin, nìí, bĕ me po Ɖé kpé, ké bĕ me táà bĕè hwòdõè mós-dĕ dyi.

¹⁷ Nyo cĕè tèmèin-dĕ nìà kee mò Tími Kíipi.

Kà bé à nì nyónó-dyi-krõ jè múin-wõ-wõ gbo dèe n nyee, à me kòin dé dè o jè dèin gbøee de. À me kòin dé Jénésì-cèè-dèò gbo de. Nóó bá de séin me jè dyíee tèmèin à nìin nyónó-dyi-krõ jè.

► Nyé mó bé o kée à gbo cẽ kà sòin ti o kè o gbo-krá-nyòò dǎ ma dyi krõin nyee, o hwòdö se dyi dè fòo dé taàò mú, sepóedé o gbo-krá-nyòò se wudu bé wa di ma kà kee kòin krõò nì jè ké?

De Báòò cẽ bá dyi krõin jè dyíe

(1) Nyo bẽ bé wa krõin dyi kà Báòò nyuà cẽe kee bédé bé wa ké gbo krõin.

"Hwè ké Bounbo Gèdèpòò cẽe ma, ké o dá, "o se dyiin nòmò bé gaaò dònun ké nì. o jèee, ní mu gbo-krá-nyòò dò bé o kèò kè wèin dyíee nyuun bó o bìi." (Jénésì 2:18).

Kà bé Gèdèpòò m̀à Bàò kè Dyú-gààò o kè Zùù Hwèin-hwèinò, dé gbo-krõin-krõin múee, kà dyúádòò, kàà Gèdèpòò me à nìin bé à ké gbo krõin. Gèdèpòò me ma à bé à ké gbo wuquín wùdùin. Gèdèpòò me ma à nìin bé à ké mú debein dèbèin kè bé à ké gbo krõin. Gèdèpòò dá o se dyiin nòmò bé nyo dò dònun ké cǐ!

Jénésì-cèè-dèò wáká séin bé wa cẽ xwai-nyuu-dè bẽ jèee nèin dyi-krõin jè jìi kò m̀ò. Gèdèpòò zà ma bó gaaò wáa-sè-krà bẽò dò, ké o nyue ma gaaò gbo-krá-nyòò nòmò dyiin dò mú, ké o dyàà ma gaaò gbo dé múà mú. De nà ke mò ma de-me-nyòò kũà hwèin gbo bé o zi ma dyiin nòmòun m̀ò ke. Bo-bẽ séin kè xwai-nyu-dè séin nì Jénésì-cèè-dèò wáká nà ke múee tèmèin nyuun dyi kà bé nyónó-dyi-krõ-krõ zi de kpauí m̀ò ke."¹⁸ "Wudu m̀à ("dyà ma o") kee tò wudu-dè-dè bé gaaò kè m̀aàò nyuà, bé o nyue bé wa seà mú soin bèin nyee jìi. o xwíníin mò wudu-di-di bó Gèdèpòò dyúa. (Nóó 2:17)."¹⁹

Nyónó-dyi-krõ-krõ m̀ò bé m̀ kè nì gmààò ké xwaún kpáin dé múà mú ke.

"Ti Ádòun cẽà, bé o dyi níin, "Krá nà ke mò ní krá bẽò dò..." (2:23) kee, o tòè jìi kà bé o nì ma m̀aàò dya dèe n, hwè ké o kpáin ma o jè múàun dyie. Ádòun see ma cẽ, bé o ké níin, "Jàà jéé, m̀ dǎ ní gǐ dyé! Kàun wèe, m̀ dǎ ní d̀o-wòò-nyòò kè ní d̀ii-dè-pí-nyòò kè ní kòun-dyi-sámá-nyòò o kè ní pódósó-kũà nyu-nyòò dyé!" Gbàò, Ádòun see ma náa cẽ, kee o dá, "M̀ dǎ nyo bé m̀ kèò kè mò nyo dyúádò kee dyé!"

Nyónó-dyi-krõ-krõ m̀ò bé bẽ sòò ké wõ bèin nyee.

"...gbo-krá-nyòò dò bé o kèò kè wèin dyíe (o bǎto jéé cá)" (2:18).

Gàa dò mò Máfíò Hèné kee dyà à de dò hwidǐi, ké o dá, "Gèdèpòò nyu ma m̀aàò wáa-sè-krà bé o zà ma Ádòun wáun wèe mú. o se ma de dò bó Ádòunè dúò bú zà, bé m̀aàò ní kò dǎ o

¹⁸ Èdǐkòè Báòò-cẽ-cèè-dè bó Bǎsòò-wùdù wuquín-zà-nyòò bẽ bìi (Jénésì 2:22 cẽ de dò báa jè dyi). Wa zàà dée <https://biblehub.com/genesis/2-22.htm> bó Sè-bẽ-bàdàun 29, 2020.

¹⁹ Púpè Báòò-cẽ-cèè-dè (Jénésì 2:22 cẽ de dò báa jè dyi). Wa zàà dée <https://biblehub.com/genesis/2-22.htm> bó Sè-bẽ-bàdàun 29, 2020.

wuquí kǎ, mɔɔ ké ɔ se ma ɖe dò bó ɔ boò bũ ẏ zà, bé mààò m̀ùn ní kǎ d̀à ɔ bo-kǎ-s̀in-d̀e jũ, kee ɔ zà ma kpáò bó ɔ miòùn wáún, bé wa s̀òò ké wõ béin kè bó ɔ wíá xwídí, bé ɔ ké mààò dyí gmò ɔ kè dè ɔ hwòdò-dyùàò bèd̀èin kà dyíe, ní, bé ɔ ké mààò mú d̀èbè.”²⁰ Ké g̀àa d̀ò mò Ád̀ùn Kádáà kee m̀ùn d̀á, “M̀ààò kè g̀ààò bédé bé wa ké ma hwòin nyèhèè, ké ɔ se bédé bé ɔ ké ma ɔ miòùn dyí d̀ú bé ɔ ké ɖe kra bé ɔ ké g̀ààò dyí zi, mɔɔ ké ɔ se bédé bé ɔ ké ma g̀ààò wuquí kǎ, kee bé ɔ kè g̀ààò ké ma wõ béin d̀é ɖe séin mú.”²¹

Nyónó-dyi-kpõ-kpõ bédé bé ɔ ké dèè-wùdù bé ɔ dyà gbo-kpõin-kpõin nyee jũ.

“Bó ɖea jèee, g̀ààò mu ɔ ɖe kè ɔ bǎ dyi táàùn, bé ɔ kè ɔ gmààò ké xwaún kpáin, bé wa ké nyo dyúádò jũ” (2:24). Dyi-kpõin-kpõin dúi-ku-ku se bó da ni jè dyí bá, (da-ni-niè tó dyi, ké ɔ mu), mɔɔ ké dyi-kpõin-kpõin se nyo miòùn múàñ dyi kpáin jè dyí bá. (Kee wèè kee, dyi-kpõin-kpõin wóqóún-wóqóún dyà múà). Ké ɔ se bé nyo dyúádò ké wuqu-nyu-nyò jũ d̀òùn p̀ue, (sepóedé ɖe nyue bé nyónó-dyi-kpõ-kpõ dyi dúi ku ee mò wuquún-dyi-wõin-wõin). Kpáná-d̀e vèhè bẽ ni d̀é nyónó-dyi-kpõ-kpõ múee mò nyo see nyu bé nyo bẽ ké dyi kpõin, kee dyiin d̀é waà dyi-kpõin-kpõinò mú d̀éè kpáná-d̀e bẽò mu dyiin. Nyõñ bẽ kpõin dyi bó hiq̀i-kpà se dyi túdè béin, bé ɔ màà wuqu-d̀i-d̀i kee kǎ. ɔ xwíiníin mò g̀àa dyúádò kè màa dyúádò me kpáin xwaún, bé wa ké se wuqu wa d̀ià kee kǎ pédè tee d̀é wa fèè-wè séin mú.

Dyi-kpõin-kpõin bédé bé ɔ ké wáqáá ni, bé nyo s̀òò ké hwòdò kǎ dein dèin, bé wa ké jè dyi kpõin kpõin. “Bó tia baqaa, g̀ààò kè ɔ gmààò f̀onò ma gbo, kee dẽ se ma wa nyu” (2:25). Sepóedé nàmáñ sèè ma g̀àa kè ɔ gmàà Kíin-Kíin bẽ nià ke dyiin nyiniin ke jèee, waà dyi-kpõin-kpõinò se ma gma d̀ò bédé, ké wa se ma dẽ jè dyí dyuò, ké f̀àa d̀ò se ma wa hwòdò bũ ẏ ni. Dèè-wùdù òhèò c̀ee à gbo, ké ɔ d̀á, “Dyi-kpõin-kpõin jè me kra ɖe d̀é nyõñ séin gbo. Nyónó-bǎ bẽ kè wa gmàà bẽ ní d̀á bé wa ké ɖe gbà nyu...” (Híibúqúú 13:4).

ɔ jũ ké nyónó-bǎ kè ɔ gmàà se hwòdò kǎ dein dèin, ké f̀àa dyi d̀é wa d̀ò-d̀ò hwòdò bũ ẏ ni bá ɔ m̀hèò jè dyí, kebì ɔ ni wuqu bé wa d̀i ma kà bó wa dyi-kpõin-wèò baqaa nyueñ nyee ní, ní, wa s̀òò se gidí mú c̀ee béin. Sepóedé wuquún-dyi-wõin-wõin mò nyo nyue ké dyi-kpõin-kpõin ku dúi, ɔ hwòin kà, “à mu ná dyi g̀àñ tee ké g̀i zain dye à gbo hwè!”

Bàsòò-nò ẏ d̀ò d̀á, “M dǎ ko-ko nià d̀é m̀ d̀ein nyee wáqá.” ɔ xwíiníin mò gbo-kpõin-kpõin nià bẽ s̀òò p̀ua kee nyue ké ɔ se xwa f̀èin bé nyo dyúádò ké ɖe kóin dye m̀ùn.

Dyi-kpõin-kpõin wóqóún-wóqóún f̀õ ko-ko séin kè méè séin, bé nyo dyúádò ní kǎ d̀à ɖe kóin dye m̀ùn. G̀àa kè ɔ gmàà se bédé bé wa ké bóin mɔɔ wa ké bũ ẏ soin, sepóedé ɔ dyà nyo dẽ kǎ, ké ɔ nyu nyo gbàqàùn-po-nyò mú. Kee dè bé ɖe bẽ nià ke kpáa, ɔ me ni à hwìq̀i kà bé Gèdèpòò ni d̀é bé ɔ ké à gbàà ke.

Nyo s̀õ dyi wuqu d̀i bó Gèdèpòò dyúa, ké wa dyi dyi kpõin ní, ní, ɔ nyue ké wa tò wa miòùn d̀é ɖe séin mú, ké wa dyèin dyèin kpéin, ké waà dyi-kpõin-kpõinò nòmò dyiin, m̀ seé kǎ kebì

²⁰ Máfìò Hèhèè Bábò-c̀é-c̀èè-d̀é bá Bábò g̀anáò dyíe
²¹ Ád̀ùn Kádákè. Ád̀òò Kádákèè Bábò-c̀é-c̀èè-d̀é

de me kàmà mú bó wa bìi ke. (1 Kòdérntiò 13). ɔ jũ ké gàa kè ɔ gmàà se wuquún dyi wõin ní, níí, ɔ dyà wuqu mú jaɗa-jaɗa kè hwòdò dé dei kpá-kpá kè gbo-zain-zain ɔ kè mú-dõ ˘ -dõ ˘ .

ɔ jũ ké gàa dòè gmàà dyi nííí gbào mɔɔ m̀ nì wéíno, ké gaaò hwòdò se dé dei kpá bá ɔ jè dyí ní, níí, gaaò nì dèbèin-bèbèin kɔ̃ wuqu wa sɔ̃ɔ dɪ ma kà kee mú c̃íéń jãà. Ké màa bé ɔ poe gbo bé ɔ ké ɔ dyú-bãð kpéin dyé kè bé ɔ ké ɔ wuqu nyu, hwè m̀ po nííí, ɔ jũ ké gaaò se ɔ mú dèbèin nì níee, níí, màaò m̀ùn nì dèbèin-dèbèin kɔ̃ wuqu wa dɪ ma kà kee mú c̃íéń dekè.

Dèbèin-dèbèin bé ɔ bédé bó gaaò bìee nyue ké ɔ dyé gaaò kpéin, ké dèbèin-dèbèin bé gaaò m̀ùn bédé bó ɔ bìee nyue ké gaaò dèbè ɔ mú. ɔ dyi ná niin, níí, wa sɔ̃ɔ mu dyúa muùn tee, ké wa mu dyi kuùn m̀ò!

► Dé mu kpáun ɔ jũ ké gàa dò kè màa dò dyi dyi kpõin nì, ké wa sɔ̃ɔ dyie hwidjii poin kà bé wa bèin bóin ti séin, ɔ jũ ké wa se mú dèbèin dèbèin de níe? Dé mò zain gbo nì bó nyo bẽ nìà ke kè nyo bẽ bé wa kpõin dyi, ké wa wõin wuquún dyi, ké wa dèè hwòdò kɔ̃ kà bé waà dyi-kpõin-kpõinò ku dyiee pũa ké?

(2) Dyi-kpõin-kpõin kɔ̃ jè Bábòò c̃èà kee mò ɔ nyo kɔ̃ mú bé dúún-zain-zain nì ke: Dyú-wóqòin-wóqòin.

“Dyú bẽ mò nyíí-dè sòin dé Bounboò gbo. Wa mò mana ké ɔ poe nyo kɔ̃.” (Wédé 127:3).²²

Dyú bẽ mò nyíí-dè sòin dé Bounboò gboe, kee ti díé bẽ ní wa mò nyíí-dè bé wóqòin-nyò bẽò ké Gèdèpòò nyí ke. “Má, Gèdèpòò nyu ma bẽ gaa dò-dò kè ɔ gmàà k̀póqò-dyúà dyúáqò kè fèè dyúáqò múe? Dé kɔ̃ jè ɔ nyue ma kà náa ké? ɔ nyue ma náa, bé bẽ ké dyú bẽ bé wa dèbè Gèdèpòò múee wóqòin. ɔ ná nì jèee, bẽ me nyu bèè gmàà bẽ bé bẽ kè wa wóqòà bíqíiee jãà gbo.” (Mádékà 2:15).²³

Nyo díé bẽ gãa bé wa ké fèè bẽ dè wa gma dyí bé wa ké se dyú wóqòin nyee c̃í. Kee Bábòò tèmèin à niin kà bé ɔ dè Gèdèpòò hwòdò ɔ jũ ké wóqòin-nyò bẽ dyi dyú bẽ dèbè Gèdèpòò múee wóqòin níe.

Dè à me dyuò dyíee mò, Gèdèpòò hwòdò se dyú-wóqòin-wóqòin múin dèin pũ, kee ɔ hwòdò dèin dyú bẽ bé wa dèbe ɔ múee múin. Gèdèpòò dá wóqòin-nyò bẽò me tèmèin waà dyú bẽò kà wa ké Kédèi déin síe nyu ke.

(3) Dyi-kpõin-kpõin bé Bábòò c̃èà jèee mò bó Kédèi jè.

Dé Ífísiò 5:30-32 múee, Zùù Hwèin-hwèinò c̃è à de kàmà múin wõun dò bá nyónó dyi kpõ jè dyíe jè gbo, ké ɔ mu à dyí vìèin tee, bé Jízè ké de dyi hwè. Nyónó-dyi-kpõ-kpõ mò gbo-kpõin-kpõin nìà bó Jízè Kédèi kè ɔ Cócì-nyò bẽò pũa kee dyí-tèmèin-dè.

²² *Á Bāsóò-Bàbòò*
²³ *Á Bāsóò-Bàbòò*

Póò dèè ma jè gbo ti ɔ cɛ̀à Kédèi-dèin-nà-nyò bèè gbo kà bé "Zùùò me dyiìn wa múin nye" (Ìfíṣiò 5:18). Dà nià ke bòè ɔ tòà náún-po-wùdù bè cèèà dà bídíie bá nyónó dyi kpõ jè dyíè:

Màa bé ɔ bédé Zùùò kee mu ɔ dyú-bã, (bé ɔ m̀à ɔ "dúò") kee xwídíi niin, "dé Bounboò mú," kà dyúáqò kà Kédèi-dèin-nà-nyò bèè nià Jízè xwídíie (Ìfíṣiò 5:24, 32; zà 1 Pídè 3:1 wuquún dekè). ɔ xwíniín mò màaò bédé bé ɔ ké Jízè xwídíi nì kè bé ɔ ké ɔ dyú-bãò xwídíi nì dekè (ɔ *ké wa kpéin dyé*).

Kà bé màaò mu ɔ dyú-bãò xwídíi niin nyee, "Bounboò" jè me nì ɔ hwòdõ bũ̃. Sepóedé Bounboò déè ɔ kéà dya dè kè, ké Bounboò bìi déè ɔ kéà ɔ dyú-bãò dya dè kè, kee ɔ se ɔ dyú-bãò qòun pũ. ɔ dyédé me nì Jízè dya, nyo qòun kõ mú kee qò seà nì fɔ ke. Màa qò dyi ɔ dyú-bã xwídíi nì dé hwòdõ wáqáá múin, ní, ɔ mò ɔ Jízè biè-bièò wáká qò.

Dyú-bã xwídíi-ni-ni kõ jè Bábbò cɛ̀à kee, jè nì kà dèbèin-dèbèin nià ke, ké wa ní né nyo qò kõ bóe nyu jè. Dyú-bã xwídíi-ni-ni kõ jè Bábbò cɛ̀à kee mò nyíi-qè bé màa bèè bédé bé wa ké waà dyú-bã bèè nyí, ké ɔ se qe bé wa ké nyu sepóedé wa fèin Kédèi jèe. (Ìfíṣiò 5:33). Kà dyúáqòò, kàà gàa qò-qò séin me nyu ɔ gmààò wuqu dé "qè séin" mú (ɔ sèin qe bèin ɔ fèè nàdĩ mú poe mɔɔ qe bèin ɔ bóí poe bé ɔ ké se Jízè bièèe hwè), ké qe nià ke mò ɔ Jízè biè-bièò wáká qò.

Màa qò dyi ɔ dyú-bã xwídíi niin, ɔ tèmèin nyoün dyí kà bé ɔ *dyé gaaò kpéin nye* (vòsi 33), ké ɔ tèmèin nyoün dyí kà bé màaò nì Zùün-fèè c̄iéh nye (5:18-21). Kpéin-dyé-dyé nià ke sòin dé "hwòdõ bèdèè-bèdèè kè hwòdõ hwèin-hwèin mú" ké ɔ dè Gèdèpòò hwòdõi m̀ò (1 Pídè 3:4).

Nyónó-bã bé ɔ bédé Zùùò kee mu ɔ gmààò mú dèbèin kà Jízè dèbèà ɔ Cócì-nyò bèè múe (Ìfíṣiò 5:25). Gaaò me dèbè ɔ gmààò mú kà ɔ dèbèà ɔ miòun niin kpódó dyúàò múe. (vòsi 28-29). ɔ me tèmèin nyoün dyí kà bé ɔ bédé Zùùò ke, bé ɔ ké sáa-zà-zà dyúáqò Jízè nyu ma kà, ti ɔ "tòà ɔ miòun bé ɔ kéà Cócì-nyò bèè mú-gbààin-qè" jũe qò nyue bèin bó ɔ gmààò bìi. ðe nià ke mò ɔ gmààò "mú-qèbè-qèbèò" wáká qò. (Ìfíṣiò 5:21). Cèè-qè-dyuò-gàa vènè qò cɛ̀e, ké ɔ dá:

Kà Jízè tòà ɔ miòun bé ɔ dyià gã dyé bó kóqósiò kõ, bé ɔ dyià Cócì-nyò bèè pòin nyee, kà dyúáqòò, kàà à m̀òun me wõ bé à ké à hwòdõè m̀ó-qè bè dyi táà, bé à ké gana-kũà nyu-nyu kè mú-dõ̃-dõ̃ hwòdõi k̀in, ní, bé à kée nyu bé à gmàà bèè ké múà bédé. ɔ mò gaaò kpé bé ɔ ké kũà nyu bó ɔ gmààò gbo kpá jè kè bé ɔ ké ɔ m̀ó-qè bè ɔ nyí kè bé ɔ ké ɔ bìi kũà nyu hwòdõè-qè-hwè-kà, ɔ dyi ná niè bèin ní, níi bé ɔ ké ɔ gbo gmò dé ɔ wé-wé mú kè ɔ bé ɔ ké nàdĩ-qè wõ mue bèin bó ɔ bìi kè bé ɔ ké ɔ dyí gmò bé puà-qè qò ní kõ qà ɔ dyèin kè bé ɔ ké ɔ kpede hwòdõ k̀in, ti bé ɔ kpá dyoqún wẽ kè bé ɔ ké se ɔ dyi táà, ti bé màaò mó ɔ wáká poe dyie, kè bé ɔ ké ɔ bìi baà ti bé ɔ zùùò nì fũà-fũá mú ke ɔ kè bé ɔ ké wõ bé ɔ ké màaò fèè pòin dyiìn dé ɔ bìi mé-mé mú. ðé kõ jè gaaò me bóà náa nyue ké? ɔ jũ ké mée dyi bè wáqáin, ké cu-pĩà dyúáqò nyènèè dyi bó niin, níi, gaaò me bó bó ɔ gmààò poe bé ɔ ké ɔ fèè pòin, bé ɔ niin fèè ké nàdĩ mú sèe? Kee qe paqã nì bó ke bé à kée cɛ̀... Gaaò me dyuòè kà qe zi qe kpauñ dyúáqò bé ɔ bédé bé ɔ ké nyu dé ɔ fèè múe mò bé ɔ ké võ bé ɔ ké ɔ gmààò pó-pó gbo dyà ke. ɔ me nyí ɔ qe kãin séin bé ɔ mó bó ɔ zùùò bìi ke... Kee gaaò miòun me mò qe bè nià ke dyí-tèmèin-qè, ké ɔ me

po mààò náún ɔ jũ ké ɔ dyi náún-po-po mó ní, bé ɔ kée nyu bé pó-pó-hwièè ké xwa fèin dé ɔ gbo. ɔ jũ ké gàa dò dyi Zùùò kè nyo miòùn jè mú doin-hwòdò-dyùà bédé kà Bounboò nià kɛ ní, níí, ɔ mu wõùn bé ɔ ké sáa-zà-zà séin nyu, bé ɔ kée nyu bé ɔ gbõ-xwííin-nyò bẽò ké pó.²⁴

Nyónó-bãò me nyue bé ɔ gmààò ké mú hwè kà Kédèi hwoà ɔ gmàà m̀òà cóci-nyò bẽò kɛ mú kɛ, "...bé ɔ ké cóci-nyò bẽò Gèdèpòò xwáqáún zàin dyiin dé ɔ wuquò mú, ti ɔ dǎ ma wa dèdè dyiin dé níò mú, ké ɔ dǎ ma wa mú hwɔɛ. ɔ nyue ma náa, bé ɔ dyi cóci-nyò bẽò ɔ miòùn xwáqáún zàin niin, wa ké dyiin nòmò miò, bé wa ké dyi sédèin, bé wa ké se kɛ kè bẽ ɔ dǎ ɔ bú ɔ nì, bé wa ké se koin páqáin kà dɔ nià kɛ, mɔɔ bé dɛ kà kò dò ké se wa dyiin nyiniin."

(Ìfíṣìò 5:26-27).

Đé ti sùà múɛɛ, bóqó-nàin-nyò dò dyi ma màa-dyù gmò dò bééin kpõ ní, wa dyèin ma màa-dyùò ti dyiin dé ɔ cáná nòmò nyóún bẽ fiè-fiè mú, hwè ké wa dyá ma ɔ dé kǎáò bíqí-gbõùn. "Wa bédé wa ké ma ɔ cáná nòmò nyóún m̀òà m̀è kɛ fiè bó dènè m̀è ɔ in-dò xwííin, bé wa ké ɔ nyóún-nòmò-cànà tòò bẽ fiè bó dènè m̀è ɔ in-dò tòò xwííin" (Zà esóqò 2:12 wuquún). Kǎà wa dyèin ma màa-dyù gmò bé ɔ se toqo kǎ jè dyuòɛ ti bó ɔ dyú-bãò bìi.

Đé zùün-wàkǎ kǎɛɛ, nyónó-bãò bédé bé ɔ ké dɛ séin ɔ béin ɔ gmààò bìi nyue bé màaò ké dyiin nòmò kɛ nyu. ɔ me gmò ɔ gbo, ɔ me dèbè ɔ mú dé dɛ séin mú, ɔ kèò kè me wõin wuquún dyi, ɔ me baà ɔ bìi, ɔ me po ɔ náún, ɔ me tèmèin ɔ dɛ, ké ɔ kpede me nòmò dyiin dé ɔ gbo.

ɔ jũ ké nyónó-bãò dyi kà bó ɔ gmààò dèbèin-dèbèin dyi tèmèin ní, níí, gààò dyéé pèè-dè dò kǎún, ké pèè-dèò m̀ò múà. Pòò dǎ, "Nyo dèbè ɔ gmààò múɛɛ, ɔ dèbè ɔ miòùn mú" (Ìfíṣìò 5:28). Nyónó-bã bẽ bé wa dèbè waà gmàà bẽò mú bó nyo miòùn sáa-zàin-kà nià kɛ, Bounboò mu wa pèèin miò, hwè ɔ po níí, waà gmàà bẽò mu wa kpéin dyèin, ké wa mu wa mú dèbèin, ké waà hwòdò se dé píé niè ɔ mu.

► Đé jéé bẽ gààò bédé bé ɔ ké nyu hwè bé ɔ ké ɔ gmààò gbo kpá dé zùün wè?

Đɛ bẽ bé nyónó-bã kè ɔ gmààò ké nyu bé waà dyi-kpõin-kpõinò ké dúí ku kɛ

(1) Wa me kpáin kà Gèdèpòò nyuà dyi kpõin jè páún poe sòin dé dɛ dè gbo múɛɛ jè múàün dyi, bé wa ké dɛ wa dò-dò bédé bé ɔ ké nyu dé dyi-kpõin-kpõin múɛɛ kpéin dyé.

Nyónó-bã bẽ bédé bé wa kée dyuò kà bé waà gmàà bẽò m̀ò nyíi-dè sòin dé Gèdèpòò gbo "ké wa m̀ò nyo dyúáqò", ké wa pèin waà fèè bẽò dyi bé wa ké wa dyi gmò kè bé wa ké wa gbo kpá dé zùün-dè bẽ mú ɔ kè bé wa ké wa gbo gmò dé wé-wé kè kpóqó-dyùàò m̀óq-dè tòò bẽ mú kɛ. Gààò me tèmèin ɔ gmààò dyi kà bé ɔ kǎ dé ɔ jè gbo, ké ɔ dèbè ɔ mú dé dɛ séin múɛ, ɔ seé kǎ kèbì màaò me se bédé bé ɔ ké dya-dè-dè ní náa dyé. ɔ me dyuòè kà Gèdèpòò dòn

²⁴ Aḃó Báni, *Báḃò-cé-cèè-dè bá Ìfíṣìò-cèè-dèò dyie*, (Wuqu-kpà Hm̃m̃)

béin de béde bé o ké gbo zīàin de màaò fèè múe gbo zīàin nye. Ké Gèdèpòò mu o mana kō pouñ bó o gmààò kpéin dyé jè kè o wuqu dūu gbo tò jè.

Màaò m̀ùn me dyé de Gèdèpòò c̄èà kà bé o dyú-bàò me ni o k̄oin nyee kpéin deké, ké o me dyé g̀aàò kpéin de hwìe séin k̄õ mú o béin náa nyue ke, bé o ké kà g̀aàò nyu taàò ǹin nyee kpéin dyé deké. O me dyà o miòùn bíqíi bé o ké o dyú-bàò dya dè, m̄ seé k̄õ kebì g̀aàò me bí de xwa, bé o ké o hwoq̄o de dei po ke. Ké o me diè Gèdèpòò dyi bé Gèdèpòò ké de mó gbo-zīàin-zīàin de g̀aàò fèè múe gbo zīàin. Ké Gèdèpòò mu o mana kō pouñ bó o dyú-bàò kpéin dyé jè kè o wuqu nyu jè.

(2) Gàa kè o gmàà me ku dyi de zùun o kè de ku k̄oin-de b̄e mú, ké q̄o ní dá bé o ké o m̀e q̄o dyoq̄oun po.

Wa s̄õ me dyuòin-dyuòin dyi miò, bé wa ké se f̄àa peqe, bé wa q̄o ké se o m̀eò nyéné zeqe, bé q̄o ké se o m̀eò nyo kà kò q̄o dyi poìn, ké q̄o me bó o m̀eò zùun z̀in, ké q̄o me bó o m̀eò k̄õ née de gbõun, ké q̄o me bó o miòùn dya dèè miò bó o m̀eò k̄oin, moò ké o ní dá bé o ké o m̀eò dyéde zùun z̀in. Wa me c̄i de j̄àa mú bó Gèdèpòò dyúa o kè bó wa miòùn dyúa.

(3) O j̄u ké nyónó-b̄a kè o gmàà dyi nàm̀aun q̄o nyu ní, nií, wa me de Gèdèpòò d̄iin-d̄iinò hwòq̄o k̄õ, ké Gèdèpòò mu wa k̄oin z̄in.

Ti Áq̄ùn kè Íi bùq̄uàin nàm̀aun mú, ké d̄e nyuà wa, ké wa hwòq̄o kpàà de deiee, Gèdèpòò t̄em̀ein ma o kpéò wa dyi, ké o dyà ma wa o miòùn gbo de. Hwè ké Gèdèpòò z̀in ma nimii q̄o s̄aa, ké o nyu ma nimii-kùq̄uùò q̄o mú, ké o poe ma Áq̄ùn kè Íi mú. (Jénésì 3:21). Tia baq̄aa, Gèdèpòò t̄em̀ein ma o d̄iin-d̄iinò à dyi, sepóedé o debe à mú jè. Ké deee, o t̄em̀ein ma o nyénéin-d̄ain-de m̀òà nyo-gbàa-gbàa dyiin de Kédèi Jízè múe à dyi. Ðo bé Gèdèpòò po ma kà wa mú dyiin de Kédèi múe t̄em̀ein à dyi kà bé Gèdèpòò béin à kè wa kè k̄oin z̄in, bé o ké à o miòùn gbo de dyà ke. Dyiin de Kédèi múe, gàa kè o gmàà béin múà béde de, kebì wa me bí ma de xwa ke.

Jízè t̄em̀ein à niin dyi kà bé gàa b̄eò me dyé màa b̄eò kpéin nye

Ðé Wóq̄oun-bòq̄òò k̄õ kè de Júu-nyò b̄eò hwìe kee, màa b̄e se ma kpé q̄o béde de gàa b̄e hwìe foò de z̄õ h̄õdeq̄e q̄o k̄iin-k̄iinò xwíin. Ké bó z̄ẽ è kee, nyo díe b̄e se màa b̄e de dá ke kánáa p̄u de bóq̄o-kpàà dà p̄aq̄a kè de taà díe b̄e mú, sepóedé o m̀ò waà bíqíi-kpède jè. Màa b̄e se kpéin-dyé-dyé q̄o béde, ké wa kp̄in wa ganaún, ké wa z̀in wa zùun kánáa p̄u. Kee à me sí Jízè bo-b̄e kíqíi bó kpéin-dyé-dyé bé o béde bó màa b̄e biie jè.

Ðé Kédèi m̀ùn gboee, d̄iin-d̄iin bé màa b̄eò bédeà kee, wa wóq̄èn ní jèee, wa kpa de bé wa kè gàa b̄eò ké w̄õ béin. Jízè dá, "...Ðé de de gbòò múe, de-séin-me-nyòò me ma gàa kè màa" (Máfíò 19:4; Jénésì 1:27). Gèdèpòò me ma màa kà o miòùn nyuà niè ke, kà dyúaq̄o kà o meà gàa ke. Wa dyuò wa miòùn dyi, ké wa kpá pídyi de wa miòùn mú, ké de kp̄o wa hwòq̄o, ké wa dyuòè kà bé wa q̄u wa miòùn niin nyuu-de séinè kpa dyi, kà dyúaq̄o kà gàa b̄eò nyuà niè ke.

Jízè dú màa bǎ̀ dǎ́ b́é wa ké gàa bǎ̀ mǔ̀e-nyǔ̀n-dyù bǎ́ jǔ. Jízè̀ dèin-nà-nyò bǎ́ dyi ma kà ɔ gboεε mò ma gàa kè màa. Màa bǎ̀ jè kpa dε dé Jízè gbo, ké ɔ se wa dyé b́é wa ké nì kà gàa bǎ̀ m̀ùn dǎ̀in wa nìà kε. ɔ dyé wa kà b́é wa mò nyo bǎ́ kǒ jè ɔ dyi ma kà bóqó-kpàà kǒ kεε dεkè.

Jiin Bódàin kè Jǒó Pípò ɔ kè Wéin Gúdúdèin, nyo bǎ́ nìà kε cǎ́ ma jáà-dε bǎ́ céèà dà bíqíe bá kà Jízè nyo ma màa bǎ́ kpéin dyéε miò kεε jè dǎ́, ké dε bǎ́ wa cǎ́ kεε jè céè dé Múà-bǎ́-cèè-dε hǎ́inye bǎ̀ mú.

(1) Jízè wùdù ma màa bǎ́ gbo wáqáá bó nyǔ̀n séin dyua ti séin.

ɔ kàmà ma mú b́é gàa bǎ́ ké ma dε nìà kε nyo dé Jízè nìin tiín (Jǒó 4:27). dèin-nà-nyò bǎ̀ giniin ma dyi cá ti wa dyéà Jízè kè Sèméqìà-mààò dǒó dèè bó ní-bì nì ma kà dé Síákà-hwòqòò múεε wǎ́in nye. (Jǒó 4:7-26). ɔ kè màa b́é wa kpa ma kà tòò-bìò bǎ̀ dyúa kεε dè ma dǒó dεkè (Jǒó 8:10-11). Dúù céèè kà b́é Jízè wùdù ma jǔ ǔ̀-màà qò gbo dé Néin-hwòqòò mú bó nyǔ̀n séin dyúa kε (Dúù 7:12-13), ké ɔ wùdù ma màa bédé ma kà nyomɔɔ-mú-sò-wèò kεε gbo (Dúù 8:48; Máfìò 9:22; Mǎà 5:34), ké ɔ wùdù ma màa po ma kà dé ɔ gbo wudu ti ɔ nìà dé nyo kúqúú bǎ̀ hwìè kεε gbo (Dúù 11:27-28). Jízè wùdù ma màa qò b́é ɔ kídí ma kǒ tee bó zǒ baqa-bùè sè m̀εnε ǎ̀n-tǎ xwíníin nyεε gbo dεkè (Dúú 13:12). Hwè ké ɔ wùdù ma màa kúqúú bǎ́ nì ma hwìè kǒ ké wa nì ma dé ɔ kódq̀sì-dyi-kòin-naínò muέ nyεε m̀ùn gbo dεkè (Dúù 23:27-31).

(2) Kà Jízè nyo ma màa bǎ́ gbo wùdùè kεε tèmèin nyǔ̀n dyí kà b́é ɔ dyé ma màa bǎ́ kpéin miò, ké ɔ dè ma wa dya kε.

ɔ wùdù ma màa bǎ́ gbo dé kpéin-dyé-dyé kè nyo dya-dè-dè mú. Máfìò, Mǎà kè Dúù cǎ́ kà b́é Jízè dǎ̀in ma màa bédé ma kà nyomɔɔ-mú-sò-wèò kεε "ɔ dyú-màà", ké ɔ dǎ̀in ma màa kídí ma kà kǒ teeεε "Éébòqòhǎ́ε dyú-màà" kε (Dúú 13:16). Dǎ̀in b́é Jízè dǎ̀in ma kà wa "Éébòqòhǎ́ε dyú-màà bǎ́εε tèmèin nyǔ̀n dyí kà b́é wa kè "Éébòqòhǎ́ε dyú-gàà bǎ̀" b́éin wǒ dé zùun wǎ́.

(3) Jízè tèmèin nyǔ̀n dyí kà màa bǎ̀ zǐ dε kpauí miò kε jèεε, ɔ kpǒ ma wa qò-qò dyi b́é ɔ ké ɔ miòùn nìin nàmǎ̀unò kpa dyí qú.

ɔ hwoin kà dε ɔ cǎ́ mààò gbo bó ní-bìò wǎ́in nye (Jǒó 4:16-18), kè dε ɔ cǎ́ màa b́é wa kpòin kà gmaqε poε kε gboε (Jǒó 8:10-11), ɔ kè nàmǎ̀un-màà b́é ɔ po ma kà ɔ cáná boie (Dúù 7:44-50). Jízè se ma waà nàmǎ̀unò dyédé kǒin wǎ́in, kεε ɔ cǎ́ ma ɔ jè wa gbo. Dε Jízè nyo ma kà kεε tèmèin à nìin dyí kà b́é màa bǎ̀ qò-qò kpá ma pídyi, ké ɔ b́éin dε ɔ mó gǎa dyiεε gǎa, ké ɔ bédé kpé b́é ɔ ké dε bá nàmǎ̀un dyiεε sǒ dyí dè, b́é ɔ ké ɔ nàmǎ̀unò dyi táà gáná cá, b́é ɔ ké Gèdèpòò nyo-kǒin-zǎ́in-zǎ́inò xwídíi dyiε.

Kà màa bǎ́ jè nyuà dε kpaá dé Jízè gboεε, kà dyúáqòò, kǎà ɔ me nì dé cócìò mú bó zǎ́ ǎ́

Kpé b́é màa bǎ́ bédé b́é wa ké kǔà nyo dé cócìò mú kè dé wa bíqí-taà bǎ̀ múεε, nyǔ̀n bǎ́ nìè jè cǎ́in dé cócì séin mú bó zǎ́ ǎ́, kà wa mó b́é ɔ ké nìè nyue. Kεε wǎ́é kεε, ɔ me nì à hwìqíi kà

bé màa běò kpa ɔ, ké wa bédé dya-dè-dè, ké Gèdèpòò me wa kà ɔ miòùn nyuà niè kee ɔkèkè. Jízè tèmèìn ma nyoũn dyí kánáá pū kà bé màa běò bédé kpé, ké wa kpa ɔ ke. Jízè bàìn màa běò, kà bé wa mò nyo kíín-kíín beìn ma ɔ bõ ỹ dyi ti ɔ wóqòà gĩo ke. (J̄s̄ 20:17). ɔ ɔdèbè ma màa běò dyí-poìn-poìn běò kè kà wa nyu ma baà ke kè kà wa nyu ma cóci muɛ ke kè kà wa nyu ma wídí pèè ke kè kà wa nyu ma zàse-bõ tòè ke ɔ kè kà wa nyu ma ɔ bẽ hwìè dyi gǎà kee mú miò. Jízè dè ma màa bẽ dya, ké ɔ tèmèìn ma màa bẽ ɔ, ké ɔ cẽ ma màa bẽ Gèdèpòò-wùdù gbo kà ɔ hwòdõ mój ma ke.

Kà Dèè-wùdù ɔièò nyu màa bẽ kpéin dyé jè cẽ ke

À dyé kà Jízè nyu màa bẽ dya dèè kee hwoìn-dè dé kà Zùù Hwèin-hwèinò nyu kũà nyue kee mú. Bó Pénèkò-wèò baɔaa, Zùù Hwèin-hwèinò dyi ma "gàa-dyù gmò kè màa-dyù gmò bẽ" kè "gĩ-gàà kè gĩ-màà bẽ" k̄ (Àpòsò 2:17). Zùù Hwèin-hwèinò se ma nyo dò hwòdõũn gbo z̄iìn.

Đé Wóqómà wuɔu-kpà 16 múe, Pòò bàìn ma màa dò mò Fíbi ke, kà bé ɔ mò ma "cóciò gbo-ni-màà dò" ke (vòsì 1), ké ɔ bàìn ma Pìqisìqà kè Àkúqà, kà bé "wa kè ɔ nyu ma kũà dé Kédèi Jízè mú ke, ké wa zà ma wa fèèò hwòdõ gbo bó ɔ jè" ke (vòsì 3-4),²⁵ ké ɔ bàìn ma Medé, kà bé "ɔ ɔq̄ ma kũà pàq̄ nyu" ke (verse 6),²⁶ ké ɔ bàìn ma Júnià, kà bé "ɔ se dyí kià dé àpòsò tòò bẽò hwìè" ke (vòsì 7), ké ɔ bàìn ma màa tòò bẽ ɔkèkè.

Đé 1 Tèsàqónià-cèè-dèò múe, Pòò bàìn ma màa bẽ bé wa bédé Gèdèpòò-hwòdò-dyùà, ké wa nòmò kpeɔéin, ké wa hwòdõ-dyùà ni kà dyú-dè ỹ bẽ nià kee ní. ɔ ɔq̄, "Kee à ma ma mú ti bé à ni ma dé bẽ gboe, kà bé màa dò dyià ɔ dyú bẽ gbo gmòũn niìn, ɔ maà múe" (1 Tèsàqónià 2:7). Đé Ífísìò-cèè-dèò múe, ɔ cẽ nyónò-bã bẽ gbo bé wa ké waà gmàà bẽò mú ɔdèbè, "kà Kédèi ɔdèbèà cóci-nyò bẽò mú, ké ɔ tòà ɔ miòùn bó wa biè," ɔ kè "kà wa ɔdèbèà wa miòùn niìn kpóqò-dyùàò múe" (Ífísìò 5:25, 28). Píqè po nyónò-bã bẽ náún, ké ɔ ɔq̄, "Bẽ kè bẽè gmàà bẽò me cĩ dé ɔ-múin-wõ-wõ mú, ké bẽ me dyé wa kpéin..." (1 Píqè 3:7).

Ní, à niè múin wõú kà bé màa běò kpa ma ɔ miò dé cóci-nyò kíín-kíín bẽò hwìè, ké wa tèmèìn ma gàa bẽò bé wa ké màa bẽò kpéin dyé ke. ɔ mòà ti bé nàìn-nyò séin ni dà séin, nyee ké dyí sò, bé wa ké màa bẽ biè wùdù dé zùũn, bé nyoũn bẽ ké wa gbà-kà kpõ-kpõ bóí po dé xwédé-dù séin hwìè. ɔ mòà ti bé à ké màa bẽ dyé kà wa mò nyo kpa ɔ bẽ bé Gèdèpòò me kà ɔ miòùn nyuà niè ke. Tèmèìn-dè séin bá kũà bé màa mɔò gàa ké nyuee gbo zàiìn jè dyí dé cóciò mú mɔò dé à bíqí-taà bẽò múe me dèìn hiq̄i-kpà nià ke gbo, ɔ se ná niìn, ní, ɔ à tèmèìn kà kee mu ɔ cá-cá jũn.

Cẽé-dèò Dúí-jaɔa-jaɔa

Dyi-kpõìn-kpõìn mò ɔ bé Gèdèpòò miòùn po páún wẽ, ké ɔ se nyoũn-dyùè nyuu-dè. ɔ jèe, à me mu Gèdèpòò gbo bé ɔ ké à hwìè da zàiìn, ké à me bó bóqò-kpàà nyo bẽò kè à bíqí-kpèdè

²⁵ *À Bāsòò-Bàbòò*
²⁶ *Íbè.*

bě kídíí síe. Gèdèpòò dònùn bèin nyue bé à dyi-kpõin-kpõin bẽò ké dúí ku kè bé wa ké kpáná mú nì. Sepóedé à se nyónó-bǎ kè ɔ gmàà jéèò jũe bèin ɔ jũ ké à se Zùù Hwèin-hwèinò bédé ní!

Nyo bẽ nì kpoo múe dǎó-dè-dè

- ▶ Zain jǎà-dè bẽ bé cócìò me tèmèin, bé wa kée nyu bé dyi-kpõin-kpõin bẽ ké dyi kù kee jè kõin. Ðe jéé bẽ bé nyõun bẽ se múin wǎ dé nì gbẽ ẽ̀ò mú bá nyónó-dyi-kpõ jè dyíé?
- ▶ Xwẽ ẽ̀ nì bídí-nyò bẽò nyu màa bẽ kpõò, bé ɔ dyi kò bó kà wa nyu gàa bẽ kpõò kee gbo ké?
- ▶ Xwẽ ẽ̀ cócì bẽ nì dé nì bídí-bòdòò kǎee nyu màa bẽ kpõò bé ɔ dyi kò bó kà wa nyu gàa bẽ kpõò kee gbo ké? Zain gbo dò nì bó cócìò-nyò bẽè kpede kè nyo tòò bẽè bídí-kpèdè bẽ pǎaà
- ▶ À dyi kà Jízè nyu ma ẽ̀ie kee dya gmò ní, níí, à bídí-kpèdèò nyé à me zǎin gbo ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nǎà dé dycún wẽ,

À po m zùo bó nyíí-dè dǎin-dǎin màà nyónó-dyi-kpõ-kpõ bé m nyíà à kee jè. Nyue bé à ké wuqu nyuìn nyuìn, níí, bé à dyi-kpõin-kpõin bẽò ké nì kà m nyuà jè páún poe ke.

Nyue bé à ké mú qebeiin kà dyúádò kà Kédèi qèbèà cócì-nyò bẽò mú ke.

Kpá à gbo bé à bídí-kpèdè bẽò ní kǎ dǎ à gbo zain, bé nyéin-nyéin ní kǎ dǎ bó à pǎa dyi.

À po m zùo kà bé Zùù Hwèin-hwèinò nyue ké à qebeiin qèbèin mú, ké à bédé múà.

Kǎà ɔ me nì

Cèé-dèò Taún-kǎà

(1) Dè zain gbo nì bó gàa bẽ kè màa bẽ pǎa dé nìin bídí-kpèdè múe me dyiìn dée cèè-cèè mú. Xwẽ ẽ̀ wa bèin qe bẽ zain wa gboee dyi táà nyue dyiìn Bábdò jǎà-dè bẽò kídíí-sí-sí múé?

(2) Zede jǎà-dè sǎ bẽ bé wa mò qe dǎ dé m gbo sòin dé cèé-dè nǎà ke mú ke. Cèè wuqu-kpò gbèi-gbèi dyiìn dé wa dò-dò jè kõin-zain-zain mú.

(3) Cèè qe wè dò bé m kée jè m mǎe bẽò gbo cẽ sòin dé kõin-wùdùin-dè bẽ nǎà dà bídíie dò mú. (Ðe-cè-cèò nàin-nyòò mu qe-cè-nyò bẽò dò-dò kõin-wùdùin-dè dò nyíin.) Bẽ me cẽ qe bẽ bẽ muà cèèin nyee jè bẽ mǎe bẽò gbo hwè bé qe-cè-tìò nyo mu bó dyí kòun wẽe ké gbo dè.

- Kà Gèdèpòò nyu nyónó-bǎ kè ɔ gmàà gbo kpõin jè páún poe ke
- Xwíniín bẽ kǎ jè Bábdò dǎ nyo me kpõà nyónó dyi ke
- Ðe bẽ m ké nyu bé nì dyi-kpõin-kpõinò ké dúí ku ke
- Ðe Bábdò cẽ bá màa bẽ jè dyíe
- Kà Gèdèpòò dǎ nyónó-bǎ kè ɔ gmàà me nyu wa mǎe dò kpõò dò-dò ke ɔ kè kà ɔ nyu qe kpaa bé Zùù Hwèin-hwèinò ké wa múin dyiìn bé wa ké qe bẽa nyu ke

Cɛ́ɛ-ɔ̀ɛ̀ 7

Nyónó-dyi-krõ-krõ mò ɔ̀ ɛ̀ Gèdèpòò po wáká ɛ̀

Cɛ́ɛ-ɔ̀ɛ̀ Hwòdò-kràin-ɔ̀ɛ̀ ɛ̀

Ɖé cɛ́ɛ-ɔ̀ɛ̀ nià ɛ̀ mánáin nyɛɛ ɔ̀ɛ̀-cɛ́-nyòò mɛ̀ ɛ̀ ɛ̀in ɛ̀pé:

(1) Ɖé ɔ̀ kɛ̀ ɔ̀ mò Gèdèpòò hwòdòè gbo-po-ɔ̀ɛ̀ bá nyónó dyi ɛ̀põ jè dyíɛ̀ kè gma ɛ̀ ɛ̀áa dyí, ɛ̀ ɔ̀ kɛ̀ɛ̀ nyu ɛ̀ ɛ̀yi-krõin-nyò ɛ̀èò ní kõ ɔ̀à hwí sòin kè ɛ̀ ɛ̀mana kɛ̀ wa kõ niɛ̀ dyí dyuò.

(2) Ɖé ɔ̀ kɛ̀ ɔ̀ ɛ̀ Bábòò ɔ̀à gbõ-xwíníin-nyò ɛ̀ ɛ̀ mɛ̀ nyuɛɛ dyí dyuò.

Wáqábóšiiin Màkúékíin mò ɛ̀ ɛ̀-wùdù kõin-krõ-nyòò ɛ̀

Dátèdè Wáqábóšiiin Màkúékíin kpa ma Gèdèpòò-wùdù ɔ̀ ɛ̀ Jèpɛ́è-bòdòò kõ, kɛ̀ ɔ̀ nyu ɔ̀ ɛ̀ zõ baɔa-bùè sè sõ. Sòin bóɛ gboɛɛ, ɔ̀ mò ma pɛ́dɛ́ziiin bó sùkúù vènè ɔ̀ò mò Kòdóúnbià Nyùnèvósètè ɛ̀ɛ̀ ɛ̀ii. ɔ̀ mò ma cɛ̀ɛ̀-ɔ̀ɛ̀-cɛ̀ɛ̀-nyò kè nyõn ɛ̀ gbo-wùdù-nyò ɔ̀ kè ɔ̀ɛ̀-tɛ̀mèin-nyò, kɛ̀ nyò séin dyuò ma ɔ̀ dyí bó ɔ̀ ɛ̀ ɛ̀a nyu jè. Wé ɔ̀òè baɔaa, wé ɔ̀ò mò (Nyò vòòò-hwòdò-kõin-cá-wè) ɛ̀ɛ̀ ɛ̀pá ma ɔ̀ gmàà kõ nyéné mò ma Múwìdìè ɛ̀ɛ̀ m. Ti ɛ̀ wèò ɔ̀à ma Múwìdìè fũà-fũá nyùn tee, kɛ̀ ɔ̀ se ma ɛ̀pé ɛ̀in ɛ̀ ɔ̀ kɛ̀ ma ɔ̀ miòun gbo gmò ɔ̀ɛ̀ɛ̀, púɛ̀, Màkúékíin táa ma pɛ́dɛ́ziiin-kũàò dyi ɔ̀ sùkúù vènèò mú, ɛ̀ ɔ̀ kɛ̀ ma ɔ̀ gmààò gbo gmò. ɔ̀ ɔ̀à ɔ̀ nyuɛ ma náa, sepóɛdɛ̀ ɔ̀ mó ɛ̀ ɔ̀ kɛ̀ ma wuɔu ɛ̀ wa ɔ̀i ma kà bó waà dyi-krõin-wèò baɔaa kõin ɛ̀põ. ɔ̀ pòɛn ma hwìdìi kà ɛ̀ ɔ̀ gmààò jè kpa ma ɔ̀ ɛ̀ miò kɛ̀ ɔ̀ zi sùkúùò niin pɛ́dɛ́ziiin-kũàò dyí ɛ̀.

Kà Gèdèpòò nyu nyónó dyi ɛ̀põ jè páún pòɛ ɛ̀

Gèdèpòò po ma nyónó dyi ɛ̀põ jè páún bó gaa kè màa kíin-kíin ɛ̀ ɔ̀ mɛ̀ ma kà ɛ̀ɛ̀ ɛ̀ii.

► Ɖɛ̀-ɛ̀ɛ̀-nyò ɔ̀ò mɛ̀ zà Jénésì 2:21-24 wuɔuún ɛ̀ nyò tòò ɛ̀èò kɛ̀ ɔ̀ gbo ɔ̀ùù tò. Ɖé vòsì ɛ̀èè cɛ̀ à gbo bá nyónó dyi ɛ̀põ jè dyí kɛ̀?

Gèdèpòò po ma nyónó dyi ɛ̀põ jè páún ɔ̀ ɛ̀ hwìè kõ mú ɛ̀ ɔ̀ nòmò ma dyiin bó nyõn-dyù ɛ̀ii nyèèè ɛ̀. Gèdèpòò pòɛ ma páún ɛ̀ ɔ̀ kɛ̀ nyõn-dyùè ni-ni gánáò wáká ɔ̀ò jũ. Ɖɛ̀ séin ɛ̀ ɛ̀ Gèdèpòò mɛ̀à ɛ̀ kè ɔ̀ séin ɔ̀ cɛ̀ à gbo ɛ̀ à kɛ̀ nyuɛ̀ mò bó à miòun niin nòmò dyiin jè.²⁷ Gèdèpòò dyuòè dyí kà ɛ̀ ɔ̀ hwòdòè gbo-po-ɔ̀ɛ̀ bá dyi ɛ̀põin jè dyíɛ̀ɛ̀ muɛ̀ nyuùn ɛ̀ nyónó-bá kè ɔ̀ gmàà kɛ̀ hwòdò wáqáá ɛ̀dɛ̀ kè ɛ̀ wa kɛ̀ nyõn gbo wùdùè dyuò ɔ̀ kè ɛ̀ wa kɛ̀ dyi ku ɔ̀ ɔ̀ zùun wɛ̀.

Kɛ̀ ɔ̀ɛ̀ɛ̀, Gèdèpòò po dyi-krõin-krõin páún ɛ̀ ɔ̀ kɛ̀ nyò ɛ̀ ɔ̀ jũà ɛ̀ kè gbo-krõin-krõin nià bó Gèdèpòò Dú Tãò kè nyõn-dyù pũa ɛ̀ɛ̀ jii tò. Gèdèpòò mò ɛ̀ ɛ̀ Gèdèpòò mò ɛ̀ Dyú-gààò ɛ̀ ɔ̀ kè Gèdèpòò mò ɛ̀ Zùù Hwèin-hwèinò ɛ̀ɛ̀ ɛ̀dɛ̀ gbo-krõin-krõin, kɛ̀ gbo-krõin-krõin mu bó wa pũa niin kánáá pũ. Wa ɔ̀ò-ɔ̀ò kpa ɔ̀ ɛ̀ miò ɔ̀ ɛ̀ niin kũà ɛ̀ ɔ̀ ɛ̀dɛ̀ɛ̀ mú, ɛ̀ɛ̀ Nyò séin ɛ̀ ɛ̀ ɛ̀

²⁷ Ditòwáqánámè 6:24

wa nià Gèdèpó Dú Tǎò múεε mò nyo dyúádò jéé cá, ké waà hwìd̄i-pòin-d̄è ni dyúádò. À dyi gbo-kr̄õin-kr̄õin nià bó Gèdèpó Dú Tǎò p̄ãa keε dya gmò ní, nií, à dyé dé gbo-kr̄õin-kr̄õin kè bǎto jǔ-jǔ kè ti k̄õ ni-ni kè hwòd̄õ wáqáá ɔ kè d̄èb̄èin-d̄èb̄èin vènè. Dyi-kr̄õin-kr̄õin k̄õ jè Bábòò c̄èà keε mò hwòd̄õ-ku-ku kè gbo-kr̄õin-kr̄õin zi dyí búáúñ nià ke. Gèdèpóò gbo-po-d̄èò mò bé nyónó-bǎ kè ɔ gmàà ké hwòd̄õ wáqáá bédé dé waà d̄èb̄èin-d̄èb̄èinò mú kè bé waà wuqu ké dyúádò ni tee dé waà f̄èè-wè séin mú.

Đé dyi-kr̄õin-kr̄õin múεε Gèdèpóò dǎ gaaò kè ɔ gmààò me táà waà wóqòin-nyò b̄è dyi, bé wa s̄òò ké xwaún kpáin. Đèb̄èin-d̄èb̄èin kè gbo-kr̄õin-kr̄õin bé dyi-kr̄õin-kr̄õin dyà bó nyo s̄õ p̄ãa keε ku dyi m̄ò ké ɔ zi gbo-kr̄õin-kr̄õin tòò séin ni bó nyoũn-dyù b̄è p̄ãa keε dyí.

Dyi-kr̄õin-kr̄õin se bé nyo s̄õ b̄èò ké mú kpáin hwè bé wa ké kpáún c̄è d̄e ke. Waà f̄èè b̄èò dǎ dyí pòin, ké wa dǎ ni kà nyo dyúádò nià ke. Đe nià ke seε xwíníin mò bé wa d̄ò-d̄ò ké se d̄e ɔ m̄òun bédé bé ɔ kéó nyuεε nyu ke, keε ɔ t̄em̄èin nyo dyí kà bé dyi-kr̄õin-kr̄õin mò gbo-kr̄õin-kr̄õin vènè d̄ò p̄ũ ke.

Dyi-kr̄õin-nyò b̄è se bédé bé wa ké b̄òin

Gèdèpóò po dyi-kr̄õin-kr̄õin páún bé ɔ ké sè-ná-sèè d̄e jǔ. Gàa d̄ò kè màa d̄ò dyi dyi kr̄õin ní, wa s̄òò d̄i wuqu kà bé wa mu mú sein tee kà bé wa s̄òò mu c̄ièñ niin nyε.

Bábòò c̄è d̄e b̄è bé Jízè c̄è ma bá dyi kr̄õin jè dyí ti bé ɔ kè Fádòs̄i-nyò b̄èò ni ma wuqu dyí z̄iàin nyεε jè.

► Đe-c̄è-nyò d̄ò me zà Máfiò 19:3-8 wuquún bé nyo tòò b̄èò ké ɔ gbo d̄ũ tò.

Jízè dǎ Gèdèpóò poε ma gbo bé gaa kè ɔ gmàà ké se mú s̄òin d̄e f̄oo. ɔ dǎ nyo b̄è seà Gèdèpóò dyí néε mò nyo dyà ma gaa kè ɔ gmàà b̄òin jè kr̄õ.

Gèdèpóò bédé xwíníin pàqǎ k̄õ jè ɔ dǎ gaa kè ɔ gmàà me bóà b̄òin nyè, ké à c̄è díé b̄è jè dé cèè-d̄èè wáká à d̄ǎà dyíin ziεε mú. Xwíníin b̄è k̄õ jè dyi-kr̄õin-nyò b̄è me bóà b̄òin nyεε d̄ò mò, bó dyú b̄è wa mu wóqòin nyεε jè. Nyo b̄è bé wa tò Gèdèpóò náún-po-wùd̄ù gbo d̄ũ bá dyi-kr̄õin jè dyíεε, wa gm̄òin waà dyú b̄èò dé dyí-séd̄èin-séd̄èin mú. ɔ jǔ ké dyú-wóqòin-nyò b̄è dyi Gèdèpóò gbo d̄ũ tò ké wa dyi gma b̄è bá dyi-kr̄õin jè kè waà gb̄õ-xwíníinò gbo gm̄ò jè dyíεε dyi kr̄õ ní, nií, ɔ muε nyuùn bé dyú b̄è wa muà gb̄èin nyεε ké Gèdèpóò mú d̄èb̄è.²⁸

Gèdèpóò nyuε ké dyú b̄èò dú z̄õ báún-báún dyí bé wa ké búá, bé wa ké d̄e hwè. Kàà ɔ nyu kà bó nyoũn-dyùè f̄èè páún poε. Bó tia baqaa, dyú b̄èò dè waà wóqòin-nyò b̄èò hwòd̄õ k̄õ bé wa ké wa dyí gm̄ò kè bé wa ké wa d̄ii-d̄è kè d̄e tòò b̄è nyí ɔ kè bé wa ké wa kpeq̄e zà. Nyoũn-dyù niin jè kò bó nimii b̄è bé wa búáà, ké wa hwèà d̄e bó z̄õ dyúádò m̄oo z̄õ s̄õ xwíníin nyεε gbo. Nyoũn-dyù mó ti pàqǎ bé wa ké d̄e hwè dé waà kpeq̄e mú. Gèdèpóò po gb̄õ-xwíníinò páún, ké ɔ mò hwiè k̄õ mú bé nyoũn ké waà dyú b̄è gm̄èin nyεε. F̄ũà-f̄ũá-d̄è b̄è nià bóq̄ó-kr̄p̄àà k̄õ k̄aun w̄èε pàqǎ s̄òin nyo b̄è bé wa se wóqòin-nyò séd̄èin dyí b̄è bédéεε gbo.

²⁸ Máq̄éka 2:15

Nyónó-bǎ kè ɔ gmàà kǒ bé wa ké wuɖu ɖi kà bé wa se wuɖu ɖe zaɪn mu ɖé wa fèè mú fɔɔ ke. Xwédé-dù séin béɖé kà wa nyu wa niin nyónó-dyi-krǒ-hwò páún poe ke kè kà wa nyue paa ke, ké ɔ tèmèin nyɔ̃n dyí kà bé dyi-krǒin-krǒin mò wuɖu kǒin-krǒ-krǒ gáná cá ke. Wuɖu bé wa ɖià kee mò bé gàà kè màà kée cǐ bó nyɔ̃n séin dyúá kà bé wa nì wuɖu-ɖi-ɖi nìà ke nyueɛ ɖé waà fèè-wè séin múe.

Go ʼ mǎnà pàɖǎ kǒ ɖé céè-ɖè bǐ bá nyónó-dyi-krǒ-krǒ dyíe jè gbo miò. Gma bǐ bá dyi krǒin jè dyíe hwɔ̃in kà kǒò-ɖè kǒ jè kè dyú bǐ gbo gmò jè ɔ kè dúí-sè-ɖè bǐ jè.

Wuɖu-ɖi-ɖi bǐ bé nyɔ̃n bǐ ɖǎ nyu ɖé nyónó-dyi-krǒ-hwò pàɖǎ kǒe ɖíe bǐ céè kà dà bíɖi kè:

Mí nì m̀ dyi krǒuń bé m̀ ké ní [dyú-bǎ/gmàà] jũ sòin zǐ ʼ è gbo ké dyúá mue, kebì ɖe me nòmò dyíin mɔɔ ɖe me se dyíin nòmò ke, kebì m̀ me bǎ mɔɔ m̀ me dyé gǎ ke, kebì m̀ me wé mɔɔ nì dyɔ̀ me wódó múe, ké ní mú m̀ mú ɖèbèin, bé m̀ ké m̀ kpéin dyé tee, bé gǐo ké à sǒò gbo zain hwè, kà Gèɖèpòò wuɖu hwèin-hwèinò nyuà cǐe ke. Ké dyiin ɖé ɖe bǐ nìà ke múe, m̀ zàin m̀ miòun m̀ xwáɖáún.

Gbo-krǒin-krǒin kèà bó wa pǔa nì kánáá pūe se bó da nì jè ɖòun. Dyi-krǒin-krǒin se ɖe bé nyɔ̃ dyúáɖòè mós-ɖè ké nì kánáá pū, ti ɔ mós ke, sepóeɖé ɖe ɖòè mós-mós kǒ ti. Wuɖu-ɖi-ɖi bé nyónó-bǎò kè ɔ gmàà nyuà kà bé wa sǒò se wuɖu ɖe zaɪn mu tee kà bé wa mu ɖíeɛ niin nyee se ɖe jéé ɖò jì tò ɖòun pū.

Nyónó-dyi-krǒ-krǒ dyà gbo-krǒin-krǒin bó Kédèi-ɖéin-nà-nyò bǐ pūa

► ɖe-cǐ-nyò ɖò me zà 2 Kòɖéinfìò 6:14-18 wuɖuún bé nyɔ̃ tòò bǐò ké ɔ gbo ɖuũ tò.

Vósì bǐè cǐe à gbo kà bé Kédèi-ɖéin-nà-nyò ɖòè hwìɖǐi-taba-tabá se dúí kue béin ɔ jũ ké ɔ kè nyɔ̃ bǐ se Gèɖèpòò hwìɖǐi tabaa dyi gbo krǒin níe. Kà bé Kédèi-ɖéin-nà-nyò ɖò kè nyɔ̃ bé ɔ biè Nòó-nàmàun wǐe seà dà dyúáɖò bièen béin nyee, níí, xwe ʼ ɔ béin nyɔ̃ seà Gèɖèpòò hwìɖǐi tabaa kè ɔ niin mós-ɖè bǐò kíɖí síe ké? Náún-po-wùɖù nìà ke béin nyɔ̃ báún-báún bǐ gbo mue, hwè m̀ po níí, ɖe-peɖe-nyò bǐ.

Dyi-krǒin-krǒin mò gbo-krǒin-krǒin nì bó nyɔ̃n-dyú bǐ pǔa kee vènè. Kédèi-ɖéin-nà-nyò ɖò ní ɖá bé ɔ ké nyɔ̃ bé ɔ se Kédèi-ɖéin-nà-nà mú ɖe hwèe dyi krǒ (1 Kòɖéinfìò 7:39). ɔ jũ ké Kédèi-ɖéin-nà-nyò ɖò dyi nyɔ̃ bé ɔ se Gèɖèpòò hwìɖǐi tabaa dyi krǒ ní, níí, ɔ mu wii pàɖǎ ɖé ɔ fèè mú dyàun, ké ɔ mue nyuun bé wa ké se waà dyú bǐò gmèin nòmò dyíin, hwè ké wa se ɖéin-ɖè ɖò gbo poe béin mu.

ɔ jũ ké nyónó-bǎò kè ɔ gmàà dyi Kédèi-ɖéin-nà-nyò bǐ jũ, kee wa sǒò se cóci dyúáɖò mú nì ní, níí, wa sǒò me hwɔ̃in hwòɖòun ɖé ɖe bǐ mò zùun-ɖè kpa ɖe bǐe mú. Ké wa me poe gbo bé wa sǒò ké cóci dyúáɖò mú nì, kà bé wa ɖǎà dyi krǒin nyee.

► ɖé kǒ jè nyónó-dyi-krǒ-krǒ dèàin wuɖu-ɖi-ɖi gbo, ké ɔ seà wuɖu bá ɖèbèin-ɖèbèin dyíe ké?

Gma bé Gèdèpòò dè dyie

► ðe-cẽ-nyò dò me zà Hîlbúdíù 13:4 wuquún bé nyo tòò bẽ̀ò ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Vòsì nìà ke cẽ̀e à gbo kà bé nyoũn me dyé dyi-kpõ̀in-kpõ̀in kpéin miò ke. Gmaɔe-po-nàmàũn mò dyi-nyàin-dè dé dyi-kpõ̀in-kpõ̀in mú. Ké Gèdèpòò mu nyo nyue náa kee zaa kpõ̀in.

Nàmàũn bẽ̀ bá da nì jè dyíe hwoin kà, gbàdàun-po-po, gmaɔe-po-po, nyo s̄ bẽ̀ hwoin dyíe da-nì-nì ɔ kè gbo-fõ̀nò-pìcè dyi-dyé-dyé. Gbàdàun-po-po mò da-nì-nì bé nyo s̄ bẽ̀ se nyónó mɔɔ dyú-bã bédéee nyu ke. Gmaɔe-po-po mò bé m̄ kè nyo bé ɔ bédé nyónó mɔɔ dyú-bã kee ké bó da nìe. Nyo s̄ bẽ̀ hwoin dyíe da-nì-nì mò ɔ jũ ké màa kè ɔ müè màà mɔɔ gàa kè ɔ müè gàà dyi bó da nì níe. Gbo-fõ̀nò-pìcè mò céè-dyèdè bẽ̀ kè pìcè bẽ̀ nì céè-dè múe kè gbõ-dyédeín-zùù bẽ̀ bé nyoũn bẽ̀ dyi dyi dyéin, ɔ nyue ké gàa mɔɔ màa gbo-pẽ̀-ò nyu wa ke. ðe séin bẽ̀ nìà ke nyu-nyu mò gma bá nyónó dyi kpõ̀ jè dyíe mú-jaɔa-jaɔa.

► ðe-cẽ̀-nyò dò me zà 1 Kòdéinfiò 6:9-10 wuquún bé nyo tòò bẽ̀ò ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Bódó séin bédé wa nìin kpeɔe bá kà màa bẽ̀ kè gàa bẽ̀ nyu múin kpáin nyee jè dyí. Ké kpeɔe bẽ̀ nìà ke se ɔe kpa bé à mò nyo dyuòà Gèdèpòò-wùdùò kee ké wa dyi kpõ̀e. Nyo díe bẽ̀ nyu ɔe bẽ̀ béin nyue bé wa nìin kpeɔe bẽ̀ò ké dyúa mu kánáá pũee xwai tee pũ. Wa po gbàdàun-po-nàmàũn kè nàmàũn tòò bẽ̀ gbo kõ̀ún, ké wa poèn hwìdĩi kà ɔ jũ ké nyo nyu ɔe bẽ̀a kee dyie viè, ké ɔ nyéné se dyiin nyìnìen béin ní, níí, ɔ se ɔe dõe. Kà Bábòò nyu nàmàũn jè cẽ̀e kee kò bó wa nìin fõ̀nò-hwòdõ gbà nìà bóee gbo.

ɔ mò wii-dè cá bó cóci díe bẽ̀ bìi bé wa ké wa miòun nìin fõ̀nò-hwòdõ bá nàmàũn jè dyíe kíjí sí, bé wa ké se ɔe Bábòò cẽ̀ bá nàmàũn jè dyíe ɔe dá ke. Wa zà nyo bẽ̀ bé wa nyu nàmàũn kpé-kpé bó nyoũn séin dyúa kee kpeɔe, kee wa táà nyo bẽ̀ bé wa nyu nàmàũn dyúáɔòò, kee wa mòun vièe kee dyi, ké wa mu dyúa.

Vòsì bẽ̀e cẽ̀e à gbo kà bé nyo bẽ̀ nìà nàmàũn bẽ̀ nì náa nyueí nyee se Kédèi-déin-nà-nyò bẽ̀, ké wa se dyóun mué mu ke. Jáà-po-nyò bẽ̀ nì ma dé Kódèin-hwòdòò múee díe bẽ̀ nyu ma nàmàũn bẽ̀ nìà ke kíin, kee wa ɔa waà nàmàũn xwaún pó.

ɔ jũ ké nyo ɔáin ɔ miòun Kédèi-déin-nà-nyò kee dò dyi nàmàũn bẽ̀ nìà ke dò nyu, hwè ké tèmèin-dè dò dyie cẽ̀ kà bé ɔ se nàmàũn wẽe ní, níí, tèmèin-dè nìà bóee mò seè tèmèin-dè. ɔ jũ ké nyo dò dyi ɔ miòun Kédèi-déin-nà-nyò ɔáin hwè ké ɔ dyi nàmàũn bẽ̀ báà bó da nì jè dyíe dò nyu ní, níí, kà Bábòò nyuà cẽ̀e kee, cóciò-nyò bẽ̀ò bédé bé wa ké ɔ cóciò mú zà, bé wa ké se ɔ Kédèi-déin-nà-nyò ɔáin ɔe. (1 Kòdéinfiò 5:11-13).

Cóci-nàin-nyò bẽ̀ò me mò kpeɔe nòmò dyiinè dyí-tèmèin-dè. ɔ jũ ké cóci dò dyi w̄ bé waà nàin-nyò bẽ̀ò ké bẽ̀in fùdù-fùdù-kà mɔɔ bé nyo bẽ̀ ké dye-bò kãin-kãin bẽ̀ se Gèdèpòò dyí báa nyue nì dé cóciò mú ní, níí, ɔ xwíníin mò wa nì nàmàũn gbo kõ̀ún poeí. Ké níí, ɔ tèmèin nyoũn dyí kà bé wa se gbàdàun-po-nàmàũn ɔe dá ke.

ɔ jũ ké màa dò dyi kà bódó ɔ ɕià kɔ̃εε màa bɛ nyu dɔ́n poε keε dyi táà, ké ɔ dyi dɔ́n po dé hwè kà kò dò mú ní, níí, ɔ xwíníín mò ɔ se dɔ́n po nòmò dyíin, ɔ sèin ké ɔ mó dye dɔ́n poε dyi fùdù-fùdù-kà, bé ɔ ké ɔ kpódó-dyùàà wáká díé bɛ dyódóún dyi wáqá hwè. Ti díé bɛ ní cóci-nyò bɛò nyu dε-xwa-bí-bí nià ke ní, hwè ɛ́ po nííín, wa dyi hwo jéé bɛ kɔ̃ mu ní. Wa poèn hwìq̃i kà bé dɔ́n-po-po fùdù-fùdù-kà mò dyáá-dè jèεε, wa m̀ùn bédé bé wa ké dò nyu dεkèε. Cóciò me t̀m̀èin ɔ nyo bɛò kà bé kpeɖe nià ke se dyí séd̀èin nyε. Kéd̀èi-d̀èin-nà-nyò bɛ me bóo nyue bé wa müè bɛε kpeɖe ké dyíin nyiniin. 1 Tímétè 2:9-10 c̃ε à gbo kà bé Kéd̀èi-d̀èin-nà-nyò bɛ me po dɔ́n nòmò dyíin, bé nyo séin mu wa dyèin nyεε kée c̃ε kà bé wa po dɔ́n nòmò dyíin, ké wa ní mú-hwè-f̀èε ɕiéń, ké wa se nàmà̀n dò nyue mó, hwè ɛ́ po nííín, wa kée nyu bé nyo tòò bɛ ké nàmà̀n nyu ke. Kéd̀èi-d̀èin-nà-màà bɛ me "...po dɔ́n nòmò dyíin, ké wa ní dá wa ké dɔ́n po múà̀n-vò-kà, keε wa me f̀onò-hwòdò bó wa dɔ́n po jè..."²⁹

Kà m̀ ké nyo mò nàmà̀n-nyò keε gbo kpáa nyue

Gàd̀ézìà 6:1 dá cóci-nyò bɛò bédé kpé bé wa ké nyo bé ɔ nyu nàmà̀n w̃εε dyí séd̀èin. Keε ɔ see xwíníín mò bé ɔ jũ ké nàin-nyò dò dyi nàmà̀n nyu dé cóciò múin, ɔ ké ɔ kũàò kɔ̃ún sè m̃o wa ké f̀ià bé wa ké ɔ kũàò kɔ̃ún po dε ke. Nyòò kũàò kɔ̃ún po-po dèò xwíníín mò bé wa ké ɔ dyi kp̃ dε dé dyí-pòin-pòinò mú, bé ɔ ké cóciò kpé xwíq̃i ní dεε. ɔ jũ ké cóci-nyòò dyi ɔ nàmà̀nò dyi táà gáná cáin, níí, Gèd̀èpòò mu ɔ k̃oin z̃iin, ké ɔ müè cóci-nyò bɛò mu ɔ k̃oin z̃iin dεkè. Cóciò me zain zù̀n-d̀è bɛ bé ɔ bíà xwaa ɔ gbo k̃oin, bé ɔ kée dyuò kà bé ɔ d̃a toò du gáná cá ke, bé ɔ ké dyi ku dé zù̀n.

ɔ jũ ké màa-dyù gmò bé ɔ sèé dyú-b̃a dyi kp̃ keε dyi zù̀ kɔ̃ ní dé cóciò mú ní, níí, cóciò me bó ɔ bóí poε bó cóci dyi jè, m̃o wa me bó nóò bé cóciò ké ɔ gbo kpá, keε wa me ṽó bé wa ké ɔ náún po dé zù̀n. ɔ jũ ké ɔ dyi ɔ nàmà̀n dyi táà, ké ɔ dyi zù̀n-d̀è bɛò jè dyi kp̃ ní, níí, Gèd̀èpòò mu ɔ k̃oin z̃iin. ɔ nàmà̀nò se dyí búá bé ɔ ké gaa k̃ò bì ɔ nià zù̀ò k̃oεε dyí zi. Sepóεd̀é ti d̀òè baq̃áin, cóciò mu dyè nẽ-dyùò gbà-kà kp̃ò m̀ùn sepóεd̀é ɔ nàmà̀nò gbo-wódó-d̀è bɛò ní wáqáá jè.

Cóciò mò gb̃-xwíníín-nyò bɛ bé wa bédé hwìq̃i-taba-taba ke. Cóciò se bédé bé wa ké nyo bé ɔ nyu nàmà̀n w̃εε zaa kp̃oin d̀òun p̃ū. Keε wa me k̃ó dé waà cóci-nyò bɛò jè gbo. ɔ hwòin kà, ɔ jũ ké màa dò dyi ɕiε ní dyiin dé wíq̃i-mú-dyèin-d̀è bɛ bé wa ní d̃ε keε mú ní, níí, cóciò me bóo ɔ gbo c̃ε kà bé ɔ ní dε gbà nyueń nyε d̀òun p̃ū, keε wa me b̃èin kpé bé wa ké ɔ gbo kpá dé ɔ m̀ó-d̀è bɛ mú, ɔ jũ ké ɔ dyi dε ɔ nià nyueń nyεε dyi táà ní.

Dε jéé d̀ò keá kè...

Màa-dyù gmò kúq̃úú bɛ ní ma cóci ṽènè dò mú, ké wa mò ma cóciò beɖe-nyò bɛ. Waà gb̃-xwíníín-nyò bɛò mò ma g̃a-dyè-nyò bɛ. Màa-dyù bɛò kè gaa bɛ po ma gbàq̃àun, ké déè wa kè waà gb̃-xwíníín-nyò bɛò ɕi ma k̃óún. Dé cóciò me nyu dé dε ní kàà mú ké?

► Dé niin cóciò me nyu bé wa ké nyo bɛ ní nàmà̀n k̃óún ɕiéń nyεε gbo kpá ké?

²⁹ *Á B̃ásóò-Bàbòò*

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé

Gbo-fònnò-pìcè mò cèè-dyèdè bě kè pìcè bě ɔ kè gbò-dyéqéín-zùù bě bé nyɔ̀n bě dyi dyi dyéín, ɔ nyue ké gàa mɔɔ màa gbo-pě-tò nyu wa ke.

Ɖe màà íntònèè kee niè nyueń ké gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé ni dyi hwɔ̀n qé bóqó-kpàà dà séín. Ɖe-dyuò-dyuò dǎ dà séín dyi beín, ké ɔ nyue ké gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé dǎ nyɔ̀ bě bé wa se Kédèi dyí dyuòee dú hwì zàin. Pásòdò pàqǎ kè nàin-nyò pàqǎ bé wa hwè de qé Kédèi-qéín-nà-nà múee se zǎ ǎ de bě nià ke dyé, sepóedé íntònèè qò jè se ma ni qé wa niin nyɔ̀-gmò-tiin. ɔ kàmà mú bé wa ké dyè de nià xwéqé-dù qìè běò gbo kpáun bó zǎ ǎ kee múin wǎe.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé mò de gbà, sepóedé ɔ nyue ké nyɔ̀ kpáin gbàqàun-po-po kè gmaqe-po-po ɔ kè de pàqǎ bě bá gàa kè màa jè dyíee múaun dyi. Nyɔ̀ bě bé wa bédé nàmàun-hwòdò-dyùà kee kpáin de bě nià ke dyi-dyé-dyé múaun dyi mò. Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé nyue ké nyɔ̀n kpáin nàmàun bě kǎ jè Gèdèpòò muà nyɔ̀n zaa kpɔ̀in nyee múaun dyi.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé mò de bé ɔ dyuòin nyɔ̀ hwòdǔn dyi ke. Nyɔ̀ màà gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-nyòee ɔ tó nyu ɔ xwéé kánáá pū. ɔ see dyi dyéín, ɔ hwòdò se dyi dèè béin. ɔ se gbo-fònnò-pìcè dyi dyé ní, nií, ɔ poèn hwìqii kà bé cǐ-cǐ mò de fódóún, ké de qò se ɔ hwòdò dyi dèè béin bé ɔ ké de bě ɔ dyéà dyíee dyí zi ke. Ɖe qòè tó nià ke zàin ɔ hwòdò-dyùà hwì, ké de dyi-dyé-dyéò zàin de nòmò dyíin bě nià qé ɔ fèe múee sáa, kà de tòò bě dyuòin kà nyɔ̀n bě hwòdǔn dyíee nyuà wa ke.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé mò de bé ɔ kùin nyɔ̀ hwòdǔn wǎ. Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-nyòè hwòdò mó bé ɔ ké pìcèò nyɔ̀ béàin ɔ màa mɔɔ gàa jè hwìqii dyàà mò kee dyi dyéén ni kánáá pū. ɔ dǎ ná niin, nií, ɔ muá de bě bé ɔ nyé ma mú, ké wa nyùin ma ɔ fǎà kee jè hwìqii poe ǎ n niin kánáá pū.

Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé gbòò nyɔ̀ mú. Gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé nyue ké màa mɔɔ gàa bé m kèè kè niin múee jè ní po nyɔ̀ kpéi de fɔɔ. ɔ qábá màaò mɔɔ gàaò tó qé ni hwòdò-dyùà mú dyi, ké ɔ se ni hwòdò dyi dèè béin de fɔɔ. Sepóedé m muá sò màa qò mɔɔ gàa qò gbo mu qò gbo nyueń niin.

Pásòdò bě kè dyú-wóqòin-nyò bě me po nyɔ̀ gmò bě náún bá de gbà bé de qòè nyɔ̀-hwòdǔn-dyi-dyuòin-dyuòin nyu nyɔ̀ bǎ ǎ jè dyí. Dyú-wóqòin-nyò bě me bó wǎ bé waà dyú běò ké íntònèè kǎ mu ɔ jǔ ké wa dyú běò se de hwè bé wa ké mú-dǎ -dǎ dyi bàqàin béin ní. Nyɔ̀ bé ɔ mò gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-nyò, ké ɔ ni mú-dǎ -dǎ nià ke mú mùè ǎ nyee me vǎ bé ɔ ké gbo-kpá-nyò qò dyi mó, ɔ jǔ ké ɔ se qò bédé ní. Ké ɔ kè nyòò me wǎin wuduún dyi ti séín.

► M poèn hwìqííee, qé nyɔ̀ bě me nyu, bé ɔ kée nyu bé gbo-fònnò-pìcè dyi-dyé-dyé ké se wa hwòdǔn dyi dyuòin nyé?

Gàa kè ɔ mǔè-gàà mɔɔ màa kè ɔ mǔè-màà mú-niìn-niìn

Ɔ́dó-dù bĕ nìà kàǎn wĕe díé bĕ nòò bé wa ké Bábòò wuɔu nyu, ké kà dyúáqòò, kàà wa nòò bé wa ké hwiè kǔ mú bé Bábòò dá nyɔ me kpǔà nyónó dyiɛe kíjíí sí. Wa dá ɔ mò nyɔ séínè kpé bé màa kè ɔ mǔè-màà mɔɔ gàa kè ɔ mǔè-gàà ké dyi kpǔin.

Bábòò dá nyɔ hwòin dyi sǔ mú-niìn-niìn mò nàmàǎn.

► Bĕ séín me gmò Wódómà 1:26-27, 1 Tímétè 1:10, ɔ kè 1 Kòdǎíntǐò 6:9 dya.

Céè-dĕ séín bĕè cĕ gàa kè ɔ mǔè-gàà mɔɔ màa kè ɔ mǔè-gàà mú niìn jè, ké wa mò nàmàǎn zi dyiin nyiniè ǎ bĕ kǔ jè Bábòò cĕ kee qò. Nyɔ bĕ sí nàmàǎn bĕ nìà ke kíjííɛe se Gèdèpòò wuɔu-nyu-nyò bĕ.

Nyɔ díé bĕ dá màa kè ɔ mǔè-màà mɔɔ gàa kè ɔ mǔè-gàà mú-niìn-niìn nìà ke mò dĕ bé wa wódòin ma mú ke. ɔ jèɛɛ, ɔ tó nyu wa ní xwéé tee cá. Wa dá nyɔ qò me bó wa kàin bó waà kpeɔè jè, sepóɔɔɔ ɔ mò dĕ bé ɔ nì dé wa nyɔmɔɔ mú ke.

Bábòò tèmèin kà bé nyɔ qò-qò séín ɔǎ ɔ miòun niìn mós-dĕ kíjíí sí ke (Àzédya 53:6). Gèdèpòò ɔǎ à dá bé à ké à nàmàǎn bĕ bé à hwòqǔ wǔ ké à nyuà kee dyi táà (Àzédya 55:7). À wódòin ma dé nàmàǎn mú dye jǎò, kee à se à nàmàǎn-hwòqò-dyùà bĕò hwòqǔ kǔ dèè béin bé wa ké à nàin. Nyɔ qò béin wódóɛ bé ɔ ké gbàqàun-po-nyò mɔɔ hwòqò-gbàà-vǔ-nyò mɔɔ dyíqí-nyò jǔ, kee ɔ me bóo hwìqǐi poèn kà bé ɔ wódòin dĕ nìà ke ní jèɛɛ, ɔ mò ɔéin-dĕ ké ɔ nìè nyuɛé nyɛ.

Ɔɛ bé à me dyuò dyí bá Gèdèpòò dya dè jè dyí dé à hwòqǔ-dyùàò mú hwè bé à ké nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpǔ ke

Nyɔ gmò bĕ mùin mú-dǔ ǎ -dǔ ǎ kúqúú bĕ mú hwè ké wa kpǔ nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi. ɔ me nì wa hwìqǐi kà bé wa mó gbo-kpá-nyò bé ɔ mò jǎà-nyò kee níɛ.³⁰ Kee ɔ me nì wa hwìqǐi kà bé wa mó gbo-kpá-nyò bé wa kèò kè mu cǐin tee dé wa fèè-wè séín xwíníin, kè bé wa sǔò ké wuɔúun dyi wǔin nyɛ. Ké ɔ me bó wǔò bé nyɔ mò nyɔ se nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpǔò mó, kee ɔ mó bé wa ké mú niìn bó ti wè xwíníin pūɛe ké mú kpáin. (1 Kòdǎíntǐò 7:39). Nyɔ m kèà dyi kpǔɛɛ me mò nyɔ bé ɔ mu m jǎà gbo nyuùh, bé ɔ ké dyú-dĕ ǎ mɔɔ dyú-bǎ nòmò dyiin jǔ ke.

Nyɔ-gmò bé ɔ mósà nyónóun-nyòhò mɔɔ dyú-bǎ nòmò dyiin nyɛɛ me bédé hwìqǐi-taba-taba, ké ɔ me né Gèdèpòò dyí, bé nyòun kée dyé kà bé ɔ sédǎin dyí ke.³¹ ɔ nyénéin-nyènè me nì nyòun wíin, ké ɔ me nòmò kpeɔéin, ké ɔ me po qún nòmò dyiin (1 Tímétè 2:9-10). Nyɔ bé m kèò kè mósà dyi kpǔin dyiɛɛ, ɔ jǔ ké m dyiɛ dyé kà bé ɔ nì m kpeɔe gbà bĕ bǔ ǎ nyuɛé nyɛɛ ní, nìí, m me dyuòè dyí kà ɔ mó bé bĕ ké mú kpáin qòun pū, ké bĕ se dyi kpǔin muɛ.³² ɔ jǔ ké m dyi qún po fùqù-fùqù-kà ní, nyɔ bé ɔ se dyí sédǎin nyɛɛ kǔ dyédé mu m dya niìn.³³

³⁰ Gmò céè-dĕ bĕ nìà ke dya: Nòó 31:11-12, 1 Tímétè 3:12, Mádékà 2:14-16, Nòó 2:16-17.

³¹ Nòó 3:4-8

³² 1 Tèsàqónià 4:1-7

³³ Nòó 7

Gèdèpòò dyèin wóqòin-nyò bě kè pásòqò bě ɔ kè nàin-nyò tòò bě bé wa mò Kédèi-đeín-nà-nyò běεε ti bé wa ké nyo gmò běò náún po bá waà kpeqe kè wa qún-po-kà ɔ kè nyo wa mó dyi kpõo dyieε jè dyí. ɔ jũ ké nyo gmò běò dyi nàin-nyò běò wuqu qũ gbo tò qé Gèdèpòò dyi-fèin-fèin múín, ní, Gèdèpòò mu wa mana kõ pouñ miò, ké wa mu kpé bèin bé wa ké qe gbà kè mú-dǔ̃-dǔ̃ dyi bàqàin.

► Ɖε-cē-nyò qò με zà 1 Pídè 5:5 kè Híibúqúú 13:17 wuquún bé nyo tòò běò ké ɔ gbo qũ tò.

Dyú běò kè nyo gmò běò bédé kpé bé wa ké waà wóqòin-nyò běò kè nàin-nyò bě bé wa nì qé Kédèi múεε fòñò-hwòqò kè wa nyo-nàin-nàinò qũ gbo tò. Ké nàin-nyò běò m̀ùn bédé kpé bé wa ké nyo gmò běò gbo kpá bé wa ké mú-dǔ̃-dǔ̃ toun qe bèin.

► Bě séin με zà Wóqòmà 13:14 kè 1 Kòqéíntiò 10:13 wuquún.

Gèdèpòò se wõo bèin bé mú-dǔ̃-dǔ̃ ò nyo Kédèi-đeín-nà-nyò bě se xwa bèin, ké wa se dyúa gbũε bèin nyεε ké wa kõ dyi, ɔ **jũ ké** wa dyie xwaún póε mó ní. Nyo gmò bě bédé kpé bé wa ké mú-dǔ̃-dǔ̃ dyúa gbũ (2 Tímétè 2:22). Kεε wéε kεε, wóqòin-nyò běò με gmò waà dyú běò dyí bé mú-dǔ̃-dǔ̃ ò nyo se bédé ɔ kè wa kõ dyieε ké wa kõ dyi. Wóqòin-nyò běò bèin qe nìà ke nyue qé hwìè tã mú:

(1) Wa με po waà dyú běò náún kóqó-kóqó bá qe wa με nyue kè qe wa με bó nyue ke kè nyo με mò wa b̃ato ke ɔ kè dè wa με muεε jè dyí (Ífísiò 6:1-4).

Wóqòin-nyò běò με bó wõo bé waà dyú běò ké qe bě bé wa se wa xwaún buε bèin nyεε qò s̃ún po. ɔ hwòin kà ɔ jũ ké gaa-dyù gmò qò kè màa-dyù gmò qò qòun dyi dà-kpái-kpái qò nì ní, ní, mú-dǔ̃-dǔ̃ bèin nyue bé wa ké kpeqéin-nyiniin-qè nyu.

(2) Wa dyi dè bé mú-dǔ̃-dǔ̃ niεε nì ní, wa με gmò waà dyú-běò nà-bò dyí.

(3) Wa με nyí waà nyo gmò běò náún-po-wùqù s̃ìn qé Bábòò múε.

Wóqòin-nyò běò με kpá waà dyú běò gbo bé wa ké náún-po-wùqù bě s̃ìn qé Bábòò múεε cē, bé ɔ ké qé wa hwòqò-bũ̃ nì (Nóó 4:1-9; 7:1, 4-5). Wa με cē waà nyo gmò běò nà-dí-qé bě bé wa m̀ùn q̃ mú m̀ìn kíín nyεε jè gbo. Wa με kpá waà nyo gmò běò gbo bé wa ké qe bě bé wa mu g̃ùn qé waà fèε múεε dyí dyuò. Wa με kpá waà nyo gmò běò gbo bé wa ké mú-dǔ̃-dǔ̃ dyi bàqàin dyuò, bé ɔ jũ ké mú-dǔ̃-dǔ̃ dyi dyieñ ñin, wa ké qe wa ké nyueε dyí dyuò.

ɔ jũ ké cócì qò dyi nàmàun gbo k̃ún po ní, ní, ɔ se cócì k̃ jè Bábòò c̃à ke. Bóqó-dù pàq̃ se gbàq̃àun-po-nàmàun dyé bé ɔ ké qe venè qò jũ f̃o cá. Wa w̃in gbo bé nyo gmò bě ké gbàq̃àun po hwè bé wa ké nyónó m̃o dyú-b̃a dyi kpõ. Cóciò se bédé bé wa ké nàmàun gbo k̃ún po. Cóciò με bóo hwìq̃i poèn kà bé gbàq̃àun-po-nàmàun mò qe bé nyo gmò bě k̃ wa ké nyu kánáá p̃u ke. Gèdèpòò qá nyo bé ɔ nyu kpeqe gbà kεε se Kédèi ñin nyo (Ífísiò 5:3-7, Híibúqúú 13:4).

ɔ jũ ké gaa qò dyi màa qò béeín kpõ, bé wa s̃ò ké dyi kp̃in ní, ní ti wa nìà kpeqéin dyi dyé̃ n nyεε séε ti bé wa ké bó da nì ke. Ti nìà ke mò ti bé gaaò kè màaò ké zũn-dò̃ bě dè,

bé wa ké Bábòò cẽ, bé wa ké ɔ Gèdèpòò mó bé wa ké nyuεε dyí dyuò. Ti nìà ke mò ti bé wa sòò ké wuquún dyi wòin, bé ɔ kée nyu bé wa ké hwòdõ kõ dein dèin, bé wa ké wuqu ɔie bèin kà bé wa dò se ɔ müè dò ɔ gbà dò bũ nyuε bèin nyε. ɔ jũ ké wa se kpé bèin bé wa ké hwòdõ kõ dein dèin dé kpede mú ní, nìí, wa me bó dyi kpõin fɔɔ.

Xwédé-dù díé bẽ se nyónó dyi kpõ mó, sepóedé wa poen hwidjii kà bé nyónó-dyi-kpõ-kpõ kpa wídí pàdã ke. Ti díé bẽ ní, gàa dò kè màa dò niin mú bó zõ pàdã xwíníin, ké wa wóqòin dyú bẽ, ké wa se dyi kpõin. Nyo díé bẽ dyi dyi kpõin ní, nìí, wa dyé gã goun cá, sepóedé wa pede wídí séin wa bédéεε nyónó-dyi-kpõ-hwòò kòún, ké ti díé bẽ ní wa kpõ kpa. Cócì-nyò bẽò me mò xwédé-dù bẽ bé wa bédé hwidjii-tabà-tabà, ké wa bèin nyuε bé nyónó-dyi-kpõ-kpõ ké se kà bó niε. Kédèi-déin-nà-nyò bẽ bé wa wòin wuquún dyi, ké wa dè Gèdèpòò hwòdõ kõεε mò nyo bédé bé wa ké dyi kpõin. Ké waà dyi-kpõin-kpõinò se bédé bé ɔ ké wídí pàdã kpa, bé ɔ ní kõ dà ti pàdã dyí dú, bé nyónó-bãò kè ɔ gmààò ní kõ dà gã dyééñ dyi kpá, ti bé hwòò dã dyi zi ke.

► Hwiè díé bẽè nyé kõ mú Kédèi-déin-nà-nyò dyi-kpõin-kpõin me kò bó nyónó-dyi-kpõ-kpèdè tòò bẽ gbo ké?

Nyo bẽ bé wa ní kpõ nyónó dyi fɔɔ ke

Nyónó-dyi-kpõ-kpõ mò ɔ Gèdèpòò nyu bó nyo báún-báún bìi ke. Kee wéé keε, Àpòsò Pòò dè ma xwíníin bẽ kõ jè nyo díé bẽ ní kpõaa nyónó dyiεε me. Dé 1 Kòdèinfiò 7:26 múεε, Pòò cẽε déε, ké ɔ dá, “Ti kàmàün-kàmàün bẽ bé nyo nìà mú kàün wẽ”. ɔ mò ti-kàmàün-kàmàün bẽ bèin gã-dyé-dyé dyàà ke. ɔ dá ɔ mu dyiin nòmòün bé nyo dò ké seó nyónó dyi kpõ dé ti nì kà bẽè mú.

Céè-dè dyúáqòò (1 Kòdèinfiò 7:32-35) cẽε ɔ, ké ɔ dá nyo bé ɔ séèà nyónó mɔɔ dyú-bã dyi kpõ keεε bèin kpé miò bé ɔ ké Bounboò biè. Nyo séèà kpá-gbo bédé keε poen Gèdèpòò jè hwidjii miò, sepóedé ɔ se kpá-gbo dò bédé bé ɔ ké kà ɔ ké ɔ gbo gmòò nyuεε jè hwidjii poen. ɔ jũ ké Gèdèpòò dyi nyo bé ɔ séèà nyónó mɔɔ dyú-bã dyi kpõ keεε dá bé ɔ ké ɔ bìi kũà nyu ní, nìí, ɔ kpõ bó Gèdèpòò kũàò jè gboi kóqó-kóqó cá, ké Gèdèpòò po ɔ mana kõ dé ɔ kũàò mú.

Xwíníin tòò bẽ bèin nyuε bé Gèdèpòò kée nyu bé nyo díé bẽ ké se nyónó dyi kpõ (Máfíò 19:10-11). À me bóò hwidjii poen kà bé nyo séin bédé bé wa ké nyónó mɔɔ dyú-bã dyi kpõ wéé ke. À me bóò hwidjii poen kà nyo bé ɔ se nyónó mɔɔ dyú-bã bédéεε bédé bé ɔ kè nyo dò ké nàà nì wéé ke. À me bóò hwidjii poen kà bé nyo dò se múà bédéεε bèin, ké ɔ se Gèdèpòò wuqu nyuε bèin, ɔ sèin ké ɔ kpõ dye nyónó mɔɔ dyú-bã dyi hwè ke. ³⁴

Nyo bé ɔ séèà nyónó mɔɔ dyú-bã dyi kpõεε me ma mú bé ɔ ní kõ dà kpedeè dyiin-nyiniin-nyò dò dyi kpõ bó hwòdõè fũà jè kè bóqó-kpàà ɔ bẽò jè. Nyo mò nyo biè Bounboò hwòdõè-dé-hwè-kà keε déé ɔ nyí múà kè hwòdõ dyi dè-dè.

³⁴ Wédé 107:9

Hwìè bě bé Bábòò dǎ à me kpa dé nyónó-dyi-kpõ-kpõ múe

► Bě séin me zà 1 Pídè 3:1-7 kè Ìfíṣì 5:22-33 wuquún. Ðe-cě-nyò běò me pèin vòsì běè hwìdǐi bé wa ké wa jè múin gmoìn dé dǎ-dè-dè nià ke mú.

Bábòò dǎ gaaò me dèbè ɔ gmààò mú kà Kédèi dèbèà cǎci-nyò běò múe. Jízè zàin ma ɔ miòùn sáa bó cǎci-nyò běò bìi. Kà dyúáqòò, kǎa gaaò bédé bé ɔ ké ɔ miòùn niin kpáná-dè bě kè ɔ hwòdǒ-dyi-dè-dè ɔ kè ɔ mǎó-dè bě sáa zàin, nií bé ɔ ké de bě bé ɔ gmààò kǒ ɔ ké bédéee ɔ nyí. Vòsì qò cěe, ké ɔ dǎ, “Bě kè wa me cǐ dé de-múin-wǒ-wǒ mú.” ɔ xwíníin mò gaaò me nyu de séin ɔ bèin nyue ke, bé ɔ kè ɔ gmààò ké cǐ dé gǐdǐi mú. ɔ me vǒ bé ɔ ké de bě mò màaò mǎó-dè kee dyí dyuò.

Bábòò wáká nià ke cěe, ké ɔ dǎ, “Běè gana zi wa gana kǒ.” Gaaò me vǒ bé ɔ ké ɔ gmààò kǒin žìen bèin. ɔ me gmò ɔ dyí. ɔ se de bèin kpódó-dyùàò puàà kee dòn xwaún, kee ɔ me gmò màaò dyí dé de bě bèin nyue bé ɔ ké hwìdǐi poìn mǎó bé ɔ hwòdǒ ké dé dei kpáa xwaún.

Bábòò dǎ màaò me ni ɔ dyú-bǎò xwídǐi bé ɔ ké ɔ kpéin dyé. Màaò bédé bé ɔ ké wǒ bé ɔ dyú-bǎò ké ɔ wuquí kǒ, m seé kǒ kebì gaaò me se jǎa-po-nyò ke. ɔ dyie náa nyúin, nií, ɔ bèin nyue bé ɔ dyú-bǎò ké jǎa po.

ɔ mu dyíin nòmòùn bé m ké kà vòsì běè nyuà de bě nià ke cěe qò-dòee jè hwìdǐi pèin. Bábòò see cě bé nyónó-bǎò ké ɔ gmààò kǒin báin. Kà dyúáqòò, kǎa Bábòò dǎ màaò me nyu ɔ dyú-bǎò wuqu, kee ɔ se níin gaaò me nyue bé màaò ké ɔ wuqu nyu. Bábòò dǎ gaaò me nyu kǔà hwòdǒ-dé-hwè-kà, bé ɔ ké ɔ gmààò gbo gmò. Kà dyúáqòò, kǎa màaò mòn se bédé bé ɔ ké ɔ dyú-bǎò de ɔ se bédéee ɔ xwa mó, kee ɔ me dyé ɔ kpéin.

Gaaò me bóo hwìdǐi poèn kà bé ɔ bédé màaò kpé kǒin jèee, ɔ ké ɔ miòùn dyí búàin bó màaò kǒin nyé, kee ɔ me kǒ dé ɔ jè gbo, bé ɔ ké ɔ mú dèbè. Ké màaò mòn me bó ɔ dyú-bǎò kǒ nées bó ɔ gbo gmò jè, kee ɔ me dyé ɔ kpéin.

Àpòsò Pídè po gaaò náún kà ɔ jǔ ké ɔ se ɔ gmààò gbo gmò nòmò dyíin ní, nií, de qò mu ɔ baà-wùdùò dyí kpõùn wě. Ðe nià ke niè à gbo cèin kà bé **kpede bé m nyu ni gbo-kpá-nyòò bǔ dé běe dyi-kpõin-kpõinò múee dée Gèdèpòò gmò dya ké ɔ po m mama kǒ mǎó ɔ zà m kpede.**

Àpòsò Jǒó dǎ nyo bé ɔ se ɔ díi-gaa mú dèbèe, ɔ se Gèdèpòò mú dèbè (1 Jǒó 4:20). Dyíin dé Pǒò kè Jǒòè wuqu běò múee, à dyé kà bé ɔ jǔ ké gaa qò se ɔ gmààò gbo gmò kà ɔ bédé bé ɔ kées nyuee ní, nií, ɔ se Gèdèpòò mú dèbèe bèin hwòdǒ-dé-hwè-kà ke.

► Ðe-cě-nyò qò me zà 1 Kòdèíntǐ 7:1-5 wuquún bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dǔù tò.

Vòsì běè cěe à gbo kà bé xwíníin bě kǒ jè nyo bě kpõin kà dyie qò mò bé wa ké hwòdǒ dyi dein dein dé gbõun wě. Tia baqaa, gaaò zà ɔ kpódó-dyùàò xwáqáún dé ɔ gmààò gbo, ké kà dyúáqòò kǎa màaò mòn zà ɔ niin kpódó-dyùàò xwáqáún dé ɔ dyú-bǎò gbo, ké wa qò-qò se ɔ miòùn niin kpódó-dyùàò kpé kǒún kǒ. ɔ xwíníin mò, nyo dyúáqò me bó ɔ müèò kǒ nées dé gbõun, ti ɔ

mòùn mǎo náa kee wěé hwè, kee ɔ me mò wa sǎò dyí-só-dè. Vósi bǎè see à gbo cǎ kà bé wa dǎ-dǎ me né ɔ mǎè kǎ, ɔ jǔ ké ɔ mǎè hwòdǎ se wǎ níe. Ðe vósi bǎè nià cǎín nyee mò, kà bé wa sǎò bédé bé wa ké wuquún dyi wǎin dé de nià ke múe.

Céè-dèè wáká nià ke niè à gbo cǎín kà bé nyónó-bǎ kè ɔ gmàà se bédé bé wa ké kée mú nyuìn nyuìn bó de nià ke jèe. ɔ jǔ ké bǎ sǎò dyi wǎ bó tè wè mú, ké sòin bóe gboee bǎ dyi baà ní, níí, bǎ se nàmàun nyu, kee ɔ jǔ ké bǎ see náa nyu bó ti tòmdǎn-tòmdǎn xwíníin ní, níí, ɔ muie nyuìn bé bǎ ké mú-dǎ-dǎ dyé, sepóedé bǎè hwòdǎ mu dé píe niin. Ti díe bǎ ní nyónó-bǎò kè ɔ gmààò poe gbo bé wa ké bú sòin bó ðènè gbèi-gbèi mǎo zi kǎ xwíníin, sepóedé wa dǎ ni kǎà nyueé dé dà tòmdǎn dǎ mǎo ɔ mu bóqó kà kò dǎ kǎ bé ɔ ké de cǎ jè. Hwè bé wa ké de ni náa gbo poee, kíin-kíin nyee, wa me poèn hwìqíi kebì ɔ bédé pá dé Gèdèpǎò niin gbo-po-dè bá dyi-krǎin jè dyíee mú ní. Fǎà-fǎà-dè díe bǎ bèin kráa dé wa fèe mú bó bú sòin-sòin bé wa nyuà bó ti tòmdǎn-tòmdǎn wíin nyee jè.

Xwíqíin dǎ kǎ jè nyo bǎ krǎin kà dyíee mò bé wa ké de bǎ bé wa gbǎ-xwíníin-nyò bǎò móee wa bìi nyu.

► Ðe-cǎ-nyò dǎ me zà 1 Tímétè 5:8 wuquún bé nyo tòò bǎò ké ɔ gbo quǎ tò.

Vósi nià ke dè cóci-nyò bǎò me, kà bé wa bédé wa ké jè gbo kǎin kǎin nyee. Ðe kíin-kíin mǎ bédé bé mǎ ké nyuee mò, bé mǎ ké ni bíqí-gbǎ-xwíníin-nyò bǎò gbo gmò. Dyú-de bédé bé ɔ ké de bǎ bé ɔ dyúò kǎ bé ɔ ké bédéee ɔ nyí, ɔ hwòin kà, cǎ-naín, qii-dè, mú-po-dǎ ɔ kè céè-dè cǎ-cǎ. ɔ bédé bé ɔ ké de séin ɔ bèin nyue kee nyu bé ɔ ké ɔ dyúò de bǎ nià ke nyí, ké ɔ se bédé bé ɔ kée dyi táà bé nyo kà kò dǎ kée ɔ bìi nyu.

Nyo bǎ ni kpo múe dǎò-dè-dè

Kǎin-wùquìn-dè bǎ nià cǎè-dè nià ke múee mó dǎò-kǎin-dèin-dèin mǎ.

Ðe-cǎ-nyò bǎò bédé bé wa ké jáà-dè bǎ bé Bábòò cǎà nǎ cǎè-dè nià ke múee wa fèe gboi kra.

- Ðé mò jáà-dè bá dyi krǎin jè dyí bé nyo báún-báún ní nyu ké?
- Xwe cócìò bèin nyo gmò bǎ bé wa nià bóqó-kràà de bǎò jè kíqíi mǎ kee gbo kráa nyue ké?
- Bó (cóci bé à muà Sǎde-bàqà) ke wáún wǎe, xwe cócì-nyò bǎò bèin sǎ dyí poèn bé wa ké dyú ménéé bǎ de tèmèin, níí bé wa ké Kédèi gbo dyi ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nià dé dycún wě,

Mí po m̀ zùo bó nyónó-dyi-kpǎ-kpǎ bé m̀ poà páún wěe jè. Kpá m̀ gbo bé m̀ ké hwìdĩi-taba-taba bédé dé de séín mú. Kpá m̀ gbo bé m̀ ké Kédèi-déin-nà-nyò bě bé wa bédé hwìdĩi-taba-taba kee dyí-tèmèin-dè jü. Kpá m̀ gbo bé m̀ ké nyo tòò bě hwòdǒun kùen bèin bé wa ké ni mósó-dè nyu.

Kpá m̀ gbo bé m̀ ké dyi ku dé cócìò mú, bé m̀ ké gbö-xwíníin-nyò bě kè nyo gmò bě ɔ kè dyú ménéé bě gbo kpáa bèin, bé wa ké dyi ku dé hwìdĩi-taba-taba mú.

Mí po m̀ zùo bé m̀ kée nyu bé à kè à dèbè-nyò bě ké dyi kpǎin, bé m̀ ké à mana kǒ poee jè.

Kǎà ɔ me ni

Céé-dè 7 Taún-kǔà

(1) ɔ jü ké m̀ sèé nyónó mɔɔ dyú-bǎ dyi kpǎ ke ní, níí, céé wuɔu gbèi-gbèi kà bé ni mu Gèdèpòò wuɔu nyuùn dé fèè bé m̀ nià cǐéí kǎun wěe múe ɔ kè kà ni mu jǎà nyuùn dé nyo m̀ kèò kè mu dyi kpǎin dé dyúa kee gbo ke. Ké ɔ jü ké m̀ dyi nyónó mɔɔ dyú-bǎ bédé ní, níí, céé wuɔu gbèi-gbèi, kà ni mu Gèdèpòò wuɔu nyuùn, bé m̀ ké jǎà nyu dé ni müèò gbo ke.

(2) Zà kǎin-wùdùin-dè dyúádò mɔɔ zi kǒ dé céé-dè nià ke mú bé m̀ kée céè-dè-mì dyúádò kǒ céè. Bó céè-dè-mìò kǔee, dèè me kà nyo dò bèin de bě mò zùun-dè kee ɔ fèè gboi kpaa nyue dé ni nyo bèò hwìè ke.

ɔ hwòin-dè bě kè:

- Gàa dò kè màa dò dyi dyi kpǎin mó dé ni bídí-nyò bèò hwìè ní, xwé[˘] wa nyue nyue ké? Dèè me.
- Éé ni bídí-nyò bèò hwìè kee, ɔ jü ké màa dò mɔɔ gàa dò dyi mó bé ɔ ké ɔ müèò jǎà gbo nyu dé waà dyi-kpǎin-kpǎinò mú ní, níí, kpedèò nyé ɔ nyu ké?

Cɛ́-ɔ̀ 8

Kédè̀-ɔ̀éin-nà-nyò bɛ̀ kè Mɛ-ɔ̀ Nì Cíɛ́n bɛ̀ nià Bódó-kpàà kɔ́ɛ

Cɛ́-ɔ̀ 8 Hwòdò-kpàin-ɔ̀ bɛ̀

ɔ̀ ɔ̀ cɛ́-ɔ̀ nià ke mánáin nyɛɛ, ɔ̀-ɔ̀-nyòò me béin kpé:

(1) Bɛ̀ ɔ̀ kɛ́ xwíníin kɔ́ jè Gèdè̀pòò mèà ɔ̀ séin nyɛ kè kà nyɔ̀n-dyù nyu ɔ̀ kpa bó mɛ-ɔ̀ tòò séin kɔ́in nyɛɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ̀ ɔ̀ kɛ́e múin wɔ́ kà bɛ̀ Gèdè̀pòò zàin ɔ̀ séin bɛ̀ bɛ̀ ɔ̀ mèà kɛɛ nyɔ̀n-dyù xwáqáún, bɛ̀ à kɛ́ wa gbo gmò ke.

(3) Bɛ̀ ɔ̀ kɛ́ hwìè báún-báún kɔ́ mú nyɔ̀n-dyù béin Gèdè̀pòò mɛ-ɔ̀ bɛ̀ò gbo gmòò kɛɛ dyí dyuò.

Jó Wáćíintɔ́ Káwò, mò gàa dò bɛ̀ ɔ̀ cɛ́ geɔɔ nyu jè ke

Jó Wáćíintɔ́ wódóin zɔ́ ò gíi mú ɔ̀ Mɛ́dékà-bòdòò kɔ́, zɔ́ m̀à 1860 kɛɛ xwíníin. Ti bɛ̀ gíi pɛɔɔ jè ɔ̀ dyi ziɛɛ, ɔ̀ mó bɛ̀ ɔ̀ kɛ́ ma céè-ɔ̀ cɛ́. Kɛɛ tia baɔaa, dyú bɛ̀ bɛ̀ wa mò ma nyɔ́ kpìɛɛ se bédé bɛ̀ wa kɛ́ ma sùkúù mu ɔ̀ Mɛ́dékà-bòdòò kɔ́. Kɛɛ màa nòmò kpɛɔɔin dò cɛ́ ma Jó gbo, kɛ́ ɔ̀ ɔ̀, "Nì mu ɔ̀ kàin séin m̀ mó cɛ́ dyiɛɛ cɛ́in, kɛɛ ɔ̀ ɔ̀ ná niin, m̀ me mu, bɛ̀ m̀ kɛ́ ɔ̀ m̀ ɔ̀ cɛ́ nyɔ́ tòò bɛ̀ tɛ̀mèin." Hwè kɛ́ Jó baà ma, kɛ́ ɔ̀ ɔ̀, "Bounbo, zàin m̀ viè-ɔ̀ bɛ̀ bá bódó-kpàà dyiɛɛ da." Kɛ́ Gèdè̀pòò jù ma ɔ̀ baà-wùdùò gɔ́, kɛ́ ɔ̀ ɔ̀, "M̀ bíè dyí ke m̀ bɛ̀ m̀ kɛ́ viè-ɔ̀ bɛ̀ bá bódó-kpàà dyiɛɛ jè múin wɔ́." Hwè kɛ́ Jó baà ma ɔ̀, kɛ́ ɔ̀ ɔ̀, "Kà ɔ̀ nià náa, Bounbo, ní, zàin dyɛ́ m̀ viè-ɔ̀ bɛ̀ bá báá-ɔ̀ m̀à dɛ́ ke jè dyiɛɛ da." Kɛ́ Gèdè̀pòò nyɛ ma náa bó ɔ̀ bìi. Tia baɔaa, dɛ́ m̀ ma báá-ɔ̀ dò bɛ̀ ɔ̀ zi ma ɔ̀ kpauí m̀ ke, sepóɔɔé ɔ̀ m̀ ma báá-ɔ̀ jéé bɛ̀ gá-dyé-nyò pàqá bá ma ke. Jó dyuòò kà bɛ̀ dɛ́ bédé ma mú-nyùn-ɔ̀ kúqúú bó tia baɔa, kɛ́ dɛ́ jè cɛ́-cɛ́ muɛ ma nyuùn bɛ̀ ɔ̀ kɛ́ ma wíqí pàqá bédé ke. ɔ̀ jèɛɛ, dyiin ɔ̀ f̀nò-hwòdò bɛ̀ Gèdè̀pòò nyí ma kà ɔ̀ ke múɛɛ, ɔ̀ cɛ́ ma ɔ̀ bɛ̀ bɛ̀ wa nyu dɛ́ múɛɛ hɔ́dèdè tā jè, kɛ́ ɔ̀ cɛ́ ma ɔ̀ bɛ̀ bɛ̀ wa nyu sídóún múɛɛ niin hɔ́dèdè dò jè ɔ̀kè. Sòin bóɛ gboɛɛ, púɛɛ, ɔ̀ dú ma báá-ɔ̀ bá jè tɛ̀mèin kpàí ɔ̀ sùkúù dò m̀ Tókéjì kɛɛ mú. ɔ̀ tɛ̀mèin sùkúù mú ɔ̀ bó zɔ́ kpáqá-nyɔ́ sɔ́ sè m̀nɛ́ òn-sɔ́ xwíníin, hwè kɛ́ ɔ̀ dú geɔɔ-nyu-nyò bɛ̀ ɔ̀ kò-kò bɛ̀ tɛ̀mèin kpàí, bɛ̀ ɔ̀ kɛ́ wa gbo kpá bɛ̀ wa kɛ́ bódó-kpàò jè dyí dyuò kè bɛ̀ wa kɛ́ báá-ɔ̀ kpa ɔ̀ bɛ̀ ɔ̀ bódó-kpàò mú zàà béin. Púɛɛ, Jó Wáćíintɔ́ mò ma mana venè cá kɛ́ Gèdè̀pòò poɛ ma nyɔ́ bɛ̀ kɔ́, sepóɔɔé ɔ̀ taba ma Gèdè̀pòò hwìqí, kɛ́ ɔ̀ dèè hwòdò kɔ́ kà bɛ̀ ɔ̀ jù kɛ́ m̀ dyi Gèdè̀pòò mɛ-ɔ̀ bɛ̀ò gbo gmò nòmò dyiin ní, ní, nyɔ̀n-dyù béin wa kpáná kɔ́ún dyéɛ m̀ ke.

Wuquò xwíníin: Mɛ-ɔ̀ ni cíɛ́n bɛ̀ nià bódó-kpàà kɔ́ɛ mò tɛ̀mèin-ɔ̀ bá kà ɔ̀ bɛ̀ ni cíɛ́n nyɛɛ kpɛɔɔ nyu niè bó wa m̀è bɛ̀ gboɛ kè dè wa cíɛɛ jè dyíɛ.

Kpé bé nyɔ̃n-dyù bédé mɛɛ-dɛ séín kɔ̃in nyɛ

► Ɖɛ-cɛ̃-nyò dò mɛ zà Jénésì 1:1 kè 1:26-28 bé nyɔ̃ tòò bɛ̀ò ké ɔ̃ gbo dùù tò.

Xwííín kɔ̃ jè Gèdèpòò nyuà nyɔ̃n-dyù bóqó-kpàà wuquí-kɔ̃-nyò múɛɛ mò, ɔ̃ mɛ ma ɖɛ séín bé wa ké ɔ̃ bàin (Wédé 148), ké ɔ̃ po nyɔ̃n-dyù mɛɛ-dɛ bɛ̀ò kɔ̃in bé wa ké ɖɛ bɛ̀ò wuquí-kɔ̃-nyò jũ. Sepóɛdɛ Gèdèpòò mɛ à kà ɔ̃ miòùn nià ke jèɛɛ, à bédé bé à ké nàin-nyò bɛ̀ jũ kà Gèdèpòò nià ke, bé à ké “ɖɛ séín wuquí kɔ̃” kà Gèdèpòò nià ke. Wédé-céè-nyòò dǎ, “Dyéɛ, m̀ mɛ (nyɔ̃n-dyù) ké m̀ dòn nɛ̀nɛ̀ kɔ̃ kpé zi wa kɔ̃. Ké m̀ bàin wa d̄íin-d̄íin kè dya-dè-dè kɔ̃in. M̀ nyu wa ɖɛ séín bɛ̀ bé ni sɔ̃ dǎà mɛɛ wuquí-kɔ̃-nyò mú. M̀ nyuɛ ké wa kɔ̃ ɖɛ séín kpé kɔ̃ún.” (Wédé 8:5-6).³⁵ Nyɔ̃n-dyù bédé nyuu-dɛ vènè nɔ̃ bóqó-kpàà kɔ̃. Wa se ni kà nimii bɛ̀ nià ke. Gèdèpòò nyuɛ ké nyɔ̃n-dyù kɔ̃ bóqó-kpàà kè mɛɛ-dɛ séín nià ɔ̃ kɔ̃ɛɛ kpé kɔ̃ún.

Gèdèpòò cɛɛ ma Áq̄ùn kè Íi gbo bé wa ké dúún zain, bé wa ké bóqó-kpàà kɔ̃ dyi dyíin. Ké ɔ̃ cɛɛ wa gbo ɖɛ bé wa ké bóqó-kpà gánàò wuquí kɔ̃. Waà xwédé-dù dein dúún bɛ̀ò mò nyɔ̃ kèá bóqó-kpàà wuquí kɔ̃ kè. Bóqó-kpàà wuquí-kɔ̃-kɔ̃ò xwííín mò bé wa ké ma bóqó-kpàà kɔ̃in té, bé wa kèɛ dà q̄iè bɛ̀ dyi kaà, bé wa ké bǎa-dɛ bɛ̀ nià dɛ bóqóò hwuɖuɛɛ da dyéɛ béin kè bé wa ké wa kũà mú nyùen béin kè bé wa ké nimii bɛ̀ po ɔ̃ kè bé wa ké fònò-hwòq̄ò bá ɖɛ-cɛ̃-cɛ̃ dyíɛɛ xwaún pòin.

Ɖɛ séín nòmò ma dyíin ti bé Gèdèpòò mɛ ma wa ke. Íd̄èin-bǎǎ-dɛ-gbǎò gbo-gmò-kũà (Jénésì 2:15) bé Gèdèpòò nyí ma kà nyɔ̃n-dyù keɛ mò ma mana-dɛ vènè cá bó wa bìi. Keɛ ti wa nyu ma nàmà̃n wɛɛ, púɛɛ, Gèdèpòò manaò z̄èin ma gboò-wùq̄ù mú, ké ɔ̃ poɛ ma wa kɔ̃, ké kũà f̄èin xwa bé Gèdèpòò nyí ma kà wa keɛ z̄èin ma gana-kũà mú (Jénésì 3:17-19). Bóqó-kpàà se dyi séd̄èin ɖɛ kà Gèdèpòò nyuɛ ma kà mɛɛ ke,³⁶ keɛ kà Gèdèpòò nyuà bóqó-kpàà mɛ keɛ t̄em̄èin ɔ̃ d̄íin-d̄íinò nyɔ̃n dyi ke kánáá p̄u.

Ti bé ní-tòò dǎ ma dyi z̄iɛɛ, Gèdèpòò cɛɛ ma kà bé à mɛ q̄i nimii bɛ̀ò ke (Jénésì 9:3). Gma bé Gèdèpòò tòin ma kà Móze múɛɛ dǎ nimii q̄íɛ bɛ̀ ni bó ké nyɔ̃n-dyù mɛ bó wa q̄iɛ, keɛ Dèè-wùq̄ù òièò mòùn cɛɛ à gbo kà bé q̄ii-dɛ séín nòmò dyíin bé nyɔ̃n-dyù kèɛ q̄iɛ (Máà 7:19, 1 Tímétè 4:4). Nimii bɛ̀ se kpé bɛ̀ bé nyɔ̃n-dyù bédéà keɛ dò bédé, ké nyɔ̃ dò se wa nyɔ̃n-dyù dyi pòen béin.

Kpé nyɔ̃n-dyù bédé bé wa ké bóqó-kpàà bǎa-dɛ bɛ̀ò gbo gmò ke

Nyɔ̃n-dyù bédé kpé bó mɛɛ-dɛ tòò séín kɔ̃in dyɛo, keɛ wa se kpé séín bédé. Gèdèpòò bédé nyɔ̃n-dyù kpé kɔ̃in.

Bóqó-kpàà kè ɖɛ séín niè kɔ̃ɛɛ mò Gèdèpòò kɔ̃ò-dɛ.

► Ɖɛ-cɛ̃-nyò bɛ̀ mɛ zà Wédé 24:1 kè Wédé 50:10-11 wuquún bé nyɔ̃ tòò bɛ̀ò ké wa gbo dùù tò.

³⁵ *Á Bǎsǎò-Bàbòò*

³⁶ *Wóqómà 8:18-23*

Bódó-kpàà mò Gèdèpòò kǎ-dè. Gèdèpòò me bódó-kpàà bé ɔ ké ɔ ðíín-ðíìnò nyoŋn dyí tèmèìn (Wédé 19:1), bé ɔ ké nyoŋn-dyùè mósó-dè bě wa nyíe béìn (Jénésì 1:29), kè bé dé ké dà nòmò dyíin jũ bé wa ké dé cǐ. Gèdèpòò hwòdòè gbo-po-dè mò bé à ké bódó-kpàà kè de bě nià dée múe múaŋn dyi kpáin. À se bédé bé à ké bódó-kpàà biè, sepóedé ɔ mò Gèdèpòò sǎò mee-dè (Wódómà 1:25). Mɔɔ à se bédé bé à ké bódó-kpàà dyíin nyìnìn.

Nyo díe bě zà bǎa-dè bě dé bódóò hwuqu, ké wa hwo bódóò mú, ké wa nyìnìn dyíin fɔɔ, hwè ké wa tàà dyi. Ti díe bě ní, nyoŋn bě dyi ké wa qaba cu séin bě nià dé xwáqá-kpòò múe, ké ɔ nyue ké níò wòò cáná nòmò dyíin séin nià dé toqo běò gboiee dé dyi nyènèè. Ké ti díe bě ní, nyo díe bě qábá nimii vènè-vènè bě nià dé xwáqá-kpòò běò múe, ké wa nyu wa suaqè mú, ké ɔ nyue ké nimii běò gǎ kpá dé xwáqá-kpòò mú. Nyo díe bě wáqá sǐo ǎ bó zii-ni běò kǎ, ké ɔ nyue ké ní bèò nyìnìn dyíin, ké nyo qò se wa de qò mú nyùèn béìn.

Gèdèpòò me bódó-kpàà bé ɔ ké mú zain. ɔ mò de gbà cá bé de béìn bódóò dyíin nyìnìn nyee, nyo qò kée mú nyùìn nye. ɔ se Gèdèpòò hwòdòì de fɔɔ bé à kée náa nyu ke.

Gèdèpòò nyu bódóò bé xwédé-dù deìn dúún kúqúú bě kée kpáná kǎún dyé bó zǎ táázìin bě xwííin. À me nòmòìn à bódó běò xwa tee, bé wa ké kpáná mú ni bó xwédé-dùò nyo mu bó dyí kòun wée bìì. Nyo bé wàqà-wàqà-kpàà po jè de hwòdòŋn jèee, ɔ gbòò ɔ bódóò múe, ɔ se nyo bě ni bó ɔ deiee mú dèbè, hwè ké ɔ se xwédé-dù mu bó dyí kòun wée de dá.

ɔ mu m̀ muàŋn pòun bé m̀ kée hwíqǐ pòin kà zǎ kpáqá-nyo kéá zìin, nyo qò mu ni dyú běò gbo dyíqǐin nyèè? Gbàò, ɔ se m̀ múaŋn poé mu. Kee nyo díe bě ni waà dyú bě bũ ǎ dyíqíeñ dyíin dé de bé dyú běò ké cǐ dé dyúa kee mú-gbòò-gbòò mú. ɔ jũ ké m̀un se dyú bédéín, nií, m̀ me kǎ dé nyo tòò bě niin dyú bě bé wa muà pá bě nià ke dúí sèin dé dyúa kee jè gbo.

Nyo díe bě màin pá bé wa miòun kǎ kee jè mú, kee wa se bódó-pà jè gbo kǎ. Kédéi-deín-nà-nyò bě me mò dyí-tèmèìn-dè dé bódó jè gbo-kǎ-kǎ mú. Sepóedé à dyuòè kà bé bódóò mò Gèdèpòò kǎ-dè ke ɔ kè kà bé à kǎ dé nyo bě cǐà bódóò kǎe kè xwédé-dù mu bó à deín dyí kòun wée jè gboe.

Ti díe bě ní nyo díe bě cǎe dée wa miòun mú, ké wa dá, "Mǎ mò nyo se pá nià ke kǎ. ɔ jèee, m̀ béìn bó sǐo ǎ wáqáa," mɔɔ wa dá, "M̀ béìn cu séin ni pá nià ke kǎee qabaa, de cu ménéé běò kǎ deké."

► De-cǎ-nyò qò me zà Dìtòwáqánámè 22:6 wuquún bé nyo tòò běò ké ɔ gbo quũ tò.

Bódó-kpàà de bé wa céèin kà Dìtòwáqánámè-cèè-dèò kee, nyo bě ni déee kpa ma naà bě bé wa jìqǐ téde kǎee bó waà téde běò kǎ kpɔɔ pũ. ɔ jũ ké wa dyi ma ná de nià ke dyúa kpa tee ní, nií, ti qò mu dyíin ké naà běò mu ma dé bódóò kǎ dyi hwèìn. ɔ jèee, Gèdèpòò cǎe ma wa gbo bé wa ké naà-dè ǎ dyi táà, kebì wa me zà ɔ gǎ mɔɔ dyú xwíqǐi ke, bé naàò xwédé ní kǎ dà dyi kpá. Gma bě ni bódó-kpàà dà kò-kò bě bó zǎ ǎ kee bédé kòe ǎ, kee vósi nià ke niè à gbo cǎiñ kà bé à me vǎ bé à ké bǎa-dè bě ni dé à bódóò kǎee jè mú màin nye.

À me b̀ain Gèdèp̀ò se p̀òdè dé ɔ me de séin ké wa ǹm̀m̀ dyiin

Ti bé Gèdèp̀ò nyuà báá-dè b̀è k̀e, ɔ se ma v̀á-mi b̀è k̀e báá-dè b̀è bédé boe d̀òn nyu, k̀e ɔ nyu ma cu-b̀uè b̀è k̀e de ǹm̀m̀ k̀oin kúdíú b̀è dekè. ɔ xwíin m̀ Gèdèp̀ò se k̀ùà bé à nyùn kà bóq̀ò múe jè gbo k̀ d̀òn p̀, k̀e ɔ k̀ bóq̀ò dyiin ǹm̀m̀ jè gbo dekè (d̀úú 12:27). Gèdèp̀ò nyu ɔ s̀ò mè-dè b̀è ké wa ǹm̀m̀ k̀oin, ní, bé nyũn-dyù ké c̀-ín ǹm̀m̀ dyiin bédé jè.

Gèdèp̀ò nyu ké toq̀o b̀è k̀e gb̀un-fúdíú b̀è k̀e ní b̀è k̀e bo-kpà b̀è ɔ k̀e xwáq̀a-kp̀ò b̀è séin ǹm̀m̀ k̀oin, ké wa ǹm̀m̀ dya gm̀ò k̀i. Ti díe b̀è ní nyo díe b̀è nyini bó pá q̀ò mú, k̀e wa se dyuò kà de b̀è ní bóe ǹm̀m̀ dyiin ny, se p̀òdè dé ɔ jè se de kpa dé wa gbo.

► Poin de nià ke jè hwidii, ɔ jũ ké m̀ dyí má hwòin-dè-me-nyò jũin. Ðè m̀, m̀ dú ti pàq̀a dyí ké m̀ me de ǹm̀m̀ dyiin q̀ò, ké m̀ t̀a ǹm̀m̀ dyiin, ké m̀ zàà dée ké m̀ nyie m̀ b̀ato q̀ò. Ké wé q̀òè baq̀aa, m̀ mu ni b̀atoò gboi téén, ké m̀ dyèin mè-dè bé m̀ nyià ɔ k̀e bó bíq̀ii dyi, ké nyũn b̀è niè k̀oin síe ́ n. ɔ dyi ná ǹin, ɔ mu ni hwòq̀o dé qei pounn?

Ðé gbè ́ è díe b̀è múe, nyo b̀è kpa waà sío ́ b̀è dyi wáq̀ain p̀. Wa ǹm̀m̀ waà taà b̀è múin, k̀e wa wáq̀a sío ́ séinò dè séin wa móo wáq̀aa dyie. Ké hwòq̀o-gboi-hwiè b̀è ní dé waà gbè ́ è b̀è múe m̀ sío ́ saá-saá.

► Ðé nyo b̀è ní náa bédé bé wa ké múin ẁ ké?

À me k̀ dè bé à k̀ nyo tòò b̀ c̀e jè gbo, bó wa jè ɔ k̀ bó à m̀ùn jè dekè.

► Ðé cóci q̀ò béin nyu bé nyo b̀è ní bó wa qei kpe ké gbo z̀ain nyé?

Ðe à me nyùn nimii b̀é mú ke

Nimii k̀o ké nyũn-dyù k̀o. Gèdèp̀ò se wa nyu kà ɔ m̀ùn nià ke. Wa se díin-d̀in-z̀ù q̀ò bédé (Ìk̀íq̀íásì 3:21) ké wa se kpé b̀ bé nyũn-dyù bédéà k̀e q̀ò bédé.

Gèdèp̀ò c̀e à gbo kà bé nimii b̀è m̀ à qii-dè ke. ɔ xwíin m̀ ɔ nyi à kpé bé à ké nimii b̀è nià dé xwáq̀a xwíq̀ie q̀ábá, bé à ké wa q̀ k̀e bé à ké nyúà-dè b̀è po, bé wa ké à qii-dè jũ.

Ti pàq̀a xwíin ny, nyo díe b̀è po nimii b̀è bé wa ké wa péin nyùn, ké nyo díe b̀è po wa bé nimii b̀è ké wa bí k̀ùà nyu.

► Gèdèp̀ò k̀ dé de nyũn b̀è nyu nimii b̀è b̀ ́ e jè gbo p̀e?

► Ðe-c̀-nyò q̀ò me zà Nó 12:10 wuq̀ún bé nyo tòò b̀è ké ɔ gbo q̀ù tò.

Vósiè niè à gbo c̀in kà bé nyo taba Gèdèp̀ò hwidii k̀ dé ɔ nyúà-dè b̀è jè gbo, k̀e kpe bé hwòq̀o-k̀oin-nyiniin-nyò bédé m̀ kàná-dè nyu-nyu káná p̀ ke.

Nyo bé ɔ po nyúà-dè k̀e bédé bé ɔ ké ɔ qii-dè k̀e ní ɔ k̀e p̀-ín bédé. Nyo bé ɔ se dé ɔ nyúà-dè b̀è móo-dè b̀è jè gbo k̀e se nyo séq̀in dyi q̀ò.

ɔ me ni m hwidji ka be Gedepepo mo nyo ko nimii sein beo ke (Wede 50:10-11). Gedepepo mo nyo so dyi ka wa nyua ne ke, ke o me na wa. o nyu wa, ke wa sein bede ko n do-do. Gedepepo beino ma nimii gbey-gbey be wa bein ku nyue ke ke o nyo be nomo dyiin bo qii biie qoun me pu, ke o see naa nyu. o me nimii taaziin, taaziin ko-ko be, ke o se bo sein, ke o me bidii-dyi-na-de ke wa-de be o ke de die be be dyede se dyee bein nyee dekè. Gedepepo temèin nyon dyi ka o mo de-me-nyo jeeo ke dyiin de nimii-du ko-ko sein beo me-me mu.

Nimii die be ni bo ke wa de wa ko-nyo be dya, ke de be wa ko-nyo beo nyu wa biie de wa hwodo dyi. Wa debè be nyon-dyu ke wa da, ke wa ce ka wa ke nyo go ju nyue. Wa fonò-hwodo, ke wa bein ke be wa ke de pada ce. A dyee ka be Gedepepo me wa be wa ke nyon-dyu gbo kra ke. Gedepepo nyue ke nimii beo dyè nyon-dyu kpein mo. (Jenesi 9:2).

Gedepepo me nimii be, ke o nyi wa fonò-hwodo be wa ke nyon-dyu go ju. Nyo mo nyo mu wa gba-ka kpon we se xwiniin ko je Gedepepo me wa ke de da. Bo koin deee, nyo ko hwodo dein nimii be bu in-pua-pua muin nyee mo hwodo-koin-nyiniin-nyo.

Baboo du badaa-dyi-gmo-nyo dyi ke o den de pada me. Debe mo ma badaa-dyi-gmo-nyo, hwe ke o mo ma ka Eezuduè-bodo ka ke. De Wede 23 muue, Debe pon Gedepepo badaa-dyi-gmo-nyo dyi. Debe de ma hwodo ko ka be Gedepepo gmo o nyo beo dyi ka badaa-dyi-gmo-nyo gmo o badaa dyie. De Deè-wudu de mo muue, Pide pon pasodo beo badaa-dyi-gmo-nyo dyi (1 Pide 5:2, o ke vosi to be de). o ju ke Gedepepo se mo be nyo be keo ma wa nyua-de be gbo gmo ni, ni, o se ma nyo be na ke badaa-dyi-gmo-nyo dyi poe n mu.

Dyian de badaa-dyi-gmo-gmo muue, Debe ce ma ka o ke nyon-dyu je gbo ko nyue. Ka dyuado, ka a dyi bode be Gedepepo nya a ke ke nimii be ne ke gbo gmo ni, ni, o mu a gbo kraun be a ke ce ka a ke nyon-dyu be gbo gmo nyu dekè.

Dyede mo hwue-dyede ke de-kpa-kpa

Hwue-dyede mo dyede be o hwo dyi mo de dyede ko-ko sein be Gedepepo nyua ke hwè ke, o sein de be ni mo bode-kpa nomo dyiin se ni ke. o mo dyede be nyon-dyuè dyede gbo dyi mo ke.

Nyo baun-baun be be wa ci de xwi gboee, o ju ke wa dyi de be ba-de kudu ke cu be ne mu ni, ni, o de wa hwodi mo.

De di-ba-hwodo die be muue, o kamà mu be m ke cu mo ba-de be dyè, sepede wa samain simete mo ko-ta hwo beo da pada dyi. Nyo be be wa ce nimii be ke nyon-dyu jeee ni voun be wa kee nyu be di-ba-hwodo bea ke pa be nyu be wa ke de pi be ke ba-de to be ba. Nyo be be wa ni be do-do sein muue me to pa do be go manà ke cu be ke ba-de to be de ba. Wa me de pa be ni naa dyi be nyon be ke de mu, be wa ke wa moon muaun dyi kraun ke be dyu be ke de pee nyuin. Gbo-xwiniin-nyo be bein da do dyi mo de wa taò mu be wa ke de pi be ke cu be ba dekè.

Μεε-δε̃ νι̃ ϸι̃ε̃ν̃ β̃ε̃ νι̃α̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃α̃ κ̃ω̃εε̃ β̃ε̃δ̃ε̃ κ̃ο̃ε̃ ν̃

Θέ̃ ϸε̃ε̃-δε̃ε̃ gbo-dè-dè̃ μ̃ίεε̃, à̃ ϸε̃ δε̃ μ̃ò̃ μεε-δε̃ νι̃ ϸι̃ε̃ν̃ β̃ε̃ νι̃α̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃α̃ κ̃ω̃εε̃ xwíííñ nyεε̃ ñ̃ gbo.

► Θέ̃ κ̃ω̃ jè̃ Κέ̃δ̃ε̃ι̃-δε̃ί̃ν̃-ν̃α̃-nyò̃ β̃ε̃ò̃ με̃ κ̃ω̃α̃ δε̃ μεε-δε̃ νι̃ ϸι̃ε̃ν̃ β̃ε̃ νι̃α̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃α̃ κ̃ω̃εε̃ jè̃ gbõ κέ̃?

Nyõ δε̃ί̃ε̃ β̃ε̃ poèñ hwìd̃í̃ĩ kà̃ à̃ β̃é̃ĩñ nyεε̃ β̃é̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃α̃ κέ̃ sẽ β̃ί̃δ̃ί̃ĩ sò̃ f̃oõ, ɔ̃ jũ̃ κέ̃ à̃ dyĩ δε̃ β̃é̃ β̃é̃ĩñ nyεε̃ β̃é̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃α̃ κέ̃ dyí̃ĩñ nyì̃ñĩñ nyεε̃ nyu-nyũ dyĩ tá̃ã ní̃ε̃. Keẽ gmò̃ ñō̃, à̃ μ̃ò̃ã nyõũ̃ñ-dyù̃ β̃ε̃εε̃, à̃ β̃é̃ĩñ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃α̃ dyí̃ gmò̃ò̃ β̃ó̃ tĩ tò̃m̃ò̃ũ̃ñ-tò̃m̃ò̃ũ̃ñ xwíííñ p̃ũ̃, keε̃ à̃ sẽ κρ̃é̃ d̃ò̃ β̃ε̃δ̃ε̃ β̃é̃ à̃ κέ̃ε̃ nyũ β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ sẽ β̃ί̃δ̃ί̃ĩ sò̃ kẽ. Κέ̃δ̃ε̃ι̃-δε̃ί̃ν̃-ν̃α̃-nyò̃ β̃ε̃ dyuò̃è̃ kà̃ β̃é̃ à̃ sẽ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃ νι̃ã kẽ dyí̃ κρ̃ō̃ β̃é̃ĩñ β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ sẽ wá̃d̃á̃ kẽ. Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ mũ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃ νι̃ã kẽ jè̃ dyĩ z̃ĩĩñ β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ε̃ d̃jẽ d̃ò̃ nyũ δε̃ (Wè̃d̃ε̃β̃ε̃d̃ε̃s̃ĩò̃ 21:1). ɔ̃ jè̃εε̃, à̃ dyuò̃è̃ dyí̃ cá̃ kà̃ β̃é̃ à̃ sẽ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃ã dyí̃ κρ̃ō̃ β̃é̃ĩñ β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ sẽ wá̃d̃á̃ kẽ.

Nyõ δε̃ί̃ε̃ β̃ε̃ poèñ hwìd̃í̃ĩ kà̃ β̃é̃ nyõũ̃ñ-dyù̃ sẽ δε̃ kpã β̃é̃ wã κέ̃ δε̃ tò̃ò̃ sé̃ĩñ β̃é̃ Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ με̃ã keε̃ dyí̃ zĩε̃. ɔ̃ jè̃εε̃, wã d̃á̃ à̃ με̃ dyé̃ nimiĩ β̃ε̃ò̃ κρ̃é̃ĩñ, sep̃ó̃ε̃d̃é̃ wã κρ̃é̃ κέ̃ à̃ ñĩĩñ κρ̃é̃ β̃é̃ĩñ w̃ō̃ jè̃. Κέ̃δ̃ε̃ι̃-δε̃ί̃ν̃-ν̃α̃-nyò̃ β̃ε̃ dyuò̃è̃ dyí̃ kà̃ β̃é̃ Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ nyí̃ nyõũ̃ñ-dyù̃ κρ̃é̃ β̃é̃ wã κέ̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃ã g̃ãñá̃ã wũd̃uí̃ κ̃ō̃ kẽ. À̃ dyuò̃è̃ kà̃ β̃é̃ nyõũ̃ñ-dyù̃ β̃ε̃ kò̃ κέ̃ nimiĩ β̃ε̃ kò̃ kẽ, sep̃ó̃ε̃d̃é̃ Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ με̃ à̃ ñò̃m̃ò̃ dyí̃ĩñ cá̃ kà̃ ɔ̃ ñĩò̃ñ ñĩã kẽ, κέ̃ à̃ β̃ε̃δ̃ε̃ sè̃-ná̃-sè̃è̃ z̃ù̃. ɔ̃ jè̃εε̃, nimiĩ β̃ε̃ε̃ κρ̃é̃ κέ̃ nyõũ̃ñ-dyù̃è̃ κρ̃é̃ sẽ w̃ō̃ β̃é̃ĩñ.

Κέ̃δ̃ε̃ι̃-δε̃ί̃ν̃-ν̃α̃-nyò̃ β̃ε̃ò̃ κ̃ō̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃α̃ã jè̃ gbõ, sep̃ó̃ε̃d̃é̃ (1) ɔ̃ μ̃ò̃ Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ κ̃ō̃ò̃-δε̃, (2) nyõũ̃ñ-dyù̃ β̃ε̃ β̃ε̃δ̃ε̃ κρ̃é̃ β̃é̃ Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ nyí̃ wã kẽ, β̃é̃ wã κέ̃ β̃ο̃δ̃ο̃-κρ̃ãã gbõ gmò̃, ɔ̃ κέ̃ (3) à̃ κ̃ō̃ δε̃ xwé̃d̃é̃-dù̃ mũ β̃ó̃ à̃ δε̃ĩñ dyí̃ k̃õñ w̃εε̃ jè̃ gbõ.

► Θέ̃ nyõ β̃é̃ ñĩ d̃é̃ ñ̃ β̃ί̃δ̃ί̃ĩ m̃oõ d̃é̃ ñĩ gbẽ ẽ̃ò̃ μ̃ίεε̃ nyũ xwaĩ, β̃é̃ ɔ̃ t̃ε̃m̃è̃ĩñ nyõũ̃ñ dyí̃ kà̃ β̃é̃ nyõũ̃ñ β̃é̃ sẽ Gè̃d̃ε̃p̃ò̃ò̃ μεε-δε̃ β̃ε̃ò̃ jè̃ μ̃í̃ĩñ w̃ō̃ kà̃ Κέ̃δ̃ε̃ι̃-δε̃ί̃ν̃-ν̃α̃-nyò̃ β̃ε̃ nyũã keε̃ κέ̃?

► Θε̃-ϸε̃-nyò̃ β̃ε̃ò̃ d̃ó̃ó̃-dè̃-dè̃: Nyεε̃ β̃é̃ nyõ d̃ò̃ κέ̃ dyé̃d̃é̃ m̃ó̃ĩñ, β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ δε̃ ɔ̃ dyé̃ ɔ̃ jũ̃ κέ̃ ɔ̃ dyĩ d̃é̃ ɔ̃ có̃cĩ-gbò̃ò̃ μ̃ú̃ sò̃ũ̃ñ ñĩĩñ nyεε̃ με̃ dè̃. Θέ̃ β̃é̃ ɔ̃ dyé̃ β̃ó̃ có̃cĩ-gbò̃ò̃ dyú̃ã κέ̃? ɔ̃ dyé̃ β̃ó̃ s̃ĩõ ẽ̃ β̃é̃ β̃ί̃δ̃ί̃ĩĩ? M̃oõ β̃ó̃ ñĩ p̃ũ̃ kà̃ nyõ d̃ò̃ ñò̃m̃ò̃ĩñ kà̃ β̃ó̃ dyĩε̃ε̃? Nyé̃ κ̃ō̃ β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ β̃ó̃ dyĩ ñò̃m̃ò̃ĩñ nyé̃? Dè̃ δε̃ β̃é̃ có̃cĩò̃ nyõ β̃é̃ β̃é̃ĩñ nyεε̃ β̃é̃ d̃à̃ò̃ κέ̃ gbõ z̃ĩà̃ĩñ nyεε̃ με̃. Xwíííñò̃ nyé̃ κ̃ō̃ jè̃ wã κ̃ō̃ã β̃ó̃ d̃à̃ò̃ jè̃ gbõ κέ̃? Xwẽ ẽ̃ wã d̃à̃ò̃ jè̃ gbõ-κ̃ō̃-κ̃ō̃ò̃ β̃é̃ĩñ nyõ tò̃ò̃ β̃é̃ κρ̃é̃ĩ poẽ κέ̃? Θε̃-ϸε̃-nyò̃ β̃ε̃ò̃ β̃é̃ĩñ kà̃ ná̃ hwìd̃í̃ĩ poèñ bá̃ kà̃ wãã gb̃õ β̃ε̃ò̃ d̃eĩ nyũ ñè̃ keε̃ jè̃ dyí̃ d̃ekè̃.

Nyõ β̃é̃ ñĩ kpõõ μ̃ίεε̃ d̃ó̃ó̃-dè̃-dè̃

Jũ̃ dyĩ-diè̃-dè̃ β̃é̃ε̃ g̃ō̃ ẽ̃.

► Kpẽdẽ β̃ε̃ò̃ nyé̃ ñ̃ β̃ε̃δ̃ε̃ β̃é̃ ñ̃ κέ̃ gbõ z̃ĩà̃ĩñ nyé̃?

► Θέ̃ μ̃ò̃ gbõ-z̃ĩà̃ĩñ-z̃ĩà̃ĩñ d̃ò̃ ñĩ có̃cĩò̃ β̃é̃ĩñ nyεε̃ β̃é̃ ɔ̃ κέ̃ dyí̃-t̃ε̃m̃è̃ĩñ-dè̃ κέ̃ t̃ε̃m̃è̃ĩñ-dè̃ jũ̃ β̃ó̃ nyõ β̃é̃ ñĩã d̃é̃ gbẽ ẽ̃ò̃ μ̃ίεε̃ ñĩ κέ̃?

► Κέ̃ d̃é̃ ñĩĩñ gbẽ ẽ̃ò̃ μ̃ίεε̃, d̃é̃ β̃é̃ β̃é̃ĩñ nyεε̃ β̃é̃ gbẽ ẽ̃ò̃ κέ̃ dyí̃ĩñ ñò̃m̃ò̃ ɔ̃ jũ̃ κέ̃ nyõ β̃é̃ ñĩ d̃é̃εε̃ dyĩ s̃ō̃ dyí̃ põĩñ ní̃ε̃?

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nià dé dycún wě,

À po m̀ zùo bé m̀ ké bódó-kpà nòmò dyiin nià ke me, bé m̀ ké ɔ kè ɔ bǎa-dè bǎ̀ à nyíεε jè. À po m̀ zùo bé m̀ ké bódó-kpàò me, bé m̀ kée à nyí, bé à kée wuquí kǒ keε jè.

Kpá à gbo bé à ké cǐ, bé à ké m̀ zùo po bó bódó-kpà dǐin-dǐin nià ke me jè

Kpá à gbo bé à séin ké sǒ dyí pòin, bé à ké bódó-kpàò bǎa-dè bǎ̀ kè ɔ dyiin-nòmò-nòmòò gbo gmò.

Kǎà ɔ me ni

Cǎé-dè 8 Taún-kǔà

(1) Cée wuqu-kpò gbèi-gbèi, bé m̀ ké ni kpeɖe bǎ̀ m̀ mó gbo zǐàin dyi, sepóedé m̀ cǎ jǎà-dè bǎ̀ nià nǒ cǎé-dè nià ke múεε me dè.

(2) Dè xwai-nyu-dè bǎ̀ se dyí sédèin, bé ni bídí-nyò bǎ̀ nyu xwaiεε me bó cée-dè-mi dyúádò kǒ. ɔ ɖǎ ná niin, mu dyúa, bé ɔ jǔ ké m̀ dyíó kpeɖe bǎ̀ nià ke jè nyɔ ɖò gbo kǎin zain mó ní, m̀ ké xwíniin kǒ jè wa seà dyiin nòmò keε me dè. Ɖε bǎ̀ m̀ muà céèin nyεε, vósi bǎ̀ me nyu wa zàse mɔɔ wa me sò dé Bábòò mú.

Kee wíqí mò zùù gbà bó nyo báún-báún bìi.

Bã-nyò běè náún-po-po kè wa hwìè-xwííín-po-po

► Éé mò bé nyo qò ké bã kee xwííín nyé?

À bèin nyo qò bã-nyò qáin bó xwííín kò-kò bě jè.

Ɔ jũ ké ì dyi wíqí bédé bé ì ké ɔ séin ì móεe dō, bé Ɔ ké kō zi ní, nìí, ì bã mìo ké ì zi nyo séin ì bóqó-kpàà kōεε fáún-fáún dyí. Wé séin xwííín nyεε, nyo báún-báún nyo kũà bó waà wé dyúádòè qii-qè jè, ké Ɔ jũ ké ɔ dya qò dya kpá, ké wa se kũà nyεε bèin bó wé qòè baqa ní, nìí, wa pē mó.

Ɔ jũ ké nyo qò dya wíqí pàqā bédé ké Ɔ dya nyoün séin dyí zi dé Ɔ mìòùn nìin bíqí-bòqòè kō ní, nìí, wa qáin Ɔ bã-nyò. Cí-cí bé Ɔ nyεε tèmèin nyoün dyí kà Ɔ mò wíqí-peqε-nyò mìo ké Ɔ zi nyo báún-báún dyíε. Nyo bě dè Ɔ dya, sepóεqé Ɔ mò nyo vènè, ké Ɔ nyéné mu ní mìo. Ɔ kpáin Ɔ kōè-qè bě kpaà wíqí pàqā bě bé nyo báún-báún seà qò dō bèin nyεε múàün dyi kánáá pū. Ɔ dyuò kpé-bédé-nyò vènè-vènè bě dyí. Ké nyo bě dyé ti bé wa ké Ɔ bìi kũà nyo bó Ɔ wíqíò jè.

Bábòò po bã-nyò bě náún jéé, ké Ɔ zàin wa hwìè da

Náún-po-wùdù vènè qò bé Jízè nyí wa kee mò kà Ɔ mu mú kàmàün zìin bé bã-nyò ké dyóún mu ke (Máfìò 19:24).

Àpósò Póò cē ɔ gbà bě ì bã-bã qéin nyεε qíé bě jè, ké à wōó múin.

► Ǝε-cē-nyò qò me zà 1 Tímétè 6:17-19 bé nyo tòò běè ké Ɔ gbo qùù tò.

Póò po bã-nyò běè náún bé wa ní kōò qà hwìqii pòin kà bé wa kpé búá dyí ké Ɔ zi nyo tòò bě dyí ke. Bã-nyò bě bé wa búáin kà bó wa mìòùn dyíεε, wa ì nàdì mú. Jìin po cóci-nyò běè náún bé wa mòùn ní kō qà ɔ-xwa-bí-bí dyúádòè nyo, Ɔ mò, bé wa ké se nyo qò dya dè, sepóεqé nyoò bã mō Ɔ bédé kpé dé bóqó-kpàà nyo běè hwìè jèε (Jíin 2:1-4).

Bã-nyòò me bóo hwìqii pòen kà bé Ɔ wíqíò bédé Ɔ dyí gmòò ke, kee Ɔ me dè Gèdèpòò hwòqō kō. Ɔ kàmà mú mìo bé bã-nyò qò kée hwìqii pòin kà bé Gèdèpòò ì ɔ bē Ɔ móεe Ɔ nyíéñ nyε, sepóεqé Ɔ bédé wíqí pàqā, ké Ɔ dè qò dya jè. Mú-dō -dō bèin nyεε bé nyoün bě kée hwìqii pòin kà bé bãa-qè bě bé wa bédéà kee Gèdèpòò mò nyo seε wa nyí ke (Dìtòwáqánámè 8:6-18).

Bã-nyò bě me nyí nyoün ɔ hwòqō-wáqáá-kà, ké wa me nyεε mìo.

Xwííín bě kō jè nyo bě bé wa bãà dé bóqó-kpàà múε seà póε muεε mò, wa cí kà wa hwòqō nyεε móo ke, ké nyo tòò bě mòùn ì gā dyééñ, kà Jìin 5:5 nyuà cēε ke. Ɔ muó dyíin nòmòùn bó wa bìi Ɔ jũ ké wa dyíó má nyoün ɔ nyí hwòqō-wáqáá-kà ní. Wíqí se múà dō bèin, kee Ɔ cē hwòqō dé qei-kpá-kpá kō. Ɔ mò ɔ gbà bé nyo qò ké nyo tòò bēè gā-dyé-dyé qùù dyi zàin, sepóεqé Ɔ mòùn ì bã-fèε cīéñ jèε.

Gèdèpòò cēin ɔ hwòqō qā gbo po bá dyí-séqéin-qè wō po jè dyí bó nyoün-dyù bìεε kpáá-qè-cē-nyò Emó mú (Ɔ hwòin kà gā-dyé-nyò bēè kè nyo bē bé wa kpō kànàä-kà kee wìi kō bédé-

bédé). Bounboò cɛɛ, ké ɔ dá: “Kɛɛ jǎà-dɛ wǒ-po-po me mu dyúá kánáá pū kà ní vènè dò zìà kɛ. Ké dyí-sédɛ̀in-sédɛ̀in me nì kà ní-dyù bé ɔ ní ma kɛɛ nìà kɛ” (5:24). Gèdèpòò dá ɔ mu zaa-wǒ-po-po bó nyo bɛ̀ mǎà kpáná se dyí sédɛ̀in nyɛɛ gǎ-dyé-nyò bɛ̀ kǒún po-nyò kɛɛ kǒ dyàùn (Emó 6:1; 3-6; 8:4-7, 11-12).

Kédɛ̀i-dɛ̀in-nà-nyò séin me zà waà nyíí-dɛ̀ bɛ̀ò hwòdɔ gbo bé wa kée tò, bé ɔ ké gǎ-dyé-nyò bɛ̀ò kè nyo bɛ̀ bé wa kpǒ kànàà-kà kɛɛ gbo kpá. Wa me pɛ̀è bàdàin-bùè bé wa ké waà cócìò gbo kpá, ké wa me tò nyíí-dɛ̀ bé wa ké bǒ̃ -nòmò-dyíin-kpa-nyò bɛ̀ gbo kpá, bé wa ké múà-bǒ̃ò dyi bèin. Jǒó Wésèdè dá dɛ̀ nyue bé cócì bɛ̀ nì zǒ̃ ò dɛ̀ ɔ nìin tiín nyɛɛ se ma dyi ku miò bé wa ké nyo bɛ̀ nì bódo-kpàà gboie gbo kpáa bédé xwííin tǎ:

1. Wa se ma tɛ̀mèin-dɛ̀ nòmò dyíin bédé,
2. Wa ní nyu ma jǎà, ɔ kè,
3. Wa se ma nyíí-dɛ̀ hwòdɔ gbo zàà bèin bé wa kée tò.

Wídí mú-dɛ̀bè-dɛ̀bè

► Dɛ̀-ɛ̀-nyò dò me zà 1 Tímètè 6:8-10 wuquún bé nyo tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo dǔù tò.

Náún-po-po bá wídí jè dyíɛ se bǎ-nyò bɛ̀ò dòn gbo mu. Gǎ-dyé-nyò pàdǎ poèn hwìdǐ kà bé wa se múà dò bédéé bèin fɔ̀ sepóedé wa dyé gǎ jèɛ. Báboò cɛɛ à gbo kà bé wídí mú-dɛ̀bè-dɛ̀bè nyue ké nàmàün kúduú pa nyo gbo kɛ. Náún-po-wùdù nìà bóɛ dyi nyo séin gbo.

Nyo bé ɔ dɛ̀bè wídí múɛ hwòdɔ se dyi dèè bèin dɛ̀ wídí jè mú. Nyo bé ɔ dɛ̀bè wídí múɛ hwòdɔ se dyi dèè bèin, kebì ɔ me bédé pàdǎ kɛ (Ìkídísiási 5:10). Báboò cɛɛ à nìin gbo kà bé wídí mú dɛ̀bè jè me bó à hwòdɔ kpǒ̃, ké à hwòdɔ me dè dyi bó dɛ̀ bɛ̀ à bédéɛ jè kɛ (Híibúduú 13:5).

Nyo bé bé bǎ jè dè hwòdɔün wɛ̀ɛ bédé bé ɔ ké mú-dǒ̃ -dǒ̃ pàdǎ mú mùin hwè bé ɔ ké nyo ɔ mǎà jǔɛ dyíɛ jǔ. Ti ɔ nìà mú-dǒ̃ -dǒ̃ bɛ̀a mú mùè ñ nyɛɛ, ti díé bɛ̀ ní, ɔ táà ɔ jǎà-po-dèò dyi, ké ɔ poe dɛ̀ kúduú bɛ̀ mò nyo-sǎ-dɛ̀ bɛ̀ɛ bɛ̀ ñ, púíin, dɛ̀ kɛ́ kà ɔ múà dyà kɛɛ dyà ɔ wìi kúduú hwòdɔ bǔ̃ cá.

Ti díé bɛ̀ ní cócì-nàin-nyò bɛ̀ò cɛɛ wa kídíí-sí-nyò bɛ̀ò díé bɛ̀ gbo kà bé wa bèin nyue bé wa ké bǎ kɛ. Wa cɛɛ kà bé nyo bédé hwìdǐ-tabá-tabá kɛɛ mu bǎùn miò kɛ. Nyo pàdǎ bɛ̀ bé wa nì bódo bɛ̀ kǒ kǒ gǎ nì miò kɛɛ, wa sí nyo bɛ̀ nìà kɛ kídíí, sepóedé dɛ̀ kàmà mú miò bó wa bìi. Nàin-nyò bɛ̀ nìà kɛ wáqá Gèdèpòò-wùdù bá wídí jè dyíɛ kánáá pū, ké wa se fɛ̀in bé wa kée dyí-tɛ̀mèin-dɛ̀ bɛ̀ bá bǎ jè dyíɛ da zà, kà bódo-kpàà nyo bɛ̀ò nyuà kɛ.

Báboò dá Gèdèpòò biè-biè nyue ké nyoün bǎ miò jǎà, ɔ jǔ ké wa hwòdɔ dyi dyi dè bó dɛ̀ wa bédé kɛ jè ní. Nyo mò nyo mó bé ɔ kèà Gèdèpòò-wùdù dɛ̀in gbìdǐ, bé ɔ kèà ɔ bǎin nyɛɛ kè bódo-kpàà nìin bǎ-nyò bɛ̀ò mu gǎ dyúáqòò dyèin. Cócì bɛ̀ bé wa dǎin nyoün bɛ̀ bǎ-bǎ nyénéin nyɛɛ jidí nyo bɛ̀ séèà Kédɛ̀i hwìdǐ tabá kɛɛ ní miò, sepóedé wa séè wa miòùn dyí kpǒ̃ bèin kɛ. Kɛɛ wɛ̀ɛ kɛɛ, nyo bɛ̀ bé wa dèà nyénéin-dǎin-dɛ̀ bé wa seà dyéɛ muɛ hwòdɔ kǒɛɛ, wa dyí dɛ̀ cócì bɛ̀è mú miò. Nyo bɛ̀ bé bǒ̃ nòmò dyíinò bǎin nyɛɛ mò Gèdèpòò-wùdù-wáqá-nyò bɛ̀ bé wa kpǒ̃à nyo bɛ̀ po wa jè jǎà kɛɛ nyíí-dɛ̀ bé xwaún wɛ̀ɛ dòn.

► Ɖε-ε̃-nyò dò me zà Fèdópɔ̀ 4:10-13 wuɖuún bé nyo tòò bɛ̀ò ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Póò po ma Gèdèpòò zùò bó nyíi-dè bé jàà-po-nyò bɛ̀ nì ma dé Fédópà-hwòdòò múεε tò ma kà ɔ gbo bó ɔ gbo kpá jèεε jè. ɔ c̃εε ma wa gbo kà ɔ d̃aa c̃ε kà ɔ hwòdò ké ɖε séin mu bó ɔ hwìi dyiin nye múin dèen nyue, m̃ seé k̃ k̃ebì mó me nyu ma ɔ ke. Wuɖu Póò c̃εà dà keε t̃em̃èin à niin dyí kà bé ɔ ní bédé ma wíqí pàd̃a ti séin nyε. ɔ c̃εε ma kà bé dyiin dé Gèdèpòò kpéò múεε, ɔ b̃éin ɖε séin nyue ke. Dyiin dé wuɖu bɛ̀ nìà ke múεε, póò c̃ε à hwòdò k̃oin kà bé ɔ se ma Gèdèpòò hwìq̃ii tabaa bóo mu, k̃ebì f̃ũà-f̃ũá-d̃ε me dyi ma bó ɔ hwìε.

Jàà-nyu-nyu

► Ɖε-ε̃-nyò dò me zà Nóó 11:1 bé nyo tòò bédé ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Vósì nìà ke nì p̃ũá bé wa po peɖe-d̃ε bɛ̀ k̃̃εε jè c̃̃iin. Peɖe-d̃ε b̃èò hwòin kà cu-bò bɛ̀ kè ṽàà-dù kò-kò bɛ̀ ɔ kè suaq̃è. Nyo díé b̃é z̃àin wa niin p̃ũáà dyí, ké wa nyue bé ɔ ké wa wíqí zi k̃ nyí. Vósì nìà ke c̃εε kà bé Gèdèpòò nyé gbá-gbá-nyò mú ke.

Nyo báún-báún nyu gbá-gbá-d̃ε kúúú b̃é xwai bé wa ké wíqí dyé jè. C̃̃é-d̃èò nyo mu bó dyí kòun dé t̃em̃èin-d̃ε nìà ke múεε bá jàà nyu jè dyí.

Gèdèpòò Hwòdò-k̃-d̃è-d̃è

Àpòsò Póò c̃éè ma Kéd̃ei-d̃ein-nà-nyò bɛ̀ nì ma kà dé Fédópà-hwòdòò múεε gbo kà bé Gèdèpòò mu ma ɖε séin wa k̃ wa kéó bédéεε wa nyiin nyε. Ɖε nìà ke mò nyénéin-d̃áin-d̃ε ṽenè d̃ò cá. À me gmò vósì b̃èò dya bé à ké xwíniin k̃ jè Póò d̃áin wa ɖε nìà ke nyénéin nyεε dyí dyuò.

► Ɖε-ε̃-nyò dò me zà Fèdópɔ̀ 4:15-19 wuɖuún bé nyo tòò b̃èò ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Cóci-nyò b̃èò kpáin ma Póò wíqí gbo. ɔ d̃á ɔ nì ma kà s̃aa-z̃àin-d̃ε nìà ke dé Gèdèpòò gbo. ɔ d̃áin ma wa nyénéin kà bé Gèdèpòò mu ma ɖε séin wa k̃ wa kéó bédéεε wa nyiin nyε. ɔ seε ma c̃ε kà bé waà wíq̃iò mu k̃ kpáun ɖε m̃iò ke.

Nyénéin-d̃áin-d̃ε nìà ke se bó f̃óó-nyò b̃é kè nyo b̃é se k̃ũà d̃ò nyue móεε bìi. Nyénéin-d̃áin-d̃ε nìà ke mò bó nyo b̃é bé wa màin waà wíqí jè mú kà Báòò nyuà c̃εε keε bìi.

► Ɖε-ε̃-nyò dò me zà Máfíò 6:25-33 bé nyo tòò b̃èò ké ɔ gbo dũ̀ tò.

Jízè c̃εε kà bé Gèdèpòò nyí naà b̃èò d̃ii-d̃é, ké ɔ nyue ké cu-bùè b̃èò nòmò k̃oin, ké kà dyúáq̃òò, k̃àà, Gèdèpòò mu à m̃òun ɖε b̃é bé à móεε à nyiin ɖekèε. ɔ d̃á à me bó hwìq̃ii p̃oèn bó ɖε k̃éε nyu bé à ké c̃̃εε jè. Ké ɔ d̃áin à nyénéin ɖε kà bé ɔ j̃ũ ké Gèdèpòò k̃ãá-bòdòò jè dyi à hwòdò kp̃ò ní, níi, ɔ mu à ɖε séin b̃é nìà ke nyiin nyε.

Nyo díé b̃é ní p̃oin z̃̃é jè hwìq̃ii, keε wa gb̃ain hwòdò dyii bó ɖε b̃é nì dé *dyúá* keε jè. Gèdèpòò seε c̃ε kà bé ɔ mu à ɖε b̃é à séè dyéq̃é k̃ p̃oεε à nyiin nyε. ɔ me nì m̃ hwìq̃ii kà dé Dèè-wùdù Sùàò mú, ti bé mánà nì ma wáq̃aún w̃εε, ɔ wáq̃á ma wé séin xwíniin nyε (Ésédò 16). Kà dyúáq̃òò, k̃àà Jízè d̃á à me baà bó d̃ii-d̃é bé à k̃ à ké d̃i bó “wé d̃ò-d̃ò séin” nyεε jè. (Máfíò 6:11) Gèdèpòò mó bé à ké ɔ hwòdò k̃ d̃é wé séin xwíniin.

Jiin dá Gèdèpòò dāa nyu bé gǎ-dyé-nyò bě̀ò ké "bǎ dé hwìdǐi-taba-taba mú" (Jiin 2:5). Gǎ-dyé-nyò bě̀ò bédé pá bé wa ké Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dè, ké ɔ zi nyo bě̀ dèà waà wídí hwòdǒ kǒ bé ɔ kéà wa dyí gmò kee dyí.

À me bó níin à dè Gèdèpòò hwòdǒ kǒ jèe, à ké sǒ pīin wáqá pū ke. Gèdèpòò nyí à de à kǒ à ké bédée dyiin dé kǔà bé à nyuee mú (Ìfísìò 4:28). ɔ jǔ ké nyo dò se kǔà nyuee mó ní, níi, ɔ me bó Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dèe bé ɔ ké de ɔ móe ɔ nyí, ké ɔ me bó nyo tòò bě̀ hwòdǒ kǒ dèe bé wa ké ɔ de nyí deké (2 Tèsàdónià 3:10).

À me bó de bé Gèdèpòò nyí à kee hwòdǒ kǒ dèe bé ɔ ké à bǎin. Bǎ-bǎ mò mana ké Gèdèpòò poe nyo xwédé wè kǒ, kee ɔ se Gèdèpòò gbɔ-po-dè bó nyo séin bìi. Nyo bé bǎ jè dè hwòdǒn xwéee, mu fǔà-fǔá-dè kúdúú mú mùin.

Wídíin-dyéin-dè bě̀

Wídíin-dyéin-dè bě̀ mò de bě̀ bé m̀ bédé, bé wa kpá m̀ gbo bé m̀ ké wídí mó ke. ɔ hwoin kà pá kè kǔà-mú-nyùin-nèe-kpà bě̀ mɔɔ kǒpítò. Nyo dò bèin de bě̀ dò kùà mú nyùen bé ɔ kée kpáná kǒún dyé, kee ɔ me gmòò dyí, ké ɔ ní dá bé ɔ kée peqe, sepóedé ɔ dyie náa nyuín, níi, ɔ wídí-dyé-gbò mu gbǎun. Vósi bé ɔ tò wídíin-dyéin-dè jìie mò Nóó 14:4, ké ɔ dá, "Dè bé bìdǐ dò seà niie, dji-dè dò se dé sádáún nì, kee bìdǐe gana-kǔà nyu-nyu dyà dji-dè bǎin-bǎin."

ɔ mu dyè mú kàmàun bé nyo mò gǎ-dyé-nyòe ké wídíin-dyéin-dè bě̀ nià ke jè múin wǒ. ɔ hwoin kà, ɔ mu dyè hwìdǐi poìn kà bé ɔ bǎtoò bédé wídí pàqǎ sepóedé ɔ bédé kǔà-mú-nyùin-nèe-kpà bě̀ kpa wídí pàqǎ ke mɔɔ kǒpítò mɔɔ ɔ bédé káà jè ke. ɔ poèn hwìdǐi kà ɔ jǔ ké ɔ bǎto dò mɔɔ ɔ gbò-xwíin-nyò dò dyi de bǎa dò bédéin, níi, nyòò mu ɔ wídí nyíeñ niin pídyi ti séin ɔ mó ke. Kee wǎe kee, de nià bóe mò wídíin-dyéin-dè pū, ké ɔ se wídí dyàà bèin ɔ jǔ ké nyòò se wídí kǒún po ní.

► Dé mò dyí-tèmèin-dè tòò bě̀ m̀ bèin tòe sòin dé nì gbe ẽ̀ò mú bá wídíin-dyéin-dè bě̀ jè dyí ké?

ɔ jǔ ké nyo dò se de bé wídíin-dyéin-dè bě̀ nyu nyo tòò bě̀ bìie jè múin wǒ ní, níi, kà dyúáqòò, kǎà ɔ se dyè de wídí bèin ɔ mòun bìi nyue kee dyí dyuòe bèin. ɔ se dyè de ɔ móe mɔɔ de bèin ɔ fèe gbo zǎin nyee dyí dyuòe ẽ̀ mu. Ké deee, ɔ mu dyè hwìdǐi poìn kà ɔ jǔ ké nyo dò dyi ɔ wídí dò gbo kpáin ní, níi, ɔ mò wídí bé ɔ ké fuquù bó wé dyúáqò mɔɔ wé gbèi-gbèi xwíin pū, kee ɔ se wídí ké ɔ fèe gbo zǎin nyee.

De nyue bé nyo dyi gǎ dyéee mò ɔ jǔ ké m̀ se wídíin-dyéin-dè bédé dé nì fèe mú ní. Ké ɔ jǔ ké nyo dò se wídí mó bèin mɔɔ ɔ se wídí jè mú màin dyuò mɔɔ ɔ se wídí dyi dèe bèin ní, níi, ɔ mu nyo tòò bě̀ dyai niin kánáá pū.

Dé gbò díe bě̀ xwíin nyee, ɔ kàmà mú bé nyo ké dé wídí dyi dè, bé nyo kée de dò mú nyùin, sepóedé nì xwédé-dù bě̀ nià bó m̀ qeiee dè m̀ hwòdǒ kǒ bé m̀ ké wídí wa múin gein. Wa see dyí dyuòe mó de m̀ mó nì wídí mú nyùen dyie. De wa poìn hwìdǐi nyènèe kee mò, xwíinò nyé kǒ jè mòun kéà wídí bédé bé nyo tòò bě̀ò mòun kéà gǎ dyééñ nì ké? Wa mó bé m̀ ké de séin m̀ bédéee wa múin ge ẽ̀ n nì, m̀ seé kǒ kebì wa díe bě̀ me nì wídí fuquù ẽ̀ n nyee.

À see cɛ́é nì kà bé Kédèi-déin-nà-nyò dò me doin ɔ bídí-krèdè jè mú bé ɔ ké se nyò dò gbo kpá ke, kee ɔ me fòndò hwòdò dée nyu-nyu mú, kà Bábdò nyue cɛ́e ke. Nyò bé ɔ béin kpé bó kũà nyu jè, ké ɔ ní nyuà kũà dòee, Bábdò dá à me bó nyò nì náa gbo kpáa (2 Tèsàdónià 3:10). ɔ jũ ké nyò dò dyi ɔ wídí dyí dũ ké ɔ dyie fùdùù-fùdùù-nyò nyí ní, níí, wa sɔ̀ò mu gǎ dyééń dyi kpáun.

Bábdò dá kómòò nyò bé Gèdèpòò nyí nyue mò bé nyòun bɛ́ ké wídí mó dyiin dé wa miòun niin wídíin-dyéin-dè bɛ́ mú. Kpáá-dè-cɛ́-nyò Mákà dá bóqó bé Gèdèpòò dá mana kɔ́ poe múee, nyò dò-dò séin mu "ɔ miòun niin gédèe-gbǎ bɛ́ kè féè-cù bɛ́ bédéin" (Mákà 4:4). ɔ xwíniínò dò mò, nyò séin mu wa miòun niin kɔ̀ò-dè bɛ́ bédéin, ké wa mu kpé béin bé wa ké de bɛ́ béin mú-zain-zain dyàà kee nyu bó wa miòun bìi. Dé bóqó díe bɛ́ kɔ́ee, báá-dè se dyè dé waà wídíin-dyéin-dè vènè, kee de mò de kpa de kee mò, nyò bɛ́ bé mana nì kɔ́ee me bédé de wa mó bé wa ké wa miòun bìi wídí mó ke.

Nyò bɛ́ mò gǎ-dyé-nyò, ké wa poe gbo bé wa ké Kédèi gbo dyiee fèè zain mú kánaá pũ. ɔ se de bé Gèdèpòò ké mana dò wáká po bó wa dònun bìie, kee sepóedé wa dá gbo zǎin, ké wa dá fèè nòmò dyiin cǐ kpàí dũ, ké wa ní peqe wídí náá-dè kɔ̀ún de, ké wa ní vɔ́ vɔ́-dè de, ké wa ní máin wídí nyò-múáun-po-dè gbà bɛ́ kɔ̀ún de jè. Ké wa dũ kũà nòmò dyiin nyu kpàí, ké wa nyénéin-nyènè nì nyòun bɛ́ wíin. ɔ dá ná niin, Gèdèpòò po waà kũà-sɔ̀ò mana kɔ́, sepóedé wa nì ɔ bìi kũà nòmò dyiin bɛ́ nyueń jè. Gèdèpòò po Kédèi-déin-nà-nyò bɛ́ nì náa xwédé-dù sɔ́ niinò mana kɔ́ ké ɔ zi ɔ kǐin-kǐinò dyí.

► Hwìè bèò nyé kɔ́ mú nyò bɛ́ nì dé nì gbɛ́ ẽ̀ò múee nyu kũà, ké wa dè wídí dyi, bé wa ní kɔ́ dà xwa kíe dè dé dyúa ké?

Vɔ́-dè vɔ́-vɔ́

Vɔ́-dè vɔ́-vɔ́ mò nì wídíò nàdí mú po-po, sepóedé m̀ dèè hwòdò kɔ́ kà nì mu wídí dò bó kɔ́in dyéin pídyie. Nyò mò nyò quà kee zà nyò seà duue wídíin pídyi, ké ɔ ní nyí ɔ wídíò dò de. Vɔ́-dè vɔ́-vɔ́ dá nyò báún-báún hwòdòun dyí dyuòin, ké ɔ nyue ké wa gbòò wídí mú, ké wa se wa miòun niin gbò-xwíniín-nyò bɛ́ gbo gmòò béin dye m̀un. Nyò díe bɛ́ dũ nyò tòò bɛ́e wídí dyí ké wa vɔ́ vɔ́-dè mú, sepóedé wa dèè hwòdò kɔ́ kà bé wa mu diin, bé wa ké nyòò niin wídíò de tò ke. Nyò báún-báún nì kpòqo déin kàun bó dyíqí jè, sepóedé wa mó vɔ́-dè vɔ́ dyi jè. Nyò bɛ́ nì gǎ dyééń nyee báún-báún mò vɔ́-dè-vɔ́-nyò bɛ́, sepóedé wa poèn hwìqii kà bé wa se hwòdò-po-naín dò bédé, ɔ sèin bé wa ké vɔ́-dè vɔ́, bé mana dyi wa dyúa kpáin, wa ké wídí dábá dònun wɛ́.

Vɔ́-dè vɔ́-vɔ́ vɔ́ jǎà-dè pàqǎ gbo dé Kédèi-déin-nà-fèèò mú. Díe bɛ́ mò:

1. Vɔ́-dè vɔ́-nyò se kũà nyue béin bé ɔ kée wídí kɔ̀ún dyé (Ìfísìò 4:28),
2. Nyò bé ɔ vɔ́ vɔ́-dè kee ní nyu jǎà (1 Tímétè 6:6),
3. De vɔ́-dè-vɔ́-nyò bá kee ɔ ní dje bo (Gàdézìà 6:7).

Gèdèpòò mó bé à ké kũà nyu hwè bé à ké wídí dyé, kee ɔ se mó bé à ké nyò tòò dò m̀un wídí xwa zà, bé à kée cɛ́ kà bé à dyéee mana-kà ke. Vɔ́-dè vɔ́-vɔ́ mò de gbà, sepóedé ɔ mò de bé ɔ dyuòin nyò hwòdòun dyi wàqǎ, ké ɔ nyue ké nyò dyíqí ke.

Võo-dè-võ-nyò se Gèdèpòò hwòdö kǒ dè bó gbo-kpá-kpá jè. Nyo nì náa bédé bé ɔ ké ɔ miòùn dyi diè, bé ɔ ké níí, “M̄ poe jǎà kà bé Gèdèpòò kǒ dé ní jè gboe?” M̄ bèin baà bé Gèdèpòò ké de m̄ kǒ bé m̄ ké bédé m̄ nyí?” “M̄ poe jǎà kà bé m̄ dyi võo-dè võ, ké m̄ dyi nyo dò wídí xwa zà ní, níí, ɔ mò hwìè kǒ mú Gèdèpòò mó m̄ gbo kpáa dyiè?” “M̄ me dèè hwòdö kǒ kà bé Gèdèpòò bèin m̄ mana dyúa poe bé m̄ ké wídí-kpò goun do qi dyiin dé võo-dè võ-võ múè?” Nyo bé ɔ võ võo-dè se Gèdèpòò hwòdö kǒ dè kà bé Gèdèpòò bèin nyue bé ɔ ké wídí dyé ke. À dyi Gèdèpòò hwòdö kǒ dè jǎà ní, níí, à mu de bǐ bé ɔ cǐ à gboe nyuùn, ké à mu ɔ hwòdö kǒ dèin kà bé ɔ bèin à de séin nyíe, seóedé à taba ɔ hwìdǐ jèe.

Kpa kpǒ-kpǒ

ɔ jǔ ké nyo dò dyi kpa kpǒ ní, níí, ɔ dèè hwòdö kǒ kà bé ɔ mu wídí dyèin dé dyúa bé ɔ ké kpaò pèè ke. ɔ jèe, kpa-kpǒ-kpǒ mò wídí m̄ mu dyèin dé dyúa kee peqe-peqe, ké m̄ se ti nià bóe niin fǔà-fǔá-dè bǐ bé ɔ mu dyàùn wǐe dyí dyuò.

Bábòò cǐe kà bé kpa-kpǒ-nyò mò kpa-po-nyòè gi ke (Nóó 22:7). Nyo bé ɔ kpǒ kpa kee, ɔ hwòdö ní dè dyi gáná cá.

Kpa díe bǐ jè gbàin nyo hwòdö dyíi miò ké ɔ zi kpa tòò bǐ dyí. ɔ jǔ ké nyo dò dyi kpa kpǒ bé ɔ ké qii-dè dǐ ní, níí, ɔ po ɔ miòùn fǔà-fǔá vènè mú. Sepóedé qii-dèò mu dyi hwèin, ké kpaò mu ɔ do niin, ké ɔ mu nyuùn bé ɔ ké gǎ dyé de miò, bé ɔ ké gǎò nyo ɔ dyé ma kà kíin nyee dyí zi.

Ké ɔ jǔ ké nyo dò dyi wídí kraún kpǒ bé ɔ ké ɔ gbö pènè po mǔo ɔ ké mú-po-dò dǐ mǔo ɔ ké hwo pa mǔo ɔ ké ɔ gbö bèin ní, níí, wídí ɔ kéó dyé dé dyúa kee déè ɔ nià bó peqee nyè. Giqǐ dò se ɔ bìi niè mu bó gǎdǎà, ké dé mánáin nyee, ɔ se de dò dǐo bèin mu, sepóedé ɔ qǎ wídí peqe hwo nòò.

De-peqe-nyò díe bǐ po kpa, ké wa poe gínì vènè kǐin. M̄ dyi wa gbo kpa kpǒ ké m̄ see pèèin fǔà ní, níí, gínì mu bó kǐin kraún wǐe mu dyí búáùn bé ɔ ké wídí jéé bé m̄ kpǒà kraún wǐe dyí zi. Tòò mú de-peqe-nyò díe bǐ poin waà peqe-dè bǐò kraún dyi, ké wa poe gínì vènè kǐin. Nyo bǐ kpǒ peqe-dè bǐ kraún ké wa pèè wídí vènè bóe jè, sepóedé wa se mó bé wa ké fòin, bé wa ké wídí pǎdǎ dyé wǐe hwè bé wa ké wídí jéé bé deò kpaa ɔ mú dǐin.

Ti díe bǐ ní nyo bǐ kpǒ wídí kraún ké wa poe nyónó-dyi-kpǒ-hwò kpa wídí miò kee kǐún, bé nyuùn bǐ ké wa bàin jè. Wa dè waà dyi-kpǐin-kpǐinò gbo dyiin dé kpa vènè kpǒ-kpǒ mú cá. Cócì-nyò bǐò mò gbö-xwíniín-nyò bǐ bé wa bédé hwìdǐi-taba-taba ke. Kà ɔ nià náa, níí, wa bédé bé wa ké fòinò-hwòdö díe bǐ dyi mó, bé wa kée nyu bé dyi-kpǐin-kpǐin ké dyiin nòmò kè bé ɔ ké se wídí pǎdǎ kpa.

► De-cǐ-nyò dò me zà Wódómà 13:7-8 wuquún bé nyo tòò bǐò ké ɔ gbo quú tò.

Vósì nià ke cǐe kà bé à dyi nyo dò bìi kpa dò bédéin, à me pèè ke. Nyo bǐ bé wa bédé kpéee bédé à kpa dò mú, ɔ mò bé à ké wa kpéin dyé kè bé à ké wa wuqu nyu. Go m̄nànò bédé à táci-kpà mú. Wuqu-dǐin kíin-kíin nià vósì 8 múee po wuqu bǐ céèà dé vósì 7 múee dú. À me bó nóò bé à ké de à bédé bé à ké nyo dò nyíe ɔ nyí. De nià ke xwíniín see mò kà bé à me bó

kpa kpɔ̃o ke, sepóedé ɔ jũ ké à dyi de à dá à kéà péè kee kpa-po-nyòò dyédéín péèin ní, níí, ɔ xwíníín mò à se nóò bé à ké de à bédé nyo dò bìèe ɔ nyí.

Nyo bé ɔ dèè hwòdö kɔ kà bé ɔ dyi kpa dò kpɔ̃ín, ɔ see péè[✓] mu mɔɔ ɔ kpɔ̃ kraò hwè ké ɔ sóo dyí bé ɔ ké see péè kee, ɔ mò dyíqíí-nyò (Wédé 37:21).

Gma bë céèà dé Dèè-wùdù Sùàò múeè pàqä bá Éézùdùè-nyò bëò jè dyí, sepóedé wa mò ma báá-dè-báìn-nyò vènè bë. Wa báún-báún cī ma geḍe-nyu-nyu kɔ̃ún, ké wa báìn ma de bë bé wa mó ma dé waà taà-bèò mú ke. Gbø-xwíníín-nyò díé bë bédé ma pá bë bé waà xwédé-dù deìn-dúún bëò kɔ̃ ma wuqúí bó ti tòmdùn-tòmdùn xwíníín nye. ɔ jèeè, ɔ kàmà ma mú bé nyo dò ké ma wíqí kraún kpɔ̃ bé ɔ ké pá dɔ̃ mɔɔ ɔ ké de peḍe ke. Nyo dò dyi ma kpa kpɔ̃ ní, níí, ɔ xwíníín mò fũà-fũá-dè nyìnìin dyíin dò gbòin ma ɔ cá, ké ɔ mó wíqí wàqä bé ɔ kée xwaún buè. Gèḍèpòò mó bé Éézùdùè-nyò bëò ké ma gbø-xwíníín-nyò bë bé wa bédé hwìḍīī-taba-taba, ké wa kɔ̃ dé nyo bë nì bó wa gboe jè gboeè jũ. Gèḍèpòò cēe ma wa gbo kà ɔ jũ ké wa dyi nyo dò wíqí kraún pòin ní, wa me bó nyoò kpáná dò xwaún móo ke (Éséqò 22:25). Kpeḍe bë bé dyí-sédéin-nyò me nyu, kà Wédé 15 nyuà cēe kee dò mò, ɔ dyi nyo dò wíqí kraún pòin ní, ɔ se bédé bé ɔ kée gínì kɔ̃in po.³⁷ .

Kee ɔ jũ ké m̄ dyi nyo dò wíqí kraún pòin bó de peḍe jè, ké m̄ dyie gínì kɔ̃in poín, níí, m̄ se de gbà nyu.³⁸ Sepóedé gínìò mò nì kpánáò, kà bé m̄ niè nyueí bé nyoò ké de peḍe ke.

Nyo mò nyo bé ɔ pīà gä-dyé-nyò dyi, níí bé ɔ kómó ké kɔ̃ kpá jèeè me bó kómó bé ɔ muà dyèin nyee jè hwìḍīī poèn dòn pū (Nóó 22:16). ɔ se dyí séḍéin bé nyo dò ké peḍee-dè wíqí dyíí kpa bó kpáná pàqä po jè, sepóedé gä-dyé-nyòò see dɔ̃o béin mu. Bó ti kàmàùn-kàmàùn dyée jè bé m̄ ké nì peḍe-dèò kraún po, bé m̄ kée gínì pàqä kɔ̃in po, bé nyo bë muà kraún kpɔ̃ùn wēe ní kɔ̃ dā m̄ bìi de peḍe pídyi. ðe-peḍe-nyòò me nyue bé de ké xwa fēin bó ɔ de-gbo-dɔ̃-nyò bëò bìi.

Kpáá-dè-cē-nyò Ízíkìò dá nàmàùn bé Sáqòùn-nyò bëò nyu ma kàa se gbàqàùn-po-po dòn pū, kee wa cī ma gbø kpa de bë mú, ké wa búáin ma wa mìòùn dyí, ké wa "se ma gä-dyé-nyò bëò jè gbo kɔ̃" (Ízíkìò 16:49). Gèḍèpòò se à dá bé à ké gä-dyé-nyò bëò de nyí dòn pū, kee bé à ké *hwìè dyi mó*, bé à ké wa dyi kùn ðekè.

Gèḍèpòò gma bë bé ɔ nyí zɔ̃[✓] ò kà Éézùdùè-nyò bëò kee tèmèin de bë bé ɔ mó ma wa bìi nyue dyieè nyoùn dyí. Kee zē[✓] è kee, gma bë nì Éézùdùè-bòdòò nàin nyee se nì kà Gèḍèpòò nìin gma bë bé ɔ nyí zɔ̃[✓] ò kà waa nìà ke. Kee wēé kee, Gèḍèpòò kɔ̃ dé wa jè gbo ke, ké de bë bé ɔ po gbo bá wa jè dyieè jè se ɔ hwìḍīī sò. Cócì-nyò bëò me vɔ̃ bé wa ké gä-dyé-nyò bëò gbo kpá. Kíín-Kíín nyee, wa me kɔ̃ dé waà nyo bë bé wa taba Gèḍèpòò hwìḍīīeè jè gbo, hwè bé wa ké nyo tòò bë nì bó gbē[✓] èò múeè gbo kpá.

³⁷ Ízíkìò 18:5-9 kè Wédé 15 wuḍu bëò muin gbo.

³⁸ Máfiò 25:27

Wíqí m̀ ké peqee jè páún-po-po

Nyo díé b̃é dyé kà wíqí nyènèè ní, wa hwo peqee nyènèè. ɔ d̃á ná ñin, de wa móee tó nyu wa de tee hwè ké wa dyé wíqí de. Nyo b̃é ñi náa se kpé b̃éin b̃é wa ké nyo tòò b̃é gbo kpá.

Wíqí m̀ ké peqee jè páún-po-po xwíníin m̀ò kà m̀ ké wíqí b̃é m̀ mó de q̀ò mú nyùen dyíee páún poe nyu nòmò dyiin, b̃é ɔ ké de m̀ móà nyue dyíee nyu nyènèè ke. Nyo báún-báún bédé wíqí-pèdèin-ti jéé b̃é, ké wa p̃èin ti b̃éa hwiq̃ii m̀ò. ɔ jèee, wa bédé b̃é wa ké wíqí q̀ò dyi dè hwè b̃é tiò ké bó nyini. ɔ hwoin-dè m̀ò, ɔ j̃ú ké nyo q̀ò dyiò gb̃ò q̀ò dyi kp̃õ níe. ɔ mu dyè gb̃ò jè p̃èin ñin bó dènè séin xwíníin m̀ò z̃õ séin xwíníin. ɔ dyi ná ñin, ɔ bédé b̃é ɔ ké wíqí ɔ mu dyéé ñin nyee q̀ò dyi dèè ˘ ñi ti séin, b̃é tiò dyi bó nyini ní, ɔ ké gb̃ò jè p̃èe b̃éin. ɔ j̃ú ké ɔ dyiò gb̃ò jè p̃èin ñi dé z̃õ xwíníin ní, ñii, ɔ bédé b̃é ɔ ké wíqí dyi dè bó ti tòmùñ-tòmùñ xwíníin. Ké bó tia baqaa, mú-d̃õ ˘ -d̃õ ˘ q̀ò b̃éin bó ɔ hw̃ii dyie b̃é ɔ ké wíqí q̀ò peqee mó, kee ɔ ní d̃á b̃é ɔ ké wíqí ñà b̃óe dyi t̃iin f̃oo, ké ɔ me dèè hwòd̃õ k̃õ kà b̃é ɔ d̃áa peqe ñò ke.

Wíqí k̃iin-k̃iin b̃é m̀ me dè dyíee me m̀ò ñi bàq̃ain-bùèè (Nóó 3:9-10). M̃ me tò wíqí m̀ò kómó-dè séin b̃é m̀ dyíee bùè-bàq̃ain-ñinò, b̃é ɔ ké Gèdèp̃òò k̃ùàò gbo kpá. B̃ó ñi wíqí nyo sè bó k̃oin, ti b̃é m̀ d̃áa ñi hwòd̃è-móó-dè mú nyùen hwoee f̃òen hwè b̃é m̀ ké bàq̃ain-bùè tò. Gèdèp̃òò mu m̀ mana k̃õ poun bó ñi j̃àa nyu jè.³⁹

ɔ j̃ú ké m̀ d̃á ñi bàq̃ain-bùèè tò, ké m̀ d̃á ñi móó-dè b̃é nyue hwo ní, ñii, m̀ me dè wíqí q̀ò dyi bó gana-dè b̃é dyi kpá níee jè. Ké m̀ me dè wíqí dyi bó de b̃é ké ñi f̃èe mú z̃ain nyee jè, ɔ hwoin kà, m̀ m̃iùen ñin gb̃ò po-po. Ké m̀ me po de b̃éin nyue b̃é ñi kómó ké k̃õ kpáa jè s̃óun. ɔ hwoin kà k̃ùà-mú-nyùen-nèè-kpà b̃éin nyue b̃é m̀ ké wíqí p̃àq̃á dyé ke.

Nyo b̃é ɔ bédé wíqí-mú-dyéin-dè (de b̃éin ɔ gbo kpáa b̃é ɔ ké wíqí dyé ke), hwoin kà k̃àa m̀ò gb̃ò kee me dè wíqí q̀ò dyi b̃é ɔ ké wa xwa nòmòin. ɔ j̃ú ké nyo q̀ò dyi k̃àa q̀ò bédé, ké ɔ dyie wíqí k̃óun nyue ñi, ké ɔ ní dè wíqí q̀ò dyi f̃oo ní, ñii, ɔ se k̃ààò q̃obo nyue b̃éin mu ɔ j̃ú ké ɔ dà kpa de q̀ò dyi dyiin nyiñin ní. Ké deee, ɔ se kpé b̃éin mu b̃é ɔ ké k̃àa q̃iè q̀ò d̃õ, ké ɔ kpánàò mu b̃oin kpáun.

Nyo b̃é ɔ máin wíqí p̃ū, ké ɔ ní po kà ɔ ké wíqí peqee nyue jè páún w̃ee, ɔ se kpé b̃éin mu b̃é ɔ ké de ɔ bédé b̃é ɔ ké nyue nyu. Ké dé mánáin nyee, ɔ mu nyo tòò b̃é hwòd̃õ k̃õ dèin b̃é wa ké ɔ gbo kpá, kee ɔ m̀ùn se kpé b̃éin mu b̃é ɔ ké nyo tòò b̃é gbo kpá. ɔ f̃èe se mú z̃ain mu, sepóedé ɔ se wíqí dyi dèè b̃éin jè.

Jízè po nóó q̀ò bá Sèméq̃ià-gàà q̀ò b̃é ɔ kpá ma gàa q̀ò b̃é wa puà ma ke gboee jè dyí.⁴⁰ Dyéee, Sèméq̃ià-gàà bédé ma wíqí q̀ò, hwè ké ɔ bédé ma j̃akasi q̀ò b̃é ɔ ké ma gààò kpa. Dé mu ma kpáun ɔ j̃ú ké Sèméq̃ià-gàà dyi ma ɔ j̃akasiò peqe, ké ɔ dyi ma wíqí séinò máin ní ké? ɔ b̃éin

³⁹ De t̃iin-t̃iin q̀ò bá bàq̃ain-bùè tò jè dyíee cèe dé Shepherds Global Classroom tèmèin-dèè nyo m̀à Tèmèin-dè kè Xwai-nyuu-dè bá C̃óciò jè dyie mú, ké dè m̀ b̃éin dyéee kee keà kè <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

⁴⁰ Đúù 10:25-37

ma hwòdòùn-hwòdò bédéé bó gaaò gbo kpá jè dyeo, kee o see ma nyue béin mu bó kà gaaò nyu ma kà niè kee jè.

o jũ ké nyo dò dyi wíqí bé o mó peqee dyíee jè páún po ní, níí, o nyue ké o ni ti kǒ tee dé o mósó-dè bě nyu-nyu mú, ké o mu nyo bě ni bó o gboee niin mósó-dè bě wa biì nyue béin, ké o mu wíqí dyi dèè béin, ké gana-dè dò dyi kpá ní, o mué wíqí kǒún peqee béin, ké o mu kpé béin bé o ké Gèdèpòò kǔàà gbo kpá.

Xwédé-dù bé o taba Gèdèpòò hwìqíee

Đé cócìò gbo-dè-tiìn, ti bé Pénèkò-wèò zi ma dyi nyènèè kee, nyo bě bé wa taba ma Gèdèpòò hwìqíee kpǒin ma gbo, ké wa nyue ké nyo séin dyé ma qe bě wa kǒ wa ké ma dyéee. Wa gein ma waà kǒò-dè běò wa miòùn múin, ké nyo dèè hwòdò se ma dé qei kpá bó qe dò jè fǒ. Wa báún-báún peqe ma waà kǒò-dè bě, ké wa zàin ma wíqíò cócìò xwáqáún (Àpósò 2:44-45). À se cócìò hwòdò kǒ dèè béin bé o ké kà bó ni kánáá pū dyeo, kee o jũ ké cócìò dyi mú zaïn niin, níí, cócì-nyò běò bédéé bé wa ké nyíí-dè bě tò hwòdò-wáqáá-kà kè bé wa ké dúún ku, bé wa ké cócìò gbo kpá.

Jàà-po-nyò bě ni ma kà dé Kódèin-hwòdòò múee nyu ma kǔà bé nyo séin ké qii-dè bédéé jè, kee nyo díé bě ni ma dé wa hwìè ké wa ní nyu ma kǔà dò fǒ. Nyò bě nià bóee se ma qe dò jè gbo kǒ fǒ. Wa dè ma nyíí-dè bě bé wa müè běò dyà ma dé cócìò múee hwòdò kǒ pū. Pòò see ma cócì-nyò běò gbo cǔ kà bé wa me bó ma waà gbò-xwíniín-nyò bě mǎà cócì-nyò běò kee gbo kpáa ke. o se ná dá fǒ, kee o dá nyo bě se kǔà nyue móee, wa me bó wa qii-dè nyíe. (2 Tèsàdónià 3:10). Wa díé bě se ma dyè kǔà nyue ní bó kpáná po jè, kee wa niè ma nyueé bé wa ké ma jáà-po-nyò bě bé wa mó ma gbo-kpá-kpá kee gbo kpá. Wa se nyo séin dyi kpǒò béin bé wa ké wa kǔà kǒún po, kee m̀ béin qe dò nyue bé m̀ ké nyo m̀ bédéé bé m̀ ké gbo kpáa gbo kpá.

Đé Pòò gbo-tò-cèè-dè běò díé bě múee, o zàin à hwìè da kà à ké jo ǒ-màà běò kè pásòdò běò gbo kpáa nyue (1 Tímétè 5:3-18, Gàqézìà 6:6).

Kédèi-qeín-nà-nyò dò-dò séin bédéé bé o ké cócì dò mú ni, bé o ké dúún ku bé o ké cócì-nyò běò gbo kpá kè bé o ké gbo-kpá-kpá tò dé cócìò kǔà běò mú qekè.

Nyo bě ni kpoo múee dǒó-dè-dè

► Cócìò mó bé nyo bě ké qe wa kǒ wa ké nyu dé cócìò múee nyu. Kà o nià náa, níí, xwe ǔ cócì-nyò běò béin sǒ dyí poèn bé wa ké qe bě m̀ cócìò mósó-dè kee nyu ké?

► Đé ni gbe ǔ èò múee, qé ni dé bé cócì-nyò běò béin sǒ dyí poèn bé wa ké nyu, bé wa kée wíqí kǒún dyé ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nià dé dycún wě,

Í po ò zùo, sepóedé ò cǎe kà bé ò mu de bǎ m kǒ bé m ké bédéee m nyîin nye. Krá m gbo bé m ké de mò de sédèin dyíee nyue béin, bé m ké de bǎ m kè nyo bǎ ni bó m gboee kǒ bé à ké bédéee dyée béin. Nyue bé ní hwòdǒ ké dyi dè bó de m bédéee jè. Krá m gbo bé m ké nyo tòò bǎ de nyíe béin.

Í ni ò baàun bé ò kée nyu bé m ké wídí dyé. Kee wǎé kee, nyue bé m ké hwìdǐi-taba-taba bédé kánáá pū, bé ní hwòdǒ ké de bǎ bé m bédéee múin dèen béin, kà bé m nià dé ò mú ke.

Kǎà o me ni

Cǎé-dè 9 Taún-kūà

(1) M me baà bé ò ké jǎà-dè bǎ céèa nǒ cǎé-dè nià ke múee dyi kpǒo béin. Jǔ dyi-diè-dè bǎ nià dà bídíee dò-dò gǒ^ˇ dyîin dé ni gǒ^ˇ-jǔ-wùdùò céè-céè mú:

- Bá wídí jè kè bǎa-dè bǎ jè dyíee, mú-dǒ^ˇ-dǒ^ˇ ò nyé dǎ bó m dyúa dyi dò ké?
- Dé m béin nyue bé m ké wídí mǒo kómó-dè bǎ dyé bó kàun wǎ?
- Xwe^ˇ m me nyu wídí mǒo kómó-dè bǎ kǔà mú nyùen nyé, ké xwe^ˇ m me nyu wa jè mú màin nyé?
- Bé ò ké wídí mǒo bǎa-dè bǎ bédé, hwè bé ò ké Gèdèpòò hwòdǒ kǒ dè kánáá kee, o mò de kàmàun-kàmàun dò cáe?
- Dé m bédé bé m ké wídí-mú-dyéin nyé?
- Í béin kǔà-mú-nyùin-dè dò béin m wídí nyíe kee jè páun poe bé m kée dǒ dé dyúaa? o dyi ná niin, ní, xwe^ˇ m me nyue jè páun poe ké?
- Hwìèè nyé kǒ mú m dǎ wídí mǒo kómó-dè bǎ peqe fùdù-fùdù-kà ké?
- Dé m béin nyue bé múun kǒ dǎ wídí peqe de fùdù-fùdù-kà, kà o nyua céèè dà dyíee ké?

(2) Céè jǎà-dè jéé dò bá ni gbe^ˇèò jè dyíee céè-dè-mì dyúádò kǒ. Dé nyo bǎ ni dé ni gbe^ˇèò múee bédé bé wa ké dyi dyuò bá kà Kédèi-dèin-nà-nyò bǎ nyu wídí jè múin wǒo kee jè dyíe?

(3) Pǎin Nó 3:13-17 hwìdǐi, bé ò ké de xwǎún-xwǎún wè dò céè bǎa jè dyí. Dé cǎé-dèò nyo mu bó dyi kòun wǎe gbo-dè-tiin nyee, zà vósi nià ke hwòdǒ bǔ^ˇ bé ò kée céè, bé ò ké de xwǎún-wǎún wè ò muà céèin bá vósiò jè dyíee de-cǎé-cǎé nàin-nyòò xwa nyí.

Cɛ́-ɔ̀ 10

Jǎà nyu-nyu

Cɛ́-ɔ̀ Hwòdɔ̀-kpàin-ɔ̀

Ɖé cɛ́-ɔ̀ nǎà ke mánáin nyee ɔ̀-cɛ́-nyòò me vɔ́ bé ɔ̀ ké jǎà-nyu-nyò jǔ ɔ̀ ɔ̀ séin ɔ̀ mu nyuùn wɛ́e mú bó ti séin.

Éébòdòhɛ́ ɔ̀ínkɔ́, mǎà Jǎà-nyu-nyòò ke

Éébòdòhɛ́ nyu ma tóò dò mú kǔà. Wé dɔ̀ ɔ̀ baɔaa, ɔ̀ dyi ɔ̀ hwìdji kà bé nyɔ̀ dò dɔ́ ɔ̀ ɔ̀ gbo, ké ɔ̀ se nyòò wíqíò nyɔ̀ sè bóee séin ɔ̀ nyí ke. Ti ɔ̀ dyià ɔ̀ hwìdjiie, púee, màa dɔ́à ɔ̀ ɔ̀ gboee ɔ̀ mu. Màaò cɛ́ ma ɔ̀ cuà kɔ́, ké ɔ̀ tòmò ma mú mìò, ké Éébòdòhɛ́ dyuòè kà bé ɔ̀ se ma màaò dyéee mu ɔ̀ wàdà ke. Wíqíò bíe ma dyí dyee, ke Éébòdòhɛ́ poèn hwìdji kà bé màaò béqé bé ɔ̀ kée ma dyé ke. Ké ɔ̀ee, ɔ̀ se mó bé màaò kée ma hwìdji poìn kà bé ɔ̀ dú ma ɔ̀ wíqíò dyí gmòin-gmò-kà ke. ɔ̀ jèee, ti bé wa ɔ̀ tóòò gbǎ bó hwìò-kà ke, Éébòdòhɛ́ kpá ma màaò gbo-mu-hwìè xwíníin, ké ɔ̀ nà ma tee, ké ɔ̀ jaɔa hwìè-kpà béin máa gbèi-gbèi ke, ké ɔ̀ kpa màaò wíqíò gbo. Bó ɔ̀ nyuà ná ke kè jǎà tòò bɛ́ bé ɔ̀ nyu bó kɔ́in ɔ̀ee jèee, ɔ̀ baòto bɛ̀ò ɔ̀ín ma ɔ̀ "Éébí mǎà jǎà-nyu-nyòò ke." Sòin bóee gboee, Éébòdòhɛ́ mǎ ma tòò-bìò, ké ɔ̀ nyu ma ɔ̀ mǎnàò mú kǔà. Nyɔ̀ séin dyé ma ɔ̀ kpéin mìò bó ɔ̀ dyí-sédèin-ɔ̀ nyu jè, ké sòin bóee gboee, wa nyu ma ɔ̀ pédèzìin mú bó Médékà-bòdòò bì.

Nyɔ̀ Gèdèpòò jǔà ke ɔ̀ ɔ̀ jǔ

Bábòò cɛ́ à gbo kà bé Gèdèpòò ní tómó se ke (Tátò 1:2, Híibúduú 6:18). ɔ̀ mǎ nyɔ̀ ɔ̀ jǔà kee kánáá pū, ké ɔ̀ ní zǎin gbo (Jìin 1:17). Gèdèpòò ní cɛ́ jǎà ti bé kpáná nì jǎàò múee ɔ̀òun. Ké ɔ̀ ní tómó se bé ɔ̀ín-ɔ̀ ké nì jè. ɔ̀ me nì à hwìdji kà bé Gèdèpòò Wuquò mǎ jǎà jéé, ké à béin Wuquò hwòdɔ̀ kɔ́ dèe ke. Gèdèpòò gmò à nìin dyí dyiìn ɔ̀ ɔ̀ jǎà-ɔ̀-nyu-nyuò mú (Wédé 40:11, 91:4).

► Ɖé mu gbo-kpòin-kpòin nǎà bó mǎ ké Gèdèpòò pǔa kee gbo kpáun ɔ̀ jǔ ké mǎ se ɔ̀ hwòdɔ̀ kɔ́ dè kà bé ɔ̀ mǎ jǎà-cɛ́-nyòò kánáá pūee ní ké?

Poèn hwìdji kà bé jǎàò zi ɔ̀ kpauín mìò ɔ̀ gbo-kpòin-kpòin nǎà bó à kè Gèdèpòò pǔa kee mú ke. Gèdèpòò ɔ̀ à nìin bé à ké bó ɔ̀ gbo nì gáná cá. À seó náa nyuée mu ɔ̀ jǔ ké à seó má ɔ̀ hwòdɔ̀ kɔ́ dè gáná ní.

Gèdèpòò mǎ-ɔ̀ bá jǎàò jè dyí

Gèdèpòò mó bé à ké jǎà cɛ́ kánáá pū. Nyɔ̀ bé ɔ̀ tómó seee se dyí sédèin ɔ̀ Gèdèpòò dyédèin (Nóó 12:17).

Ti díé bĕ ní nyoũn bĕ tó mó se bé wa ké zaa du dé kótì-gbõũn. Nyo bĕ bédé wídíε nyí tòò-bìò bĕò nyo-gbo-pa-wìdì bé wa ké nyo tòò bĕè kǒò-dè bĕ wa xwa zà (Jĩin 2:6). Zaa ní kpõ bã-nyò bĕò, sepóεdé wa péè wídí bé tòò-bìò bĕò ké dyí-sédéin-zàà wõ-po-hwiè bĕò dyí zàin dyiĩn dé se tó mó-tó mó mú bó wa bìi (Jĩin 5:1, 6).

Seè zàse nyu-nyu mò nàmàũn, ín seé kǒ kebì m̄ εe pòen hwìdĩi kà bé m̄ nyue náa bó xwíniĩn sédéin dyí dò jèε. Bá bòò cĕε kà bé wa mu seè zàse-nyu-nyò gǎ kǒ tòun wĕ, ké ɔ se bó kà kò dò cĕ de.⁴¹ Nyo díé bĕ pòen hwìdĩi kà wa bĕin se tó mó ɔ jũ ké seò dyi wa bìi déin-dè nyué mu, ké ɔ se wa de gbà dò bũ[˘] nyue bĕin níε, keε Bá bòò seε náa cĕ. Bá bòò dà dò seε cĕ kà bé ti díé bĕ nì bó ké à bĕin se tó mó ke.

Kédéi-déin-nà-nyò bĕò me cĕ jǎàò, ké wa me bóo bĕ[˘] bũ[˘] in móo fɔo. Jǎàò kpa de miò dé gbo-kpõin-kpõin nì bó à kè nyo tòò bĕ pũa keε mú.

Ífĩsìò 4:15 dá jǎàò cĕ-cĕ muε nyuũn bé à ké dyi ku dé zũũn.

Kòdósià 3:9 dá se-tó mó-tó mó mò à nàmàũn-fèè bé à cĩ ma mú kĩin, bé à dǎà dyi tàà keε wáká dò.

Gèdèpòò mu nyo bĕ mò se-tó mó-nyò keε zaa wõ pòun, ké ɔ mu wa zaa kpõin. Se-tó mó-nyò bĕ nì nàmàũn gbà nyu-nyò kúdúú bĕ bé Gèdèpòò gmaò kpõin kà zaa keε hwiè (1 Tímétè 1:10, Wèdèbèdésìò 22:15). Wa mu se-tó mó-nyò séin dé nyε-gbà-wõò mú pòun (Wèdèbèdésìò 21:8). Se-tó mó-nyò bĕ se dé Gèdèpòò bídí-hwòdɔũn mué mu (Wèdèbèdésìò 21:27).

M̄ me nyu jǎà dé nì de-pede-pede kè gbo-kpõin-kpõin nì bó m̄ kè nyoũn bĕ pũa keε mú

► De-cĕ-nyò dò me zà Nóó 11:1 wuquũn bé nyo tòò bĕò ké ɔ gbo dũũ tò

Vósi nìà ke nì pũá bé wa po pede-dè bĕ kǒεε jè cĕiĩn, ɔ hwòin kà cu-bò bĕ kè vǎà-dù kò-kò bĕ ɔ kè suađè. Nyo díé bĕ zàin wa nìin pũáà dyí, bé ɔ ké wa wídí zi kǒ nyí jè. Vósi nìà ke nì cĕiĩn kà bé Gèdèpòò nyé gbá-gbá-nyò mú ke.

ɔ se dyiĩn nòmò bé m̄ ké se tó mó kà bé nì pede-dèò zi dyiĩn nòmòũn miò, ɔ jũ ké m̄ dyiε dyuò kà bé ɔ se dyiĩn nòmò keε ní. ɔ mò de gbà cá bé m̄ ké nì pede-dèò píó zi kǒ pèdèin, hwè bé m̄ ké se tó mó kà bé m̄ dõin wídí pàdǎ mú jèε.

ɔ se dyiĩn nòmò bé nyo dò ké ɔ nyéné bídíi céè bó de se jǎà keε jè, sepóεdé ɔ se wídí péè mó jèε. ɔ se dyiĩn nòmò bé m̄ ké nyo nì m̄ bìi kũà nyueĩ nyεε hwòdõũn gbo zĩin ɔ jũ ké ɔ dyi nyoũn bĕ wuqu fódóũn mú cáin, ké ɔ dyi wa wídí xwa zà ní.

► Dé bĕ mò se-jǎà-dè bĕ bé m̄ dǎ dyé dò ké?

⁴¹ Éséđò 20:16, Nóó 6:16-19, 14:25, 19:5, 9

Bábòdò dǎ hwòdǒ-kǒin-nyìnìin-nyò bǎè dyi kpa kpǒ ní, wa ní pèè (Wédé 37:21, Nók 3:28). Nyo díé bǎ kpǒ kpa, ké wa ní pòèn pèè jè dò hwìdǐi fòò cá. Bábòdò dǎ nyo dò dyi à kraún bédé ní, ní, à me pèè (Wódómà 13:7-8).

Jǎà-nyu-nyu xwíníín mò ɔ jǔ ké m̀ dyi nyo dò dɛ dò nyénéín dǎin ní, m̀ me kpǒ nì wuɖuò kǒin, b́é m̀ ḱéé nyoò nyí. Wédé 15 dè nyo b́é gbo-kpǒin-kpǒin nòm̀m̀ dýiin nì bó ɔ kè Gèdèpòò pǔa kee me. Ðe dyúádò ɔ nyu dɛɛe mò, ɔ dyi dɛ dò jè wuɖu dǐ ní, ɔ kpǒ ɔ wuɖuò kǒin, kebì ɔ me dyéé gǎ dyí ke (Wédé 15:4).

ɔ mò dɛ gbà b́é nyo dò ké m̀ dyi kpǒ bó kǔà dò nyu jè, b́é m̀ ké se kǔàò nyu hwòdǒè-dé-hwè-kà ke (Ìfísìè 6:5-6).

ɔ se dýiin nòm̀m̀ b́é kǔà-nyò dò ké ɔ kǔà-kǒún-po-nyòò gbo dyídíe (Tátò 2:9-10).

ɔ jǔ ké m̀ dyi dɛ dò nyo dò gbo pèdèin ní, bó pító jéé b́é dèò kpaa kǒ zǐèn bó dífèdè mò wìdǐsìi b́é m̀ muà ɔ nyiin nyee kǒ. ɔ mò dɛ gbà b́é wa ké nyo dò dɔbo bó dɛ dǒ jè, hwè b́é ɔ ké dèò pító kǒ zǐin dé nyo dɔboà ɔ kee gbo, b́é ɔ ké wídǐò nyo sè bóee dyí dǔ jèe.

ɔ se dýiin nòm̀m̀ b́é nyo-kǔà-kǒún-po-nyò dò ké se ɔ kǔà-nyò bǎè pèè mó ke (Jiin 5:4).

ɔ jǔ ké nyo dò dyi dɛ dò xwáqáún sè seó-dɛi-dyé-kà, ké m̀ dýie dyi cǐ ní, ɔ se dýiin nòm̀m̀ b́é m̀ ḱéé dyí dǔ. M̀ me kpaa ɔ kǒò-nyò jéèò gbo dɛ, ɔ jǔ ké ɔ dyi xwa fèin b́é m̀ ḱéé náa nyu ní. (Dìtòwáqánámè 22:1).

ɔ jǔ ké m̀ dyi wídí dò jè dyúa nì ní, (kebì ɔ me mò nì kǔà-kǒún-po-nyòò wídí m̀wɔ ɔ me mò còcì-wìdǐ kee), ɔ se dýiin nòm̀m̀ b́é m̀ ké wídǐò dò m̀wɔ dɛ kà kò dò dyí dǔ bó m̀ mìòùn bìi ɔ jǔ ké wa seè m̀ nyí ní.

Kà nyo bǎè bídí-kpèdè nyu waà jǎà-nyu-nyu kpé kǒin bédéé ke

Ðé pá díé bǎ múee, nyo bǎ nì d́éee cǐ cífi bǎè kpé xwídǐi. Nyo bǎè nyu waà cífiò wuɖu, ké wa dè ɔ hwòdǒ kǒ b́é ɔ ké dɛ séin wa kǒ wa ké bédéee wa nyí. Bódó bǎ nì náa kǒee, nyo pàdǎ se dé wa mìòùn niin kǒò-dè bédé. Bódóò bǎa-dè bǎ, hwòin kà pá kee mò bódó-nyò séin bǎè kǒò-dè. ɔ mò nàin-nyò bǎè kpé b́é wa ké bódóò bǎa-dè bǎè kǔà gbo po nòm̀m̀ dýiin, níi b́é ɔ ké bódó-dyù séin kpáná dyí nyu. ɔ jǔ ké nyo dò dyi dɛ dò mó ní, níi, ɔ dèè hwòdǒ kǒ kà b́é bódó-nyò bǎè muè ɔ nyiin nyee.

Jéwàdà wódóin ma dé cuà-kǒ-hwòdò dò mú. ɔ gbǒ-xwíníín-nyò bǎè kè xwédé-dù tòò bǎ nì bó wa dɛiee bǎin ma dǐi-dè bó hwòdòò bódó-pà dò kǒ. Wa dyé ma kómó sòin dé xwáqá-kpòòò mú. Wa dò se ma ɔ mìòùn niin pá bédé, hwè m̀ po níin, pá bǎ kǒ kǒ waà gbǒ bǎè nà ke. Xwédé-dù dò dyi fǔà-fǔá mú nì ní, níi, wa séin pòin sǒ dyí, ké wa kpá wa mùè bǎè gbo. Cífiò nì ma kà hwòdǒ bǎ nà ke. Nyo bǎè dè ma ɔ hwòdǒ kǒ b́é ɔ ké dé waà m̀wɔ-dè bǎ jè gbo kǒ.

Ti Jéwàdà dǎ ma gàa hwèe, cu-kpódó-peɖe-kǒpànà dò kpǒ ma ɔ dyi, ké ɔ dǔ ma wa gbo kǔà-nyu-kpǎi. ɔ jaɖa ma dé ɔ cuà-kǒ-hwòdòò mú, ké ɔ cǐ ma dà dò b́é ɔ xwèin ma ɔ kǔà-nyùin-naínò bǔ in nyee. Wa nì ma ɔ pèèin bó dènnè séin xwíníin. Ti díé bǎ ní ɔ ní dǐ ma dǐi-dè wódóún-

wóqóún dò, sepóedé ɔ se kà ɔ ké ma ɔ péè-wìdìdò peḡe nyue dyí dyuò. Jéwàdà dè ma ɔ kōin-nyòò hwòdḡ kō bó ɔ dīi-dè jè. Kee ɔ giniin ma dyi cá ti bé ɔ kōin-nyòò cēe ma ɔ gbo kà ɔ bédé bé ɔ ké ɔ péè-wìdìdò dyí dū bé ɔ ké ḡe séin ɔ móe dō ke. Ti Jéwàdàà dīi-màà nì ma wéin nyee, ɔ diè ma ɔ kōin-nyòò dyi bé ɔ ké ɔ wíqí nyí, bé ɔ ké ɔ dīi-mààà píḡeín kpa. Ti ɔ kōin-nyòò nòò ma kee, Jéwàdà kprá ma dyoḡóún cá. ɔ poèn hwìḡi kà bé ɔ mò ma ɔ kōin-nyòò kpré bé ɔ ké ɔ gbo kprá ḡe ḡe séin mú ke, kee ɔ kōin-nyòò cēe ma ɔ gbo kà bé ɔ péè-wìdìdò dòn ḡe ɔ me dū dyí bé ɔ mósó-ḡe séin nyu ke. Ti Jéwàdà táà ma kũàà dyíee, ɔ dū ma kũà-mú-nyùin-nèè-kpà bēò ḡíe bē dyí ké ɔ kpa ma wa ḡe ɔ bíḡí-hwòḡóún, sepóedé ɔ poèn ma hwìḡi kà bé ɔ kōin-nyòò se ma ɔ gbo-kprá-kprá dò nyí miò ke.

Sòin bóe gboee, Jéwàdà kè ɔ gmàà ɔ kè waà dyú-kpò dyúáḡò wa bédé ma kee sò ma dyí ké wa mu xwí gbo, ké ɔ dū ma ḡe tóò venè dò mú kũà nyu kpàì. Jéwàdà diè ma ɔ kōin-nyòò dyi bé ɔ ké ɔ dyúò sùkúù-wìḡi péè, kee ɔ kōin-nyòò see ma nyu. Jéwàdà se ma wíqí pàḡá bédé ti séin bé ɔ ké ma ḡe séin bé ɔ gbò-xwíníin-nyò bēò mó ma kee dō. Kee sepóedé ɔ nì ma tóò kō mú bé wa peḡe dīi-dè kee kũà nyueñ jèee, ɔ dèè ma hwòdḡ kō kà bé wa mu ma ɔ dīi-dèò dò nyíeñ nìin ti séin bé ɔ kée ɔ gbò-xwíníin-nyò bēò gbo ke. Ti ɔ ḡáa dyé kà bé tóòò kō-nyòò see ma náa gbo wōin bēin nyee, púee ɔ dū ma dīi-dè dyíḡi kpàì cá.

Kũà-nyò ḡíe bē se ḡe bē mò nyo-kũà-kōún-po-nyòè kpré bé ɔ ké nyue kè ɔ nyo bē se ɔ kpré mú niie dyí dyuò. Wa poèn hwìḡi kà bé nyo poà wa kũà kōún wēe mò nyo bédé bé ɔ ké waà fūà-fūá-ḡe séin bēò kpa dyí dūe. Wa táà waà péè-wìdìdò dyi, ké wa diè ɔ dyi bó gbo-kprá-kprá kúḡúú bē jè. ɔ jū ké ɔ se ḡe wa mósà kee wa nyíin, nìi, wa dū dyíḡi kpàì, sepóedé wa poèn hwìḡi kà bé wa bédé ɔ kpa mú bó ḡe bē wa móe jè ke.

► ḡe-cē-nyò dò me zà Tátò 2:9-14 bé nyo tòò bēò ké ɔ gbo dūù tò.

Vósì bē nìà ke cēe à gbo kà bé kũà-nyò dò ní ḡá bé ɔ ké ɔ kũà-kōún-po-nyòò gbo dyíḡi ke. Vósì 10 ḡá jàà-nyu-nyu nyue ké tèmèin-ḡe bá Gèḡèpòò dyíee nòmò dyíin. Vósì hwèin gbo bēò dè fēè bé à cī ti bé Gèḡèpòò tèmèin ɔ jīájèò à dyíee me.

M me mò hwòḡḡ-kō-dè-nyò

Jàà-nyu-nyu se ḡe wíqí jè kè kōò-ḡe bē jè mú dòn.

Káḡò cēe ma ɔ bāto dò gbo kà bé ɔ mu ma ḡe ɔ gbo muùn bó 8:00 ke. Kee ɔ se dyí sòun fūà, hwè ké ɔ se gànà-kūún-ḡi-ḡe ḡieñ fūà. Púee, ábà dyúáḡò kprá bó ti ɔ cēà kee kōin ḡe hwè ké ɔ nyini ma ḡe ɔ bātoò gbo. ɔ cēe ma ɔ bātoò gbo kà bé káà-nàin-nyòò se ma ɔ bóeñ dyieñ fūà ke. Kee ɔ bātoò dyuòè kà ɔ nì ma se tómóuh wē. Káḡòè bāto bēò séin dyuòè ma dyí kà bé ɔ ní kpō wuḡu kōin nyee.

ḡe ḡe nìà ke múee, Káḡò se ma jàà nyu ḡe hwìe sō mú:

1. ɔ se ma wuḡu bé ɔ kè ɔ bātoò dè ma kà kee kōin kpō.
2. ɔ tómó ma se bá xwíníin kō jè ɔ se ma kà dyieñ fūà kee jè dyí.

Mòùn dyie cẽ kà nì mu kũà dò nyuùn mɔɔ nì mu dà dò muùn wẽe ní, nìí, nyɔ̃n me poe jãà kà nì muε náa nyuùn wẽe? M bèin m̀ m̀òùn hwòdò kɔ̀ dèè ɔ̀ jũ ké m̀ dyie náa cẽ nìí? M dyi wuɖu ɖi bó ɖe dò jèin, nìí, m̀ ɖã wuɖu ɖi kà nì mu vɔ̃n bé ɖèò ké nì ke. ɔ̀ se dyiin nòmò bé m̀ ké ɖe m̀ se nyue bèin nyee jè wuɖu ɖi.

ɔ̀ jũ ké m̀ dyi wuɖu ɖi bó ɖe dò nyu jè, ké m̀ see nyu ní, nìí, m̀ me tò gɔ̃. Mòùn ɖá bé m̀ ké xwííín kɔ̀ jè m̀ seà ɖèò nyueε jè se tó mó.

ɔ̀ se dyiin nòmò bé m̀ ké nyo tòò bẽ kàin ɖé bẽ kpoò mú bó m̀ m̀òùn niin ɖe-xwa-bĩ-bĩ bẽ jè. Nì müè bẽò se m̀ hwòdò kɔ̀ dèè ɔ̀ mu ɔ̀ jũ ké wa dyie dyé kà nì tó mó se bó m̀ m̀òùn niin ɖe-xwa-bĩ-bĩ bẽ jèεε ní.

Nàin-nyò bé ɔ̀ mò hwòdò-kɔ̀-dè-nyòεε ní tó móin nyɔ̃n se wíin bé wa ké ɔ̀ kíqíí sí jè. Síqíbiin Kónvè céèè, ké ɔ̀ ɖá, "Nyɔ̃-nàin-nàin mò bé nyo bẽò ké m̀ hwòdò kɔ̀ dè, bé dyiin ɖéε múεε bẽ ké ɖe bẽ móà keε dyéε."⁴²

Nyu nyɔ̃n séin jãà gbo

Nyo báún-báún poe jãà kà bé ɔ̀ se dyiin nòmò bé m̀ ké m̀ bato bẽ kè nì gbò-xwííín-nyò bẽ se wíin tó móin, keε ɔ̀ nòmò dyiin bé m̀ ké nyo tòò bẽ se wíin tó móin nyε. Nyo ɖíé bẽ dyíqí wíqí kè ɖe tòò bẽ nyo kɔ̀ bìi wa nì kũà nyueí nyee gbo, sepóεɖé wa poèn hwìqíi kà nyòò nì wa wíqí tíiwè péèin nyε. Nyo ɖíé bẽ dyíqí bã-nyò bẽ gbo, hwè m̀ po níí, bã-nyò bẽ bé wa sò bóqó kà kò dò bẽ kɔ̀ε. Nyo ɖíé bẽ nyu nyo bẽ bé wa po wuɖu-dù kà kò dò mɔɔ bé wa sò xwéqé-dù kà kò dò múεε gbá-gbá mú.

Jízè ɖá à me ɖèbè à müè dò mú kà à ɖèbèà à m̀òùn múε. ɖe bé tòò-bìò dò diè ma Jízè dyieε nì m̀ hwìqíi? ɔ̀ ɖá, "Nyé mòà ní müèò ké?"⁴³ Tòò-bìòò mó bé Jízè kée ma gboi zain nyo bé nyo dò me jũ hwè bé à ké ɔ̀ mú ɖèbè ke. Ké Jízè po ma nóó bá "Sèméqíà-gàà kpeɖe nòmò dyiinò" jè dyie." Nóóò bá nyo sɔ̀ bẽ bé wa sò xwéqé-dù kò-kò bẽ mú, ké ɔ̀ mò ma wa ti kíín-kíín bé wa ké ma gmõ in nyee jè dyí. Gbò-kpɔ̃in-kpɔ̃in dò se ma bó wa sɔ̀ò pũa nì kíín, hwè ké zà-ɖéin nì ma bó waà xwéqé-dù sɔ̀ò pũa. Sèméqíà-gààò po ma gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in se ma kà bó wa pũa niεε jè wáká, ké ɔ̀ kpá ma gàa mó ma kà gbo-kpá-kpá keε gbo. ɖe bẽ bé Jízè néin jìi kɔ̀ ɖé nóó nià ke múεε dò mò, à me ɖèbè nyo séin mú.

À se bédé bé à ké nyo bẽ à kɔ̀ à ké gbo kpá keε múin mó. À me bó nyo bẽ à mó gbo kpáa dyieε gãa bé à ké wa dòn gbo kpá pũ. ɔ̀ jũ ké nyo dò mòùn dyi bó nì ké à dyie hwìqíi poìn kà bé ɔ̀ hwòdò se ɖé ɖei kpáa bèin sepóεɖé à se ɔ̀ nòmò dyiin dyí nyu jèεε ní, nìí, à me nyue pũ, sepóεɖé à mó bé à ké Gèdèpòò hwòdò dyi dè ɖé à jãà-nyu-nyuò mú. (Àpòsò 24:16).⁴⁴

Nyé-nyò m̀ mó jüε dyi ké? Ké nyé-nyò Gèdèpòò mó bé m̀ ké jũ ké?

⁴² Síqíbiin M. R. Cónvè. *Kà Dèbèin-ɖèbèin nyu Peɖee Kpaε ke: ɖe Dyúáqò bé ɔ̀ Zìain ɖe séin gboε. (Níù Dyòò: Fíqíi niin Céè-ɖè-nyuùn-náin, 2006).*

⁴³ ɖúú 10:29

⁴⁴ ɔ̀ kè Fèdòpòò 1:10, 2 Kòdèintíò 5:9

Κεβì nyo dò me se nì kpeḡeè-dyíin-nòmò-nòmòò ḡe ḡáa, Gèḡèpòò mó bé ò ké kpeḡeín-nòmò-nyò jũ pũ.

Κεβì nyo dò me se nì jǎà-nyu-nyuò ḡe ḡáa, Gèḡèpòò mó bé ò ké jǎà-nyu-nyò jũ pũ.

Κεβì nyo dò me se nì ḡèbèin-ḡèbèinò ḡe ḡáá, wǎé kee, Gèḡèpòò ḡèbè ma ò mú ti ò mò ma nàmàũn-nyò ke, ké Gèḡèpòò mó bé ò mòn ké nyoũn mú ḡèbè ḡekè.

► ḡe-cǎ-nyò ḡíé bǎ me zà 1 Píḡè 2:21-23 kè 3:8-12 bé nyo tòò bǎò ké wa gbo ḡũ tò.

Mòũn ḡá bé nyo tòò bǎè kpeḡe kée nyu bé òin kpeḡe ké dyí zàin. Nyo ḡò bèin ò se wíin tó móin, kee ɔ me bóo nyue bé mòũn ké se-tómó-nyò jũ. Nyo ḡò me bó ò gbo dyíḡíe jè bé mòũn ké dyíḡíí-nyò jũ. Κεβì nyo ḡò me nyu ò se-nyo-kpéin-dyé-kpeḡè bũ ǎε, mòũn bédé bé ò ké nyo-kpéin-dyé-nyò jũ kánáá pũ.

Dyí-tèmèin-ḡè bǎ bá cǐ-cǐ dyíe

Dyí-tèmèin-ḡè bǎ céè kà ḡé bíḡíie ò ḡe bǎ bé wa kpá jéé ke, kee waà nyéné bǎò kè kpáá-ḡè ḡò-ḡò bǎò ò nyo bédé kòè ǎn. Wa ò dyíḡí-dyíḡí kè se-tómó-tómó moo wa hwòin-ḡè bǎ.

Nyue bé ḡe-cǎ-nyò bǎò ké ḡe kpá ḡé dyí-tèmèin-ḡè bǎò ḡò-ḡò múee múin wǎ. Diè ḡe-cǎ-nyò bǎò dyi bé wa kée kǎin zain xwíníin kǎ jè dyí-tèmèin-ḡè bǎò ḡò-ḡò mòà ḡe gbà ke.

1. Jóo nyu ma kũà ḡé fátèḡè ḡò kǎ. ɔ kpa ma kũà-mú-nyuìn-nèè-kpà bǎ kè ḡe méné-méné tòò bǎ taún tee, sepóḡé ɔ poèn hwíḡí kà bé fátèḡèò bèin ma ḡò ḡǎo ḡe ke.
2. Pédòḡò mò ma káà-vènè nàin-nyò bó kǎpàà vènè ḡò bìi. ɔ dyi kǎpàà-kààò nàin òin, ti ḡíé bǎ ní, ɔ dyéé ké wa céè ḡe ḡò bó hwíèò ḡũ, ké céè-dyèḡèò ḡá, "À ḡǎ dà fíòwéè" Ti ḡíé bǎ ní, ɔ pàin bó, ké ɔ pèḡèin wa fíòwéè wè gbo, sòin ḡé káàò mú, sepóḡé ɔ poèn hwíḡí kà bé kǎpààò see dyéḡé gbo òè ǎ mu kà bé fíòwéèò sò kǎ ke.
3. Màa ḡò mò Támáwàḡà kee nyu ma dà ḡò kũà, ké ɔ òin kũà ò bé ɔ ké ma kǎpítò ḡǎ bó kũà-nyò bǎò bìi. ɔ nyí ma kǎpítò-peḡe-nyòò nyo-gbo-pa-wíḡí, bé ɔ ké píòò dyí kpa bó wíḡísíò kǎ, òí, bé ɔ ké wíḡíò ḡò dyí ḡú.
4. ḡé òbà-hwòḡò vènè ḡò múee, gàa ḡò ò ma ḡé, ké ɔ mò ma ce-bò hwè-hwè bǎ peḡe-nyò. Nyo bǎ ḡǎ ce-bò hwè-hwè bǎò ɔ gboee dyuòè kà wa se dyí kpǎò bèin nyue. Kee wa ḡǎ wa, ké wa kpa wa ḡé waà kũà-nyuìn-naín bǎò, ké wa mòũn dyíḡí ce-bò ḡíè bǎò, ké wa po wa nyo bǎ seà dyí kpǎò bèin nyue bǎ ǎin.
5. ḡḡé mò ma sùkúù ḡòè nàin-nyò. Wé ḡòè baḡaa, sùkúù-dyù bǎò ḡòè bǎ dyi ɔ gbo, ké ɔ diè ɔ dyi kà ɔ mó bé ɔ dyú-gàà ké tèmèin-ḡèò nyo mòà ǎcibáḡáà kee mú zi ke. Ké ɔ nyí ḡḡé wíḡí. Nyènèè kee, ḡḡé cǎe ǎcibáḡáà-tèmèin-nyòò gbo bé ɔ ké gàa-dyù gmòò pǎá-dyèḡè vènè nyí ḡé tèmèin-ḡèò mú.
6. Ajéḡò mò ma nyùnèvósétè ḡe-tèmèin-nyò ḡò. ɔ péè-wíḡí bíè ma dyí. ɔ cǎe ma ɔ ḡe-cǎ-nyò bǎò gbo kà ɔ mu ma sǎ-kǎún-dyi-po-po kàmàũn-kàmàũn ḡò wa nyíin, ké nyo ḡò

see ma mú zie béin mu, ɔ sèin ké wa dǔ dɛ dífèdè bé gǔ -jǔ-wùdù bǔ nìà kǔe ɔ gbo hwèe.

7. edé mǔ ma gǔ mǎnà sùkúù dǔ nàin-nyò. Ké Vǎúndyà, mǔ ma edé bǎto, ke ɔ mǔn nì ma kroo kà kò dǔ bì kǔà nyueñ. Wé dǔ bǎdǎa, ɔ diè ma edé dyi kabi bí-dyù bǔ nì ma dé waà sùkúù-gbòò mú ke ní, sepóedé ɔ nìin krooò mó ma bí-dyù díe bǔ dyi kpǔ dyi. Ké edé nyí ma Vǎúndyà bí-dyù bǔ wa bédé ma dée píó bó dènè. edé kpǔ ma wídí dyi, ké ɔ see jè nyo dǔ gbo cǔ fǔ.
8. Vǎúndyà nì ma míšìò dǔ gbo kǔà nyueñ, ké míšìò mó ma bí-dyù díe bǔ bé wa ké dé sùkúù nyùin. Vǎúndyà mu ma ɔ bǎto mǔ edé, bé ɔ mǔ ma sùkúù dǔ nàin-nyò kee gbo. ɔ kè edé wǔin ma píó bé wa ké pèe kee jè gbo, ké Vǎúndyà mu ma dé ɔ kǔà-nyùin-naínò de, ké ɔ dá ma wídí zi kǔ nyéné. Vǎúndyà kpa ma wídí edé gbo dènè séin xwíníin, ké ɔ nyo sè bóe, ɔ dúe dyí bó ɔ miòùn bì.
9. Sójè nì ma cóci dǔ bì kǔà nyueñ, ké wa mó ma cóci-gbò dǔ dǔ poe dyi. Cóciò cǔe ma Sójè gbo bé ɔ ké gbǔ-po-kǔpǎnà dǔ dyi mó bé wa ké wa gbòò po. Ké Sójè kè kǔpǎnà pǎdǎ dè ma dǔó bá gbòò po jè dyí. ɔ tǎa ma kǔpǎnàò nyo béin wa píó nòmò dyíin nyíe kee dyi, ké ɔ gǎ kǔpǎnàò nyo dǎin ma ɔ wídí bé cóciò muà pèin nyee dǔ nyénéin nyee.
10. Ábǔtò bédé bé ɔ ké ma déšìin dǔ bó ɔ kǎàò bì, kee ɔ dyuòè kà ɔ jǔ ké wa dyi ma kǎàò bǔ in gmoìn ní, ɔ mu ma fǔà-fǔá mú nìin, sepóedé ɔ kǎàò dée bǔ díe bǔ ní kpǔ ma dyi ke. ɔ mu ma dé dè wa kpǔin kà déšìinò ke, ké ɔ dyé kǎà kúqúú bǔ dǔin mú, ké waà kǔò-nyò bǔ nì fǔe n bé wa ké waà kǎà bǔ in gmoìn, bé wa ké wa déšìin nyí. Gàa dǔ nì ma bó gmo-wǔò gboee cǔe ɔ gbo kà ɔ jǔ ké ɔ dyi wídí ɔ móe ɔ nyíin, nì, ɔ mu ɔ déšìinò nyíin wǎdǎ, ké wa se ɔ kǎàò bǔ in gmoìn mu ke. Ábǔtò pèe ma wídí, ké ɔ kpa ɔ déšìinò taún wǎdǎ cá.
11. Sǎbò dyi ma ɔ kǎà bóeñ dé kǎà-dyi-dè-naínò. Kǎà-gbo-gmò-nyòò dá ma wídí bé ɔ ké pèe kee nyéné. Sǎbò se ma kǎà-gbo-gmò-nyòò wídí séin nyí, kee ɔ se ma ɔ tíkèò xwa zà, bé ɔ kée nyo kà kò dǔ nyí, nì, bé ɔ ké wídí bé Sǎbò nyíà ɔ kee dyí dǔ bó ɔ miòùn bì.
12. Aná nì ma sǔ-kǔún-dyi-po-po dǔ gbo muen, ké ɔ se de ɔ nìà dyí dúeñ muen nyee cǔ nòmò dyíin. Ti ɔ dyi ma dé déin-cǔin-bi-dyùò múee, ɔ kò ma bó ɔ bǎto dǔ bé ɔ dyuò de miò kee wáún dyi, nì bé ɔ ké ɔ bǎtoò nìin gǔ -jǔ-wùdù bǔ céè.
13. Ígò mǔ ma bódó-wa-kǎà bé xwí dǎin kà (tǎdǎtò) kee nàin-nyò. ɔ nì ma kǔà dǔ nyueñ, ké ɔ mó bé ɔ kée ma gbo hwèin fǔà. ɔ jèe, ɔ kpa ma tǎdǎtòò gbǎ bǔ dyí, bé wa ní kǔ dǎ bódóún pa miò kè bé tǎdǎtòò ké nà wǎdǎ-wǎdǎ. Ti wa bá ma bó páò kǔ de, báá-dèò se ma mú wódó, sepóedé bódóò se ma xwa céè nòmò dyíin.
14. Míšìò dǔ dǔobo ma Píewèdè bé ɔ ké ma cóci dǔ pǎsòdǔ jǔ. Míšìò nì ma ɔ pèin bó dènè séin xwíníin, kee Pǎsòdǔ Píewèdè mó bé cóciò ké ma ɔ pèin nì dekè, ɔ jèe ɔ cǔe ma wa gbo kà bé míšìò se ma ɔ gbo-kpá-kpá dǔ nyíe nì fǔ ke.

15. Dyídíí-nyò dò dyi ma dé éqà bídí-gbòǔn, ké ɔ dyídí ɔ wídí. éqà c̄ε ma jè ɔ b̄ato b̄èò gbo, ké ɔ dá dyídíí-nyòò se ma wídí d̄òùn dyídí, k̄ε ɔ dyídí ma d̄ε t̄òò b̄ě d̄ekè. K̄ε dyídíí-nyòò se ma d̄ε kà kò d̄ò dyídí f̄ɔɔ, ɔ s̄èin wídí d̄òùn. Ké ɔ b̄ato b̄èò dyé ma ɔ w̄iin, ké wa nyí ma ɔ wídí b̄é ɔ ké ma d̄ε b̄ě ɔ dá dyídíí-nyòò kpa ma kà k̄ε d̄ò d̄õ d̄ε.
16. Gùd̄ónò mò ma hw̄ɔd̄ɔ dyù d̄òè b̄ă. ɔ mò ma cóci nì ma dé hw̄ɔd̄ɔò múε n̄àin-nyò d̄ò d̄ekè. ɔ nyo b̄èò mò ma nyo se d̄ε kpa b̄ě, ké wa se c̄éè-d̄è dyuò, hw̄è ké wa dyé ma ḡă m̄iò. K̄ε hw̄ɔd̄ɔò nyo b̄èò b̄édé ma pá p̄àd̄ă. Ðε-peðe-nyò b̄ě s̄ò d̄ε xwí gboε d̄õ ma wa pá d̄ò gbo b̄é wa ké dé geðe nyu. Gùd̄ónò peðe ma hw̄òd̄ò-nyò b̄èò pá séin b̄èò, ké ɔ kpa ma wídí d̄é xwí gbo, ké ɔ po dé ɔ m̄iòùn bìi gb̄ò d̄ò.
17. Z̄õ séin xwíniín nyε, cóci d̄ò mò Fééf̄i K̄òméd̄étè-còci k̄ε ḡă ma ne-bò d̄ò, ké wa nyu ɔ "Z̄õ Ne-bò" mú. Z̄õ d̄ò xwíniín nyε, wa ḡă ma Ne Wéémà. Wa se ma ɔ ḡă, sep̄óed̄é ɔ kpeðe n̄òmò ma dyiin j̄è, k̄ε wa ḡă ma ɔ, sep̄óed̄é wa dyuòè kà ɔ b̄èin ma cóciò wídí p̄àd̄ă nyíe k̄ε. Ti wa d̄ă ma Wéémà dya d̄èε, ɔ nyí ma cóciò wídí b̄é wa ké gm̄ɔ-w̄õ d̄iè b̄ě d̄õ, b̄é wa ké wa cóci-p̄àò gm̄òò w̄õ bá. Z̄õò nyo k̄ɔ ma bó dyíε, Wéémà j̄àd̄àin ma hw̄ɔd̄ɔ kà kò d̄ò mú, k̄ε w̄éé k̄ε wa nyu ma ɔ "Z̄õa Ne-bò" mú d̄ε.
18. B̄ànì nì ma k̄àà n̄àin bó cóci d̄ò bìi. Hw̄iò-kà ti séin ní, ɔ kpa k̄ààò ké ɔ d̄èè dyi dé d̄è b̄é wa b̄èin dyí gm̄òò n̄òmò dyiin nyε. Ti d̄íé b̄ě ní, hw̄è b̄é ɔ ké k̄ààò dyi d̄è bó hw̄iò k̄ε, ɔ hw̄ùd̄ũ nyòǔn b̄ě m̄ɔɔ peðe-d̄è b̄ě bó ɔ m̄iòùn n̄iìn kp̄áná dyé j̄è.

Ðε gbà b̄ě b̄é se j̄àà nyu-nyu nyu nyo b̄ũ ̂ dé nyo m̄iòùn n̄iìn bídí-bòdò k̄õ k̄ε

Nóò n̄ià k̄ε se d̄ε b̄é ɔ kp̄á nyo d̄ò gbo j̄éé k̄ε, k̄ε ɔ d̄è d̄ε d̄ă kp̄á dé dà p̄àd̄ă k̄ε m̄ε.

Kéd̄èi-d̄éin-nà-nyò b̄ě c̄i ma hw̄ɔd̄ɔ d̄ò mò B̄ówòd̄ò k̄ε mú. Wa dyéε kà b̄é nyo b̄ě c̄i ma dé bóq̄òò w̄áká d̄ò k̄õε báún-báún mò ma ḡă-dyé-nyò b̄ě k̄ε. Nyo b̄ě c̄ià dé gb̄ε ̂ è n̄ià bóε múε po ma Ìbánésè-wùd̄ù. Ìbánésè-nyò b̄èò xwéd̄é-dù dein dúún b̄èò mò ma ḡă-dyé-nyò p̄ùè-p̄ùè b̄ě tee dé waà taà b̄èò mú, ké píq̄éin-gbò n̄òmò dyiin d̄ò se wa bìi nì, hw̄è m̄ po níiín, wa p̄àd̄ă ké c̄éè-d̄è c̄è k̄ε. Wa báún-báún se ma d̄ii-d̄è b̄édé, ké mó nyu ma wa tee cá.

Ké Kéd̄èi-d̄éin-nà-nyò b̄ě nì ma dé B̄ówòd̄ò-hw̄òd̄òò múε d̄ú ma Ìbánésè-nyò b̄èò wídí gbo kp̄áin kp̄àí. Wa d̄obo ma nyo dé cóci b̄ě nì ma dé gb̄ε ̂ è t̄òò b̄ě múε gbo, b̄é wa m̄òùn ké gbo-kp̄á-kp̄á t̄ò d̄ekè.

S̄òin bóε gboεε, Kéd̄èi-d̄éin-nà-nyò b̄ě nì ma dé B̄ówòd̄ò-hw̄òd̄òò múε d̄ú ma d̄ii-d̄è k̄àà v̄ènè-v̄ènè b̄ě mú hw̄ùd̄ũin kp̄àí b̄é wa k̄éε Ìbánésè-nyò b̄èò múin gein. Wa d̄è ma Ìbánésè-nyò b̄èò cóci-n̄àin-nyò b̄èò hw̄òd̄ò k̄õ b̄é wa ké ma d̄ii-d̄èò nyo b̄èò múin gein.

K̄ε Ìbánésè-nyò b̄èò n̄àin-nyò b̄èò kaà ma d̄ε-p̄èd̄èin-naín d̄ò dyí cá, ké wa d̄ú ma d̄ii-d̄èò wa m̄iòùn n̄iìn nyo b̄èò gbo p̄èd̄èin kp̄àí, ké nyo b̄ě b̄édé ma wídíε d̄òùn b̄èin ma d̄ii-d̄è b̄èò d̄õ. ɔ nyuε ké nyo b̄ě b̄é mó nì ma nyuεín xwééε se ma d̄ii-d̄èò d̄ò dyéε b̄èin. Ìbánésè-còciò n̄àin-nyò b̄èò k̄è waà m̄ùè b̄èò d̄è ma wídí b̄é wa dyé d̄ii-d̄èò k̄õún w̄éε dyi. Wa p̄èd̄èin ma d̄ii-d̄èò d̄ò nyo b̄ě nì ma bóq̄òò gb̄ε ̂ è kà kò d̄ò múε gbo d̄ekè, d̄è b̄é wa b̄èin ma wídí p̄àd̄ă mú d̄õin nyε.

Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ nì ma dé Bówòdò-hwòdò múde nìè ma jìi kǒ néin kánáá pū kà bé wa bédé bé wa ké ma qii-dèò nyo bĕ mósò mios kee nyí bó pídyie. Kee Ìbánétè-còciò nàin-nyò bĕò kpǒ ma káà vènè-vènè bĕ kè káà-nàin-nyò bĕ ɔ kè nyo tòò bĕ dyi, ké wa nì ma wa péèin, bé wa ké ma qii-dèò peqeeñ nì kánáá pū. Wa kpa ma qii-dèò píó dyíi de mios, ké wa nì ma kpáná wa dyée ma kǒún wĕe dyi dèè ñ kánáá pū. Wé dòè baqaa, ti bé Bówòdò-hwòdò Kédèi-dèin-nà-nyò bĕò diè ma Ìbánétè-nyò bĕò dyi bé wa ké qii-dèò jè kǒin zain bó cée-dè kǒee, wa cée ma se-cèè-dè ké wa nyíe wa.

Ti séin bé Bówòdò-hwòdò Kédèi-dèin-nà-nyò bĕò dyée ma kà bé wa nì wa gbá-gbá mú nyueñ nyee ní, nìí, wa hwòdò kpá dé dei, ké nyo dò gbo-kpá-tò ní nyu wa de fɔɔ. Wa mósò ma Ìbánétè-nyò bĕò nàin-nyò tòò bĕ dyi bé wa ké wa gbo kpá, kee wa mǒn nyu ma de dyúádòò deké. Dea jèee, Bówòdò-nyò bĕò pàqá bó ma wa gbo kpáa. Kee wa díe bĕ nì ma wa gbo kpáun ke kánáá pū. Gbo-kpá-kpá sòin ma kà dé Bówòdò-nyò bĕò gboee nyue ké Ìbánétè-nyò bĕò pásòdò gbèi-gbèi dǒ ma káà, ké wa po ma wa miosùn bìi gbǒ nòmò kǒin bĕ. Pásòdò tòò bĕ dyèin ma wa hwène ñ, ké wa poen hwidjii kèbì Bówòdò-hwòdò còci-nyò bĕò bèin ma wa mǒn gbo kpáa deké ní. Xwíniín nà ke jèee, nyo bĕ bé mósò nì ma nyueñ dé cuà-kpàà tòò bĕ kǒee se ma gbo-kpá-kpá dò dyé fɔɔ.

Cĕé-dèò Dúí-jaqá-jaqá

Wówèdèin Bófè mò ma kǒpànà dò mò Bèsìà Hàtáwè kee nàin-nyò. ɔ mósò bé ɔ ké ma kǒpànà dò mò Màqáni, bé Wámà kǒ ma kee dǒ. ɔ bédé bé ɔ ké ma dáqà bédjòùn kpáqá-nyò sè tǎ péè bó kǒpànàò jè. Nyo nià kǒpànàò dǒun wĕe bédé bé ɔ ké de bĕ nì déee kǒin gmoìn, bé ɔ ké wa dyí gbè ñ bó dènè gbèi-gbèi xwíniín, hwè bé ɔ kée dǒ. Bófè kè Wámà-kǒpànàò nàin-nyò bĕò gmo ñ ma, ké wa kpa wudu da. Sòin bóee gboee, púee, ɔ se nyo dò dobo de bé wa ké kǒpànàò kǒin gmoìn, kèbì de séin nì páún ní. Wé dòè baqaa, ɔ cĕe, ké ɔ qá, "À dyuòè kà de séin mu ma niin kà Wámà nyue ma kà cĕe ke, ké káà wa nì ma jǎà." De séin bá kǒpànà kpa wídí vènè nià ke dǒ jè dyíee kpá ma páún wàqà cá, sepóedé nyo sǒò dein dèin ma hwòdò kǒ jè.⁴⁵

Kàun wĕe, poìn nyo bĕ bé wa dèò ñ kà me dé dyí-tèmèin-dè Kíin-Kíin bĕò múde jè hwidjii. Wa dò se ma kpé bèin bé wa ké de nià ke nyu, sepóedé wa se hwòdò-kǒ-dè-nyò bĕ. Nyo bĕò bédé bé wa ké ma kǒpànàò kǒin gmoìn, bé wa ké de séin nì déee dyí gbè ñ, ké wa mu ma ti pàqá kè fòhò-hwòdò dyí dúnun bé wa kée ma náa nyu, ɔ jǔ ké wa se ma hwòdò kǒ dein dèin ní.

Nyo bĕ nì kpoo múde dǒó-dè-dè

- Dé nì bíqí-nyò bĕò hwìè kee, dé mò kpeqe bĕ se jǎà bé nyoñ bĕ nyu, kee ɔ kàmà mú bé wa kée dyi tǎà kée?
- Kpeqèò nyé nyoñ bĕ nyu xwai, bé m mósò wa ké gbo zǎin nyé?

⁴⁵ Síqjìiin M. R. Cósòvè. Kà Dèbèin-dèbèin nyu Peqee Kpaa ke: De Dyúádò bé ɔ Zǎin de séin gboe. (Níu Dyóò: Fídjì niin Cée-dè-nyùn-naín, 2006)., 15

Baà-wùdù

À Ɓǎ, mò nìà dé dycún wě,

À po m̀ zùo kà bé m̀ mò dyí-sédèìn-sédèìn kè jǎà Gèdèpòò ke. À po m̀ zùo kà de séín bě bé nì nyu bá à jè dyíee mò jǎà ke.

Kpá à gbo bé à ké de m̀ dǎ gbo po bá jǎà nyu jè dyí bó à bìiee kíjíí sí. Kpá à gbo bé à ké jǎà-nyu-nyò bě jǔ dé de séín bě bé à nyu kè bé à cēe mú.

À po m̀ zùo, à Ɓǎ, sepóedé m̀ nyí à de séín bě bé à kǒ à ké bédée, ké m̀ gmò à dyí ti séín.

Kǎà o me nì

Cěé-dè 10 Taún-kǔà

(1) Cée wuqu-dǒin gbèi-gbèi bá de bě nìà dà bíjííee dò-dò jè dyí:

- Zàin gbo-kpǒin-kpǒin nì bó Gèdèpòò kpede mòà (jǎà-nyu-nyu) ke kè de Gèdèpòò dǎ gbo po bá à jè dyí bé o mòà (dyí-sédèìn-sédèìn) nye pǔa kee jè kǒin. Zàin xwíníín kǒ jè Gèdèpòò mó bé à kéà dyí sédèìn dé de bě bé à cēe kè de séín bě bé à nyuee mú kee jè kǒin.
- Po de Bábòò cē bá dyí sédèìn jè dyíee dú. Cée vósi tǎ mǎo zi kǒ bá de nì muà céèin nyee jè dyí.
- Zàin kǒin dé hwìe hǐinye mú de bé se-dyí-sédèìn-dè nyu-nyu mǎo dyí-sédèìn-dè nyu-nyu nyu dé gbo-kpǒin-kpǒin nì bó à kè nyo tòò bě pǔa kee mú ke.

(2) Po tèmèin-dè dò bá dyí sédèìn jè dyíee páún sòin dé Bábòò mú, bé m̀ kée kpoo dò nì dé nì nyo bèò hwìe kee tèmèin. Tòè dyí-tèmèin-dè bě sòin dé Bábòò mú, kee o me bá nóó jéé dò dyí.

Cḙḙ-ḙḙ 11

Nyũn-dyùè ðe-kpa-kpa

Cḙḙ-ḙḙò Hwòḙò-kpàin-ḙḙḙ ḙḙ

ḙḙ Cḙḙ-ḙḙ nìà ke mánáin nyee, ḙḙ-cḙḙ-nyòò me béin kpé:

(1) ḙḙ ḙ kée jǎà po kà nyò ḙḙ-ḙḙ séin kpa ḙḙ, ké nyũn bédéḙ bé wa ké ḙ kpéin dyé, sepóḙḙḙ Gèḙḙḙḙ nyò ḙ kà ḙ miòun nyuà nìè ke.

(2) ḙḙ ḙ ké nyò séin ḙḙ bé wa kpḙ gbà-kà ḙḙ ḙ gbe ḙḙ múdeḙ bìi dyí-séḙḙin-ḙḙ wḙ po kè bé ḙ ké wa wìi kḙḙ bédéḙ béin.

(3) ḙḙ ḙ ké nyò séin kpéin dyé, m seé kḙḙ nyò bé nyòò jḙ ke.

Déò Kànéjì mǎà nyò-kpéin-dyé-gààò kee jè

Déò Kànéjìè nyéne mu ma miò bó ḙ céè-ḙḙ mǎà **Kà nyò ké bǎto bédéḙ nyue kè kà nyò ké nyũn ḙḙ kpéin dyé nyue** jè. ḙ poen ma hwìḙḙi kà bé nyũn séin mó ḙḙ gbo tò-tò kè kpéin-dyé-dyé, sepóḙḙḙ ḙ mǎà ḙḙ bé wa bédéḙ sòin ḙḙ wa ḙ xwíiníin nyee. Déò dè ma ḙ sùkúù mǎà Déò Kànéjì Sùkúù kee dyi bé ḙ ké jǎà-ḙḙ ḙḙ bé ḙ kpḙ dyiee jè nyũn tèmèin.

Ti ḙḙḙ baḙaa, Déò Kànéjì Sùkúùò tèmèin ma ḙḙ-peḙe-nyò vènéḙ ḙḙ ḙ bó hwìò-kà ḙḙ. ḙ tèmèin ma wa kà nyò kè nyò tòò ḙḙ ké bǎto jḙe nyuee jè. Ké ḙḙ ḙ tèmèin ma ḙḙḙ mǎà, ḙḙ m kè nyu bé nyò tòò ḙḙ kè m dyi dyuò kee jè. Ti wa nìà ma ḙḙ-cḙḙ-nyòḙḙ ḙḙḙ sḙḙ kḙḙun dyi poeḙ nyee, dyi-diè-ḙḙ ḙḙḙ dyúáḙḙò fònòin ma wa wḙ miò. Dyi-diè-ḙḙ kḙḙ jè wa se ma kà hwìḙḙi dèee ḙḙ, "À ḙḙ ḙḙ cḙḙ hwò ní, xwe ḙḙ mǎà mǎà sùkúù-gbòè múin-nòmòin-nyò ti séin nyee nyéne jḙ kè?" Tèmèin-ḙḙ bé ḙḙ-cḙḙ-nyòḙḙ ḙḙḙ nì ma kà cḙḙin nyee bá kà m kè nyò tòò ḙḙ ké bǎto jḙe nyue kè ḙḙ m kè nyu bé nyũn ḙḙ kè m dyi dyuòee jè dyi dyeo, kee wé séin xwíiníin nyee, wa dyi ḙḙ cḙḙin sò ní, wa zi mǎà nìà ke dyiin pḙ, ké wa ní zà ḙ nyiòun dye mǎun, sepóḙḙḙ wa se ḙ dyé bé ḙ ké nyò kpa ḙḙ ḙḙ jḙ, ké wa kèò kè se dḙḙ dèè béin. Wa poen ma hwìḙḙi kà bé ḙḙ ḙḙ bé wa nì ma kà cḙḙin nyee, hwìè ḙḙḙ kḙḙ mú wa béin kpáná kḙḙun dyéee kee mǎà bé wa kè nyò kpa ḙḙ ḙḙ ḙḙḙ kè ma dyi dyuòin nyee.

Kà nyũn-dyùè nyu ḙḙ kpaá ḙḙ Kéḙḙi-ḙḙin-nà-nà múe

Nyò séin ḙḙ bé wa taba Jízè hwìḙḙiee mǎà kpóḙḙ-dyùà dyúáḙḙò—Kéḙḙi kpóḙḙ-dyùà: "ḙ jèee, gbo-zain-zain ḙḙ se bó Júù-nyò kè bóḙḙ-dù kà kò ḙḙḙ nyò ḙ kè ḙḙ kè nyò se ḙḙḙ ḙḙ kè gàa kè mǎà pḙa nì. ḙḙ séin mǎà nyò dyúáḙḙò ḙḙ Kéḙḙi Jízè mú" (Gàḙḙzià 3:28).⁴⁶

⁴⁶ *À Bsḙḙ-Bàḙḙ*

Ḑúù-cèè-dèè cēē kà bé Jízè cē ma gmaò jè ti ɔ kè tòò-bìò dò nì ma dóó dèè ʼn nyε, ké ɔ dá, “M me dèbè m̄ m̄è dò mú kà m̄ dèbèà m̄ miòùn múε.” Ké tòò-bìòò diè ma ɔ dyi, ké ɔ dá, “Nyé mòà m̄ m̄èò ké?” (Ḑúù 10:29). Dyi-diè-dè nìà ke kpa ma dε miò, sepóedé tòò-bìòò poèn ma hwìq̄i kà ɔ se bédé bé ɔ ké ma nyo dò mú dèbè ke. ɔ poèn hwìq̄i kà gmaò nì ma nyo jéé dò bé ɔ k̄ ɔ ké mú dèbèε jì tòè ʼn p̄ ke.

Nyo séin b̄ bé wa nì gma kò-kò b̄ xwídíεε bédé hwìq̄i-poin-dè nìà ke ní. Wa dyuòè kà bé dyídí-dyídí kè kú-dábá-dábá ɔ kè nyo m̄è dò dyi-p̄ià-p̄ià, wa séin mò dε gbà ke. Kεε w̄éε keε, wa poèn hwìq̄i kà bé wa se k̄ wa ké nyoün séin ḡ b̄èin w̄ k̄ tò bó dε gbà b̄èè dò nyu jèε. Ti d̄èè baq̄áin, wa se dyè wa b̄ato dò gbo dyídíε mu, keε wa mu d̄èè dò gbo dyíd̄in. Ké ti díé b̄ ní wa se dyè wa miòùn niin bíq̄i-nyò dábáa mu, keε wa mu q̄ià dò dábáùn. Wa se dyè wa miòùn niin gb̄-xwíníin-nyò dò dyi p̄iàa mu, keε wa mu gb̄-xwíníin-nyò kà kò dò bé wa nyé múεε dyi p̄iàùn.

Kεε Kéd̄éi-d̄éin-nà-nyò b̄è m̄òùn poε j̄àà kà bé nyoün-dyù séin mò Gèd̄èp̄òò hwòin-d̄è, ké wa bédé dε-kpa-kpa bé nyo dò se wa xwa zàà b̄èin nyε.

ɔ j̄ú ké ínjà dò dyi ma nyo dò dyí wóq̄òin ní, kà Bábdò nyuà cēε keε, wuq̄u k̄iin-k̄iin bé ɔ cē maa mò “M̄òün dá bé m̄ ké f̄èin,” sepóedé ínjà nyo dyí-wóq̄òin-wóq̄òin mò dε d̄iin-d̄iin dò cá, ké ɔ túò nyo hwòd̄o dyi. Ti díé b̄ ní nyoün b̄è bùd̄ùin ma bó ínjà b̄è bo z̄ ʼ, ké wa mó ma wa bièè dyi. ⁴⁷ Kεε nyoün-dyù b̄è kpa dε ké wa zi ínjà b̄èè dyí. ⁴⁸

M̄ b̄èin nyo dò dyéε bé ɔ ké xwa-kíé-dè-nyò j̄ú, bé ɔ ké se céè-d̄è dyuò, bé ɔ ké se xwíníin dyi cē, bé ɔ kpeq̄e ké dyiin nyiniin, bé ɔ ké se k̄ià dò cē, bé ɔ ké se nyo dò bédé, bé ɔ ké dyiin nyiniin kè bé nyoün b̄è ké ɔ z̄ùün zàin, keε dε b̄è bé ɔ nì gbo poεn nyεε bédé sè-ná-sèè kpaná. ɔ j̄ú ké Gèd̄èp̄òò dyi ɔ gb̄àà ní, níí, ɔ mu nyo kpa dε dò j̄ùün, bé ɔ ké nyo séin à d̄á bóq̄ó-kpàà k̄o dyé d̄oεε dyí zi. ⁴⁹ ɔ ná nì j̄èεε, nyoün bédé bé wa ké ɔ kp̄éin dyé.

► Dε-cē-nyò dò me zà Gàd̄ézìà 3:28 wuq̄uún, bé nyo tòò b̄èò ké ɔ gbo q̄ùù tò.

Vósì nìà ke cē hwìè t̄ā b̄è k̄ó mú wa b̄èin nyoün-dyù me dèè keε jè. Wa mò, xwédé-dù kò-kò b̄è ɔ kè nyo b̄è kpa d̄εε kè nyo b̄è se dε kpaa ɔ kè gàa kè màa. Bá nyo b̄è kpa d̄εε kè nyo b̄è se dε kpaa jè dyíεε, ɔ bá wídí bédé jè dyí. À b̄èin d̄é dε tòò b̄è poε dε, ɔ hwòin kà z̄ j̄i kà nyo dò d̄á nyuε kè céè-d̄è j̄i kà nyo dò dyuò ke ɔ kè k̄ià b̄è bé nyoün b̄è dyuò ke. Dε séin b̄èè dò se kà nyoün-dyù jè nyu dε kpaa d̄é Gèd̄èp̄òò gboεε gbo v̄o b̄èin d̄yε m̄òùn.

⁴⁷ Dε nìà ke dyi-tè mèin-d̄è dò mò Wèd̄èb̄èd̄ésìò 22:8-9, ké ɔ dá, “M̄ mò J̄óó. M̄ mò nyo w̄ ma dε b̄è nìà ke, ké m̄ dyé ma wa. Ké ti m̄ w̄ ma wa, ké m̄ dyé ma wa keε, m̄ bùd̄ùin ma bó ínjà bé ɔ tè mèin ma kà wa m̄ dyíεε bo z̄, bé m̄ ké ma ɔ biè. Kεε ɔ cēε ma m̄ gbo, ké ɔ dá, “M̄òün nyuε náao! M̄òün mò gbo-ni-nyò d̄ekè kà m̄ kè nì díí b̄è mòà kp̄áá-d̄è-cē-nyò b̄èò ke ɔ kè kà nyo b̄è kp̄o wuq̄u b̄è céèà n̄o céè-d̄è nìà ke múε dyíεε mòà gbo-ni-nyò b̄èε. M̄ me biè Gèd̄èp̄òò.”

(À B̄ās̄óò-B̄àb̄òò).

⁴⁸ 1 Kòd̄éint̄iò 6:3

⁴⁹ 1 Kòd̄éint̄iò 15 zain gbo-z̄iain-z̄iain venè bé Kéd̄éi-d̄éin-nà-nyò b̄è muà nyuùn d̄é wa kp̄óq̄ó-d̄yùàò mú bó ti nyo b̄è d̄àà méε muà ḡiò wóq̄oεn niin nyεε baq̄aa jè k̄òin.

► Nyo dò béin de kraa miò bé ɔ ké nyo tòò bě dyí zii? Zain jè kōin.

Nyo bé ɔ fònò hwòdò miò, ké ɔ dyuò céè-dè, ké ɔ cẽ kũà, ké ɔ bédé gana, ké ɔ dyuò nyoũn-dyù nàin, mɔɔ ké ɔ bédé wídíe, ɔ béin kpé bé ɔ ké de pàdǎ nyu. Kee wěé kee, ɔ mò de gbà bé m̀ ké nyo ni náa nyo zi de krauń miò kee dāin, sepóedé ɔ kra de dé hwìè běa mú jèe. De séin běa mò de bě bé wa kpá nyoũn-dyù gboe, kee de mò de kra de miò bá nyoũn-dyù bé Gèdèpòò nyuà kà ɔ miòun nyuà niè ke jè dyíe mò ɔ sè-ná-sèè de-kra-kra bé Gèdèpòò poà dé ɔ múe.

Nyo hwòdòũn-gbo-zìin-zìin

Nyo díe bě poèn hwìdĩ kà bé nyo-dù bě bé wa po wuqu-dù dyúádòe séin bédé kpede dyúádòò ke. Ti díe bě ní wa tòè hwòin-dè bá xwí-púú kè nyo kpĩ bě jè dyí, ké wa dá, "Kà xwí-púú běe kpede nyu kà niè _____" mɔɔ "Kà nyo kpĩ běe kpede nyu kà niè _____."

Ti díe bě ní wa cẽ de bě nià ke bóqó-dù kò-kò běe nyo bě kōún, ké wa dá, kà Hítì-nyò běò mɔɔ Jámà-nyò běò mɔɔ Jèpèè-nyò běò kpede nyu kà niè.

Wuqu bě bé nyoũn bě cẽ nyo tòò bě kōún wěe, ti díe bě ní, wuqu běa dè wa dya, ké ti díe bě ní, ɔ béin wa mú gbòò. Ti díe bě ní wa cẽe, ké wa dá, nyo-dù bě nià bóe bédé de gbà dò dé wa mú.

Wuqu gbà bě bé nyoũn bě cẽ wuqu-dù kò-kò po-nyò bě mɔɔ bóqó-dù kò-kò běe nyo bě kōún wěe dyí-tèmèin-dè díe bě keà kè. Wuqu-dù kò-kò po-nyò běe nyéné béino má bó bẽ bẽò dò-dò kō céèè.

- _____ wa fó ní.
- _____ wa ná ké náá-dè nyu wa ti séin.
- _____ wa mu dyídĩn, ɔ jũ ké wa dyie pá dyé ní.
- _____ wa vǒ kpé-kpé cá.
- _____ wa ní hwo waà kũà běò nòmò dyiin.
- _____ wa se xwíniín dyi cẽ, ké wa ní cẽ de nòmò dyiin.
- _____ wa kpá dyoqóun wàqà-wàqà.
- _____ wa tómó se kánáá pū.

ɔ mò jǎà kà bé xwédé-dù bě vǒin vǒin gbo, ké de bě nià bó wa pũa kee ku wǒ ké ɔ zi de bě wa béin xwai nyue kee dyí ke. Xwédé-dù dò m̀un béin kpáná dyéé dé vǒo-dè bě vǒ-vǒ mú mɔɔ dé kũà díe bě nyu-nyu mú, sepóedé wa ku dyi, ké wa cẽ xwíniín dyi jè.

Nyo-dù séin bédé wa niin kpede bě. Dyiin dé xwédé-dù bě dò niin bídí-kpèdè múe, wa tèmèin waà nyo bẽò bé wa ké de díe bě xwai nyu dé hwìè kò-kò bě mú. ɔ ná ni jèe, à dèè hwòdò kō cá kà bé xwédé-dù dò-dò séin bédé wa niin kpede kò-kò bě ke.

ɔ se de gbà bé m̀ ké xwédé-dù dò niin xwai-nyu-dè bě kè waà kpede bě cẽ ke. Kee wěé kee, ɔ se dyiin nòmò bé m̀ ké nyo dò niin bídí-kpèdè mɔɔ xwédé-dù ɔ sò múe kee mú dyé. Nyo dò béin xwédé-dù séin dò mú sòò bé ɔ ké Gèdèpòò dyi dyuò mɔɔ bé ɔ ké dyí-sédèin-nyò jũ mɔɔ bé

o ké gidi-nyò jù. o se dyiin nòmò bé m ké nyo ni náa gbà-kà kpõ kà nyoò mòò kà kpedein-nyiniin-nyò ke, o jù ké m se o dyi dyuò kiiin ní.

De kpá nyo tòò bẽ gbo bé à dyéee dée à po jãà. o jù ké nyo bé o po wudu-dù kà kò dõee dyi nyo dò gbà-kà kpõ ní, nií, nyoò mue hwiqii poin kà bé nyo séin bẽ bé wa po wudu nià bóee béde kpede dyúáqò ní ke. Ké o hwòqõ se de nià ke dyi táã mu, o jù ké o dyi gã-qè dyi dyéee ni kánáá pū sòin dé xwéde-dù nià bóee xwaún ní, hwè m po níin, o jù ké wa dyi o gbà-kà kpõ ti bé o mò nyo gmò keee níe.

o jù ké zà-qéin dyi bó wudu-dù kò-kò po-nyò sã bẽ pūa ni bó ti tòmòun-tòmòun xwiniin ní, nií, de nià ke dyà nyéin-nyéin bó waà xwéde-dù dein dúún bẽ pūa.

o jù ké dyú dò dyie wõ ké o wóqòin-nyò bẽ moò nyo venè tòò bẽ dyi nyo bẽ po wudu-dù kà kò dõee de dò kòin cèe niin, nií, dyúò mu waà wuduò kòin kpõun bá nyo-dù nià bóee jè dyi.

Kédeiqéin-nà-nyò bẽ me ma mú kà wa mu nyo bẽ po wudu-dù kà kò dõee kpõ nyuun wẽ, ké wa me baà bé Gèdèpòò ké wa gbo kpá, bé wa ké nyo bẽ ni náa jãà kè dèbèin-dèbèin dyi tèmèin bèin. o me ni à hwiqii kà bé Gèdèpòò kã dé nyo tòò bẽ jè gbo kà dyúáqò kà o kãà dé à mòun jè gboe, ké o se o hwòqõ dyi de o jù ké à dyi nyo tòò bẽ gbà-kà kpõ níe.

Nyo-hwòqõun-gbo-ziin-ziin ni dé còciò mú ke

Nóó bá Jónà jè dyi bé o céèà dé Dèè-wùdù Sùàò múee mò nóó kpa de dò cá. Jónà cèe à gbo xwiniin kã jè o gbū ma kà Gèdèpòò dyúa ke:

Ké o baà ma Bounboò, ké o dá, "Bounbo, má, ti m ni ma kà dé m bíqíee, m cèe ma kà ni mu ma de nià ke nyuun wèe? o kã jè m fūà ma kà, ké m kpá ma kà xwáqáún, bé m ké ma kà dé Tásià-hwòqòò mú muè. M dyuòè ma kà ni mu ma de nià ke nyuun wẽ, sepóedé m mò jíájè kè wii Gèdèpòò. Ni dyoqo-hwòqò meè ní, ké dèbèin-dèbèin dyiin dé m múin, ké m zàin de gbà bé m kéó nyoün kã dyà kee dyi. bó kàun wèe, Bounbo, m me zà dé ní fèèò, sepóedé o nòmò dyiin bé m ké mé ké o zi bé m ké cíee dyi" (Jónà 4:2-3).

Jónà gbū ma Gèdèpòò dyúa, sepóedé o nyé ma Síwíqíqíà-nyò bẽ mú miò jè. o poèn ma hwiqii kà o jù ké o dyi ma Nínivà-nyò bẽ Gèdèpòò-wùdù gbo wáqá ní, nií, o mue nyuun bé Gèdèpòò ké ma wa wii kã béde ke.

De bé nyoün-dyù poin hwiqii bá nyo-dù kò-kò bẽ jè dyíee se de Bábòò mòun poin hwiqii bá nyoün-dyù jè dyíe. Bábòò tèmèin kà bé bóqó-dù séinè nyo bẽ mò nyo dyúáqò pūe: "o nyu bóqó-dù séinè nyo sòin dé gaa dyúáqò mú, bé wa ké bóqó-kpàà dà séin cí. o só ti bẽ o mu ma wa nyiin nyee dyi kiiin, ké o nyu pá kã mú bé wa mu ciiin nyee bãà." (Àpòsò 17:26).

Gèdèpòò dá còci-nyò bẽ bé wa ké múà-bõò dé xwéde-dù séin ni bóqó-kpàà kõe gbo kpa (Àpòsò 1:8). Zùù bé Gèdèpòò poà dé nyoün múee mò zùù dyúáqòò pū, m seé kã bóqó-dùò nyo bé nyo dò mòun sò kõe.

Mòun dá bɛ̀ m̀ ké nyɔ̀ dɔ̀ dyédé zùun zàin sepóedé m̀ bédé ɔ̀ kpé kɔ̃in jè

Sepóedé nyɔ̀ díé bɛ̀ hwòdɔ̀ dèin bóqó-kpàà de bɛ̀dò kè wa mìun nìin hwòdɔ̀ mós-dé nyu-nyu múin jèe, wa se nyɔ̀ tòò bɛ̀ de dá fɔ̀. Nyɔ̀-dù báún-báún kpɔ̀ nyɔ̀ tòò bɛ̀ kà wa seó kà nyɔ̀un-dyù ke, sepóedé wa pòen hwìq̃ii kà nyɔ̀ bɛ̀dò se nyɔ̀ kpa de bɛ̀ ke.

Kà xwédé-dù díé bɛ̀ nyu nyɔ̀ tòò bɛ̀ kpɔ̀ kànàã-kà kee dyí-tèmèin-dé bɛ̀ céè dà bíq̃ii. Wa ní nyu de bɛ̀dò díé bɛ̀ xwai de dyeo, kee wa ní díé bɛ̀ nyué ke.

Hwìè jéé bɛ̀ kɔ̀ mú xwédé-dù bɛ̀ kpɔ̀ nyɔ̀ tòò bɛ̀ gbà-kà kee dyí-tèmèin-dé bɛ̀:

- Nyɔ̀ sùà bɛ̀ se kpé dɔ̀ bɛ̀in de, ɔ̀ jèe, wa se wa dòn dà dɔ̀ ké wa m̀ein dé.
- Nyɔ̀un bɛ̀ kɔ̀ xwédé-dù kà kò dɔ̀ bɛ̀dò nyɔ̀ bɛ̀ g̃ii mú, ké wa bɛ̀in wa peqee mɔ̀ɔ wa bɛ̀in wa de séin wa mó wa b̃ũ nyue dyiee b̃ũ nyue.
- Nyɔ̀ díé bɛ̀ po céè-dé dyíí bó k̃ià jè, ké wa dè nyɔ̀ bɛ̀ po wuqu-dù jéé dòee de, kà wa se wa k̃ià nyie bɛ̀in nye.
- M̀aa bɛ̀ mò waà dyú-bã bɛ̀dò k̃dò-dé, ɔ̀ jèe, waà dyú-bã bɛ̀dò bɛ̀in kà séin wa mó wa kpɔ̀ dyiee ná kpɔ̀.
- Nyɔ̀ díé bɛ̀ hwè m̀aa-dyù bɛ̀ gbo, ké wa mé, sepóedé wa mós má g̀aa-dyù wódòen dyi, kee wa wódòin m̀aa-dyù jè.
- Bóqó dèè go m̀anà tò sójà bɛ̀ dé bóqòò gbè è dɔ̀ mú, bɛ̀ wa ké xwédé-dù séin ní déee q̃ábá.
- Nyɔ̀ díé bɛ̀ hwè waà dyú bɛ̀ gbo, sepóedé dyú bɛ̀dò f̀onò-hwòdɔ̀ se dyí gbè mɔ̀ɔ wa kó dyí jè.
- Bóqó díé bɛ̀ bédé gma kà bɛ̀ m̀aa se bédé bɛ̀ ɔ̀ ké kàà nàin mɔ̀ɔ ɔ̀ ké s̀ukúù vènè m̀àà kádèjèe mu ke.
- Nyɔ̀ bɛ̀ bɛ̀ wa po wa bíq̃i-wùdù, ké wa se wuquò nyɔ̀ bɛ̀ wa tèmèin kà dé s̀ukúù-gbòun w̃e poe bɛ̀in nyee, wa se bédé bɛ̀ wa ké go m̀anà k̃ià-nyùin-naín dɔ̀ wùdù.
- Nyɔ̀ díé bɛ̀ se nyɔ̀ bɛ̀ k̃ià k̃iún poe bɛ̀in, ɔ̀ j̃ú ké wa dyi xwí-nyènè bédé ké wa se wa bíq̃i-nyènè bédé ní.
- M̀aa-dyù bɛ̀dò bã bɛ̀ peqee wa bɛ̀ wa ké g̃ii j̃ú mɔ̀ɔ bɛ̀ wa ké gbàq̃àun-po-k̃ià nyu.
- Wa q̃ábáin dyú-pèdè bɛ̀ dé wa de xwíníin hwè ké wa wódó, sepóedé waà de bɛ̀dò séè dyú wódòen mó ke jè.

Nyɔ̀ bɛ̀ bɛ̀ wa c̃é céè-dé pàq̃a ke kè nyɔ̀ bɛ̀ bɛ̀ wa bédé hwìq̃ii-taba-dé kò-kò bɛ̀e taba nyɔ̀ bɛ̀ bɛ̀ wa kpɔ̀ nyɔ̀un bɛ̀ gbà-kà dé hwìè b̃eà díé bɛ̀ múe bá bo deín.

Céè-dè vènè dyuò-nyò bĕ bé wa mò dòn-zà-nyò bĕεε seε jǎà po kà bé Gèdèpòò me nyɔ̃n-dyù kà ɔ miòùn nyuà niè ke. Wa poε jǎà kà bé nyɔ̃ bĕ nià cĕiń bó zĕ ǎ keε vǒ ma nyɔ̃ bĕ bé wa se gana bédé miò keε gbo, ké wa dábá ma wa ke. Wa dá nyɔ̃ bĕ "ku ma dyi miò, ké wa du toò" keε mò nyɔ̃ wódòin kà à m̀ùn wĕ. ɔ jũ ké waà jǎà-po-dèò dyíó má jǎà jũin, ní, nyɔ̃ bĕ ku dyiεε muó nyɔ̃ bĕ hwè kréiεε dábáun̄ niin ke bó zĕ ǎ. Keε à poε jǎà kà bé Gèdèpòò me ma nyɔ̃ séin kà ɔ miòùn nyuà niè ke, ké wa kpa dε miò ke.

Bódó-dù báún-báún bĕ ni bódó-kpàà k̄εε nyuε ké xwí-hwĩò bĕ dábáin dyú-pèdè bĕ dé wa dε xwíniin, hwè ké wa wódó. Gó ǎ m̀ànà díé bĕ poε gbo bé wa ké kà ná dyú-pèdè bĕ dábá, sepóedé nyɔ̃n-dyù vò dyí dé bódóò k̄ miò jè. Ðé bódó pàdǎ bĕ k̄εε, màa bĕ cĕε xwí-hwĩò bĕò gbo bé wa ké wa dyú bĕò wa xwíniin dábáin hwè bé wa ké wódó, sepóedé wa ni gǎ dyééń, ké wa séé dyú mó ke jè. Ðε nià ke mò dε-kpa-kpa bé nyɔ̃n-dyù bédéà ke kè kré bé nyɔ̃ seà ɔ miòùn biì wùdùè béin nyε bédéà keε zùun-zàin-zàin.

Nyɔ̃ bĕ k̄ jǎà-po-dè bĕ màà Híúndù kè Búdésĩi nyεε poε jǎà kà bé xwíniin k̄ jè nyɔ̃n bĕ dyéà gǎ keε mò, nàmàun̄ bĕ bé wa dǎ ma nyu s̀in dé wa dyú-tiin nyεε jè. Wa poε jǎà kà bé nyɔ̃ bĕ k̄ fĕè ní zàin múεε, wa móó náa ní jè ke. Wa dá ɔ jũ ké nyɔ̃ d̀ dyi gǎ dyééń ni, ké ɔ fĕè ní zàin mú f̄ ní, ní, dε béin ɔ biì dyiin nòmòò dé dyúa. Nyɔ̃ bĕ nià ke ní kpá gǎ-dyé-nyò gbo miò, sepóedé wa poèn hwid̄ii kà bé ɔ mò dε nòmò dyiin bé m̀ ké gǎ dyé ke.

Hwid̄ii-poìn-dè kè jǎà-po-dè gbà bĕ nyuε ké nyɔ̃ díé bĕ k̀in gǎ-dyéin-dyéin bé nyɔ̃-dù tòò bĕ nyu wa bũ ǎ hwòd̄oi. Ðε nià ke nyuε ké nyɔ̃ díé bĕ w̄in gbo bé wa ké wa kànàǎ-kà kp̄, sepóedé wa poèn hwid̄ii kà wa k̄ wa ké ná wa kp̄ ke. Keε Kédéi-déin-nà-nyò bĕò niin jè kò ní. Kédéi-déin-nà-nyò bĕò poε jǎà kà bé Gèdèpòò me nyɔ̃n-dyù kà ɔ miòùn nyuà niè ke, ké jǎà-po-dè nià ke d̀ùn tò xwíniin bĕ k̄ jè nyɔ̃n-dyù kpàà dεε jii.

► Ðé mò se-nyɔ̃-kpéin-dyé-kpèdè díé bĕ bé wa nyu nyɔ̃-dù d̀ ni dé m̀ bídíεε bũ ǎ kéé?

S̀émédìà-gàà kpede nòmò dyiinò

Nóó bĕ bé Jízè po ma keε pàdǎ f̄ǹn̄in ma nyɔ̃ bĕ tò ma ɔ gbo d̀úεε w̄ miò, ɔ hwòin kà nóó bá S̀émédìà-gàà kpede nòmò dyiinò jè dyiε (Ðúù 10:29-37). Ti Jízè cĕà kà bé sáa-zà-nyòò kè Ðĩnváà-gààò zi ma gàa bé wa puà ma kà keε dyiin, ké wa se ma ɔ gbo kpáa, dε nià ke se ma nyɔ̃ d̀ dyi giniin f̄. Sáa-zà-nyò bĕò kè Ðĩnváà-nyò bĕò mò ma Gèdèpòò-biè-nyò bĕ dεkè, keε nyɔ̃ díé bĕ poèn ma hwid̄ii kà bé wídí jè kè kré jè nyuε ké wa se ma dε kpa dé Gèdèpòò dyédéin nyε.

Nyɔ̃ bĕ tò ma Jízè gbo d̀úεε dèè hwòd̄ k̄ kà bé nyɔ̃ tǎ niinò mò nyɔ̃ du ma toò ke, keε wa giniin ma dyi miò, sepóedé ɔ mò ma S̀émédìà-nyò jè. S̀émédìà-nyò bĕò bédé ma hwòd̄ s̄ bá Gèdèpòò biè jè dyí, ké wa se ma biè-dè jéé d̀ bédé. Júù-nyò bĕò nyé ma wa mú bó waà kpede bĕa jè.

ɔ me ni m̀ hwid̄iεε, Júù-nyò bĕò tòò-biò d̀ diè ma Jízè dyi, ké ɔ dá, "Nyé màà ní m̀èò ké?" ɔ mó bé Jízè ké ma nyɔ̃ jéé bĕ bé ɔ niin hwòd̄ poε gbo kà bé ɔ béin wa mú d̀bèè keε jii tò nyènèè.

ɔ dèè ma hwòdö kɔ̃ kà kpé bé ɔ bédé ma kà ke jèèè, ɔ kè ɔ müè kpa de bë bëin ma bato jüè dòn pū, ké ɔ se bédé bé ɔ ké ma nyo tòò bë de dá fódóún wě.

Jízè jü ma ɔ dyi-diè-dèè gō̃ dé nyoün-dyù-wàkà kō̃, kà bé à me kō̃ dé nyoün séin jè gbo ke. Nyo séin bé à kèò kè bédèin dyíèè mò à müè. Kee Jízè jü ma dyi-diè-dè dò bé nyo dò sèè ma dyi diè-dòèè gō̃̃ dekè, ɔ mò, *Nyé mò nyo müè kō̃ kpede nòmò dyiin nyèè ké?* mɔɔ *Nyé mò nyo dò dèbèin-dèbèin ni kàà dyí-tèmèin-nyò ké?* Jízè tèmèin nyoün dyí dekè kà bé nyo bé nyoün bë seà kpéin dyéèè, ɔ bëin kpé bé ɔ ké Gèdèpòò mót-dè nyu, bé ɔ ké dèbèin-dèbèin bé ɔ dè Gèdèpòò hwìdöie nyoün dyí tèmèin.

Àpòsò Jiin po ma cóci-nyò bëò náún bé wa ní kō̃ dà nyo dò dya dè kà bódó-kpàà nyo bëò mòn nyoà ke.

► De-cē-nyò dò me zà Jiin 2:1-9 wuquún bé nyo tòò bëò ké ɔ gbo quú tò. Dé m̃ dā cóci-nyò bë nyue dyé, bé wa kè de vósi bëè cēà keè hwòin nyéé?

Nyo bë bé wa dáin nyo kpa de bë dà bódó-kpàà kōèè se nyo bë bé Gèdèpòò dè dya ke. Nyo báún-báún bë bé wa dè Gèdèpòò hwòdö dyíèè, wa ní dè wa dya dà bódó-kpàà kō̃. Jízè dá dé wé hwèin gbo bëò múèè, nyo bé nyo dò mòn jü jéé cáa, nyoün séin muè dyédéi hwòin. (Máfíò 19:30).

ɔ jü ké Kédèi-dèin-nà-nyò bë dyi dyí pòin ní, níí, gā-dyé-nyò ni wa hwìè keè bédé dya-dè-dè bé ɔ se bédéè bëin ɔ jü ké ɔ dyíó má bódó-kpàà nyo bëò hwìè ni níè, sepóedé wa dyé ɔ kpéin kà bé ɔ mò Kédèi-dèin-nà-nyò ke. Ké kpé bé bã-nyòò bédéà dé bódó-kpàà nyo bëò hwìè keè sò ɔ xwa, sepóedé ɔ wídíò see nyue bëin bé ɔ ké nyo tòò bë kōin ni dé cóciò mú (Jiin 1:9-10).

Gii jü-jü

Gii jü-jü mò ɔ jü ké m̃ dyi nyo kà kò dèè kō̃-dè jü, ké ɔ dyi m̃ wuquí kō̃ níè. Bódó pàdā bë kō̃ mú gii jè nièè, gii bëò se kpé bë bé nyoün-dyù bédéà keè dò bédé fɔ. Gii-kō̃-nyòò bëin de séin ɔ hwòdö móèè ɔ giiò mú nyùèn pū, kà ɔ mò̃̃ kà nimii dò mɔɔ nèè-kpà dò ke. De dè gii-kō̃-nyòò hwòdö dyíèè déè ɔ giiò nyu, kebì giiò hwòdö me see náa mó ke. Gii-kō̃-nyò bëò bëin kpé bé wa ké gàa kè ɔ gmàà gbo zàin, ké wa bëin dyú bë waà wódòin-nyò bë xwa zàà.

Dé Dèè-wùdù Sùàò múèè, Gèdèpòò cē gii jè, ké ɔ cē de bë wa se kō̃ wa ké gii bë bũ̃̃ nyèè jè. Ti bëa baqaa, nyo dò se ma kpé bë bé gii bë bédéèè jè gbo kō̃. Dé Dèè-wùdù dèèò múèè, Gèdèpòò dá ɔ mò nyo kō̃ nyo séin wuquí, ké ɔ se nyo dò mú dèbè m̃ò bó kpé ɔ bédéèè jè, bé ɔ ké nyo dò mòn dyí zi, ké gbo-ni-bā bëò me nòmò kpedèin dé waà gii bëò gbo, ké wa me nyu wa jàà gbo (Ìfííò 6:9). Báòò dá wa me kpō̃ gii bëò kà wa nyuà nyo tòò bë kpō̃ ke. Báòò nèin de nià ke jii kō̃ m̃ò jèèè, déé mánáin nyèè, bódó-dù bëò po ma gii pedè jè bóí.

Gii jè ni kpō̃ ke dé dà pàdā dyèò, keè wa nyùèn déè hwìè kà kò dò bë mú. ɔ hwòin kà, dé bódó díé bë kōèè, wódòin-nyò bë pedè waà dyú bë bé wa ké pódósó-kūà nyu mɔɔ bé wa ké gbàdàùn-po-kūà nyu. Wódòin-nyò díé bë zàin waà dyú bëò sáa dé kũùn-kpò gbo. Wa dá wa nyue náa bé wé ké wa mú sò mɔɔ nàdī ké wa bũ̃̃ sò jè. Nyo díé bë kpō̃in màa bë ganaún, ké wa po wa

dà dò, ké màa bèè nì gbàdàùn poeń bó wa bì, ké wa nì wa wídí kǒún dyi kpǒún. Ti díé bě ní wa kpǒ nyo díé bě ké wa kpa wa bóqó kà kò dò bě kǒ, bέ wa ké dé wa gĩ mú nyu.

Nyǒn dyi-píà-píà dé wídí jè mú

Bóqó kǒ kǒ bέ nyo bě se pídíyí kpá bέ wa ké wídí mó bó wa mìòùn bìèè, nyo díé bě ċí dé pū kà wa mòǎ kà gĩ ke. Bóqóò nyo bě ní wǒ ké nyo dò ní nyu dé wídí kǔà bó ɔ mìòùn bìi fǒ. Hwìè dò se nì bέ nyǒn bě ké kǔà dyi táà, bέ wa ké de bέin wa wídí goun nyíe kee jè sǒún po. Gàa díé bě nyu kǔà, ké wa pèè-wìdì se wa gbǒ-xwíníín-nyò bě dji-dè wíin poe bέin dye mòùn. Wa se de kà kò dò dǒo bέin, ɔ sèin dji-dè wa ké díe dòùn. Wa se pídéin-wìdì zà-naín dò bédé dye mòùn. Kebì wa me nyu kǔà hwòdǒè-dé-hwè-kà kee, wa se gbǒ nòmò dyiin dò mú ċíe bέin, sepóedé wídí wa nìà nyueń nyee se waà móó-dè bě wa nyíe bέin dye mòùn. Nyo bě kpǒà wa dyi bó kǔà nyu jèèè ní pèè wa wídí vènè dò, sepóedé wa mó nyo bě bέ wa bέin wídí tíwè pèè kee dyi kánáá pū.

M dyi nyo dò dyi píà mìò dé wídí jè mú ní, níi, ɔ nyue ké nyòò hwòdǒ kpá dé dei mìò, ké à se bédé bέ à ké nyo-kǔà-kǒún-po-nyò bèè dòùn kàin bóe jè. Dé bóqó díé bě kǒèè, kǔà-nyu-nyò bě vò dé dyí mìò, kee kǔà-nyu-naín gbèi-gbèi mò nyo nì dé pū, ké de-peqe-nyò bèè zi dyí vòè n. Bóqó nì náa kǒèè, ɔ jǔ ké goǎ mànàò dyi gbá-gbá-gòmànà jǔ ní, níi, wa kpǒ de-peqe-nyò vènè-vènè bèè táci-wìdì pàdǎ xwa mǒo wa kpǒ wa nyo-gbo-pa-wìdì xwai, hwè ké wa wǒ ké wa peqe de dé bóqóò mú. ɔ jǔ ké wa dyíó má de-peqe-nyò bèè ti nyíe bέin bέ wa kéó de peqe nòmò dyiin dé bóqóò mú ní, níi, nyo bě nìà kǔà nyueń nyee pèè-wìdì muó má kǒ kpáùn, ké kǔàò nyo wa mó nyue dyíeè déè wa muó má nyuùn. Hwè m po níiń, wa pàdǎ muó má de-peqe-nyò bèè gbo kǔà nyuùn bó ċí-ċí nòmò dyiin jè. Kee sepóedé de-peqe-nyò gbèi-gbèi wè dè goǎ mànà kpǒ dyi, ké kǔà-nyu-nyò bèè mòùn se hwòdǒ-po-naín dò bédé jèèè, nyo bě kǒ bìi wa nyuà kǔà kee pèè wa wídí tíwè, ké wa se wídí pàdǎ dyéè bέin bέ wa kée kǒún ċí.

Xwíníín kǒ jè goǎ mànà dèà dyíeè mò bέ ɔ ké ɔ nyo bèè dyí gmò, bέ de gbà dò ní kǒ dà wa gbo kpá kè bέ ɔ ké wa bá bo deín taba dé de bě mò wa kpé bέ wa ké nyuee mú. Nyǒn-dyùè pídíyí-kpá-dè bèè díé bě mò: à kpá pídíyí bέ à ké de à mó cèè dyíeè cè, à kpá pídíyí bέ à ké de à mó bièè dyíeè biè, à kpá pídíyí bέ à ké kǔà nyu bέ à kée kpáná kǒún dyé, ké à kpá pídíyí bέ à ké kǒò-dè bě kǒ. Nyo bě bέ wa se pídíyí kpá dé de bèè dò múèè, níi, waà goǎ mànàò se wa dyé kà wa mòǎ kà nyǒn-dyù bě jéé ke.

Ti díé bě ní, Kédéin-deín-nà-nyò bě nì dà díé bèèè dyé nyǒn bě dyi ké wa ċí gǎ pùè-pùè mú, ké wa se wa gbo kpáa bέin.

Màa dò mò Jàmédìà kee ċí ma dé cuà-kǒ-hwòdǒ dò mú, dè bέ kǔà dò se ma dyi xwèin bέ ɔ kée nyu ke. ɔ jèèè, ɔ sè ma ɔ dyú-kpò tǎ bèè ɔ de gbo, ké ɔ mu ma dé xwí gbo, ké ɔ dú ma pásòdò dòè gbo-nì-kǔà nyu-kpàì, dé ɔ bíqí-taún, ké pásòdòò nì ma ɔ dáqà \$50 pèèin bó dènè. Ké ɔ kàmà mú bέ ɔ ké ma ɔ dyú bèè dyé dye mòùn. Nyo díé bě poèn hwìdìi kà bέ ɔ se dyiin nòmò bέ màa dò kè ɔ dyú bě ké kà bó bǔ sòin, kà ɔ nyuà Jàmédìà gbo kpáa ke, kee wèè kee Kédéi-deín-nà-nyò bě kpǒ kǔà-nyò bě nì kà Jàmédìà nìà kee dyi ní deké. Wa poèn hwìdìi xwíníínò nyé kǒ jè wa me pèè nyo tòò bě wídí pàdǎ ɔ jǔ ké nyo dò mòùn dyi wídí nìà bóè bìi kǔà nyue

béin níé? Ké xwííínnò nyé kǎ jè wa pòin kà hwìdǐi bó ɔ dyú bèè jè, ɔ jǔ ké ɔ dyie gbo po bé ɔ ké wa bídíi sè, bé ɔ ké kǔà nyueñ mú níé?

► Kédèi-dèin-nà-nyò bèè bédé kpé bé wa ké Jàmédjà gbo kpá dé de nià ke múù? Xwé ǎ ké?

Emó-cèè-dèè cǎ bǎ-dyé-nyò dyi-pǐà jè mǐo. Dé Emó 5:11-12 múe, kpáá-dè-cǎ-nyò cǎ nyo-nyo-gbo-pa-wìdǐ jè, bé ɔ nyue bé zaa-cǎ-nyò bèè dyi gǎ-dyé-nyò bèè gǎ ǎ xwa zà, bé wa dyie nyo bǎ bédé wídíe nyí ke. Dé Emó 8:4-6 múe, kpáá-dè-cǎ-nyò kpǎin nyo bǎ mǎà de-mú-dàbàin-dè bèè dyí-zàin-nyò, bé wa kéà gǎ-dyé-nyò bèè gbá-gbá mú nyuee zaa. Dé Emó 4:1 múe, ɔ kpǎin mǎa bǎ cǐà gbò kpa de bǎ, bé wa dyú-bǎ bèè po dyiin dé gǎ-dyé-nyò bèè dyi-pǐà-pǐà múe zaa. Kpáá-dè-cǎ-nyò dá jǎà-dè wǎ-po-po me mu dyúa kánáá pū, kà ní vèné dò zìà dyie (Emó 5:24). ɔ xwííínnò mǎ, ɔ me zi dyí vòé ǎ, bé ɔ ké nì bó nyo séin bìi.

Nyoñ-dyùè de-kpa-kpa kè kpé bǎ kǔà-mú-nyùn-nyùn

Gèdèpòò me nyo séin ké wa béin wǎ dyeo, kee ɔ see xwííínnò mǎ bé nyo dò ké se ɔ mǔè dò kpé kǎin bédé kǎ ke. De-kpa-kpa wǎ-béin-béin se de bé nyo séin kpé ké wǎ béin nyé. ɔ hwòin kà, nyo séin bǎ nià dé Gèdèpòò Dú Tǎò múe mǎ Gèdèpòò jéé cá ké wa béin wǎ dyeo, kee Dyú-gààò nyu de Bǎò mó bé ɔ ké nyue (Jǎó 6:38). Gèdèpòò dá mǎaò me nì ɔ dyú-bǎò xwídǐí, kee ɔ see xwííínnò mǎ bé dyú-bǎò ké de kpa bé ɔ ké ɔ gmǎàò dyí zi ke (Ìfííò 5:22). Gèdèpòò dá dyú bèè me nyu wa wódóin-nyò bèè wuqu, kee ɔ see xwííínnò mǎ bé wa ké de kpa bé wa ké waà dyú bèè dyí zi ke, ɔ sèin kà bé wa dyuò de ké wa zi dyú bèè dyí ke (Ìfííò 6:1).

Gèdèpòò mǎ nyo po gǎ ǎ mǎnà páún (Wódómà 13:1-5). Ké ɔ mǎ nyo nyí nyoñ bǎ kpé dé cócìò mú (Híibúqúù 13:17).

Nàin-nyò séin me dyuòè dyí kà bé wa mǎ gbo-nì-nyò bǎ ke (Máfíò 20:25-28). Nyo-nàin-nyòò bédé bé ɔ ké nyo bèè nàin, bé nyo bèè ké kpáná dyé bó ɔ kídǐí sí jè. Nyo mǎà nyo-nàin-nyòe se bédé bé ɔ ké nyo bèè nàin bó ɔ mǐòùn niin kpáná dyé jè, kee bé ɔ ké nyo bǎ ɔ nià nàin nyee jè gbo kǎ.

► Xwé ǎ mǎ béin kǎin zain nyue kà dé hwìè dò múe, nyo díé bǎ kpa de ké wa zi nyo tǎò bǎ dyí, ké dé hwìè dò mú deee nyo séinè de-kpa-kpa béin wǎe ké?

Ɖε Κέδèì-δεín-νà-νγò βῆ με νγυ κε

Ɖóci-νγò βῆò με κῶ δέ νγυ séín jè gbo.

- Νγυ sùà βῆ nìà δέ còciò múεε jè nì còci-νγò βῆò hwìdĩi, ké wa kpá wa gbo kà wa βédé wa kéε νγυεῖ?
- Ɖóciò nì dyú βῆò δε tèmèin, ké wa nì wa νγυ-kpéi-po-wùdù βῆ ké wa gbo kpá δέ waà δε-hwè-hwè múεε gbo cèiín?
- Βῆ gbèdèin gā-dyé-νγò βῆ nì δέ βῆε còciò múεε hwòdö, ké βῆ dè wa hwòdö dyii?
- Βῆ ní dè νγυ βῆ dya δέ βῆε còciò mú sepóεδé wa mò bā-νγò βῆ mɔɔ wa mò kpé-βédé-νγò βῆ δέ bóqòò mú jèè?
- Νγυ séín sò xwédé-dù séín múεε βédé βé wa ké δέ còciò mú dyi, βé wa ké Gèdèpòò bièè?
- Xwédé-dù dò nì δέ nì gbε̃̀ èò mú, ké νγυñ βédé βé wa ké wa Gèdèpòò-wùdù gbo kraà?
- Νγυ βῆ nì δέ nì gbε̃̀ èò mú ké wa se bìi-wùdù-νγò dò βédé, ké wa mó νγυ dò ké wa bìi wùdùεε?

Ɖóci-νγò βῆò με tèmèin νγυñ dyí kà βé wa δεβῆ νγυ séín mú κε. Wa με dyé νγόνό-bā kè ɔ gmàà kpéin. Wa με nyí wa δε βῆ wa κῶ wa ké βédéε. Wa ní dá βé wa ké dyú ménéε βῆò dyédé kōin wāin. Wa με zà waà dyú βῆò kpeδε nòmò dyiin. Νγυ dò se βédé βé ɔ ké ɔ dyú mɔɔ ɔ gmàà kànàā-kà kpō, ké kà dyúáqòò, kàà ɔ με νγυ νγυ βῆ nì δέ ɔ gbε̃̀ èò múεε nòmò dyiin dyí.

À με kpá gā-dyé-νγò βῆò gbo βé waà hwòdö ké dyi ku δέ waà gā-dyé-dyéò mú. Mòñ dá βé nì ké gā-dyé-νγò βῆò zùñ zàin, βé nì ké dya-dè-dè βédé jè. M με kpá gā-dyé-νγò βῆò gbo βé wa ké wa miòùn bìi wídí móò βéin. M dyie náa νγυín, níi, νγυ dò se wa wuquún qabaá mu, sepóεδé wa muá δε gāa βéin bó wa miòùn bìi, ké wa mu kũà νγυε βéin βé ɔ ké wa káná dyí νγυ. M dyi gā-dyé-νγò βῆò gbo kpá δέ hwìè sédèin dyíεε mú ní, níi, ɔ mue νγυùn βé waà fῆε ké gbo zīain.

Kpáá-δε-cē-νγò βῆ κῶ jè céèà δέ Dèè-wùdù Sùàò múεε néin jii κῶ kà βé Gèdèpòò mó βé ɔ νγυ βῆò ké buè sòin δέ νγυ-dyi-pīà-νγò βῆò xwaún wῆ (Àzédya 58:6).

Dèè-wùdù ðièò mòùn néin jii κῶ jéé kà βé Jízè dyi ma δέ gā-dyé-νγò βῆò hwìè κε. ɔ wóqòin ma δέ dè βé wa pòin ma nyúà-δε βῆ κε. ɔ kíqíí-sí-νγò βῆò paqā nì ma kũà νγυεñ dyεo, κεε díé βῆ mò ma ma gā-dyé-νγò βῆ. Jízè κῶ ma δέ νγυ βῆ ma δε kraa jè gbo. Wa mò gā-dyé-νγò βῆò kè caà-νγò βῆò kè jò̃̀-̀-̀-màà βῆò kè bóqò-dù kà kò dò βῆε νγυ βῆò ɔ kè dyú ménéε βῆò. ɔ dá ɔ dyi ma βé ɔ ké bō̃̀-̀-̀-̀-nòmò dyiin gā-dyé-νγò βῆò gbo cē. ɔ cēε ma kà βé múà-bōò mu ma νγυ βῆ βé wa pīà dyíεε buèin νγυε.

Sòin ti còciò qā zō̃̀ ò dyi dèεε, Κέδèì-δεín-νà-νγò βῆò nì kũà kpa δε βῆ νγυεñ δέ dè kāin séín wa nì κε. Wa qā dyú kúqúú βῆ dyí pòin δέ waà taà βῆò mú, ké wa qā gií βῆ buè, ké wa qā wé-

nyò bě gbo kpá. Ké bó kǝin dεεε, wa dǎ nyò bě bé wa miòùn nìin bídí-nyò běò dǎ wa se dε kra kεε gbo kpá.

Jízè dǎ à me baà bé Gèdèpòò kǎá-bòdòò ké dyi, bé wa ké ɔ mósó-dε nyu nō bóqó-kpàà kō, kà ɔ nyuà nìè dé dycún wě (Máfìò 6:10). À dyuòè kà bé hwòdǔ-dé-dεi-kpá-kpá séin mu mánáin hwèin ti bé Gèdèpòò kǎá-bòdòò mu dà bóqó-kpàà kō dyiin gáná cá kε. Kà dyúádòò, kǎà à me baà bé Gèdèpòò ké nyò bě bé nyò tòò bě nì dyi pǎàun wεε gbo kpá, dè kǎin séin wa bèdèin dyie.

Nyò bě nì kpoo múεε dósó-dè-dè

Đé kpoo pàdǎ bě gboεε, dà nìà kε mó dós kǝin dèin-dèin miò. Đε-cε-nyò díé běè hwòdǔ mu dyè dyi túdùn miò bá dε wa dǎà cε mɔɔ wa dǎà dyéεε jè dyí.

► Xwε ǘ nì kpeđe mu gbo zǎin nyuùn dé nyò bě po wuđu kà kò dòεε gbo, ɔ jǔ ké ɔ dyi nì hwíđi nì kà bé nyòun séin jè kra dε dé Gèdèpòò gboεε níé?

► Kà bé nì dǎà nyòun-dyùè dε-kpa-kpa dyí dyuòεε, dé mò dε kíà dyí dò nì dǎ nyu dò, bé nì dyuò dyí ké? Kùin dε-cε-nyò běò hwòdǔun bé wa ké dε wa miòùn dyuò dyieε jè cε, ké wa ní dǎ bε dε nyò tòò bě dǎ nyuεε jè ké wa dyođóun po.

► Nyε ǘ nyòun-dyùè dε-kpa-kpa béin cóciò kǔàò gbo kpáa nyuε ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nìà dé dycún wě,

Í po nì zùo kà bé nì me ma à nòmò dyiin kà nì miòùn nyuà nìè kε. Kpá m gbo bé m ké nyò séin kpéin dyéε béin.

Ní baà nì ní, zi nyò bě bé wa kpǔ gbà-kà bóqó-kpàà dà séin nyεε zaa. ɔ mò nyò bě bé wa pǎà dyi, sepóedé wa sò bóqó-dù kà kò dò bě kō jèε, mɔɔ sepóedé wa mò màa mɔɔ gǎa jè mɔɔ bó zǔ jǐ kà wa dǎ nyuεε jè mɔɔ bó dε tòò bě jèε.

Kpá m gbo, bé móún ké nyò bě bé wa pǎà dyieε gbo kpáa béin, bé m ké ní bídí-bòdòò gbo kpá, bé ɔ ké dyiin nòmò bó nyò séin bìi. Kpá à cóciò gbo, bé Kédéi-déin-nà-nyò dò-dò séin nì déεε ké nì dèbèin-dèbèinò bóqó-kpàà nyò běò dyí tèmèin dé hwìè jéé bě mú.

Kǎà ɔ me nì

Cɛ́ɛ-dɛ̀ 12

Go ʋ mǎnà

Cɛ́ɛ-dɛ̀ Hwòdǒ-kpàin-dɛ̀ bɛ́

Ɖé cɛ́ɛ-dɛ̀ nià ke mánáin nyɛɛ, ɔɛ-cɛ́-nyòò me béin kpé:

(1) Bɛ́ ɔ ké kà go ʋ mǎnàò bédé bɛ́ ɔ ké kpé bɛ́ bɛ́ Gèdèpòò nyià ɔ keɛ kũà mú nyùèn nyue kè dè ɔ kpéò ké sèin nyueɛ dyí dyuò.

(2) Bɛ́ ɔ ké náún-po-wùdù bɛ́ sòin dɛ́ Báɓòò mú bá go ʋ mǎnà jè dyíɛɛ dyi kpɔ̃.

(3) Bɛ́ ɔ ké dyí-sédèin-sédèin gboi kpɔ̃ dɛ́ ɔ mǔè bɛ̀ò hwìè.

Wenyó Wébèfóò mǎnà nyoŋn-dyù jè wùdù-nyòò ke

Wenyó Wébèfóò cɛ́ zǔ ʋ sòin (1759-1833). ɔ mǎnà ma gma-po-nyò dò dɛ́ Bédétè-bòdòò kɔ̃. ɔ kpɔ̃ ma Kédèi jè dyi, ké ɔ mǎnà ma Kédèi-dèin-nà-nyò vènè. Sòin bóɛ gboɛɛ, ɔ dú ma vɔ̃ kpàì bɛ́ gɛ̀i dɔ̃ jè kè dyú bɛ́ kànàà-kà kpɔ̃ jè ɔ kè gǎ-dyé-nyò bɛ́ dyi-pià-pià ké bóí kpá. ɔ nyu ma kũà bó zǔ kpáɔá-nyo dò xwíniín, bɛ́ ɔ ké gɛ̀i dɔ̃-dɔ̃ bɛ́ Bédétè-nyò bɛ̀ò ni ma nyueɛ́ dɛ́ Nyɔ-kpiì-bíɔí-bòdò kɔ̃ dà séin nyɛɛ bóí po. Keɛ dɛ́ mánáin nyɛɛ, ɔ hwòdǒ kpá ma dɛ́ dei miò, sepóɛ́dɛ́ nyo tòò bɛ́ se ma dɛ́ ɔ nià ke jè gbo kɔ̃. Nyɔ bɛ́ ni ma dɛ́ gma-po-gbòò múɛɛ pàɔǎ wɔ̃ ma bɛ́ wa ké gmaò žiin, keɛ nyo bɛ́ seɛ ma náa móo kùin ma wa mǔè bɛ̀ò hwòdǔn bɛ́ wa ní kɔ̃ dǎ dyi poiò bó gmaò žiin jè, ké ɔ nyue ké wa se ma gmaò žiin fɔ̃. Zǔ mǎnà 1807 ke xwíniín nyɛɛ, wa nyu ma gma dò ké gmaò po gɛ̀i dɔ̃ jè bóí, nyo bɛ́ ni ma gɛ̀i dɔ̃uún ke kánáá pū. Tia baɔaa, Wébèfóò ni ma nyoŋn bɛ́ gbo wùdùè kpauín dà séin kánáá pū, bɛ́ gɛ̀i-dɔ̃ jè ké bóí kpá gáná cá. Zǔ mǎnà 1833 keɛ xwíniín dɛ̀è gɛ̀i dɔ̃ jè kpá ma bóí gáná cá dɛ́ Bédétè-bòdòò dà pàɔǎ. Ti Wébèfóò wɔ̃ ma kà bɛ́ wa nià ma ɔ gmaò žièn dyieɛ́ nyɛɛ, púɛɛ, ɔ žiin wé tǎ ké ɔ mé ma.

Cɛ́ɛ-dɛ̀ Da-zà-zà

Gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in ni bó Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ́ kè waà go ʋ mǎnà bɛ̀ò pũa keɛ bédé kòè ʋ n. Ti dɛ́i bɛ́ baɔa, dɛ́ bóɔ́ dɛ́i bɛ́ kɔ̃ɛɛ, cóciò kè go ʋ mǎnàò xwèin ma bũ ʋ in miò. Ké dɛ́ bóɔ́ tòò bɛ́ kɔ̃ɛɛ, go ʋ mǎnàò nyé ma cóciò mú, ké wa dyèin cóci-nyò bɛ̀ò gǎ. Ɖé bóɔ́ dɛ́i bɛ́ kɔ̃ɛɛ, go ʋ mǎnàò wɔ̃ bɛ́ nyo bɛ̀ò ké biè-dɛ́ kǎin séin dè wa hwòdǒ dyieɛ́ biè, ké go ʋ mǎnàò se dò mú dɛ̀bè bɛ́ ɔ ké dò mǔn dyí zi.

Gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in ni bó Kédèi-dèin-nà-nyò bɛ́ kè go ʋ mǎnà pũa keɛ nyue ké nyoŋn diè ɔ kàmàun-kàmàun bɛ́ dyi. Ti dɛ́i bɛ́ ní cóci dò ni bóɔ́ dò kɔ̃, ké wa nyue ké gbo-kpɔ̃in-kpɔ̃in ni bó wa kè go ʋ mǎnàò pũa, kà ɔ se niè béin dɛ́ bóɔ́-kpàà dà dɛ́i bɛ́ ke, sepóɛ́dɛ́ go ʋ mǎnà bédé kòè ʋ n.

Cɛ́-ɔ̀-ɔ̀ nìà ke se dyi-diè-ɔ̀ seín gǎ̃ jũe mu mɔɔ ké ɔ se ɔ Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ bédé bé ɔ ké nyu dé ɔ seín múe jè kǎin zaïn mu, ke à mu jǎà-ɔ̀ dǎ́e bǎ sò dé Bábòò mú bá kà gbo-kpǎin-kpǎin ké bó Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ bǎ kè waà gǎ̃ mànàò pǎa nìe nyue dya gmòùn.

► Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ me zà Wódómà 13:1-7 bé nyɔ̀ tòò bǎ̀ ké ɔ̀ gbo dǔ̀ tò. Wuɔ̀ nyé bá gǎ̃ mànàò dyí bé m̀ dyé dé vósi bǎ̀ mú ké?

Bábòò cǎe à gbo kà bé Gèdèpòò mò nyɔ̀ dè ma gǎ̃ mànàò bé nyɔ̀-nyu-nyu nìà zǎ̃ è nàin nyue dyi ke. Gèdèpòò mó bé gǎ̃ mànàò ké nì, ké nyɔ̀ mò nyɔ̀ vǎ̃ gǎ̃ mànàò bé nyɔ̀-nyu-nyu nìà nàin nyue gboe vǎ̃ Gèdèpòò gbo (Wódómà 13:2).

► ɔ̀ mò gǎ̃ mànàò kǎ̃ kà vósi bǎ̀ nyuà cǎe ké?

Gǎ̃ mànàò kǎ̃ bǎ̀ ɔ̀ mò bé wa ké nyɔ̀ bǎ̀ nyu ɔ̀ gbà kee kpeɔ̀ zà, kà gmaò nyue cǎe ke (Wódómà 13:3).

Nàin nyò ɔ̀ dyi nyɔ̀ bé ɔ̀ wáɔ̀ gma kee gǎ̃ kǎ̃ tòin, nìí, ɔ̀ mò ɔ̀ Gèdèpòò biè-bièò kè ɔ̀ Gèdèpòò wuɔ̀-nyu-nyuò wáká ɔ̀. (Wódómà 13:4).

► ɔ̀-ɔ̀-nyò ɔ̀ ɔ̀ me zà 1 Tímétè 2:1-2 wuɔ̀ún bé nyɔ̀ tòò bǎ̀ ké ɔ̀ gbo dǔ̀ tò.

À bédé bé à ké nyɔ̀ bǎ̀ nì gǎ̃ mànàò mú kǎ̃ nyue n̄ nyue bì baà, bé à ké cǎ̃ dé gǎ̃ mú. ɔ̀ xwíín mò ɔ̀ jǎ̃ ké gǎ̃ mànàò dyi kǎ̃ nyu dé hwìe sédèin dyíe múin, nìí, ɔ̀ nyue ké ɔ̀ nyɔ̀ bǎ̀ cǎ̃ dé gǎ̃ mú.

Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ bǎ̀ me bédé ɔ̀ seín kpé kǎin

► Jízè cǎe à gbo bé à ké nì kà tǎ̃ kè ce nìà ke (Máfíò 5:13-16). ɔ̀ ɔ̀ kpàin ma hwòɔ̀ kǎ̃ jè ɔ̀ cǎ̃ náa ké?

Nyɔ̀ dǎ́e bǎ̀ poe jǎ̃ kà bé Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ bǎ̀ se bédé bé wa ké tǎ̃ jidi mɔɔ bé wa ké gǎ̃ mànàò-kǎ̃ nyu, sepóedé gǎ̃ mànàò bǎ̀ nìà bóɔ̀-kpàà kǎ̃ ní nàin bóɔ̀ dé Gèdèpòò dyi-f̄in-f̄in mú ke. Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ dǎ́e bǎ̀ poen hwìdǎ̃ kà bé cǎ̃ ɔ̀ me cǎ̃ kpáún, ké wa se bédé bé wa ké bóɔ̀ ɔ̀ bǎ̀ hwìe kpá, sepóedé bóɔ̀-kpàà nyɔ̀ bǎ̀ se mú hwè jèe.

Kpáá-ɔ̀-ɔ̀-nyò Jèdèmáɔ̀ cèe ma Júù-nyò bǎ̀ bé wa zà ma waà bíɔ̀-bòɔ̀ kǎ̃, ké wa kpa ma wa bóɔ̀ kǎ̃ nyɔ̀ bǎ̀ se Gèdèpòò dyí dyuòe kǎ̃ gbo. ɔ̀ se ma wa hwòɔ̀ dè bé wa ké ma dé bóɔ̀ kǎ̃ cǎ̃. ɔ̀ jǎ̃ ké jǎ̃-po-nyɔ̀ ɔ̀ dyi xwíín ɔ̀ kǎ̃ jè ɔ̀ hwòɔ̀ se mó bé ɔ̀ ké bóɔ̀ ɔ̀ cǎ̃ kǎ̃ ɔ̀ bǎ̀ hwìe kpáa bédéin, nìí, jǎ̃ jéé, Júù-nyò bǎ̀ nìà ke mòùn bédé ma xwíín nì náa ní miò. Wa hwòɔ̀ se wǎ̃ bé wa ké ma dé nì. Bóɔ̀ nyɔ̀ bǎ̀ se ma Gèdèpòò dyí dyuò, ké gǎ̃ mànàò nì ma wa dyi pǎ̃ün, miò, ké ɔ̀ ɔ̀ ma bóɔ̀ dyiin nyiniin, ké Júù-nyò bǎ̀ nì ma ti bé wa mu ma wa bíɔ̀ ɔ̀ kǎ̃ nyue jè hwì gmòùn.

Ke tò cuò-wùdù bé Gèdèpòò dèin ma kpáá-ɔ̀-ɔ̀-nyòò wíin bó nyɔ̀ bǎ̀ nìà ke bìe gbo dǔ̀:

Ke bǎ̀ me baà m̄ Bounbòò bó hwòɔ̀ kǎ̃ mú bǎ̀ cǎ̃ ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ dyé jè, sepóedé dé ɔ̀ ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ dyé-dyé mú, dée bǎ̀ nìin ɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ mu wódóùn. (Jèdèmáɔ̀ 29:7).

Wuqu màà Siàqún wěe mò Hîbúqúù-wùqù, ké ɔ xwííín mò gîqî. ɔ se gîqî qòn pū, kee wuquò tò kpáná bě nì dé gîqî múe jî dekè. Gèdèpòò po ma ɔ nyo bě nìà ke mana kǒ bó ɔ biè jè, ké wa dyà ma manaò dé bóqó kǒ nyo bě se ma Gèdèpòò dyí dyuò, ké wa nì ma ɔ nyo běò gǎ dyé ʼn nyee kǒ!

Nyo bě bé wa biè Gèdèpòò kee me kùin nyo bě nì dé waà boqóò kǒee hwòqǒ bē wa ké de mò Gèdèpòò mósò-qè kee kpéin dyé, nîí bē Bounboò ké waà bóqóò mana kǒ po. Wa me bó múà-bǒò dyi beèn qòn pū, kee wa me nyu Gèdèpòò mósò-qè dé de séin wa mu nyuùn wě kè de séin wa mu gbo pouñ wěe mú.

Go ʼmànàò kè nyo bě nì dé bóqóò múe me cī kà Gèdèpòò wuquò nyuà cǒee ke. Dyîin dé jǎà-qè bē bé Gèdèpòò mu wa dyí tèmèin nye múe, wa me cī dé hwòqǒ-fònò-fònò mú. (ɔ mò hwìè bē kǒ mú waà nyuu-qè bē ké dyí séqéin nye). Ké dyîin dé waà fònò-hwòqǒ mú déè wa me po waà go ʼmànàò páún, bē (go ʼmànàò ké dyí-séqéin-qè wǒ po, bē nyo séin ké pídyi kpá), bē go ʼmànàò ké wíqí jè páún po nòmò dyîin moɔ ɔ ké (wíqí jè mú màin). Nîí, hwìè jéé bē bóqóò nyo bě me kpaa mò, wa me nyu de mò jǎà ke, wa me fònò hwòqǒ, ké waà go ʼmànàò me ku dúi, ké wa me màin wíqí jè mú.

1. Gèdèpòò-wùqù
2. Fònò-hwòqǒ
3. Go ʼmànàò jè
4. Wíqí jè

Bóqó bē à cīà kǒee, de me kpǒ à hwòqǒ mîo kee mò de bē nìà bóe, ɔ kè kà wa nyuà kà bó dǒin mú niè ke. Nyo díé bē de waà wíqí hwòqǒ kǒ ké wa taba nàin-nyò bē kè gma bē bá bo qéin bē wa ké de wa móe dyé, ké wa seé kǒ kebì gǒ ʼme sò wa xwa moɔ ké wa fèè me nì nàdī múe. ɔ qǎ ná nîin, nîí, wa nyue ké waà fònò-hwòqǒ kè de wa nìà nyueñ nyee wèin dyí, ké wa nyue ké biè-qè bē wa po jǎà kee taba waà fònò-hwòqǒ bá bo qéin. Kà à nyu ɔ nyo nìà bóe dǒin mú poe kee mò, wíqí jè kè go ʼmànàò jè kè fònò-hwòqǒ ɔ kè jǎà-po-qè.

1. Wíqí jè
2. Go ʼmànàò jè
3. Fònò-hwòqǒ
4. Jǎà-po-qè

Jǎà-po-qè nì kà bóe dyîin fònò-hwòqǒ kíqîin múin kúqúú múin, ké ɔ nyue ké jǎà qò se qée mú nì fo.

Cócìò me nyànà dyi bó Bábòò jǎà-qè bēò jè. Wa me bó nàmàün bē bóqóò nyo bē nyuee mú nyée qòn pū, kee wa me zain kà bóqóò bédé bē ɔ ké niè nyuee jè nyo bēò gbo kǒin, bē wa miòùn ké dyí-tèmèin-qè jǔ qée mú. ɔ jǔ ké Kéqéi-qéin-nà-nyò bēò se de bē bóqóò nyo bē bédé bē wa ké nyuee jè wa gbo cǒ, bē wa miòùn ké qò nyu ní, nîí, à me dèè hwòqǒ kǒ kà bē nyo bē seà jǎàò dyí dyuòee se de mò jǎà kee nyue béin mue.

Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ me bóò cĕ̀e kà waà bóqòò se hwìè séqèin dyìò xwíníin nièè qòùn pū, kee wa me nyue bé bóqòò ké dyí séqèin. Gbo-krõin-krõin me ni bó Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ kè waà bóqòò-nyò tòò bĕ̀ò pūa. Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ me mò waà nyo bĕ̀ò bì wùdù-nyò kè dyí-séqèin-zàà wõ-po-nyò bĕ̀ dé waà gbè ẽ̀ bĕ̀ò mú. Ðe séin bé Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ò mu nyuùn wĕ̀e, wa me nyùèn dée jãà mú, bé wa kée nyu bé nyo tòò bĕ̀ m̀ùn ké dyí séqèin dekè. Wa me nyu go ́ m̀ànà-kũà, ké wa me nyu kpoo tòò bĕ̀ bì kũà, ɔ jũ ké wa dyie nyue bèin dé hwìè kã mú wa se Kédèi-dèin-nà-kũàò zùùn zàin bèin nyee ní. Wa bèin tãá jidie, bé wa ké nyo wa móee gã, ɔ jũ ké nyoò kpede dyi ni kà Kédèi-dèin-nà-nyòè kpede nià kee ní.

► Bóqó díé bĕ̀ né cócìò kã bé wa ké de bĕ̀ kée nyu bé bóqòò wíqí jè ké dúí kuèè jè wõ po, kee wa ní né wa kã bé wa ké jãà-dè bĕ̀ sò dé Bábòò múee jè cĕ̀. Ðé mò dyí-tèmèin-dè qò m̀ bèin tòè bá kpede nià ke jè dyí ké?

Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ò kè Go ́ m̀ànà-gmà bĕ̀

Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ ni dà séin nyee kpõ fũà-fũá bé wa ké de bá Kédèi-dèin-nà-nyò dyíee dyí dyuò, ɔ jũ ké waà go ́ m̀ànàò m̀ùn dyi hwìè kà kò qò xwíníin ni ní. Ti díé bĕ̀ ní Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ò dyé de nià ke gã dyí miò, sepóedé wa se de bĕ̀ bé go ́ m̀ànàò mó bé wa ké nyuee nyue bèin.

Bábòò cĕ̀e à gbo bé à ké go ́ m̀ànàò táci dyéqèin péèin (Wóqómà 13:7, Máfiò 22:21).

Bábòò cĕ̀e à gbo bé à ké à bóqòò gma bĕ̀ dyi kpõ (Tátò 3:1). Kà dyúáqòò, kãà Bábòò cĕ̀e à gbo bé à ké Gèdèpòò wuqu nyu, ɔ jũ ké nyuñ-dyù niin gmaò dyi Gèdèpòò mós-dè gbo wõ ní.

Go ́ m̀ànà bèin cĕ̀e bé nyo bĕ̀ se sójà kee ké to gbo mu bó de se jãà qò mú nièè jè. Go ́ m̀ànà bèin cĕ̀e bé wa ké dyú-pèdè bĕ̀ qábá, bé nyuñ-dyù ní kã qà dyí vò miò dé bóqòò kã. Ké go ́ m̀ànà bèin cĕ̀e bé bóqòò nyo bĕ̀ ké dyí zĩin, bé wa ké xwéqé-dù qò m̀ùn giì mú nyu dé bóqòò kã.

Ti díé bĕ̀ ní ɔ bèin Gèdèpòò biè jè dyí báa. Wa dyèin Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ gã ɔ jũ ké wa dyi nóò bé wa ké gbõ-xwíníin mɔɔ xwéqé-dù wa sò mùèè niin gèdèpòò bĕ̀ò biè ní. Ké wa bèin Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ gã dyèèn ɔ jũ ké waà bóqòò go ́ m̀ànàò dyi biè-dè kà kò qò hwòdõñ gbo zĩin ní.

Bóqó díé bĕ̀ bédé gma kà bé nyo qò se bédé bé ɔ ké Gèdèpòò-wùdù wáqáa kpa mɔɔ ké nyo qò se bédé bé ɔ ké Bábòò tèmèin nyee. Wa dyèin Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ̀ gã bó bõ ́ nòmò dyíinò cĕ̀ jè. Ðé bóqó díé bĕ̀ kãee, wa dyèin wóqòin-nyò bĕ̀ gã, sepóedé wa tèmèin waà dyú bĕ̀ò Gèdèpòò-wùdùò jè.

Bábòò cĕ̀ nyo bĕ̀ bédé ma hwìqĩi-taba-taba, ké wa jaqá ma nàin-nyò bĕ̀ se dyí séqèin nyee wuqu múee jè. ɔ hwòin kà, Dànyá baà ma tee, hwè rí po níin, ti wa cĕ̀e ma kà bé nyo qò me bó Gèdèpòò baà dé bóqòò kã ke. Dànyáà b̂ato tã bĕ̀ò nóò ma bé wa ké kãáò kũùn-kpòò biè. Ké Gbõ-dèin-zòò bĕ̀ sàà dé Éézùqùè-bòqòò kãee jaqá ma Féwóqòè wuquò mú, ti bé Féwòqò cĕ̀e ma wa gbo bé wa ké gãà-dyù pèdè séin qábá ke.

Kpáá-dè sùà bĕ tĕmĕin à nĭin dyí kà bĕ Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕò cĕ múà-bĕò jè kánáá pū, kebì wa me po wa bói bóe cĕ jè ke. Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕò dā Bábòò bódó bĕ kō kō wa dèè gma dyíee kpa. Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕò poin dyí ké wa biè Gèdèpòò viè-kà. Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕò dā pídĕin-gbò bĕ bĕ wa zà màa bĕ xwídí wōee bóí po pèè-pèè-kà. Ké Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕò dāa nyu kè gĩ bĕ dā xwáqáún kpá.

Kédĕi-dĕin-nà-nyò pàdā muóo mú dĕbĕin bĕ wa kĕó ċí dé gidĩ mú, bĕ wa kĕ seó dĕ bĕ nì náa jè sōún po. Kee wĕe kee, ɔ jũ kĕ dĕ se dyí sédĕin nyee dyi bó Kédĕi-dĕin-nà-nyò dò dyúa dyi ní, níí, ɔ bédé bĕ ɔ kĕe dyí sédĕin, m seé kō kebì ɔ nyu-nyu me po ɔ fĕè nàdĩ múe. ɔ jũ kĕ ɔ dyi xwa fĕin bĕ ɔ kĕ dĕ se dyí sédĕin nyee dyi sédĕin mɔɔ bĕ ɔ kĕ múà-bĕò cĕ ní, níí, ɔ mò dĕ gbɔ po-po vĕnè dò bó ɔ biì, kebì ɔ me nyue náa mɔɔ ɔ me bóo náa nyue ní.

► M bĕin dĕ bĕ wa dè gma ku wō dò dyí, bĕ Kédĕi-dĕin-nà-nyò dò bĕin wō muē dé nì bódòò múee me dèèè?

Gbo-pa-wìdì dyi-kpō-kpō

Pásòdò dò nì ma bódó dò kō muē. ɔ žiin-cèè-dĕ bĕò séin hwè ma dĕ, kee ti séin ní, pòdĕsi bĕò kpō ma ɔ, kĕ wa zò ɔ wídí wè. ɔ jũ kĕ ɔ se wa wídíò nyí ní, níí, wa žiin ɔ ti, kĕ wa nyùin ɔ fūà-fūá.

► Éé pásòdòò me nyu dé dĕ nìà ke múé?

Gbo-pa-wìdì mò wídí bĕ nyɔ pĕin nyɔ bĕ ɔ nì kpé múee dyédĕin, níí, bĕ ɔ kĕ dĕ dò wuqu kō zà ke. ɔ mò dĕ gbà bĕ nyɔ kĕ nyɔ dò gbo-pa-wìdì nyí, bĕ ɔ kĕ dĕ ɔ se kō ɔ kĕó nyuee nyu ke. ɔ hwɔin-dĕ mò, ɔ jũ kĕ gbò dò mɔɔ káà dò se dífèdĕ mɔɔ dĕ bĕ kō wa kĕó ɔ bũ[˘] nĕe bédĕin, níí, ɔ se dyiin nòmò bĕ m kĕ nyɔ nìàà bũ[˘] in gmoin nyee wídí nyí, bĕ ɔ kĕ céè-dĕ sō-bĕ kō po kà bĕ gbòò mɔɔ káàò dĕ séin hwè dĕ ke. ɔ se dyiin nòmò bĕ m kĕ tòò-bìò dò mɔɔ pòdĕsi dò gbo-pa-wìdì nyí, bĕ ɔ kĕ dyí-sédĕin-zàà wō-po-hwìè dyí zàin bó m biì.

Ti díé bĕ ní nyɔ bĕ ɔ nì kpé múee diè nyɔ dò dyi bó gbo-pa-wìdì jè, bĕ ɔ kĕ dĕ ɔ bédé bĕ ɔ kĕ ɔ biì nyuee nyu. Éé hwìè nìà ke múee, nyòò se ɔ wídíò dyédĕin pĕin nì bĕ ɔ kĕ dĕ gbà dò nyu. ɔ mò dĕ gbà bĕ m kĕ nyòò wídíò nyíe (Đúù 3:4), kee ti díé bĕ ní, m se dyè hwòdò-po-naín kà kò dò bédé jèee, m bédé bĕ m kĕe pĕe pū. ɔ hwɔin kà, ɔ nyue náa bĕ nyɔ dò kĕ wō, bĕ ɔ kĕ dĕ dò nyu mɔɔ bĕ wa kĕ nyɔ se dĕ gbà dò nyuee kpɔdɔ déin zà. Ti díé bĕ ní gbo-pa-wìdì jè nì kà wa dyídíà nyɔ gboe. Dyídí-dyídí mò dĕ gbà, kee m se nyɔ wa dyídíà gboee kàin bĕin.

À dyi Bábòò dya gmò nòmò dyiin ní, níí, à dyée kà bĕ Gèdèpòò kpōin nyɔ bĕ bĕ wa kpō gbo-pa-wìdì dyíee zaa, kee ɔ bédé nyɔ bĕ bĕ wa kpōin kà ganaún bĕ wa kĕà pĕe kee wìl kō ke (Ésédò 18:21; 23:8; Dìtòwáqánámè 10:17; 16:19; 27:25). Kédĕi-dĕin-nà-nyò bĕ se bédé bĕ wa kĕ gbo-pa-wìdì nyɔ dò dyédĕin pĕin, bĕ dĕ kĕ wa biì dyiin nòmò jè, kee ɔ jũ kĕ nyɔ-kōin-nì-nyò bĕ dyi wa ganaún kpōin bĕ wa kĕe pĕe ní, níí, zaa se wa kpō bóe nyu jè.

► Éé mò gbo-pa-wìdì bĕ ɔ se dyí sédĕin nyee dyí-tĕmĕin-dĕ dò kĕ?

Sójà-kũà nyu-nyu

Kédèi-dèin-nà-nyò pàq̄a poe jǎà kà bé ɔ se dyiin nòmò bé wa ké sójà mú kpá, bé wa ké waà bóqòò bìi kũà nyu ke. Wa dè waà jǎà-po-dèò vòsì díé bĕ nì dé Bábòò múεε dyí. Jízè dá ɔ nyo qò dyi à kpá ga taba ní, nìí, à me tò à ga tòò bé ɔ kée kpá taba dekè (Máfíò 5:39). Jízè dá ɔ gbo-nì-nyò bĕò me bó vǔo sepóedé ɔ kǎá-bòqòò se bóqò-kpàà dyí bá (Jǔó 18:36). Hwè ké Àpósò Pòò dá à nìin toún-vǔin-dè bĕò se bóqò-kpàà nìin toún-vǔin-dè bĕò (2 Kòdèinfíò 10:4). Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ nìà ke poe jǎà kà bé dε gbà séin wa nyu nyo tòò bĕ bṹ εε mò dε gbà ke. Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ nìà ke pàq̄a ċí bóqò bĕ kǔ kǔ bé gó mǎnǎò se wǔo bĕin bé Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ ké mú zàin, ké wa nì wa gǎ dyéé ǔ n nyεε kǔ.

Kεε Kédèi-dèin-nà-nyò díé bĕ mǔn poèn hwìdǐi kà bé à me dyé ti bé à ké sójà mú kpá, bé à ké à bíqí-bòqòò dyí gmò ke. Bábòò cĕε kà bé Gèdèpòò mò nyo po gó mǎnǎò páún, ké gó mǎnǎò bĕin vǔin-dè bĕ kũà mú nyùèn bé wa ké nyo bĕ nyu dε gbà kεε kpede zà ke. (Wódómà 13:4). ɔ mò jǎà kà bé Gèdèpòò nyu gǎa bé ɔ ké ɔ mǔn nìin gbǔ-xwíníin-nyò bĕò dyí gmò ke, ɔ jĕεε, ɔ nòmò dyiin bé gǎa bĕ ké sójà mú kpá, bé wa ké waà gbǔ-xwíníin-nyò bĕ dyí gmò, ɔ jũ ké nyo qò dyi wa táí kpǔ sójà-kà ní. Ti bé sójà qò diè ma Jǔó Nyo-níɔ-po-nyòò dyi bá dε ɔ ké nyu, bé Gèdèpòò ké ɔ nǎmǎun kǔin Zīin nyε jè dyíεε, Jǔó cĕε ma ɔ gbo bé ɔ ké se nyo qò gbo-pawìq̄i xwa zà mǔo bé ɔ ké se nyo qò gana dε xwa zàin, kεε Jǔó see ma ɔ gbo cĕ bé ɔ ké sójà-kũàò dyi tǎà (Ǫúù 3:14). Ti Jízè cĕà, bé ɔ dyi níin, m̄ me tò nì ga tòò kεε, ɔ see xwíníin mò kà bé à me wǎqǎ sǔ pīin pū, ɔ jũ ké nyo qò dyi à táí kpǔ níε. Ǫε ɔ nì ma kà cĕin nyεε mò, à me bó kpa zàà ɔ jũ ké nyo qò dyi à dyoq̄oun-po-dè qò bṹ nyu ní. ɔ hwǔin kà nyo qò dyi m̄ hwòq̄o-nè-dè qò bṹ nyu, sepóedé ɔ se m̄ kpéin dyé jè níε. ɔ dá ɔ dèin-nà-nyò bĕò se vǔun nì bé wa ké ɔ bìi kǎá-bòqò qò dyi dè dà bóqò-kpàà kǔ, sepóedé ɔ se kǎá-bòqò qò dyi dèé ǔ mu dé hwìè nì náa mú. ɔ jũ ké gó mǎnǎò jè dyi Gèdèpòò gbo sòin, ké gó mǎnǎò dyi kpé bédé bé wa ké waà nyo bĕò dyí gmò ní, nìí, ɔ sédèin dyí bé Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ ké waà gó mǎnǎò bá bo dèin taba, bé gó mǎnǎò ké dε bĕ ɔ bédé bé ɔ ké nyεε nyu.

À dyi kpáá-dè sùà bĕ dya gmò ní, nìí, à dyéε kà bé zǔ pàq̄a bĕ qǎ ziεε, Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ nì bóqò pàq̄a bĕ kǔεε qǎ sójà-kũà nyu, ké wa qǎ to bĕ vǔ ke. Wa nyuε náa, sepóedé wa poe jǎà kà bé wa kǔ wa ké waà bóqòò dyí gmò, bé dε-gbà-nyu-nyò bĕ ké se wa to kǔ dyà ke.

Kédèi-dèin-nà-nyò díé bĕ nì bóqò-kpàà dà séin nyεε see jǎà po kà Kédèi-dèin-nà-nyò me nyu sójà-kũà ke. Kεε ɔ mu dyiin nòmòùn bé nyo qò ké Bábòò wuquún zà, bé ɔ ké zaaò wǔ po bó ɔ mǔn bìi, ké ɔ qǎ ná nīn, bé ɔ ké dε ɔ mǔn po jǎà kεε kíq̄í sí.

► Xwέ cǔcì bĕ nì dé nì bíqí-bòqòò kǔεε nyu dyi-diè-dè bá sójà kũà nyu jè dyíεε gó jũε ké?

Nyo bĕ nì kpoo múεε dǔó-dè-dè

Kédèi-dèin-nà-nyò pàq̄a bédé jǎà-po-dè kui-kui bĕ bá dε bĕ nìà ke jè dyí. ɔ kpa dε bé à kée múin wǔ kà bé ti séin xwíníin nyεε, Kédèi-dèin-nà-nyò bĕ nì dà séin nyεε, wa séin sèè wuquín dyi wǔin ke bá dyi-diè-dè bĕ sòin dé dε nìà ke múεε jè dyí. À se bédé bé à ké nyo tòò bĕ nìin fǔnò-hwòq̄o dǔin zà bó dε bĕ bé wa po jǎà kεε jè.

► Xwe ʼ à me nyu gbo-kpõin-kpõin nià bó còci-nyò bèò kè go ʼ mànàò pũa kánáá pũ dé à bóqòò múe jè cẽe ké? Ðe qò me zìàn dé gboò?

Baà-wùdù

À Bã, mò nià dé dycún wẽ,

Í po m zùo kà bé m dǎ go ʼ mànà páún po bé ɔ ké m dyí gmò kè bé ɔ ké m buè ke. Kpá m gbo bé m ké m hwìqĩ taba, bé móún kǒ dǎ bóqò-kpàà niin go ʼ mànà bè bé wa seà dyí séqèin nyee kpede bèò kíqí sí.

Kpá m gbo bé m ké nyo tòò bè dyí zìen béin kè bé m ké ní bóqòò bì kũà nyee béin kà m mó bé m kée nyu ke.

À ni ni kǎá-bòqòò jè hwì gmòün bé ɔ ké dyi gáná cá.

Kǎa ɔ me ni

Cèé-qè 12 Taún-kũà bè

(1) Bábòò dà pǎqǎ cẽe kà bé Gèqèpòò nyùin go ʼ mànà bèò kũà mú bé ɔ móó-qè ké gbo hwè dé ɔ nyo bèò fèè mú ke. Nóó 21:1 dá, "Kǎáè hwòqò-dyùà ni dé Bounboò xwaún kà ní-dyèqè nià ke." Gǎ cèè-qè bè cèèà dà bíqíie dyúáqò bé m kée cẽ:

- Jénésì 41:14-49, 42:1-3, 45:4-7
- Esóqó 4, 7-8
- Nìòmádyà 1-2

Cèè qe bè bé m dè dyéqé gbo ke:

- Ðé bè kǒ wa ké ma kpá dé Gèqèpòò nyo bèò fèè mú ké?
- Xwe ʼ Gèqèpòò nyu ma nàin-nyò bé ɔ se Gèqèpòò dyí dyuòee kũà mú nyùen bé ɔ móó-qè ké ni ké?
- Xwe ʼ Gèqèpòò nyu ma nyo mò Gèqèpòò-nyòee kũà mú nyùen bé ɔ móó-qè ké ni ké?

(2) Gǎ kǒin-wùqùin-qè bè nià dà bíqíie dyúáqò bé m ké qe qò cèè báa jè dyí:

- Ðe bé Kéqèi-qèin-nà-nyò bè béqé kpé kǒin nyee
- Kéqèi-qèin-nà-nyò bèò kè nyòün-dyù niin gma bè
- Gbo-pa-wìqì
- Sójà-kũà nyu-nyu

Gmò cèè-qè bè nià cẽe-qèè mú bá ni kǒin-wùqùin-qèò jè dyíie dya. Cèè qe gbèi-gbèi wè bé m kée kǒin zain qe Bábòò cẽ bé à ké nyu bá kǒin-wùqùin-qè nià ke jè dyíe.

Cɛ́-ɔ̀ 13

Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-nyòò Kpóɔ̀-dyùàà

Cɛ́-ɔ̀ Hwòɔ̀-kpàin-ɔ̀ ɔ̀

Ɖé cɛ́-ɔ̀ nìà ke mánáin nyee, ɔ̀-ɔ̀-nyòò me béin kpé:

(1) Ɖé ɔ̀ kée múin wɔ́ kà bé ku-kɔ́in-ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ à zùun-kpòɔ̀-dyùàà gbo ke.

(2) Ɖé ɔ̀ ké ɔ̀ kpóɔ̀-dyùàà Gèdèpòò xwáɔ̀ún zàin, bé ɔ̀ ké kpeɔ̀ ɔ̀ ɔ̀ béin Bounboò dya-dè-dè nyíe kee cɛ́.

Máfiin ɔ̀tò m̀à Gèdèpòò biè-nyòò ke

Máfiin ɔ̀tò po ma ɔ̀ fèè gánáà Gèdèpòò biè-biè mú gáná cá, sepóɔ̀ ɔ̀ poen ma hwìɔ̀ kà ɔ̀ m̀ò hwìè ɔ̀tò kɔ́ mú nyɔ́ béin Gèdèpòò bú in xwèin nyee. Tia baɔ̀aa, nyɔ́ bé ɔ̀ xwèin ma Gèdèpòò bú in m̀ò kee se béɔ̀ bé ɔ̀ ké ma ɔ̀-ɔ̀ séin ɔ̀, ké ɔ̀ béɔ̀ bé ɔ̀ ké ma wɔ́ kɔ́ hwèɔ̀ kè bé ɔ̀ ké ɔ̀ se wíqí pàɔ̀ kraa mú po, ké ɔ̀ se béɔ̀ bé ɔ̀ ké ma kɔ́-ɔ̀ pàɔ̀ béɔ̀, ké ɔ̀ se béɔ̀ bé ɔ̀ ké ma nyónó m̀ɔ̀ dyú-bá dyi kpɔ́. Máfiinè dyòò nyu ma cà-cà m̀ò bé ɔ̀ ké ɔ̀ kpóɔ̀-dyùàà Gèdèpòò xwáɔ̀ún zàin jèee, ɔ̀ nyu ma ɔ̀ m̀òtò nìin kpóɔ̀-dyùàà g̀i mú bó ɔ̀ séin gbo. Ti bé Máfiin ɔ̀tò ma múin wɔ́ kà bé Gèdèpòò j̀á j̀è m̀ò nyɔ́ béin nyɔ́ póen dyiin dé hwìɔ̀-tata-tabá múee, púee, ɔ̀ dyuòè ma dyi cá kà bé ɔ̀ m̀òtò nìin kpóɔ̀-dyùàà g̀-ɔ̀-ɔ̀ se ma nyue béin bé ɔ̀ ké pó ke. ɔ̀ jèee, ɔ̀ jaɔ̀ ma wuɔ̀ bé ɔ̀ ɔ̀ ma dé Gèdèpòò gboee mú, ké ɔ̀ ɔ̀ jè se dé Báɔ̀ò mú céè. Ké ɔ̀ kpɔ́ ma màa ɔ̀ m̀ò Kàtawíqínà, bé ɔ̀ nì ma màa béè j̀à-po-kpòò ɔ̀ mú kíin nyee dyi, ké wa wóɔ̀in ma dyú-kpò m̀ene in-ɔ̀.

Cɛ́-ɔ̀ Da-zà-zà: Zàun-zàun kpá ma dé Kóɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ mú ke

Nyɔ́ ɔ̀ ɔ̀ nì ma dé Kóɔ̀-ɔ̀-ɔ̀ mú ké wa see ma j̀à po kà bé Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-nyòò ɔ̀ mu g̀i wóɔ̀tò wɛ́. Wa poe j̀à kà bé Kéɔ̀-ɔ̀-ɔ̀-nyòò ɔ̀ dyi méin, nìi, ɔ̀ kpóɔ̀-dyùàà ɔ̀ mú gbòò gáná cá, ké ɔ̀ zùùò ɔ̀tò mu dyóun muun wɛ́.

Wa ɔ̀ ɔ̀ ɔ̀, “Kà bé kpóɔ̀-dyùàà muà méin bé ɔ̀ kèà mú gbòò kee, nìi, à béin ɔ̀ séin à m̀ò mú nyùen dyi kà bé à nìà c̀iè nyee mú nyùen. Wa ɔ̀ kpóɔ̀-dyùàà nàmàun mú-nyùin-nyùin se ɔ̀ ɔ̀, sepóɔ̀ ɔ̀ se ɔ̀ kraá mu ɔ̀ ɔ̀.”

Nyɔ́ ɔ̀ poà j̀à kà bé nyɔ́ ɔ̀ ɔ̀ méee se g̀i wóɔ̀tò béin ɔ̀ee ɔ̀, “Kpóɔ̀-dyùàà jè mu dyi ziiin, sepóɔ̀ ɔ̀ m̀ò-ɔ̀ ɔ̀ m̀ò ɔ̀ gbà saá-saá. Ɖé dyóun wɛ́, à se ɔ̀ hwìɔ̀ poe n mu ɔ̀ nyòun-dyù-kà. Wa ɔ̀ kpóɔ̀-dyùàà m̀ò-ɔ̀ ɔ̀ m̀ò ɔ̀ gbà saá-saá jèee, à me bó wa kíqí síe bó kàun. À me bó ɔ̀-ɔ̀ ǹm̀ò dyiin ɔ̀, à me bó ɔ̀ ǹm̀ò kɔ́in ɔ̀ mú poe, m̀ò ké nyónó-bá kè ɔ̀ gmàà me bó bó da nìè. À me nyu kpóɔ̀-dyùàà g̀i mú dé hwìè séin mú tee, bé ti à kée dyi táà kee ké bó nyini.”

Jää-po-dè sǝ bǝ nià bóεε qò se jǎà. Wa sǝò mò ma δε-xwa-bĩ-bĩ. Éé 1 Kòdǝíntǝò 15 múεε, Pǝò zàin kǝin xwíniín kǝ jè tǝmǝin-dè bá gĩo-wódó-wódó dyíεε kraà δε κε.

Ɔ kra δε βέ à ké zùun-fǝèò jè cǝ mìò ké Ɔ zi bóqó-kpàà niin δε βǝò jè dyí, sepóεqé δε βǝ βé à kpóqó-dyùàò móεε mò zùun-dè βǝ. Gèdǝpǝò se à με βέ à ké zùun-nyò βǝ jǝ qòun pū, κεε Ɔ με à niin, ké Ɔ nyí à nyǝun-dyù-kpòqò-dyùà qekè. À se nì kà nimii βǝ nià κε. Kà dyúáqòò, kǎà à se zùun-nyò βǝ, βé à ké kpóqó-dyùà nià κε mú cǝin nì bó ti wè xwíniín pūε.

À με zàin à mìòun Gèdǝpǝò xwáqáún

► δε-cǝ-nyò qò με zà 1 Kòdǝíntǝò 6:19-20 wuquún, βé nyo tòò βǝò ké Ɔ gbo qùũ tò.

Vósi βǝ nià κε cǝε à gbo kà βé à kpóqó-dyùàò mò Gèdǝpǝò kǝò-dè, sepóεqé Ɔ qǎ à dǝ κε. À kpóqó-dyùàò mò Zùù Hwǝin-hwǝinò gbǝ, ké Ɔ se nàmàun mú nyùin-dè.

Bábòò cǝε à gbo βé à ké à nyǝun-dyù-kpòqò-dyùàò Gèdǝpǝò xwáqáún zàin gàná cá.

► δε-cǝ-nyò qò με zà Wódómà 12:1 wuquún, βé nyo tòò βǝò ké Ɔ gbo qùũ tò.

Vósi nià κε cǝε à gbo kà βé à kpóqó-dyùàò με hwè mú, sepóεqé Ɔ mò Gèdǝpǝò kǝò-dè κε. Biè-biè βé Gèdǝpǝò mó qé à gboεε mò βé à ké Ɔ wuqu nyu gàná cá.

À se Gèdǝpǝò bièè βéin hwòqǝ-dé-hwè-kà Ɔ jǝ ké à kpóqó-dyùò móq-dè βǝ dyi à wuquí kǝ ní. Nàmàun séin βé nyo nyuεε nì kà Ɔ mò Ɔ kà à kpóqó-dyùàò wáká qò κε.

Poèn hwìqǝi Ɔ jǝ ké nimii dyúáqò dyi kǝò-nyò sǝ βéqé níε. Ɔ kǝò-nyò βǝò dyúáqò mu Ɔ qáun, κεε Ɔ se dyie βéin mu, sepóεqé nyo tòò wǎin Ɔ dyi jè. Nyo βé Ɔ wǎin kà nimiiò dyieε βéin Ɔ dè kǎin séin Ɔ mó Ɔ kpàin dyieε kpàin. Nimiiò βéin dyè Ɔ kǝò-nyò tòò mú qǝbèè βé Ɔ ké nyo wǎin Ɔ dyie dyí zio, κεε Ɔ se Ɔ wuqu nyuε βéin. Kà dyúáqòò, kǎà δε qò nyo hwòqǝun dyi-dyùòin-dyùòin nyu niè. Nyòò mó βé Ɔ ké Gèdǝpǝò biè, κεε kpeqe qǎà Ɔ hwòqǝun dyi dyùòin nyεε mò dyò Ɔ βé Ɔ se Ɔ mìòun qǝ zàà βéin nyε.

Ɔ jǝ ké δε qò dyi nyo qò hwòqǝun dyi dyùòin mìò ní, nií, Ɔ kpàin nyòò nàmàun kúqúú βǝ mú, ké Ɔ gbòò Ɔ kpóqó-dyùàò mú, ké Ɔ cá Ɔ fǝnò-hwòqǝò kǝin. Sepóεqé à kpóqó-dyùàò mò Gèdǝpǝò kǝò-dè, ké Ɔ nyíà à βé à ké Ɔ bìi kǝà nyu jèεε, Ɔ se dyiin nòmò βé à kée dyiin nyiniin. Vósi βé à zàà wuquún qé Wódómà múεε cǝε à gbo βé à ké à kpóqó-dyùàò Gèdǝpǝò xwáqáún zàin, βé Ɔ ké nyíi-dè jǝ bó Ɔ bìi, κεε à see nyuε βéin Ɔ jǝ ké à se à mìòun niin kpóqó-dyùàò wuquí kǝò βéin ní.

► δε-cǝ-nyò qò με zà 1 Kòdǝíntǝò 9:24-27 wuquún, βé nyo tòò βǝò ké Ɔ gbo qùũ tò.

Nì kpóqó-dyùàò mò nì gbo-ni-nyò, ké m̄ με nyuε βé Ɔ ké nì wuqu nyu. Ɔ mò δε zi dyiin nòmòun βé gbo-ni-nyò qò ké nyu κε. Ɔ jǝ ké m̄ se nì kpóqó-dyùàò wuquí kǝò βéin ní, nií, Ɔ mu nì gbo-ni-bǎ jǝun, ké kpóqó-dyùàò mò gbo-ni-bǎ βé Ɔ nyiniin hwòqǝ kǝin mìò κε. Pǝò dá Ɔ se wǝò βéin βé Ɔ ké δε séin qòè gǝi jǝ (1 Kòdǝíntǝò 6:12).

► δε-cǝ-nyò qò με zà Wódómà 6:13 wuquún, βé nyo tòò βǝò ké Ɔ gbo qùũ tò.

Kpódó-dyùàò nì kà kũà-nyùn-nèè-kpà bě bé m̃ kǒ kee nià ke. Ðe m̃ mó nì nèè-kpà běò mú nyùèn dyíee déè m̃ nyu. M se bédé bé m̃ ké wa nàmàũn-dè dò mú nyùn de, kee m̃ me nyùǎin wa Gèdèòò mós-dè mú.

À hwòdòè mós-dè bě bé à wódòin múe

Nyo díe bě poèn hwìdĩi kà bé à se nàmàũn wáká poe b̃in, sepóedé bó de dòè tóè nyo nyu-nyu bé à wódòin kà múee jè ke. ɔ mò jǎà kà bé de dòè tó nyue bé à dyià nàmàũn mú bùdùin nyuee mò de bé à wódòin múe. Tó nià ke se kpódó-dyùàò mós-dè b̃è tó dòn p̃, kee ɔ mò de dòè tó bé ɔ cèè dé nyo hwòdò-dyùà dyédéí gànà cá, bé ɔ nyue bé nyo dyi nàmàũn nyu ke. Nyo bé Gèdèpòò Zùùò sèè nyu de díee b̃in nàmàũn díe b̃e dyi bàdàin dyeo, kee ɔ se nàmàũn gbo sòò b̃in gànà cá. Nàmàũn-nyò bé ɔ sèè Gèdèpòò j̃iájèò w̃ d̃ keee see hwìdĩi poìn kà bé ɔ b̃in to-du-fèè c̃ie ke.

Nàmàũn mú wódòin-wódòin me bó kǎfiá j̃e bé m̃ ké nàmàũn nyu ke. Gèdèpòò nyue ké à wódòin ma dé nàmàũn mú. Ádòùn wódòin ma dé nàmàũn mú, kee ɔ se ma nàmàũn-nyò tee, ɔ sèin ké ɔ jaḡa ma Gèdèpòò wuḡu mú hwè. Gèdèpòò me ma nyũn-dyù bé hwìdĩi-poìn-dè b̃e nià ke ké ma waà kpódó-dyùàò wáká dò j̃. À se nàmàũn-nyò b̃e dé à miòùn mú, kee à w̃in mú-d̃ -d̃ gbo.

► Ðé mò à hwòdòè mós-dè bě bé à wódòin kà múee hwòin-de díe b̃e ké?

Gbòdò-gbà nià dà bídíee se de b̃èò séin bédé, kee ɔ tò à hwòdòè mós-dè b̃e bé à wódòin kà múee hwòin-dè díe b̃e j̃i, ké ɔ tò ɔ nyo b̃e bé nyũn nyu kpé-kpé ke kèè nyo b̃e bé nyo ní nyu ti séin nyee j̃i, ɔ kè hwìè b̃e kǒ mú wa nyue ké mú-d̃ -d̃ dyi nyo kǒ dyie.

ɔ me nì m̃ hwìdĩi kà nàmàũnè tó bé nyo wódòin kà múee se kpódó-dyùàò de ke. À wódòin wa mú, sepóedé wa mò de b̃e bé wa nì dé nyũn-dyù hwòdò b̃ ke, kee wa séin se kpódó-dyùàò mós-dè b̃e.

Hwìè kò-kò b̃e kǒ mú à nyu à hwòdòè mós-dè b̃e bé à wódòin kà múe	À hwòdòè mós-dè b̃e bé à wódòin kà múee hwòin-dè b̃e	Nàmàũn b̃e bé wa dyà ke
À miòùn dyí-gmò-gmò	Bédé-kǒ-nì-nì, bé de gbà dò ní kǒ ḡà à gbo kpá	Fǎà
Ðe bé nyũn-dyù dèbè múe	B̃in-b̃in nòmò dyiin kè nyo kpéin-dyé-dyé	Nyo miòùn dyí-búáin-búáin kè hwène

Hwòdö-dyi-dè-dè	Ðe-dì-dì kè mót-mót ɔ kè nyónót-bá kè ɔ gmàà da-nì-nì	Nàmàùn gbo kǒún po-po
Ḃótó-kpàà ðe bèò múàùn-dyi-kpáìn-kpáìn	M kè nyo tòò bě múin-kpáìn-kpáìn	Wùdù-sǒ kè nyo se wīin tó móìn-tó móìn
Hwòdö-dyi-dè-dè dé m̀ miòùn mú	Hwìdǐi-pòin-dè d̀ se m̀ hwòdö bũ ̂ nì ní	Fó-fó kè bótó-kpàà ðe bèò mú-ðèbè-ðèbè
Wídí bédé jè nyo-dyí-gmò-gmò	Fèin-fèin bó wídí bé m̀ po dà d̀ se jè	Ðe séin mót-mót, hwòdö kǒin nyìnìn-nyìnìn

► Ðé kǒ tó nì dé m̀ hwòdö bũ ̂, bé ɔ kǒ nì ċi-ċi gànàò wuquí ké?

Ðe kǒ tó nyo m̀ xwéé, bé ɔ kǒ m̀ wuquíe bédé xwíín kǒ jè ɔ nìà ná ke. Ðe d̀ se tó dyi nì hwòdö-dyùàò wuquí kǒ gànà cá ní, nìi, ɔ se wǒ mu bé m̀ ké ðéin-dè d̀ hwìdǐi pòin bá m̀ miòùn jè dyí. ɔ hwòin kà, mót dyi m̀ nyueh nì ké m̀ dyi dji-dè d̀ dyéin, kebì ɔ me m̀ m̀ miòùn nìin dji-dè m̀ nyo kà kò d̀ se dji-dè m̀ dji-dè kǒ wídí m̀ se bédé, ɔ dji-tò mu m̀ nyuùn wě-wě pū.

Kee ti díe bẽ ní, m̀ béin m̀ miòùn dyí kpǒ bé m̀ ké ɔ tó nyuà m̀ xwéé dyi bàdàin. Mót nì m̀ nyueh miò jèe, m̀ se nyo kà kò d̀ nìin dji-dè dyí d̀ se béin bé m̀ kée dji. Nyo d̀ se dyi kũà nyu ní, ɔ hwòdö mu m̀ m̀n bé ɔ ké fò, kee ti díe bẽ ní ɔ sa ní dyeo, kee ɔ mu kũàò nyueh nìin kánáá pū. M̀ dyi nàdī-dè d̀ kpáa dyéin, gbũ-tò mu m̀ nyuùn, kee ɔ jũ ké m̀ dyi bédé bé m̀ ké nyo d̀ se m̀n dyí gmò ní, nìi, m̀ se gbũe béin.

À hwòdöe mót-dè bẽ bé à wódòin kà múe nàin à hwòdö-dyùàò gànà cá, ké wa nyue ké à sòin hwìi, ké wa nyue ké à ní pòin hwìdǐi kà nyoùn-dyù bẽ nìà ke. Ðea jè nyo díe bẽ nyuà wa mũe bẽ hwòdö-kǒin-nyìnìn-dè bẽ zi dyíin nyìnè ̂ n miò ke kee bũ kè. Ðe nyue bé ðe bèò tó nyuà nyo xwéé, bé wa dyà nyo hwìi zàin nyee díe bẽ m̀ 1) tèmèin-dè se jǎà ke, 2) ðe-gbà-nyu-hwìe kúqúú hwìdǐi-pòin-pòin, 3) gbè ̂ kǒ mú bé nàmàùn vò dyí miò kee ċi-ċi, m̀ 4) nyo-nàmàùn-gbo-pàin-dè bẽ bé nyo miòùn kpa sǒún wě.

Jǎa-po-nyò séin me dèè hwòdö kǒ kà bé mú-dǒ ̂ -dǒ ̂ mu wa kǒ dyiin nyee, sepóedé bó hwòdö-xwíín-hwòdö-dyùà bé à wódòin kà múe jè. Gèdèpòò jíájèò ní zà à hwòdöe mót-dè bẽ bé à wódòin kà múe à hwòdö bũ ̂, kee ɔ nyí à kpé bé à ké ðe bẽ à ké nyuee dyí dyuò, ké ɔ zàin à hwìe da bé à ké ðe m̀ ðe nòmò dyíin nyee nyu.

À hwòdö-nyíín-hwòdö-dyùàò nyue ké à béin à miòùn kpeðe zàà dé zùun, nìi, bé à ké kpé béin bé à ké zùun-tò bẽ qu. Gèdèpòò jíájèò bédé-bédé se à pídyi po bé à ké se ðe Gèdèpòò-wùdùò cǐe nyu kè bé à ké se cóci mu kè bé à ké se à kpótó-dyùàò ðe m̀ ðe nòmò dyíin nyee

mú nyùin ɔ kè bé à ké se baà ti séin kè bé à ké se Báábò cẽ. Jǎà-po-nyò bé ɔ mó to due dyi dé zùun wẽe béin ɔ miòun páún poe deké bé ɔ ké se de bẽ mò ɔ kpéè-dyí-hwè-dè bẽ kee dò sǔun kra.

Mú-dǔ -dǔ mu dyiin bé ɔ ké dyiin nòmò dé nyo dyédéin, kee ɔ jũ ké ni hwòdǔ-dyùàò dyi de mò Gèdèpòò mǔó-dè kee gbo gmòin ní, nií, m̀ béin mú-dǔ -dǔ ò dyi bàdàin sòin dé ni hwòdǔ-dyùàò mú (1 Jǔó 5:3). ɔ dyi ná niin, nií, m̀ see hwìdǔi poe n mu kà bé m̀ ni de mò m̀ múàun-po-dè kee sǔ dyi dèe n nye. Dyiin dé hwìdǔi-taba-taba múee, m̀ muè dyi dyuòun kà bé Gèdèpòò ní bàdàin de mò de nòmò dyiin nyee dyi ke. Ké ɔ me ni m̀ hwìdǔi kà bé m̀ se de mò de gbà ni dé de bé Gèdèpòò nyé múe múee dyi dyuò ke (Ditòwádánámè 6:24). Ké m̀ muè dyi dyuòun kà bé de se Gèdèpòò mǔó-dè kee se ni hwòdǔ dyi dèe béin, sepóedé Gèdèpòò dònun gbo dée m̀ béin hwòdǔ-dyi-dè-dè dyée ke (Wédé 16:2, Wédé 84:11).

Ɔii-dè bẽ kè kà à ké wa qi nyue

► Ɔé Báábò cẽ bá de à ké qiè jè dyi ké?

Báábò see cẽ gáná cá kà bé qii-dè dò ni bó ké ɔ se dyiin nòmò bó qi jè ke. Ɔii-dè bẽ bé Báábò dèa gma dyi dé Dèè-wùdù Sùàò múee se ma bó Dèè-wùdù òièò niin Kédéi-déin-nà-nyò bẽò biì. (1 Tímètè 4:4, Maa 7:19). Pòò cẽ ma de dò bá qii-dè bé wa dǎ kũun-kpò gbo sáa zàin nyee jè dyi. ɔ se de bé qii-dèò miòun ké se ma dyiin nòmò bó qi jèe, kee nyo díe bẽ qi ma qii-dèò bé ɔ ké wa kũun-kpò biè-bièò wáká dò jũ. (1 Kòdéintǔ 8).

Ɔii-dè nòmò dyiin miò, sepóedé ɔ nyue ké nyo dycò wódó mú, hwè ké ɔ kũin nyo dyi. Kà à m̀a Gèdèpòò dyú bẽee, ɔ mu dyiin nòmòun bé à dycò ké mú wódó tee. À me vǔ bé à ké se à kpódó-dyùàò dyiin nyiniin m̀a bé à ké se à fèèò bouin xwáin dyiin dé qii-dè gbà bẽ qi-qi mú. Nyo báún-báún ní mó qii-dè múin, sepóedé de séin wa dyéee qi-tò nyu wa, hwè m̀ po níí, ɔ nyo kǔ wídí wa béin dyée ke. Kee wa bédé bé wa ké de bẽ nòmò dyiin bó waà kpódó-dyùàò bièe gǎ, ké wa me tèmèin waà dyú bẽò bé wa m̀un ké qii-dè bẽ nòmò dyiin bó waà kpódó-dyùàò bièe gǎa béin deké.

Nyo bẽ bédé wídí bé wa ké qii-dè dǔee, ti díe bẽ ní, wa qi qii-dè pàdǎ sepóedé qii-dèò dée wa wíin jè, kee wa ní gǎ qii-dèò nyo béin nyue bé wa ké búá ke. Ké nyo díe bẽ m̀un wẽe, nyo tòò bẽ po wa, ké wa peqe qii-dè se wa kpáná dò dyi nyue béin nyee wídí kǔun. Nyo díe bẽ se cèè-dè-kpò dyúáqò fódóun wídí kǔun poe béin bó Gèdèpòò nyo bẽò de tèmèin jè, kee wa peqe wídí pàdǎ wíkì séin xwíinín ké wa dǔ tóò-fíi kè kókòkódà.

Kpódó-dyùàò kpéi-po-po nyue ké nyo dycò wódó mú tee. Nyo bé ɔ se ɔ kpódó-dyùàò kpéi poee, kpé mu ɔ dyi hwèin, ké ɔ mu búàun miò. ɔ dyi ná niin, nií, ɔ se Gèdèpòò biì kũa nyue mu hwòdǔ-dé-hwè-kà. ɔ jũ ké nyo dò dyi gana-kũa nyu-nyò jũ ní, nií, ɔ se bédé bé ɔ ké dyè ɔ kpódó-dyùàò kpéi-po-dè dò nyu de, sepóedé ɔ béin nyue bé ɔ kpódó-dyùàò ké kǔ sò, ké ɔ béin ɔ wèin deké.

Kédéi-déin-nà-nyòò me qi de, bé ɔ ké ɔ kpódó-dyùàò kpéi po, sepóedé ɔ mò Gèdèpòò kǔò-dè. Kee wẽe kee, de-qi-qi kè nyo kpódó-dyùàò kpéi-po-po jè se dé Báábò mú cèe jéé cá. De nycun

me nyuεε mò, bé wa ké jǎà-dè bě bé Gèdèpòò mó bé wa ké nyuεε kíqíí sí dé waà nyuu-dè séín mú. À ní dá bé à ké nyo tòò bě zaa wǒ po mǎo bé à ké wa nyéné gbà dá. Əe bě nià ke me bó gma bě jüε bá cī-cī bé à nyuà dé zùün wēε jè dyí, ɔ sèin ké nyo-dù jéé qò me dèin dyε wa gmaún, bé wa mǎùn kéε dyi kpǒ hwè.

► Əε-cē-nyò qò me zà Wódómà 14:4 wuquún, bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dùü tò.

À séín me kpǒ đe bě mò Zùùò mósó-dè keε dyi dé hwìè jéé bě mú, keε à se bédé bé à ké nyo bě nyu wa dé hwìè kà kò qò bě múεε zaa dúún wáqá, ɔ jü ké waà nyu-kà jéé běò jè se dé Bábòò mú cée ní.

À kpódó-dyùàò dyi-káná-káná

► Əε-cē-nyò qò me zà Wódómà 8:18-23 wuquún, bé nyo tòò běò ké ɔ gbo dùü tò.

Əε nyuε bé à wéà keε mò gboò-wùdù bé Gèdèpòò po zǒ ò kà đe séín nì cīεn nyεε kǒ, ti bé nyo kíín-kíín běò nyuà nàmǎùn wē. Gèdèpòò gbo-po-dè mòà pó-pó keε mu à hwòqǒ-po-naín séín nyíin đe, bé ɔ ké gǎ bě bé à nià dyéén kǎün wēε bóí po. ɔ ná nì jèεε, vósi běè niè à gbo cēín kà bé Gèdèpòò à ɔ miòùn gbo-đe-dyà-dyà nià ke se đe bé ɔ ké kpá ce-ce-kà ke. À đǎ pó dyεo, keε à kpódó-dyùàò mu gǎ dyéin ke dé súá kpá-kpá kè wé xwaún tee, bé Gèdèpòò gbo-po-dè mòà pó-pó keε ké gbo hwè dé à mú.

Gèdèpòò đǎ qàbàin-dè bě nyu qò kíín dà bóqó-kpàà kǒ. Bábòò cē qàbàin-dè pàqǎ bá wé-nyò bě dyi-káná jè dyíεε jè. Gèdèpòò dá ɔ mu nyo bé ɔ wéε dyi kánáin ɔ jü ké cóci-nyò běò dyi nyòò bìi baà, ké ɔ dyi hwìqǐi-taba-taba bédé ní (Jīn 5:14-15). Nyo wéà keε miòùn se bédé bé ɔ ké hwìqǐi-taba-taba bédé wēε hwè bé ɔ ké dyi káná, keε cóci-nyò běò béin hwìqǐi-taba-taba bédéε bó ɔ bìi, ké ɔ mu dyi kánáùn. ɔ jèεε, nyo qò se bédé bé ɔ kée wé-nyò qò kǒün cē kà ɔ se hwìqǐi-taba-taba bédé ke.⁵⁰

À me bóo hwòqǒ kǒ dèè kà bé nyo qò dyi hwìqǐi-taba-taba bédéín, ɔ se wéε béin nyε. Jóbò taba ma Gèdèpòò hwìqǐi dyεo, keε Gèdèpòò táà ma ɔ dyi, ké ɔ wé bó ti goun xwííin (Jóbò 2:8).

Pósó dá Gèdèpòò nyuε ké đe qò nyùin ma ɔ fǔà-fǔà kà “wí nyùin kà nyo fǔà-fǔà” ke, bé ɔ kée nyu bé ɔ ké ɔ miòùn bíqíi dyà kè bé ɔ ké Gèdèpòò hwòqǒ kǒ dè. Pósó nyu ma Gèdèpòò baín-kpà tǎ bé ɔ ké ɔ đe nià ke bǔ zà, keε dé mánáin nyεε, ɔ dyéε ma kà bé Gèdèpòò mó bé ɔ ké ma ɔ kpé nyí, bé ɔ ké ma Gèdèpòò mósó-dè nyu, keε ɔ se ma dyi-káná-káná sòin dé ɔ wíò xwaún wē (2 Kòdèínfìò 12:7-9). Əe nì ma kà Pósó fǔà-fǔá nyuε n kà “wí nyùin kà nyo fǔà-fǔá” keε béin ma wé qò jüε dé ɔ kpódó-dyùàò mú dyεo, keε à se dyuò jéé cá kebi ɔ nì ma ná ní.

Pósó kpódó-dyùàò dyé ma gǎ miò ti ɔ nì ma Gàdézìà-nyò běò bǒ nòmò dyíinò gbo cēín nyε (Gàdézìà 4:13-15). Ti díé bě ní Pósó dyéqéò béin ma dyè ɔ fǔà-fǔá nyuε n niè, sepóεqé ɔ dá Gèdézìà-nyò běò đèbè ma ɔ mú miò jèεε, ɔ jü ké wa dyi ma wa miòùn dyéqé dú zàà béin ní, níí, wa muε ma náa nyuùn, bé wa kée ma ɔ nyí ke. À se dyuò kebi Pósó káná ma dyi sòin dé

⁵⁰ Jízè kánáin ma gǎa wáká mé-méò dyi, sepóεqé ɔ müè běò bédé ma hwìqǐi-taba-taba jè (Mark 2:5).

wé nì ma kà ɔ nyueñ nyee xwaún dé dyúa níe, sepóedé à dyuòè kà bé ɔ se ma dyi káná wàdà cá ke. Póò see ma Gàdézìà-nyò bèò tèmèin kà bé jàà-po-nyò se bédé bé ɔ ké wé fɔɔ ke, ké Gàdézìà-nyò bèò dèè ma hwòdɔ kɔ kà bé Póò wé jèè see nyu bé bɔ̃ nòmò dyiin bé ɔ cẽ ma kà wa gboee ké dyí zàin nyee.

► ðe-cẽ-nyò dò me zà Fèdópìò 2:25-30 wuquún, bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo dũ tò.

Ìpáfòdòdátà wé ma cá ké ɔ táà ma mée. ɔ wé ma, sepóedé ɔ kpá ma Póò gbo miò dé Kédèi bìi kũà-nyu-nyu mú. Póò dá ɔ nòmò dyiin bé Fédópà-nyò bèò ké ma Ìpáfòdòdátà dya dè ke, sepóedé ɔ zà ma ɔ fèèò hwòdɔ gbo, ké ɔ kè Póò nyu ma Kédèi bìi kũà miò.

Jóbò kè Póò ɔ kè Ìpáfòdòdátà jè me tèmèin à dyí kà ɔ jũ ké nyo dò dyi wéin, à me bóò hwìdĩi poèn kà bé ɔ se hwìdĩi-taba-tabà bédé jèe. À me bóò hwìdĩi poèn kà nyo bẽ bé wa wée, Gèdèpòò tò wa gã kɔ bó nàmàun bẽ bé wa nyuee jè ke. ɔ jũ ké nyo dò dyi wé, sepóedé zùù gbà dò nyue náa jè ní, nií, Gèdèpòò dòn dyuòè. Gèdèpòò-nyò vènè bẽ bé wa bédé hwìdĩi-tabà-tabà miò kee dǎ wé bó ti tòmòun-tòmòun bẽ xwíníin.

Bábòò see cẽ kà ɔ jũ ké nyo dò dyi wéin, wa me bó ɔ pídein kpaa mɔɔ wa me bó ɔ kũùn nyíe ke. À baà bé à dyòò ké mú wódó mɔɔ bé à ké dyi káná dyeo, kee ɔ se dɛ gbà bé à ké gbo-kpá-kpáò nyo xwèin à bũ̃ in nyee dyé ke.

Kee ɔ mò dɛ gbà bé à ké hwíò bẽ bé wa zà waà kpéò dé zùù gbà bẽ gboee gbo mu bó dyi káná jè. À ní biè Nɔó-nàmàun, ɔ jèee, à me bó ɔ gbo-kpá-kpá dò zòin fɔɔ. Nyo à bièee mò Gèdèpòò, ké ɔ mana bèò me dè à hwòdɔ dyi. ɔ jũ ké à dyi wé, ké ɔ se à dyi kánáin mó ní, nií, à me baà bó ɔ jǎjèò jè, bé ɔ ké à kpé nyí, bé à ké hwìdĩi-tabà-tabà bédé.

ðe bẽ bèin kpódó-dyùàò dyiin nyìnìen nyee

Nyo díe bẽ po dɛ bẽ dè wa hwòdɔ dyíee dé waà kpódó-dyùàò mú, ké dé mánáin ní, dèò nyìnìin waà kpódó-dyùàò dyiin.

Kàmàà-dè gbòò nyo kpódó-dyùàò mú, ké ɔ cá nyo fònò-hwòdɔ kɔin, ké ɔ nyu nyo bẽ díe dyíee ɔ gĩ mú, ké wa dèè gma dyí dé bóqó díe bẽ kɔ.

Nɔmɔɔ pàdǎ ná-ná cá nyo fònò-hwòdɔ kɔin. M dyi nɔmɔɔ pàdǎ ná ní, ɔ nyue ké m̃ nyu dɛ cá-cá bẽ m̃ se nyue bèin ɔ jũ ké m̃ see ná níee xwai. Nɔmɔɔ bèin m̃ ɔ gĩ mú nyue dèkè. ɔ jũ ké m̃ dyíe pàdǎ ná ní, nií, ɔ wéin m̃ ní. Dè wa ná nɔmɔɔ miò kee mò dè bé bóqó-kpàà nyo bèò poin dyí, ké wa nyu dɛ bẽ bé Gèdèpòò nyé múee xwai. Bábòò see cẽ gáná cá kà nyoñ me bó náa ke, kee cócì díe bẽ dè náá-dè sɔin fɔɔ, sepóedé ɔ nyue ké nyo ċí fùdù-fùdù-kà, ké ɔ zàin dyí-sédèin-zàà wɔ-po-hwíè bẽ dyí, ké ɔ nyu nyo ɔ gĩ mú, ké ɔ nyue ké nyo nyu dɛ cá-cá bẽ xwai. Kédèi-dèin-nà-nyò pàdǎ poe jàà kà bé nyo dò m̀ùn bèin nɔmɔɔ náa hwòdɔ-fònò-kà, bé ɔ ké se ɔ dɛ gbà dò bũ̃ nyu dyeo, kee ɔ bèin nyue bé nyo tòò bẽ ké ɔ kídíí sí bé wa kée ná, bé ɔ ké wa m̀ùn fũà-fũá nyùn, hwè m̃ po níin, nyo gmò bẽ.

► ðe-cẽ-nyò dò me zà Nɔó 20:1 kè 31:4-5 wuquún, bé nyo tòò bèò ké ɔ gbo dũ tò.

Tãã ná-ná mɔɔ ɔ tà-tà kpé-kpé dǎ nyɔ dǐé bĕ hwòdǔn dyi dyuòn, ké ɔ dǎ nyɔ pàdǎ dǎbá zǐ báún-báún xwíníín. Nyɔ bĕ nyue náa kee, wé bé xwí dǎin kà (kǐásò) kee bĕin wa kpɔɔ ti séín.

Bábòò see cĕ kà bé nyɔ dò me bó nɔmɔɔ mɔɔ tãã náa ke. Kee wĕé kee, nyɔ báún-báún dyuòè kà bé dĕ bĕ nià ke gbòò nyɔ mú ke. ɔ jèee wa poèn hwìdǐi kà bé Kédèi-déin-nà-nyò bĕ me bó wa dĕ ke. Nyɔ báún-báún see ma dyí dyuò kǐín dé dà séín kà bé kàmàà-dĕ mò dĕ gbà ke. Kee bó zĕ è kee, nyɔ séín dǎ dĕ gbà bĕ bé kàmàà-dĕ nyu nyu bŭ ĕe dyí dyuò.

Ðe nyiniin dyiin venè dò bé kàmàà-dĕ bĕ nià ke nyuee mò, wa fŭà bé wa ké nyɔ mò wa dyí-dú-nyò kee hwòdǔn dyi dyuòn, ké wa nyu nyòò wa gŭi mú wàdǎ cá. Ðe dò dyi nyɔ dò hwòdǔn dyi dyuòn ní, nií, ɔ kǔ nyòò fèè gànàò wuquí. Ké deee, wa mò wídí bĕ bé ɔ dyéee dĭ-nyò. Wa cá ɔ fònò-hwòdǔò kǐin, ké ɔ see dyuò kebì wa mò dĕ gbà ní. Wa nyue ké ɔ gbò-xwíníín-nyò bĕ dyé gǎ, sepóedé ɔ se kŭà nòmò dyiin dò nyue bĕin jè. Nyɔ dò dyi gŭi jŭ dé dĕ bĕ nià ke nyu-nyu mú ní, nií, wa hwòin biè-dĕ dò dé ɔ gbo, ké wa nyue ké ɔ se ti bédé bó Gèdèpòò biè jè.

Ni kpódó-dyùàò bŭ ĕ in-nòmòin-nòmòin kè kà m̀ ké niè nyu dé nyòun dyédéin nyɔ

Kédèi-déin-nà-nyòò me nòmòin ɔ miòun niin kpódó-dyùàò bŭ ĕ in, bé ɔ ké fǎ, ké dĕ nià ke jè me kra dĕ dé ɔ gbo kà dyúádò kà ɔ bídí-kpèdè bĕò jè kraà dĕ dé ɔ gbo ke. ɔ me jŭ nyóún-nòmò-dĕ hwè bé ɔ ké nyòun hwìè mu, ké ɔ me nòmòin ɔ dú-miò jè xwa, ké nyɔ dò me bóò cĕe kà ɔ po dɔ kpɔ zène ĕ mɔɔ dɔ gbà mú ke. ɔ bĕin dyè mú kàmàà bó nyɔ bé ɔ ni gǎ dyéén nyee biè bé ɔ ké bĕin nòmò dyiin nyɔ, kee ɔ me vǔ bé ɔ ké ɔ miòun páún po.

ɔ jŭ ké m̀ bǎto bĕò dyi m̀ wuqu bŭ ĕ zà, kà bé ni nyòun hwìè dyi-dyi se dyiin nòmò, sepóedé dɔ m̀ poà mú bé m̀ dyià dé dyiee se dyiin nòmò kee ní, nií, m̀ me tò wa gbo dŭú. Wódóin-nyò bĕò me tèmèin waà dyú bĕò kà wa ké dĕ bĕ mò dĕ nòmò dyiin nyee nyue nyu ke.

Kédèi-déin-nà-nyò bĕ ní dǎ bé wa ké bóqó-kpàà nyɔ bĕò kpede kíqíí sí, bé wa ké dún po kè bé wa ké bĕin-dĕ kúqúú bĕ bŭ ĕ po pŭ kà wa kraó kà dĕ ké wa zià nyɔ tòò bĕ dyíe. ɔ jèee, ɔ jŭ ké nyɔ dò dyi dún po fùdù-fùdù-kà, kà ɔ hwòdǔ nyue móò ke, ké ɔ dyi nyòun hwìè dyiin, nií, ɔ se nyɔ bĕò kpéin dyé. ɔ hwòin kà, ɔ jŭ ké m̀ dyi bĕin fùdù-fùdù-kà, ké m̀ dyi dyí-pòin-pòin dò mú mu ní, nií, ɔ xwíníín mò m̀ niè dyè nyɔ bĕ ni déee gbo cĕiin kà bé wa se kpéin-dyé-dyé mó ke. Kédèi-déin-nà-nyò bĕò me nòmò dya gmòò dé nyòun hwìè, ké dyiin dée múee, wa mu Gèdèpòò dya dèin, ké wa mu nyɔ tòò bĕ kpéin dyéin.

Nyɔ bĕ bé wa se zùun-dĕ bĕò mɔɔ sè-ná-sèè dĕ bĕò jè gbo kĕee, wa dyi bĕin ní, wa wáqá waà kpódó-dyùàò wáká bĕ wa bédé bé wa kéó má vièee dyódóún dyi, bé nyòun bĕ ké wa dya gmò jè. ɔ dyi gàa jŭin, ɔ mó bé nyɔ bĕ ké dyè ɔ sŭ-hwò bĕò dyé. ɔ dyi màa jŭin, ɔ mó bé gàa bĕè dyédé ké ɔ dya ni. Kédèi-déin-nà-nyòò ní dǎ bé ɔ ké ɔ miòun dyí búàin mɔɔ ɔ me bóò nyue bé nyòun-dyùè dyédé ké ɔ dya ni dé hwìè se dyí sédèin nyee mú dyiin dé ɔ dún-po-kà mú.

Nyo bɛ̀ nì kpoo múɛɛ dɔ́ɔ-dè-dè

Kùin ɔɛ-cɛ̀-nyò bɛ̀ò hwòdɔ́n bɛ̀ wa kée hwìdɔ́i pòin kà bɛ̀ wa miòun Gèdèpòò xwáɔ́ún-zàin-zàin muɛ nyuùn bɛ̀ waà ɕíí-kà bɛ̀ò ké gbo zìàin nyɛ.

► Xwɛ́ ǀ nì kpeɔɛ bɛ̀ò nyuɛ nyɔ́un dyí tɛ̀mèin kà bɛ̀ nì kpóɔ́-dyùàò mò Gèdèpòò kɔ́ò-dɛ̀ kéé?

Bɛ̀in ɔ́á bɛ̀ bɛ̀ ké dòin zà zɛin bá ɔɛ Kédèi-ɔɛin-nà-nyò bɛ̀ se bédé wa ké ɔɛ kè ɔɛ bɛ̀ wa bédé wa ké ɔɛɛ jè dyí.

► Xwíniín kɔ́ jè mòun tiniin kà ɔɛ ɔ́íé bɛ̀ dyiɛɛ, xwɛ́ ǀ mò bɛ̀in ɔ̀ jè nyo ɔ̀ò gbo kɔ́in zàin nyuɛ ké?

Baà-wùdù

À Bǎ, mò nià dé dɔ́ún wɛ̀,

Mí po mò zùo kà mò nyuà à ɕí-ɕìò jè páún poɛ kɛɛ jè. ɔ̀ mò, à ké dà bóɔ́-kpàà kɔ́ ɕí kíin, hwè bɛ̀ à ké dé dɔ́ún ɕí ɔɛɛ.

Kpá m gbo bɛ̀ kà m mu ɕíé nìin nyɛɛ, m ké m miòun m xwáɔ́ún zàin gáná cá, bɛ̀ m kée dyuò kà mò mò nyo mɛ ma m, ké m gbǎà ma m wɛ̀.

Kpá m gbo bɛ̀ móún kɔ́ ɔ́á ɔɛ bɛ̀ bɛ̀in nyuɛ bɛ̀ m ké se m bì kùà nyu mɔɔ bɛ̀ m ké se m biè kɛɛ ɔ̀ò sɔ́ún po.

Mí po mò zùo bɛ̀ mò kée nyu bɛ̀ m ké nì Zùù Hwèin-hwèinò gbò jùɛ jè. Mí mó bɛ̀ kà m mu ɕíɛ nyuùn wɛ̀ɛ kée nyu bɛ̀ mò ké dya-dè-dè bédé.

Kǎà ɔ̀ mɛ nì

Cɛ̀é-dɛ̀ 13 Taún-kùà bɛ̀

(1) Cèè nì gɔ́ ǀ-jù-wùdù bá dyi-diè-dɛ̀ bɛ̀è ɔ̀ò-ɔ̀ò dyiɛɛ bó m ɔ̀òun nìin cèè-dɛ̀-mì ɔ̀ò kɔ́. (Mòun ɔ́á bɛ̀ mò ké ɔɛ mò muà cèèin nyɛɛ ɔɛ-cɛ̀-cɛ̀ò nàin-nyòò nyí.)

- Xwɛ́ ǀ mò nyu mò miòun Gèdèpòò xwáɔ́ún zàin gáná cá ké? ɔ̀é ɔɛ nià bóɛ kpá ɔ́é mò gbo ké?
- Nì hwòdɔ̀è móó-dɛ̀ bɛ̀ò nyé kpàin mò mú-dɔ́ ǀ -dɔ́ ǀ mú kpé-kpé ɔ́é nì fèè mú ké?
- Vósi sɔ́ mɔɔ tǎ bɛ̀ò nyé mò bɛ̀in poɛ sòin ɔ́é mò hwòdɔ̀ bǔ ǀ bɛ̀ wa ké mò gbo kpá bɛ̀ mò ké mú-dɔ́ ǀ -dɔ́ ǀ bɛ̀ nià kɛ tóún ɔ̀ú ké?
- Gbo-zìàin-zìàin bɛ̀ò nyé Gèdèpòò ɔ́á mò mɛ nyu, kà bɛ̀ mò ɔ́àà tɛ̀mèin-dɛ̀ nià kɛ cɛ̀ɛ ké?

(2) M mɛ cɛ̀ 1 Kòdèinɕìò 15. Kíin-Kíin nyɛɛ, mò mɛ ge cèè-dɛ̀ò wuɔ̀-kpà gánàò mú méné-méné, bɛ̀ wáká ɔ̀ò-ɔ̀ò séin ké ɔ̀ nìin kɔ́in-wùdùin-dɛ̀ bédé. Cèè wuɔ̀-dɔ́in gbèi-gbèi bá wáká bɛ̀ò ɔ̀ò-ɔ̀ò jè dyí, bɛ̀ mò ké Gèdèpòò-wùdù bɛ̀ wáká ɔ̀ò cɛ̀ɛ cèè. ɔ̀é bɛ̀ bɛ̀ cèè-dɛ̀ò wuɔ̀-kpà nià kɛ tò jìi bɛ̀ à ké nyu ké?

Cée-dè tòò bě bėin m̄ gbo kpáa ke

M̄ dyi de pàdā c̄ee mó de bó c̄ee-dè bě n̄à n̄ò t̄em̄èin-dè n̄à ke múee wáún ní, n̄í, gm̄ò cée-dè tòò bě k̄õ nyéné n̄à dà bídííee dya.

C̄ee-dè 1 - Kédèi-déin-nà-nyò Dyí-sédèin-sédèin

McDowell, Josh, and Bob Hostetler. *Right from Wrong*. Nashville: W Publishing Group, 1994.

Sider, Ron. *The Scandal of the Evangelical Conscience*. Grand Rapids: Baker Books, 2005.

C̄ee-dè 2 - Kà nyo ké Gèdèpòò Wuqu nyue nyu ke

Keep, Tim and Becky. *It's All about Obedience*. Shoals: Whispering Pines Publishing, 2016.

Spiritual Formation (course from Shepherds Global Classroom). Available online or in print at: <https://www.shepherdsglobal.org/courses>

C̄ee-dè 3 - Kũà

McQuilkin, Robertson. *An Introduction to Biblical Ethics*. (Second Edition). Wheaton: Tyndale House Publishers, Inc., 1995.

C̄ee-dè 4 - Gbo-kpõin-kpõin

Chapman, Gary. *The Five Love Languages*. Chicago: Northfield Publishing, 2015.

Carnegie, Dale. *How to Win Friends and Influence People*. New York: Pocket Books, 1936.

C̄ee-dè 5 - Gèdèpòò Nyɔ-dyí-gm̄ò-gm̄ò

Duewel, Wesley. *Let God Guide You Daily*. Greenwood, IN: One Mission Society, 1988.

C̄ee-dè 6-7 - Nyónó-dyi-kpõ-kpõ

Drescher, John. *For Better, For Worse*. Morgantown, PA: Masthof Press, 2012.

Eggerichs, Emerson. *Love and Respect*. Nashville: Thomas Nelson, 2004.

Thomas, Gary. *Sacred Marriage*. Grand Rapids: Zondervan, 2000.

C̄ee-dè 8 - Kédèi-déin-nà-nyò kè mee-dè n̄i c̄íéń bě n̄à bóó-kpàà k̄õ

Schaeffer, Francis, Udo W. Middelman, Lynn White Jr., and Richard Means. *Pollution and the Death of Man*. Wheaton: Tyndale House, 1970.

C̄ee-dè 9 - Wídí Jè

Ramsey Dave. *The Financial Peace Planner*. New York: Penguin Books, 1998.

Wesley, John. "The Use of Money" (a sermon). Available online at <https://holyjoys.org/john-wesley-on-the-use-of-money/> (as of October 12, 2022).

ᐃᓇ-ᑦᑦ 10 - ᐃᓇ nyu-nyu

Covey, Stephen M. R. *The Speed of Trust: The One Thing that Changes Everything*. New York: Free Press, 2006.

ᐃᓇ-ᑦᑦ 11 - Nyũn-dyũè ᑦᑦ-kpa-kpa

Lewis, C. S. *The Abolition of Man*.

Colson, Charles and Nancy Pearcey. *How Shall We Now Live?* Wheaton: Tyndale House Publishers, 1999.

ᐃᓇ-ᑦᑦ 12 - ᐃᓇ m̀ànà

Schaeffer, Francis. *A Christian Manifesto*. Wheaton: Crossway Books, 1981.

ᐃᓇ-ᑦᑦ 13 - Kéᑦᑦ-ᑦᑦn-nà-nyũè ᐃᓇ-ᑦᑦ

Foster, Richard. *Celebration of Discipline*. New York: HarperCollins Publishers, 1978.

Ḑífèdè bá Taún-kũà bĕ jè dyíe

Ḑe-cĕ-nyòò Nyéné _____

M me céè nì nyéné bídí ɔ jũ ké m̀ dyi cĕé-dè d̀ò gbo hwè ní. M̀ bédé bé m̀ ké nì taún-kũà séín bĕò nyu hwè bé m̀ ké žiín-cèè-dè dyé sòín dè Shepherds Global Classroom.

Cĕé-dè	Taún-kũà 1	Taún-kũà 2	Taún-kũà 3
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			

Nyɔ bĕ bé wa hwè Shepherds Global Classroom t̀em̀èin-dè bĕò gboe, à b̀èin wa hwè-cèè-dè nyíe sòín dà nìà ke www.shepherdsglobal.org. À mu hwè-cèè-dè bĕò SGC d̀e-t̀em̀èin-nyò bĕò kè nyɔ bĕ nyí wa gbo-kpá-s̄s̄ kee gbo tòún bó waà d̀e-cĕ-nyò bĕò bìi.